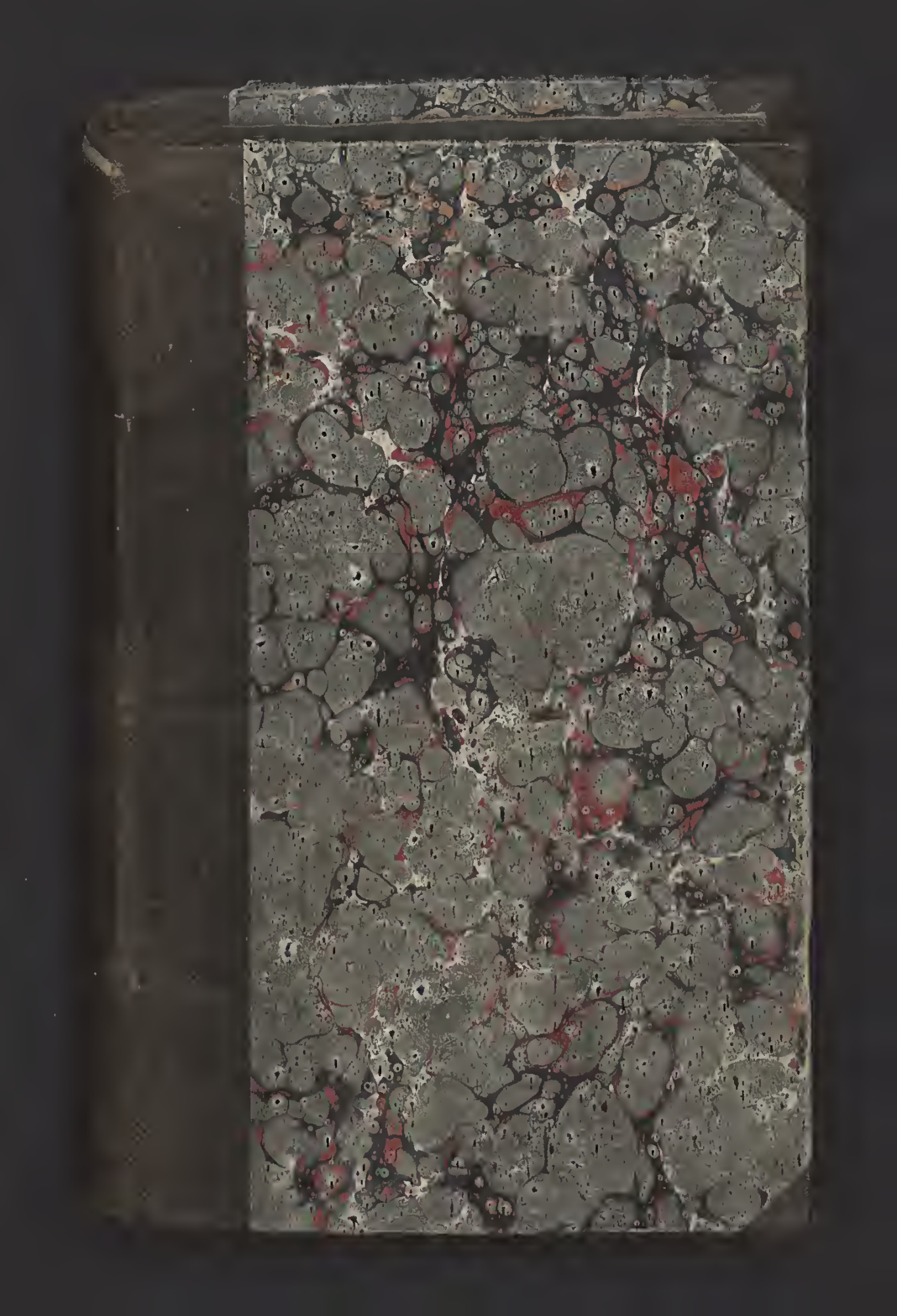

&c.

Sañleiki Budhraedslu̇ñ

A R.

I Einfalldri og stuttri, eñ þo
ænægianligri

YTSKYRINGU

Yfir þañ

Litla Barna Lærdoom/

Edur

CATECHISMUM.

Hins Sæla.

Doct. MART. LUTHERI

Jñiballdandi allt þad sem sȧr þarf ad
vita og giora er vill verda Sæluhoolpiñ.

Samanñskrifadur
Eftir Konungligri Allranaudugustu Skipan,
Til Almeñiligrar Brwkunar.

Selst inbundiñ 16. Fiska

Prickter a Hoolum i Hialltadal,
Ad Forlagi þess Hallofliga Missions Colleg:
Af Halldori Eriksyni 1759.

Syr. IV. v. 15.

Hvor Guds Ord heidrar, sa gierir rietta Guds Þioonustu, og hvor hañ elskar þad, a þeim hefur Drottiñ og so Elsku.

Cap. XIV. v. 21.

Sæll er sa Madur, sem jafnañ med Guds Ordi uñgeingst, sa er þad stundar af Hiarta, og lærir þad af Grundvelli ad skilia.

II. Pet. III. v. 18.

Varid i Naudsñ og Vidurkieñingu vors Drottins og Lausnara Jesu Christi.

Vel-Æruverdugir og Miøg-Vellærdir,

Æruverdugir og Vellærdir Guds Ords Pienarar.

Profastar og Prestar i Hoola Stifti!

Naad, Myskun, Fridur, af Gudi Fodur, og af Drottni JEsu Christo, Syni Fodurs ins, i Saunleika og Kiærleika, sie med ydur øllum!

HVad maa af Nazareth Gott koma? Sagdi hin frooma Nathanael fordum, (a) En ek maa spyria: Hvernig maa annad en Gott eitt koma fraa peim eilifa gooda Gudi? Pvi so sem hann er alleins fullkomliga og veruliga goodur (b), so er og allt pad hann giorir, og giordt hefur, i sialfu sier yfrid gott Lofs-verdugt og Dijrdligt. Gud leit alla pa Hluti er hann giordt hafdi, og siaa, peir voru hardla goodir (c). Hann giordi i Vndverdu, hid addaanliga Forvyrki Himins og Jardar, fyrir sitt eigid Ord (d). og fyrir Anda sijns Munns (e). Hann utbreiddi Himininn sem annad Vefnadar Tiallд, (f) aa hvers Hvelfing af Vatni gjorda, (g) Hann setti pau Tvo vegligu sioor-Ljoos Soolu og Tungl, og annann otelianligan leiftrandi

)2(Him-

(a) Ioh. 1. 46. (b) Matth. 19 17. (c) Gen. 1. 31. (d) Ioh. 1. 3. (e) Pf. 33, 6. (f) Pf. 104. 2. (g) Ibid, v. 3.

Himinsins Herskara, eñ utvijdkadi Jordina aan Tilstyrks (h), hveria hañ vrijddi med bloomligum Eikum, frioosgunarfullum Aldin Triaam, heilnæmum Grøsum, Jurtum og allskins Kvikfienadi, og allt þetta sijnu mikla Nafni til Dijrdar, eñ Mañinum til Nytsemdar, Gledi og Eftirlætis (i): Hier uñ talar siaalfur Drottiñ, seigiandi: Eg, Eg hefi Jordina giørdt, og Mañiñ þar uppaa skapad, Eg em hañ, hvers Hendur hafa Himiniñ utbreidt, og hefi øllum hañs Herskara bodid (k). I øllu þessu fraañskijn og lioomar Drottins eilijfa og oraañsakanliga Alvitska, Almætti og Goodgyrni, jafnvel þo maaskie margir hugleidi ei þetta allt, so Gudrækiliga, so naakvæmliga, sem vera bæri; Saut trwi jeg vallaanockrir, nema maaskie vitsiola Meñ og Gudlausir, hafi nockru Siñi þeir giefiſt, er ecki med Audmijktar fullri Lotningu, fyrir Skaparans Tignarvelldi, hafi dæadst ad þessum hañs Handa-Verkum, jafnvel og þeir, sem alleina af Liooss Naatturuñar upplijstir og mentadir, hafa þyilijkt fyrir sier vyrdt, og eftir þeigiñi Gæafu med Athygli yfirvegad. Fyrir þessu giørir og Paulus Postuli Raad, er hañ seigir: Guds osyniligir Hlutir siaast, þad er hañs eilijfur Kraftur og Guddoomur, þegar Meñ giæta þar ad aa Verkunum, sem ad er Veralldariñar Skopun (l). Þessum Postulans Ordum sijnist þad eiñig sanhlioodа, er eiñ hvatt upplijstur Kieñi-Fadir i Guds Kyrkiu, hefur hier uñ skrifad aa þeña Hvatt.

Gud hefur (Seigir hañ) lijka so sem sett sitt Jñ-
" sigli aa allar Skiepnur sijnar, og allir þeir Hlutir er
" vier Augum lijtum, hvert helldur aa Himni edur Jor-
" du, eru sem Bookstafir, Rit og Myndir, er leida oss
" fyrir Sioonir, Drottins osijniligu Vern, hañs Al-
" mætti, Vijsdoom og Kiærleika. " Þo ber Madurin, hid mikla Guds Meistara Sticki, miog so af øllum þessum

(h) Es. 44. 24. (i) Ps. 19. 1. Gen. 9. 2. 3.
(k) Es. 45. 12. (l) Rom. 1, 20.

um hañs upptøldu dijrdligu Handa-Verkum, sem sæa, hvern Drottiñ setia villdi yfir Verkiñ sijna Handa, og honum alla Hluti undir Fætur leggia (m), Honum seigi eg, sem var Guds Mynd og Soomi (n), pad er, eftir þvi sem Moses ad Ordi kvedur, eftir Guds Mynd og Lijkingu gisrdur (o), hveria vegliga Guds Mynd, vorir Fyrstu Forelldrar, Adam og Eva, bæru i Standi Heilagleikans, bædi a þeirra Sæalu og Lijkama; Eñ þo Eiginligleikar þessarar dijrdligu Guds Myndar, yfirgnæfdu meir i sijnum Verkunum a Sæaluñi eñ Lijkamanum, hver þo var a allañ Hæatt, so vpparliga af Gudi i Vndverdu myndadur, og med þeim Fiñ æagiætu Skilningar Vitum prijddur, ad i Mañsins Lijkama mætti sia Heimiñ med sijnum Eiginligleikum, hvar fyrir og þeir Gømlu hafa ann Esa kallad Mañiñ þañ Miña Heim; Og jafnvel vppliistum heidnum Mønum hefur þokt so mikid koma til þessa Guds Edla Smijdis, ad þeir hafa mikiliga dæadst ad þvi sama, medal hverra reikna mæa hiñ lærda Mañ Galenum, er lifdi a Døgum þess Romverska Keisara Trajani, sem og hiñ vpparliga Speking Athenu Borgar Maña Platonem, hverier bædir hafa i sijnum Skrifum merkiliga hvørsad Skapnadi mañligs Lijkama; Og, svo hiñ sijdari af þessum fringi sijna Meining hier uñ i fæaum, eñ þo merkiligum Ordum iñibundid, þa kalladi hañ Mañiñ Horizon Universi. Ad jeg ecki tali uñ hvad merkiliga hiñ gudhræddi Læri-Fadir og Biskup Augustinus skrifar (p) Uñ Mañsins Undrunarverdañ Skapnad; Edur hitt, med hvilijkri Audmijkt og Hiartanligu Þacklæti vid hiñ Almæattuga, sæa Madur eftir hañs Hiarta David, kañast vid sijns Lijkama dæasamligañ Skapnad

(m) Pf. 8. 7. (n) 1. Cor. 11. 7. (o) G.n. 1, 27. (p) Lib. de Civit Dei Cap. 10.

(q); Eñ so vegligur sem nu var Lijkami Mañsins i Upp-verdu, so veglig, jæa, mikln vegligri var hañs dyrmæta Sæal, med thi hun var af eingu Efni giør, helldur hafdi sjñ eiginligañ Uppruna af sjælfum Gudi (r), En thad hun væri eñ Partur af hañs eigiñ Guddoomligri Veru, sem er osundurdeilanlig; Helldur ad thær fogru Geislar Guds Dyrdligu Myndar, og heñar Eiginligleikar, auglijsinst framar i Sælu Mañsins og heñar Verkunum, eñ Lijkamanum og hañs Utriettingum, so sem: I Oskningunum, ein fullkomiñ Speki, og algiørlig Pecking uñ Guds eigiñ Veru, og allra skapadra Skiepna Art og Edli; Sem og i Vilianum, fullkomid Riettlæti og Heilagleiki, so ad Mañsins Tilhneigingar voru tha, alleina giefnar fyrir thvi, sem i sjælfu sier var Gott, Heilagt, Riettvijst, og med ollu Guds Vilia samkvæmt. Thad hefi jeg fundid, segir Salomon, ad Gud skapadi Mañiñ riettañ (s), Thad er, fullkomiñ i ollu Goodu, og fræbitiñ Jllu. So Yndælt sem nu er ad theinkia uñ thetta, fyrir eitt Guds Barn, so graatligt er ad hugsa uñ hitt, hverſu ad thessi yppar-ligi Andi, Sæliñ Mañsins, er fyrir Syndariñar Skuld ur ollum Mæta sjælfri sier olijk vordiñ, og á hersiliga-sta Hætt afskræmd, thar heñar Speki er vordiñ ad Blindni og Dæruskap, Heñar Riettlæti ad Synd og Ræanglæti, Heilagleikiñ ad Saurugleika, Vilieñ Gudi fræhverfur, og til hins Jlla hneigdur; Hun sem æadur var Einglaña Gledi, er fyrir Syndina, theirra Dvina vordiñ; Hun sem æadur var Kongs Dottir, ein Um-bætt; Jæa, hun sem var Musteri Drottins er vordiñ Ohreiña Anda Jñi. I einu Ordi ad segia: Thad hañ-væna Syndariñar Eitur, hefur so iñsmeigt sier i Sælu og Lijkama Mañsins, ad hveruttveggi, hafa giørsamliga ta-pad theirri Dyrdligu Guds Mynd, sem H. Ritning aug-

lioos.

(q) Pſ. 139. 13 14. conf. Iob. 10. 10. 11.
(r) Gen. 2. 7. (s) Eccl. 7. 30.

liovsliga tilkynnir (t). Hvor er nu sæa sem allt þett gieti yfirvegad, enn þess hañ undir eins med harmþrungnu Hiarta, og i Tærnum flvotandi Augum, seigi til sinar syndugu Saalar, þad sem Esajas sagdi, er hañ i Anda fyrir sæa Fall og Hrvsun þess mektuga Konungs af Babylon: Hvernig ertu af Himni ofañ falliñ? Þu hin fagra Morgun Stiarna! (u).

Þegar nu Maduriñ hafdi þañig med ollu fyrirgiordt sijnum Fegurdar Blooma, þa hafdi hañ, sem gietur tortijnt Lijfi og Saalu i Helvijti (x), eiñ omotmælanligañ Riett, og fulla Ordsok til, ad læta Mañiñ i sijna skielfiliga Onæd falliñ Syndariñar vegna, eilijfliga fyrirfaraft (y); En hañs elskufullt Myskunar Hiarta brast i honum af Medaumkan (z) Yfir sijnu Dijrmæta Handa-Verki Mañinum, so hañ ælyktadi til Vidriettingar sijni tøpudu Mynd, i Tijmans Uppfyllingu (a), ad senda þa riettu Jmynd sinar Veru, og Liooma sinar Dyrdar (b), sijn eingietiñ Son JEsum Christum, ecki einasta til þess, ad hañ Gud og Madur i eini Persoonu, væri vor Konungur (c) og vor æduti Kienimaftur (d) helldur og eiñig vor Spæmadur (e), Hver medañ hañ uñgieckst sijniliga hier nidri a Jordunni kiendi og predikadi i eigiñ Persoonu syndugum Mønnum þad H. og Saaluhiælpliga Guds Ord, leidandi skilmerkiliga og røksamliga fyrir Sioonir ollu Foolki, bædi þad Gooda Gud hefdi vid Mañiñ giordt i Verki Skopunariñar, og hversu Madurinn hefdi þvi fyrir Syndina tapad, sem og, hversu hin eilijfa Giædskañ, villdi fyrir þeña sinn hiartkiæra Son, vidrietta sijna tøpudu Mynd a Mønunum; En ad endudum Dogum sinar sijniligu Hiervisiar

(t) Gen. 6. 5. 12. Iob. 14. 4. Rom. 7. 18. (u) Es. 14. 10. (x) Matth. 10 28. (y) Gen. 2. 17. (z) Ier. 31. 20. (a) Gal. 4. 4. (b) Ebr. 1, 3. (c) Ps. 2. 6. (d) Ps. 110, 4 (e) Es. 61. v. 1.

ſool hañ þad Starf æ hendur ſijnum elſkuligu Poſtulum ad þeir ſkylldu fara ut um allañ Heim, og predika Evangelium Guds Rijkis medal allra Skiepna (f), ſo ad ſem flestir kynu fyrir þad oforgeingiliga Sædi þeſſ lifanda Guds Ords (g) ad endurfædaſt, og ſu tapada Guds Mynd æ þeim æ meir og meir vidriettaſt; Og er eingiñ Efi æ þvi, ad þeſsir Drottins Sendibodar (h), hafa ſo ſem trulindir Pienarar, hlijdugir fundiſt þeſſari ſijns Herra Skipan, og heñi hid koſtgiæfiligaſta framűfilgdt, ecki einaſta med opinberum Predikunum, bædi medal Gydinga og Heidingia eſtir Chriſti Himna Fer, helldur og eiñig i ſijnum Sendi-Briefum og Skriſum, vijds Vegar til þeirra Safnada, hiæ hverium þeir fyrr og ſijdar hofdu, fyrir Muñligar Uppfrædingar og uppbyggiligar Catechiſationes, lagdt goodañ Grundvoll (i) uppæ hid eſtirkomanda. Þeſſum Guds Vinum hafa med vidlijkri Uppfrædingariñar Atferd, framan eſtir Olldunum, eiña meſt Muñliga (ſo ſem Þrentverk ecki uppkom fyrri eñ ondverdliga æ Sec: 15.) Eſtirfilgdt, allmargir Hættapplijſtir Chriſtniñar Læri-Fedur, ecki einaſta eſtir Poſtulaña Daga, helldur og hafa hier i þeim ſamverkad Nockrir, er æ þeirra Dægum komnir voru til Saműleikſins Vidurkieñingar, añadhvert fyrir ſiælfs Chriſti Uppfræding, edur og hañs Poſtula. Jæ, Chryſoſtomus Læri-Fadir gietur þeſs, ad Thomæ Poſtula hafi i Utbreidſlu Guds Ords um Perſiam, ordid mikid Lid ad Anſtrvegs Vitringaña Samſuñungu og Undirvijſan. Þad er jafnframt omvotmælanliga vijſt, ad Catechetiſkar Ydkanir hafa fyrir Chriſti Hijngadburd, millum Forfedraña haft ſiñ Framűgæng, hvad, æſamt æduſegdu bevijſad, og med Rokum ſtadfeſt er, af þeim Hælærda D. Rambach i hañs Monit. Catech:

(jem

(f) Marc. 16. 15. (g) 1. Pet. 1, 23. (h) 2. Cor. 5. 20. (i) 1. Tim 6. 19.

(sem nu þegar eru, eptir Hærri Befaling a Prent utgeing iñ hier æa Hoolum i Vetur) sem og D. Ioh. Franc. Buddeo, bædi i hañs Theol. Morali edit. Haviniæ 1740. og hañs Institut: Theol. Dogmat: Lipsiæ 1724. sem og Hist. Ejusdem Critica Theol: Thet: Hvar þessi Hælærdi Madur hefr uthrickiliga skrifad, uñ Upptok, Fraũgæng og Forlog, Barna-Lærdoomsins og Catechetiskra Ydkæna fraũan eptir Tijmunum, hvoriar miog so æa fallandi Foot komnar, þad Hætt-upplijsia Guds Verkfæri Doct: Martinus Lutherus hefur ei einasta vid studt og forsvarad, helldur og, med þeirri hreinu Miolk Guds Ords (k) Fyrir hañs Adstod og Samverkan, þær undrunarliga uppriett, hvors augliost Kieñiteikn, eiñig oss, sem byggium fyrir Gudliga Forsioon Hoolma þeña, er fyrir Augum i þessa mikla Guds Mañs (Litla, eñ þo Sakir hañs Jñhallds æ-næganliga stoora) Catech: Minore, hvor hier i Landi hefur fyrir laungu sijdañ, sierhvorin gudhræddra Forellra Barni, so ad seigia verid med Mælinu iñ prentadur, og þad med goodum Avexti, Packir sien Gudi! Hiæ allmorgum, fyrir Christniñar Lofsverdra Foostur-Fedra, (l) Þeirra Hæ-Sælu Dannmerkur og Norvegs Konunga, sijdañ eptir Reformationen, hærstprijsanliga Arvekni og Uñhyggiu, i þvi ad efla og utbreida þañ sæta Christindoom og Sæluhiælplign Guds Þecking i þessu fæmæta Landi, hvad Hans Hæ-Edla Hæ-Æruverdugheit, Biskupiñ yfir Skalholts Stifti, Hr. Finnur Jonsson, i sijnum Lærdooms rijka Formæla framañ vid æadur uñgietiñ D. Ramb: Mon: Catech: hefur merkiliga utfært, og undir eins hitt, hvorsu ad Christindoomsins Tilsioonar-Meñ, Biskuparnir, hafi med odrum

(k) 1. Pet. 2. 2. (l) Es. 49. 23.

goodum Mønnum sem vel hafa viliad Guds Kyrkiu hier i Landi, ad undanførnu lagdt alla Astundan æ, ad iñræta, med uppbyggiligum Catechetiskum Ydkunum, þá sonu Guds Peckingu, i Hiortu þess uppvaxandi Unadooms i Landinu, hvar til þeir hafa brwkad einar og adrar Utleggingar yfir Barna Lærdoomiñ, hvor þeirra eftir þeim Hætti og Mæta, er þeim, hvorium nñ sig, hefur giedfelldastur verid, og audvelldastur sijnst forir Ungdoomiñ. Medal þessara Catech: Utleggínga, vil eg hier, þeim til Froodleiks er lesa vilia, gieta nockurra þeirra, sem i Hættuefnds Hr. Biskupsins Formæla, ern utilætuar, so sem ern þessir eftirfylgiandi Bæklingar.

1.) Leikmañna Biblia edur sæ Gyllini Catechismus, Auct: Biskup Ioh: Avmanno, sem sa ypparligi Biskup Hoola Stiftis, Sæl. Hr. Gudbrandur Porlaks Son, hefur utlagdt ur Saxverskv Mæli og lætid þryckia hier æ Hoolum. 1599.

2.) Biblia Parva edur Almeñiligur Catechism: Sem er utlagdur med Ritningariñar Ordum, Interpr: Officiali Sr. Arngrijmi Jonssyni æ Mel, omni tempore docto, Impr: Holis. 1622.

3.) Catechismus, Doct: Og Biskups Petri Palladii, skrifadur i forstu fyrir Norska Sooknar Presta Anno 1541. Utlagdur af Hr. Gudbrandi og þrycktur 1576.

4.) Stutt Jnnihald Catechisini fyrir Born og uppvaxandi Foolk, samsett og skrifad af Luca Losio, 1550. Utlagdt æ Jslendsku af Sæl. Biskup Mag: Þordi Porlakssyni, Impr: Sk-

alh: 1693.

5.) Lifsoeaur, edur ein sañ og Christilig Undirvijsan, hvad sa Madur skuli vita, trwa og giora, sem vill odlast ellijfa Sæluhialp, Auct: D: Nicol: Hemmingio, Interprete. Hr. Gudbr P. S. Fyrst prycktur a Hoolum. 1575. Sijdar. 1599 Eru Sermones sem gaanga i giegnum Catechismum.

6) Informatio de Sacra Coena, Auct: D. Ioh. Gallo, utlogd af Hr. Gudbrandi, og pryckt a Hoolum 1598

7.) Enchiridion uñ Hofud Parta Christiligrar Trwar, utdreigid af Bookum Dav. Chytræi, og Mart. Chemnitii Impr: Holis 1600.

8.) DRottiñlig Bæn Fadir vor, Jñtak sierhvorrar Bænar, og uñ Christiligt Bæna Akall, Auct. D. Paulo Matthiæ Episc. Sæl. Interpr. Hr. Gudbrandi Biskupi, Impr. Holis 1606.

9) Catechismus Lutheri Major Wittenberg: Utlagdur af Sr. Arna Porvardssyni, prycktur i Skalh. 1688.

10) Sæl. Biskups Hr. Gisla Porlaksonar Examen Catecheticum, Impr. Holis 1674. & iterum 1677. Og sijdar i Lijd Sæl. Biskups Mag Steins, 1727.

11.) Bænabook Ioh. Olearii, med filgiandi Spurningum ut af Frædunum, Skalh. 1692.

Er hier af audsied bædi, ad Christiñdoomsins Tilsioonar Meñ hier i Landi, hafa verid arvakrir i vi, ad-

lata

lana fieña og undirvijsa, einfolldum Almwga og uppvaxandi Foolki þañ rietta og hreina Skilning Christuligs Lærdooms; Sem og hitt, ad þeir hafa miog so villt farid, er ad Ollu þessari hafa kiendt Catechetiskar Ydkanir i Kyrkiuñi og heima-Hwsum vid Nijlundir nockrar, þar adur uñgietnar Bækur hafa hier i Landi brwkadar verid, fyrir Børn og Ungfoolk imisliga, nu til Hwss-Lestra, nu til Catechetiskra Ydkana, nu til hvorntveggia; Hver gudrækilig Sidvenia jeg villdi oska, ad i hverium Hwsi eñ nu brwkud væri, hvad ef skiedi, væri jeg vis uñ, ad þær opinberligu Catechisationes i Kyrkiunum, færdu meiri Nytsemd med sier, eñ þær, þvi midur! Maaskie oftliga gisra: Añars er þo Gudi fyrir þad þackandi, ad sijdañ sa Gudhræddi og Hæloflugi Konungur Ch. 6tus. Fañ Allranædugast fyrir gott, ad iñsenda hijngad i Landid, eiñ General Kyrkna Visitatorem, nu verandi Biskup yfir Sællands Stifti, Hæædla og Hæærnverdugañ Hr. Ludvig Harboe er skiedi Anno. 1741. (Hver merkiliga frañsilgdt hefur i þessu Stifti Ungdoomsins Uppfrædingu, og yfir allt Eslingu Christñdoomsins, hvad medal añars audraadid er af Hans Hæ-Ærverdugheita tveimur yppærligu Pastoral Bresum, hvorra hid fyrra uñ Catechisationen, er Dat. Hool. 18. Maij 1743. Eñ hid sijdara uñ Hwsvitianir, 25. Maij Ejusdem Anni,) hafa þessar Catechetisku Ydkanir hier i Landi, komist i mikid betra Stand, eñ þær adur vorn; Hier til hafa og mikid hiælpad þær Tvær Konungl. Allranædugustu Forordningar, er sijdar iñkomu i Landid, uñ Hwsvitianna af 1746. og Catechisationen af 1744. I hvorri sijdari Hañs Majestæt hefur Allranædugast bodid, ad brwkasi skylldi yfir heila Landid, i Catechisationibus, Sn Utskijring yfir Luth. Catech. sem Haus Hæ-

Ædla

Edla Hæa-Æruverdugheit Procanceller og D. Hr. Erich Pontopp. hefur eftir Konungligri Tilskipan, samañ skrifad, og prickt er æa Donsku i Kaupenhafn 1737. Par nærst utlogd æa Islendsku af Sæl. Biskupinum Hr. Halldori B. S. og prickt i Kaupenh. 1741. Hvor hier sama Ar iñ kom til almeñiligrar Brukunar i Kyrkium og Skoolum; Eñ so sem þetta æa vort Mæal snærada Upplag, æasamt hinu af 1746. kuñi ei hrockva til Utbijtingar, medal so margra Barna og lærandi Foolks, sem heila Landid iñihelldur, er nu umgietiñ D. og Prof. Pont. Catech. Utskijring, i Pridia Siñ æa Islendsku, eñ Fyrsta Siñi hier æa Hoolum, ad Forlagi þeirra Hælofl: General-Kirke- Inspect: og Missions-Collegiorum i Kaupenhafn, æa Prent utgeingiñ, eftir þeirri sijdari Islendsku Edition, ad miog Litlu i Jñriettingu Bookariñar, samt Book-Stofnu og Prentvillum umbreittu.

Sa Litli Lutheri Catech. Edur Frædiñ sialf, ern, eftir Samkomulagi milli hañs Hæa-Æruverdugheita Hr. Biskups Fiñs og mijn, pryckt med stærri Stijl framan vid Kverid, øll i einu Lagi, ad mestu leiti med somu Ordum og Samsetningu, sem þau ad undañførnu hier i Landi, hafa yfir Hofud lærd verid, samañboriñ vid þa Latinsku og Pijsku Catechismos Impr. Er Meñ hafa haft fyrir Hendi, uppæ þad so verdi i Veg komid fyrir osæmiliga Afbokun Frædaña, vid hveria vart hefur ordid hiæ allmorgu Foolki; Hvar til Orsok mæa vera, añadhvert Barnaña raung Eftirtekt, er þau Frædiñ lært hafa; Edur og Vankuñætta Kieñendaña, Forelldra og Hwsbœnda, sem þa hefur fyrir somu Orsok vidloda vordid æa þeirra Ungdooms Arum; Eiga þvi Borniñ, þa þau hafa nockurnveigiñ lærdt ad lesa æa Book, (hvad þeim øllum er yfir Hofud tilsagdt) Ad

læra

læra Frædiñ sialf eftir þvi sem þau hier i Bookiñi prentud finnast. Aftan vid Bookina ern þrycktar nockrar alkunnar Bænir, sem Forelldrarnir eiga ad læta Børniñ læra utan ad, þeim til Gubrækiligrar Nytsemdar. Ad sijdurstu er þess ad gieta, ad Foolk maa ei læta sig undra þo þetta Spurninga Kver hafi meir hlaupid upp, og sie stærra eñ hin fyrri, hvar fyrir þad hlijtur og dijrara ad seliast eñ þau. Orsøk til þessa er su: Ad hier i Prent-Smidiuñi, er ei so smætt Letur til sem i hinum fyrri Edit. þessa Bæklings hefur brwkad verid Utanlands, ad fraateknu þvi eina, er Meñ hafa nu brwkad til ad þryckia med sialf Spursmaliñ og Greinir Rituingariñar, fyrir utañ þau Atridis Ord sem i tiedum Greinum med stærra Letri þryckt finnast, Børnum og Fæfroodum til Upplijsingar. Vona eg Lands-Foolkid virdi þetta vel, einkum þeir sem adur hafa kvartad yfir þvi, ad hinar fyrri Editiones af þessu Kveri, væri, Sakir Smærdar Letursins lijttlæsiligar.

Eñ i Tilliti til, ad þessi miñ Formæli, hvern eg vil hafa ydur, mijnir kiæru Brædur i Evangelio Christi! iñañ Takmarka þessa Stiftis, sierdeilis tilskrifad, gisri ei Bæklingi þessum stoorañ Vidurauka, maa eg hverfa fraa þessu, og vijkia til hins; er jeg i sudverdu hoof uñ ad ræda, sem er, hversu þad hiñ eilijfi goodi Gud hafi i hiñi fyrstu Skopun alla Hluti Mañinnum i Hag bwid, og hañ sijdañ prijdt med siñi eigiñ Vegligu Mind, sem og, ad hañ, heñi tapadri til Vidriettingar, hafi af Guddoomligri Elsku siñi, til syndugra Maña eilijfrar Velferdar, giefid og sendt Heimunum Son siñ elskuligañ JEsum Christum, hvor af Fodursins Skauti komiñ, hefur opiñberad oss Ord þess himneska Sañleika (m), og sijdañ til Himins uppfariñ yfir allañ Høfdingskap (n) þetta Starf aa Hendur falid sijnum

(m) Matth. 11. 27. (n) Eph, 1, 21,

num elſkuligum Poſtulum, og þeirra Eſtirkomurum i því, ad predika og ſundurklifa Ord Saũleikſins (o) ſo hvert eitt af þeim tiltrwudum Guds Hiwum, ſo vel Elldri ſem Ungri, færi þad þeim ber, og þeirra Sælar Naudſyn helldſt utkreſur i riettañ Tijma. Eñ þar vier ſem fyrir Poliumædi Drottins eñ þa lifum, og kalladir erum i hiña Stad til ad veita Forſtodu hañs Kyrkiu i þeſſu fætæka Landi, hver eiñ iñaũ Takmarka hønum tiltrwads Safnadar, meigum vita, ad Byrdi þeſſari er vellt æ oſs, og ad vier eigum ſiſdar Hwſs-Fodurnum Reikning ad ſtanda, fyrir þad Pund hañ hefur hverium af oſs i Hønd feingid, ſo ad vorar Sælir eru i Vedi fyrir hveria eina er vier forſomum ad uppbyggia og leida til Guds Rijkis; Þa vil eg hier med hafa ydur alla alwdliga uñbedid, og alvarliga æmiñt, þier villdud fyrir Sakir Guds Dijrdar, ſamt ydar eigiñ og Safnadaña Velferdar, leggia allañ Hug æ, med gudræckiligum Kieñingum utan og iñañ Kyrkiu, einkum i Catechiſationibus og Hwſsvitiunum, ad vidrietta Guds Mynd i og æ Guds Lømbum og Saudum, ydur til andligrar Uñſiwonar tiltrwudum. JEſus Chriſtur, ſæ mikli Høfud-Hyrdir Sælnaña (p), Hefur ei einaſta ſagdt Petri Poſtula ſinum, helldur og eiñig oſs þetta: Fæd þu Lømb mijn, Fæd þu Saudi mijna (q); Eñ til þeſſa þienar ei einaſta þad ad fraũſlitia uppbyggiligar og med Snilld ſamſettar Predikanir, ſo ſem margir af Preſtum hier giora, einkum þeir yngri, helldur og allra helldſt hitt, ad Form þeirra heilſuſamligu Guds Orda (r) ſie þeirra Hiortum i Tijma iñrætt ſem Ungir eru, og þurfa, til andligs Proſka Sælna þeirra, helldur Miolkur eñ megnrar Fædu (ſ) Hvers þeir Hluttak-

andi

(o) 2. Tim. 2. 15. (p) 1. Pet. 5. 4. (q) Joh. 21. 15. 16. 17. (r) 2. Tim. 1. 13. (ſ) Ebr. 5. 15.

andi verda helldst og sierdeilisligast vid Catechetiskar Yd-kanir, hvar Kiennduunum giessi Tækifæri til ad utmæla fyrir þeim yngri þañ rietta Veg Sæalnhiælpariñar, og þad med hinum allra einfolldustu Ordum. Jeg mæ jæta, ad uñ þañ stutta Tijma sem Gud hefur mig iñañ Takmarka þessa Stiftis lidid, hefi eg med Eftirlæti heyrt allmarga af Stiftisins Prestum framűflytia goodar Predikanir, eñ þar æ mjoot sumra þeirra Catechisationes midur vandadar, og ecki so uppbyggiligar sem skylldi, hvar fyrir jeg hefi þa somu, sem þeir sialfir vita, æavijtad, og æmiñt slijkt ad lagfæra, saunt i Catechisationibus vidleitast ad leida þeim somu eiñ añañ betri Veg fyrir Siounir, til þessa Verks Framűkvæmdar, hvad eg vona goodañ Stad fnudid hafi, einkum hiæ þeim Yngri Prestunum, og munu hier eftir siña, sierdeilis þar þeim nu i Hendur berast mæ, ein riett good Undirvijsun til eiñar uppbyggiligrar Catechisations Adferdar, i Sæl. D. Ramb. Mon. Catech. Hver þo mæskie einfalldlig sijnist þeim, er med nockurskonar Superciliositate kyñu æalijta þetta Verk, munu samt reinast good, og Nytsamlig, einkum fyrir þa, i siñi Tijd, sem nu hier i Skoolanum veniast vid velgrundud Exercitia Theologica, so vel Exegetica sem Catechetica. Jeg hefi ad vijsu mætt merkia i mijnum Visitationibus ad undañfornu, ad nockrir af Prestunum hafa einasta tilhalldid Ungdoominum ad læra lijtid utskrifad Agrip af þeirri Allranædugast uppæbodnu Pontopp. Utskijringu yfir Catechism: og þad jafnvel sine Dictis probantibus, hvad eg hefi lætid þa merkia, sem og hina, er adrar Spurningar kiendt hafa Bornunum, ad ecki væri añad, eñ so sem nockurskonar lijtils verd Leigulida Boot, med øllu O-

sam-

samkvæm Kongl. Tilskipunum; Eñ, vid hier uñ giord-ar Aminñingar mætt hevra, ad Brestur æ Exemplaribus af Hættuefnds Hr. Pontopp. Utskijringu, yfir Frædiñ, hafi slijku vllad, i Veg fyrir hvort nu er komid, sem þegar er sagdt. Þvi skulu þeir sem i slijku Sok eiga, edur ætt hafa, vita, æsamt med Hwsbændum og Forelldrum i þeirra Sookum, ad slijkar Vidbærur gyllda ei framűreigis, helldur i Krafti af Kongungligu Logmæli hier uñ Allranædugast utgiefnu, tilskylldast Hwsbændur og Forelldrar i þessu Stifti, ad tilleggia þeirra Bornum ædur uñgietna Catechismi Utskijring, hvor, so med þvi betri Avexti verdi uñ Hsnd hsfd, vil eg hafa fyr irmælt, ad hvor eiñ Beneficiatus, æsamt med Kyrkna Proprietariis, kaupi til þeirra Kyrkna I. Exemplar, af þessum Spurningum, og eitt añad, af nu þegar afbryckt-um D. Ramb: Mon: Catech: so þau alltijd liggi vid Kyrkiurnar, Prestunum til Eftirsionar og Leidar-vijsirs i þessum Catechetisku Ydkunum, vid hvorra gud-ræckiliga og skinsamliga Brwkun; eg meina vissuliga Guds Mind kuñi i ollum oss Eldri og Yngri, eiukum og sierdeilis ad vidriettast, allt þar til hun i eilijfu Lijfi algior verdur; Þvi þad blijfur þo vid þad sem hiñ vijsi Madur seigir (t): Þig vor Gud ad þeckia er þad fullkomna Riettlæti, og þijna Makt ad vita, er Root þess eilijfa Lijfsins; Sem og hitt er Jesus seigir (u): Þad er eilijft Lijf ad þeir þecki þig alleina eiñ sañan Gud og þañ þu sendir JEsum Christum. Eñ so sem Prestana Arvekni og Umhyggia i slijku Makt æ liggiandi Guds og vorrar Saluhiælpar Verki, svnist ei gieti nædt þvi Takmarki, til hvers þessi þeirra Idia stefna æ, nema Yfirvolldiñ, Fætækra Forstandarar, Medhiælparar, Forelldrar og Hwsbændur, rietti þeim sinar Hsndur, hver eftir Embættis Skylldu og Alesli;

 Þa

(t) Sap. 15. 3. (u) Ioh. 17. 3.

Þa vil eg hier med i Guds Umbodi, og eftir Laga Fyrirmælum, hafa þa eñ nu kiærliga og iñliga umbedid, samt aminñt, þeir villdu giæta Skylldu þeirra, i því, ad ala Þñ fyrir andligri Velferd ecki einasta þeirra Barna, sem i meigandi Forelldra og Formindara Hwsum uppalast, helldur og hiña, sem añadhvert hafa, því midur! Hlotid ad hiekiast Maña a medal, edur og fyrir Fantæktar Sakir nidursett eru, ad þessir Guds Veselingar, ei uppalist i ollu Reidileisi, þeim til eins slærsta Saalar Hæska, og Laudinu til Skada og Skañar. Vel veit eg ad undañfornum Hardindum, er, og mæskie ecki ad ollu leiti Ordsakalausi, kieñdt uñ þañ Bresk, er a slijkum Ydkunnum hefur vard vid vordid; Og hevrt hefi eg, eñ og opinberliga, ad nockrir Hwsbændur og Forelldrar hafa lætid a sier heyra, ad þeirra Hwss Uñsvif, og Brands Utvegir, ei lidi þad þeir setti Børn þeirra til slijkra Catechetiskra Idkana sem nu er uñ talad, edur kiendu þeim ad læra ad lesa a Book, hveria eg hefi samstundis lætid merkia ad Heimska væri slijkt eñ Hyggindi eingjñ, allra sijdst i því nockur riettstickud Elska til Barnaña Velferdar iñifaliñ, hveria Forelldrar og Hwsbændur meiga so best efla og heñi framñfylgia, ad þeir kieñi Børnum sijnum þa soñu og Saalubiarglygu Guds Peckingu af hañs H. Ordi; Þessi er sa Vegur a hverium Borniñ eiga ad gænga, Ung og Gamul, sæa Vegur a hvern Forelldrarnir eiga ad vijsa þeim: Vijsa hinum Unga þañ Veg a hverium hañ a ad gænga, og so mun hañ ei til Ara komiñ fræa honum vijkia, segir Salomon (x). Þad er ad vijsu satt, ad Forelldrar og Hwsbændur, eiga ad kieña Børnum sijnum ærlig Viñubrogd, af hverium þau kuñi Upphelldi ad hafa þegar þeim vex Fiskur uñ Hrigg; Eñ þad er ei hier med sagdt, ad þeir meigi undir Hofud leggia, ad uppala Børniñ i Aga og Uñvendun til Drottins (y). Christiliga

(x) Prov. 22. 6. (y) Eph. 6. 4.

liga Forsiælni, og Jdni i Utvegun sinar dagligu Nær-ingar, er ei ad lasta; En eitt er þo naudsynligt (z). Hvad þa? Ad leita fyrst Guds Rijkis (a), og ala gud-ræktiliga Dñ fyrir Sælu sinni, æ hverri ef ein Topun lijdur, gagnar honum allur Heimurin, med øllu þvi Glisi i honum er, alls ecki (b). Chusi og Achimaas voru eitr sin sendir fræ Joab til Davids Konungs, en Achi-maas vard fyrri hinum (c), Hvar fyrir? An Efa þvi hañ hefur farid beinni Veg en hin; Svo geingur sa hin beinasta Veg til sins Erfidis, og Utvega dagligrar At-vinnu, sem ecki giefur hid Meira vid þvi Minna, þad er: Forsoomar ad vaka yfir eilijfri Velferd Sælar sinar; En lætur Veralldligar Syslanir jafnañ fyrir gænga, gixtandi ecki þess, ad so sem hin sæni Guds Otti er Upp-haf Vitskunar (d), en hin rietta Vitska og lifandi Peck-ing æ Gudi, hefur Fyrirheit eilijfs-Lijfs, so er hañ ein-ig Uppsprettu-Brunur þeirrar sonu ætjmanligu og ei-lijfu Farsælldar (e). Og þo jeg viti, ad þier, Kiærir Brædur! æmælgid þetta og þvilijkt vid ydar Sookna-Foolk, mæa jeg ei ad sijdur einug giora i þessu hvad mitt er, nefnuliga: Ad æminna ydur, og æfijsa til þess, er sialfum ydur, Guds, ydar eigin, og Safnadarña eilijf-rar Velferdar vegna, skylldi mest Hugarhalldid vera, og jeg veit morgum ydar er vijst Hugarhalldid, sem er, ad kappkosta af ollum Krostum, ad fæda Guds Hiardir ydur tiltrwadar, æ þeirri osviknu Mivolk hañs H. Ords, hvad hellst og best skied gietur med velgrundudum Catechetisk-um Jdkunum, ad ecki eigi heima hiæ nockrum ydar þetta sem Drottin seigir (f): Vei Jsraelis Hyrdurum, sem ala sialfa sig! Eiga ecki Hyrdarnir ad ala Hiardina? En þier giætid ecki ad þvi Vansæra, og læknid ecki þad siwk-a, þad sem saart er grædid þier ecki, þad sem Vegvillt er

(z) Luc. 10. 42. (a) Matth. 6. 33. (b) Matth. 16. 26. (c) 2. Sam. 18. (d) Prov. 1. 7. (e) Prov. 14. 26. 27. (f) Ez. 34. 2. et sq.

ſækid þier ecki, og þier leitid ecki eftir þvi ſem glatad er. etc.

Edur hitt er hañ ſeigir i ǿdrum Stad: Bædi Prophetarnir og Preſtarnir ern Illmeñi, og jeg finn eiñig þeirra Illſku i minni Hwſi, etc. (g).

Eñ med þvi allra Maña Verk og Idia eru onyt og einskis verd, enn þeſs, ad hañ ſem bleſſar Hwſid Iſraels og Hwſid Aarons (h), gieſi ſinna Naad og Bleſſan til þeirra Framűkvæmdar, þa vil eg og ſo haſa ydur alla Hiartanliga uműbedid og eamiñt, þier villdud laata ydur Hugfaſta vera, þa ſoñu Arvekni i Bæna Akallinu til Drottins, fraa hvorium ad kiemur all good Giof og all fullkomiñ Giof (i), hañ vyrdiſt ad iklæda ydur med Krafti af Hædum, til allra ydar Embættis Utriettinga, og gieſa ſiins Anda Naad i Hiortu ydar, og allra þeirra, hvorinum þier eigid ad undirvijſa til Guds Rijkis, ad ſem fleſtir af ydur og þeim meigi lotſins ſamañſafnaſt til hægri Handar Guds Sonar, hvor uñ Tijma ſiñar mædufullu Hiervijſtar i Heiminum, hulid hefur undir hiñi audvyrdiligu Pioons Mind, þa sogru Geisla ſiñar Guddooms Mindar (k) til þeſs su tapada Guds Mind, ſkylldi i allum oſs, ſem ea hañs Nafn trwum, fyrſt hier i Naadiñi vidriettaſt, og ſijdañ i Dijrd eilijfri ea Himnum fullkomnaſt, hvar vier munum, ad uműbreittum vorrar Hrigdar-Hag i eilijfañ Fognnd, ſialfs hañs Dijrdar Mind lijkir verda, og ſia hañ, ſo ſem hañ er (l): Hvorrar Sælu og eilijfs Sooma, jeg af Hiarta Oſka allum Guds Bornum, og ydur eaſamt med mier, Sem finſt,

Hoolum Paſ 26 Martii, 1759.

Ydar allra ſameiginliga Einlægur Elſkari og Broodir i Drottni.

Giſle Magnusſon.

Epiſc: Dioec: Hol.

[g] Ier. 23. 11. ſq. [h] Pſ. 115. 12. [i] Iac. 1. 17. [k] Phil. 2. 7. 8. [l] 1. Ioh. 3. 2.

Formaali AUCTORIS.

Jmmanuel!

SA GUD sem vill, ad aller Menn verdi Saalu hoolpnir, vill og eirnin, ad peir komist allir til Saunleiksins Vidurkiningar; jan, Vaxi, og lanti sier ætijd fara fram, meir og meir, i peirri somu, epter peim Hentugleikum og Hialpar-Medolum, sem peim verda framboden ad einum, helldur en odrum Heimsins Alldri. Nu Lifum vier ad peim Tijma, sem Veralldar Vijsdomur og allar pær Konstir, sem ad honum verda grundadar, er ad hærri Troppu stijgin, en vorir Forsedur hafi kanske gietad sier i Huga leidt. Eingin vill leingur lanta synast, ad han ad Haalfu Leiti hafi numid sijn Vijsendi. I pvi vill hver ein vera velmentadur; sem han segir ad sie sijn Naums Jprovott. O! hvad miklu framar hæfdi oss pa ad vera so Sinndum i pvi, er adhrærir Pecking Guds, og vorrar eigin Saaluhiaalpar, er vier po allir (ad minsta Kosti, eptir Utvortis Asynd) bædi jatum oss ad vita, og lijka hofum unn Hond! Regluleg, vel grundud, og aanægianlig Ransokun unn Sanleika Trwarbragdanna, ætti ad vera hellsta Takmark peirra Erfidis, er ecki vilia reiknast unn Tijma og Eilifd i Tolu peirra Heimskingia, sem mæda sig i morgu, en giesa po ecke Giætur ad pvi Eina sem hellst er Naudsynligt. Vel er pad satt, ad Pecking Guds færir ecki alltijd, og hia ollum

med fier hañs riettañ Ótta, Elsku og Hlijdne: Par mæa siña Vitsku fyrer utañ Samvitsku; Lærdoom fyrer utañ Krapt; Eiñ vekur upp Kijf i Stadeñ þess hañ skyllde uppbyggia. Hier uppæa kañ Reynslañ æa vorum Tijdum ad syna þau stærstu Epterdæme. Lijti eg til vorra Forfedra, þa synest mier þeir hafe giort betur eñ þeir vissu, eñ vier giorum verr eñ vier vitum Peir voru lijker eiñe friossamre Lea med dsprum Augum, eñ vier eiñe Ofrioossamre Rachel, sem bar fryda Asioonu. Eingu ad sijdur helldur Pecking Sañleikans sijnum Ometanlegum Prijs, þvi þoott vor DRotteñ JEsus, Joh. 13, 17. prijse ecke nockurn Sælañ, vegna þess, hañ veit, nema Meñ gisre þad þeir vita; Þa lætur hañ þo Peckinguna gæanga æa undañ, so sem þad, er fyrst wtheimtist til Trwariñar, æan hverrar þad er Omoguligt, ad þocknast Gudi i nockrum sijnum Verkum. Su Trwmeñska sem margir nærsta Einfalldir syna i þvi, ad gæanga eptir þvi litla Liosi er þeir hafa, kiemur oss til ad ælykta, ad þeirra Frañferdi være eñ þa læangtum betra, ef Pecking Sañleikans væri hiæa þeim Fullkomnari. Sæa sem gisrer eitthvert Verk i Hælf-Liossu, er vid þarf fullrar Dags-Birtu, fær kañske komid þvi af Stad, eñ þo med stærre Mædu, Hættu, og Læangseme. Mirkrid stodar hañ ollduneges ecki þar til, helldur þad litla Lioos sem þvi er Samfara, og þvi meir þad sama eykst, med Morgninum, þvi betur fær hañ, ef hañ vill, sijnu Verki frañkomed. So satt sem þetta er, so eru og Kior vorra Tijma audsiæaulega betri, eñ vorra Forfedra, hvers vegna eg hefe og eiñig med þessari Utskijringu yfer þañ Litla Catechismum hins Sæla D. Lutheri, kostad Kapps uñ ad auka þau sømu Kior med Liossari Peckingu þess Sæluhiælplega Sañleika, æa medal þess Unga og Einfallda Almwga hiex i Lande. Orsokiñ sem hefur gefed Efni til þessa Verks er sierdeiles þessi: ad hart nær hvert Stiffte hefur allt hingad til haft siñ eigiñ sierdeilis Catechismum, og þegar

nockrir

nockrir Prestar hafa fundid þañ sem þar i Platsi hefur brwkadur verid, i eiñ eður añañ Mata, ecki so aunægianlegañ sem þeir villdu hafa fyrirmællt, hafa þeir af Einlægri Uñhiggiu siælfir samañtekid og meddeilt þeirra Sofnudi vissar skrisadar Spurningar. Nu þott ad Grundvollur Lærdoomsins kuñi ad vera hiñ sami, þa hefur þo Imislig Adferd Uppfrædingariñar ecki synd̃i so hentug, sem Ein Almeñilig Catechismi Utskijring, su ed væri eptir Þorfum aunægianlig, og med Skriftariñar Greinum Allstadar stadfest; Hver nu er eptir Kongl. Majest. Allra-Nædugustu Skrifligri Befalingu til mijn, Samsett, og af þeim sem þad hafa att ad giora, Nausskud, og samañboriñ vid Form þeirra Heilsusamligu Orda.

Hvert nu þessi Catichismi Utskijring er so aunægianlig, Skilianlig, Reglulig, og Niett, sem þeir villdu æskia er sara med Uppfræding Ungdoomsins, mun ad nockrum Tijmum lidnum Liosst verda. Eñ a medañ ecki er so laungt komid, skylldu þeir, sem laata sier Fautt nægia, yfirvega, hvad mikid Vandhæfi a þvi er, ad laga so Eina Catechismi Utskijring, ad hun sie Fullkomiñ, Faordud, Skijr, Niettiliga nidur Rødud, og Hrein i ollu þvi sem Sañleiki Christiligs Lærdooms wthemtir. Þegar þessir Eiginligleikar eru ad ollu Leiti Samhlioda, og filgiast ad, kañ Madur ætijd ad Iminda sier ad komast hærra, Sem eg vil ecki helldur neita ad kuñi ad takast. Eñ sa sem siælfur leggur Hendina a Verkid, mun finna, hvad mikill Vandi þad sie, ad hitta a allt eptir hvers eins Osk i þess haattar Skrifum, hvar eingiñ Yfirsioon maa vera Ungdoomsins Næmi til Baga med Margyrdum; Eckert a mooti hañs Skilningi med Myrkyrdum, Eckert a mooti Sañleikanum med Samblandi añarligra Hluta; Eckert a mooti Samhlioodan Guds Sañinda, med Raangri Nidur-Radan; Eckert a mooti Ordaña Niettri Natturu

med Fordilldarligri og Olidligri Samsetningu. Hafi eg ecki i ollu fylliliga nædt þessu Takmarki, þa hefi eg þo alvarliga þar vid leitast. Læt eg so af Hendi þessi Ord DRottins, eptir Konungl. Majest. Allra-Nadugustu Skipan, til Almenniligrar Brwkunar i vorum Kyrkium og Skoolum. DRottin prycki Siælfur sijnu Jnsigli hier æ, fyrir Uthellingu sinar Nædar, J allra þeirra Hiortu sem þetta Lesa, Sierdeilis þeirra Ungu. Pad, undan hveriu eg mætti mig ecki mæla, En kaus þo alldrei siælfur ad giora, hefi eg giort, So vel sem eg kunni. Pad sem þar er i Ofullkomid, heyrir mier til, og þad hellst vegna þess, þad er þvilikt. Hvad annad ahrærir, þa er þetta þad Ord, sem æ þeim Sijdarsta Deige mun dæma Jdrunarlausa og Vantrwada Foraktara, edur Mootmælendur, En giora þær Sælir hvolpnar, sem med Hoogværd i Trwnni medtaka þess Jnplantan

Kaupmannahofn,
Pan 9. Octobris 1737.

E. P.

P. S.

Þeir sem kenna odrum þessi Christilig Frædi, Athugi.

1. Ad Spurningar sem Strik er vid æ Spatziuni, Eiga ecki ad læraſt utan ad af þeim sem eru Torr næmir, edur hafa litla Tijd til slijkra Jdkana; Helldu-eiga þær ad lesaſt vel og yfirvegaſt af þeim; En þaug Ungmenni sem hafa betra Mæni og Tid, eiga ad Læra þær, og eckert i þessum Frædum undan ad fella.

2. Pad sem i Greinum Ritningarinnar finſt med stærri Bookstofum, Er At-ridis Ord i þeim, til hellstu Bevijſingar þvi sem svarad hefur verid til nærstu Spurningar.

Sæ

Sa Litli Lutheri

CATECHISMUS.

Petta eru Tiju Laga Bodord GUDS.

Fyrsta Bodord.

Eg er DROTTiñ Gud þiñ, Sem wtleiddi þig af Ægyptalandi, Þu skallt ecki hafa Añarliga Gudi fyrir mier.

Hvad er þad? Þad er:

Vier eigum yfir alla Hluti fraũ, Gud ad Ottast, hañ ad Elska, og a hañ Eiñ ad Triva.

Añad Bodord

Þu skallt ecke leggia Nafn DRottins Guds þijns vid Hiegooma, þvi DRottiñ mun ei hallda þañ Saklausañ, sem brwkar hañs Nafn Hiegoomliga.

Hvad er þad? Þad er:

Vier eigum ad Ottast og Elska Gud.

Aungvum eigum vier Ills ad bidia i

hañs Nafni, Eigi sveria vid pad nie Fiolkijngi fremia, Eigi Lingga nie Svijkia, helldur eigum vier Guds Nafn ad aakalla i øllum vorum Naudsynium, pad ad tilbidia, Lofa pad, og pvi Packir ad giora.

Pridia Bodord.

Mijnstu ad Helga Hvijldar-Dagiñ DROTTins Guds pijns.

Hvad er pad? Pad er.
Vier eigum ad Ottast og Elska Gud.

Ad vier eigi fyrirlijtum Predikun, nie hañs Ord, helldur eigum vier pad Heilagt ad hallda, giarnañ heyra pad og læra, og odrum kieña.

Fiordda Bodord.

Heidra skallt pu Fodur piñ og Moodur, So pier vel vegni, og pu verdir Laung-Lijfur aa Jordiñi.

Hvad er pad? Pad er.
Vier eigum ad Ottast og Elska Gud.

Ad vier eigi fyrirlijtum vora Foreldra, nie pa sem yfir oss ern bodnir, Eigi pa til Reidi reitum, helldur pa i Heidri hofum, pioonum peim og Hlijdnir sie-

um, Elskum þa og Virding veitum.

Fimta Bodord.

Þu Skallt Ecki Mañ Deyda.

Hvad er þad? Þad er:

Vier eigum ad Ottast og Elska Gud.

Ad vier eigi meidum Holld vors Naunga, edur giorum honum Mein i neckru, helldur eigum vier honum ad biarga og vid hiaalpa i ollum hañs Lijfs-Naudsynium.

Siøtta Bodord.

Þu Skallt Ecki Hoordoom Drijgia.

Hvad er þad? Þad er:

Vier eigum ad Ottast og Elska Gud.

Ad vier lifum Hreinferdugliga bædi i Ordum og Verkum, og ad hvor eiñ, elski og i Heidri hafi sijna Egta-Persoonu.

Siounda Bodord.

Þu Skallt Ecki Stela.

Hvad er þad? Þad er:

Vier eigum ad Ottast og Elska Gud.

Ad vier eigi grijpum Gotz edur Peninga vors Naunga, edur med folskum Kaup-Eyri, edur Undirhiggin, undir oss

drogum, helldur eigum vier, honum ad hiaalpa, So hañs Gotz og Upp-Elldi auvaxtist og vardveitist.

Attunda Bodord.

Pu skallt ecki bera Falskañ Vitnisburd aa mooti pijnum Naunga.

Hvad er pad? Pad er:

Vier eigum ad Ottast og Elska Gud.

Ad vier eigi Raangliga liugum nockru aa vorn Naunga, Eigi Svijkium, Baktolum, edur Ofraegium hañ i nockru, helldur eigum vier hañ ad afsaka, Allt gott uñ hañ ad tala, og færa alla Hluti til betra Vegar.

Nijunda Bodord.

Pu Skallt ecki Gyrnast Hvs Naunga pijns.

Hvad er pad? Pad er:

Vier eigum ad Ottast og Elska Gud.

Ad vier eigi med Flærd, Stundum eptir Arfi edur Fast-Eign vors Naunga, edur undir oss drogum med Yfirvarpi Laga og Riettinda, helldur eigum vier par til hiaalpa og styrkia, ad hañ hafi sitt allt Oskaddad.

Tijunda

Tiiunda Bodord

Pu skallt ecki Gyrnast Kviñu Næ-unga þijns, Eigi Þioon, nie Þioonustu-Kviñu, Eigi Uxa nie Asna, og eckert þad hañs er.

Hvad er þad? Þad er.

Vier eigum ad Ottast og Elska Gud.

Ad vier eigi burt-tælum edur lockum fræa vorum Næunga, hañs Eigiñ-Kviñu, Þioonustu-Foolk eda Kvik-Fie, helldur eigum vier ad æmiña og Ræadleggia, ad hvor og Eiñ sie samt og æstundi, ad þioona þad honum skylldugt er.

Hvad seigir Gud af øllum þessum Bodordum?

Hañ seigir so i Exod. Book 20. Cap. v. 5. 6. Eg er DRottiñ Gud þiñ, Sterkur Vandlætari, Vitiandi Ræunglætis Fedraña æa Sonunum, J Þridiu og Fiordu Ættkvijsl, peirra sem mig hata, Eñ giorandi Myskunsemi i Þusund Lidu, þeim sem mig elska og mijn Bodord vardveita.

Hvad er þad? Þad er:

Gud hootar þeim hier øllum Þijnu, sem

afvijkia þessum hañs Bodordum; Því eigum vier ad Ottast hañs Reidi, og eckert ad gióra moti hañs Bodordum: Eñ þeim øllum sem þessi hañs Bodord halda, Lofar hañ sínu Naad, Myskum, og øllum goodum Hlutum, Þar fyrir eigum vier Gud ad Elska, Trwa honum og Treysta, Og eptir hañs Bodordum giarnañ ad gióra.

Trwar-Jatningiñ.

Fyrsta Grein.

um Skopunina.

Jeg Trwi a Eiñ Gud Fodur Almættugañ, Skapara Himins og Jardar.

Hvad er þad? Þad er:

Jeg Trwi ad Gud hafi skapad mig, ásamt øllum odrum Skiepnum, og ad hañ hafi giefid mier Önd og Líkama, Augu, Eyru og alla Limi, Þar med Skin og Skilningar-Vit, og ad hañ øllu þessu eñ nu vid Magt helldur. Hier til veitir hañ mier og fyrir sier noogliga, og Dagliga giefur hañ mier, Klædi og Skiædi,

di, Mat og Dryck, Hws og Heimili, Fodur og Moodur, Akur og Kvik-Fie, og allt pad sem Gott er, med ollu pvi eg med parf til pessa Lijfs Upphelldis. Hañ verndar mig og vardveitir frau ollum Skada og Hœska, og ollum illum Hlutum. Allt petta Gott veitir hañ mier, af sinni Einskiærri, Fodurligri, Gudligri, Goodgyrnd og Myskun, aun allrar mitñ ar Forpienustu og Verdskulldunar. Fyrir hvad allt eg aa honum Lof og Packir ad giora, honum ad pioona og hlijdnñ ad vera: Petta eru vissulig Sañindi.

Aunur Greinin.

UM ERDURLAUSNINA.

Jeg Trvi aa JEsum Christum Son hañs Eingietinñ DRottinñ vorn, hver ed Gietinñ var af Heilogum Anda, Fœddur af Mariu Meyu, Pijndur undir Pontio Pilato, Krossfestur Deyddur og Grafinñ, Nidurstie hañ til Helvijtis, Og aa Pridia Deigi Reis hañ upp frau Daudum, Uppstie hañ til Himna, Situr nu til Guds Fodur Almattugs Hœgri Handar,

ar, Padañ ſiinum haũ koma ad Dæma Lifendur og Dauda.

Hvad er pad? Pad er:

Jeg Trvi, ad JESus Chriſtus ſie Saũur Gud af Fodurnum Gietiñ fyrir allar Alldir: Lijka Saũur Madur, Fæddur af Mariu Meyu, ad haũ ſie miñ DRottiñ, ſem mig glatadaũ, og fyrirdæmdaũ Maũ, hefur afrekad, Endurleyſt og Frelſad, fræa ollum Syndum, Dandanum og Diofulſins Valldi, Eigi med Gulli nie Silfri, helldur med ſijnu Heilaga dijrmæta Bloodi, og med ſiñi Saklauſu Pijnu og Dauda, So ad jeg ſie haũs Eiginlig Eign, Lifi undir haũs Valldi, J haũs Rijki, honum ploomi i Eilijfu Rettlæti, Meinleyſi og Sæluhiaalp, Lijka ſem haũ er Staalfur af Dandanum Uppriſiñ, Lifir og Rijkir ad Eilifu: Petta eru viſſulig Saũindi.

Pridia Grein/

UM HELGUNINA.

Jeg Trvi ad Heilagaũ Anda, og ad ſie Ein, Heilog, Almeñilig, Chriſtilig Kyrk

Kyrkia, Samneyti Heilagra, Fyrirgiefning Syndaña, Holldsins Uppriſa, og eptir þetta Liif, Eilijſt Lijf, Amen.

Hvad er þad? Þad er.

Jeg Trvi, ad jeg gieti ecki af ſiaalfs mijns (ſiaalfrar minar) eigiñ Krapti edur Skilningi, trwad aa JEſum Chriſtum min DRottiñ, edur til hañs komiſt, helldur hefur Heilagur Andi mig fyrir Gudſpiallaña Kienīng, kallad og upplijſt med ſijnum Aſtgiofum, Helgad mig og vid halldid i riettri Trw, lijka ſem hañ alla adra Chriſtna Meñ aa Jordu kallar, ſamañ ſafnar, Upplijſir og Helgar, og i einī riettri Trw til JEſum Chriſtum vardveitir. I hverri Chriſtiligri Kyrkiu, hañ Naadarſamliga fyrirgiefur mier og øllum Trwudum, Dagliga allar Syndir: Og aa Efſta Deigi mun hañ uppvekia mig og alla Meñ af Dauda, og giefa mier, med øllum Riett-Trwudum i Chriſto JEſu Eilijft Lijf og Saaluhiaalp: Þetta eru Viſſulig Saññindi.

DRottiñlig Bæn/

Fadir vor þu ſem ert aa Himnum.

Helgiſt

Helgist þitt Nafn. Tilkomi þitt Ríki. Verði þín Vilie, sem á Himni so og á Jordu. Gief oss í Dag vort Dagligt Braud. Og fyrirgief oss vorar Skuldir, So sem vier og fyrirgiefum vorum Skulduþautum. Jnleid oss ecki í Freistni. Helldur frelsa oss frá Illu. Þviad þitt er Ríkid, Mattturin og Dijrdin, ad Eilijfu, Amen.

Fyrsta Bæn/

Helgist þitt Nafn.

Hvad er þad? Það er:

Guds Nafn er Sannarliga í sialfu sier Heilagt, Þo vier biðium ecki, Enn vier biðium í þessari Bæn, ad það einnin Helgist hier med oss.

Hvernig skiedur það?

Nær Guds Ord kleinist Riettiliga, og vier eptir því lifum Heilagliga, So sem Guds Bornum hæfir, Þar til hialpi oss vor Elskuligi Fadir á Himnum. Enn hver sem odruvijsi kienir edur lifir enn Guds Ord bijdur, Sá vanhelgar Guds Nafn á medal vor, Þar frá varðveitti

oss

oss vor Elskuligi Himneski Fadir.

Aunur Bæn/

Hvad er það? Það er:

Tilkomi þitt Riki.

Guds Riki kiemur ad Sonu aun vorrar Bænar af siaalfu sier til, Eu vier bidium i þessari Bæn, ad það eiuiu komi til vor.

Hverniu skiedur það?

Nær Gud giefur oss siu Heilaga Anda, sa oss veitir þa Naad, ad vier trwum hans Heilaga Ordi, Lifum Heilagliga, hier Stundliga, Eu Aunars Heims Eilijsliga.

Þridia Bæn/

Verdi þin Vilie, Sem a Himni so og a Jordu.

Hvad er það? Það er:

Guds Goodur og Naadugur Vilie verdur, Þo vier bidium ecki, Eu vier bidium i þessari Bæn, Ad hans Vilie verdi hier a medal vor.

Hverniu skiedur það?

Nær Gud Onijtir og hindrar oll Ill

Raad

Raad og vondañ Vilia, sem þvi vallda, ad Guds Nafn Vanhelgast og hañs Riki naair eigi til vor ad koma, sem eru Diofulliñ, Heimuriñ og vor Holldligur Vilie, helldur styrktr hañ oss og stoduga giorir i sijnum Ordum og i Trviñi, allt til vorra Æfiloka, Petta er hañs Myskunsamur og goodur Vilie.

Fiorda Bæn/

Gief oss i Dag vort Dagligt Braud.

Hvad er þad? Þad er:

Gud giefur ad Soñu Dagligt Braud, Jafnvel Vondum Moñnum, Þo vier bidium ecki, Eñ vier bidium i þessari Bæn, Ad hañ laat oss vort Dagligt Braud vidurkieña, og med Þacklæti til vor medtaka.

Hvad kallast Dagligt Braud?

Þad kallast allt þad sem Naudsynligt er til þessa Lijfs Biargar, Sem er, Matur og Dryckur, Klædi og Skiædi, Hws og Heimili, Todur og Eingiar, Kvikfienadur, Gotz og Peningar, Good Egta-Persoona, Hlijdiñ Born, Dyggt Þioon-

Þionustu-Foolk, Trwir og Froomir Yfir-Menn, Good Almwgans Stioorn, Hagstæd Vedurautta, Fridur, Heilbrygdi, Sidsemi, Heidur, goodir Vinir, trwfastir Nægranñar, Og allt annad þessu lijkt.

Fimta Bæn/

Fyrirgief oss vorar Skulldir, So sem Vier og fyrirgiefum vorum Skulldu-Nautum.

Hvad er þad? Þad er:

Vier bidium i þessari Bæn, ad Fadir vor Himneskur vilie eigi aalijta vorar Syndir, So hann fyrir þetrra Skulld, vilie eigi veita oss vora Bæn, Þvi vier erum allra þetrra Hluta Omakligir, sem vier hann unnbidium, og hofum eigi þad verdskulldad, helldur ad hann vilie oss þad allt fyrirgiefa fyrir sijna eigunliga Nad; Þvi dagliga Syndgum vier, og forþienum ecki annad en Straff, so vilium vier og einig þar i moot fyrirgiefa af Hiarta, þeim sem oss a mooti briioota, Og giora þeim Gott, sem vid oss misgiora.

Siøtta Bæn/

Og eigi inleid þu oss i Freistni.

Hvad er það? Það er.

Gud Freistar ad Soñu Einkis Mañs, Eñ vier bidium i þessari Bæn, ad hañ vilie vernda oss og vardveita, frá Andskotans, Heimsins, og Holldsins Vielum, so vier hrøpum ecki fyrir þeirra Tilteiging i Van-Trw, Ørvænting, edur adrar Stoor-Syndir og Løstu, og þo vier freistumst af øllu þessu, þa lauti hañ oss uñ sijdir yfirvinña og Sigrinum hallda.

Siøunda Bxn/

Helldur frelsa oss frá Illu.

Hvad er það? Það er.

Hier bidium vier alls i Einu i þessari Bæn, ad Fadir vor Himneskur frelsi oss frá øllu Illu til Lijfs og Saalar, Farsælldar og Heidurs, Og ad sijdustu, þa vor Dauda-Stund er komiñ, gieti hañ oss goodañ Afgáang, og taki oss myskunnsamliga til sijn, wr þessum Eymdar-Dal, iñ i Himna-Rijki. AMEN!

Það

Hvad er þad ?

Þad er ad eg skal vera fullviss, ad þessar vorar Bœnir sieu vorum himneska Fodur þacknœmligar, og af honum heyrdar, Því hann hefur sialfur skipad, ad vier skylldum med soddann Hœtti bidia, og hefur lofad, ad hann villdi oss bœnheyra.

AMEN! AMEN!

Þad er: Jaa, Sannarliga, þad skal so vera.

Sacramentum Heilagrar SKYRNAR.

Fyrsta Spurning

Hvad er Skijrn?

Skijrnin er ecki einsamallt Vatn, helldur er hun þad Vatn, sem samann er reirdt og bundid med Guds Bodordi, og med Guds Ordi samteingdt.

Hvert er þad Guds Ord?

Þad vor HErra JEsus Christus sagdi hiaa Matthœum i 28. Capitula: Farid vt um allann Heimin, kienid ollum Þiodum, og skijrid þœr Í Nafni Fodur, og Sonar, og Anda Heilags.

Aunur Spurning/

Hvad; stodar oss og veitir Skyrniñ?

Hun wtvegar oss og veitir Fyrirgiefning Syndaña, frelsar oss fræa Daudanum og Diosflinum, og giefur peim øllum Eilifa Sælubiælp sem trwa pvi, sem Ordiñ Guds og Fyrirheitiñ lofa.

Hvar eru pau Guds Ord og Fyrirheit?

Pau vor HErra JEsus Christur seigir hiæa Marcum, i 16. Capitula: Hver hañ trwir og verdur skijrdur, sæa skal hoolpiñ verda, eñ hver hañ ecki trwir, sæa skal verda fordæmdur.

Pridia Spurning/

Hvernig mæa Vatnid Orka So Vegligra Hluta?

Vatnid mæa alldrei slijks orka, helldur veitir pad GudsOrd, hvert ad er i, edur med Vatninu, og Trwiñ, Hver ad slijkum Guds Ordum i Vatninu trwir; Pvi utañ Guds Ord, er Vatnid einsamallt Vatn, eñ eingiñ Skijrn; Eñ pegar Guds Ord samlagast Vatninu, ba er pad Skijrn. Pad er Naudarfullt Lijfsins Vatn,

tin, og Endurgietningar-Laug i Heilsgum Anda, so sem Paull Postuli seigir til Tit. i 3. Cap. Eftir sinni Myskunsemi hefur Gud oss hoolpna giordt, fyrir pañ Endurgietningar Vatns-Sæa, og Endurnijan Heilags Anda, hverium hañ hefur noogliga wthellt yfir oss, fyrir JEsum Christum vorn Lausnara, so vier Riett lættir fyrir hañs Naad, yrdum Erfingiar Eilijfs Lijfs, Eftir Voniñi: Pessi Ord ern Soñ og Trwanlig.

Fioorda Spurning/

Hvad merkir þvilijk Vatns-Skijrn?

Hun merkir pad, ad sæa hiñ Gamla Adam i oss, æa dagliga ad dreckiast og deydast, fyrir Ydran og Yfirboot, med ollum Syndum og vondum Gyrndum, Og sijdañ dagliga framm koma, og upp aftur rijsa, Eiñ nijr Madur, sæa ed lifa skal i Riettlæti og Heilagleika, fyrir Gudi æfinliga.

Hvar stendur pad skrifad?

Sancti Paull seigir til Rom. i 6. Cap. Vier erum jardadir med Christo, fyrir Skijrnina i Daudañ, Ad lijka so sem

Christur er uppvakin fra Daudum, fyrir Dijrd Fodursins, so eigum vier ad gaanga i Endurnijungu Lijfdagana.

Sacramentum heilags ALTARIS.

Fyrsta Spurning.

Hvad er Sacramentum Altaris?

Sacramentum Altarisins er sannarligt Holld og Blood DROttins Vors JEsu Christi, undir Braudi og Vijni, af honum sialfum JEsu Christo insett, Oss Christnum Monnum ad eta og drecka.

Hvar stendur pad Skrifad?

So skrifa peir Heilogu Gudspialla-Men, Matthæus, Marcus, Lucas og SanctiPaull:

Vor HErra JEsus Christus, a peirri Natt sem han forraadin var, tok han Braudid, giordi Packir, og braut pad, Og gaf sijnum Lærisveinum, og sagdi: Takid og Etid, Pad er mitt Lijkami, sem fyrir ydur verdur giefin, giorid pad i mijna Minning.

Somu-

Somuleidis eftir Kvøllmaaltijdina, took hañ Kaleikīñ, gierdi Þackir, gaf þeim hañ og sagdi: Dreckid allir hier af, Þad er Kaleikur hins Nija Testamentis i mijnu Bloodi, sem fyrir ydur wthellist til Fyrirgiefningar Syndaña; So oft sem þier giorid þetta, dreckid þad i mijna Miñing.

Auñur Spurning/

Hvad siodar oss med soddañ Hætti ad Eta og Drecka hier af?

Þad wtvijsa mier þessi Ordiñ sem hier standa: Fyrir Ydur giefst og wthellist til Fyrirgiefningar Syndaña. Þvi ad sonn veitist oss og giefst fyrir þessi Ordiñ i Sacramentinn, Syndaña Fyrirgiefning, Eilijft Lijf og Saaluhiaalp; Þviad hvar Syndaña Fyrirgiefningiñ er, Þar er eiñiñ Lijfid og Saaluhiaalpiñ.

Þridia Spurning/

Hverniñ kañ lijkamlig Berging ad verka so mikla Hluti?

Berging Brauds og Vijns verkar þad

i eingañ Mata, Helldur þau Ordiñ sem hier standa: Fyrir Ydur giefft og Uthelliſt til Fyrirgiefningar Syndaña. Hver Ord ad eru hiar lijkamligri Bergingu, ſo sem Hofud-Sticki i þeſſu Sacramenti: Hver sem þeſſum Ordum trwir, odlaſt allt þau Jñihallda og uppa hliooda, sem er Syndaña Fyrirgiefning.

Fioorda Spurning/

Hver Neytir þeſſa Sacramentis makliga?

Ad faſta, og sig lijkamliga þar til ad hwa, er ad soñu good ytri Sidsemi; Eñ sa er sañarliga Makligur og Velskickadur, sem Trwna hefur a þeſſum Ordum: Fyrir Ydur giefft og Uthelliſt til Fyrirgiefningar Syndaña. Eñ hver sem ecki trwir þeſſum Ordum og efar þau, Sa er Omaklignr, Þviad þetta Ordid, Fyrir Ydur, Krefur fullkomligrar Trwar i Hiartanu.

* * * * * * * *
* * * * * * * * *
* * * * * * * *
* * * * *
* * * *
*

Utſkijring

VTSKYRING CATECHISMI.

Mitt Kiæra Barn, Villtu eigi Giarnan verda Farsæll hier i Heimi, Og niota Sijdan Eilijfrar Sælu a Himnum?

Vissuliga, Ef eg ad eins giæti ordid pad.

2. Villtu pa gaanga pan Veg sem leidir til pessa Takmarks?

Jaa, Ef eg giæti fundid han.

3. Trwir pu eigi ad par sie Ein Gud til?

Ju, pvi Heimurin hefur eigi gietad skapad sig sialfur, helldur hlijtur til hans ad hafa verid nockur Orsok, sem er Eldri og Edri en allir Hlutir, og pad er su Eilijfa Vera, sem kallast Gud.

4. Trwir pu eigi ad Gud raadi fyrir eilijfri Saalnhiaalp?

Vissuliga, pvi han er yfir ollum Hlutum.

5. Trwir pu eigi ad pessi Gud uni pier Eilyfrar Saaluhiaalpar?

Ad Vijsu, pvi han er Ein goodur Gud.

6. Mun Gud vilia vijsa pier Veg til Eylijfrar Saaluhiaalpar?

Ad Sonu, pad kan eigi ad bregdast.

7. Med hverju visar Gud þier og mier þeñan Veg?

Med sijnu Heilaga Ordi.

8. Hofum vier þa þetta Guds Ord vor a medal?

Ja, i þeirri Heilogu Ritningu, sem kallast Biblia.

9. Hefur Heimurin ætijd haft Guds Ord?

Ja, þvi adur eñ Moyses var a Dogum hofdu Meñ Guds Ord, an añarra Medala, fyrir Gudligar Opinberanir, og Munnliga Undirvijsan þeirra gomlu Forfedra, fra Kyni til Kyns, eñ i Letur var þad eigi fært, fyrr eñ Moyses byriadi þad ad giora.

10. Hver hefur skrifad Biblinna?

Þeir Heilogu Spameñ, Gudspiallameñ og Postular.

11. Eñ voru þessir eigi Meñ?

Vijst voru þeir Meñ.

12. Hvorniñ eru þa þeirra Ord Guds Ord?

Þvi Andi Guds hefur blasid þeim i Brioost, allt, hvad, og med hverium Ordum þeir skylldu þad skrifa.

2. Timoth. 3. 15.16. 17. Med þvi þier er kunug Heilog Ritning, allt i fra Barndoomi, þa kañ hun ad undirvijsa þier til Saalubialpar fyrir Trwna a JEsum Christum. Þvi ad all Ritning af Gudi ingiefiñ,

iñ, er Nytsamlig til Lærdooms, til Uñvandañar, til Betrunar, til Leidriettingar i Riettlætinu, so ad Guds Madur sie algior, og til alls goods Verks hæfiligur.

2. Pet. 1. 21. Par hefur eigi eñ nu nockur Spaadoomur, eftir Mañsins Vilia frañfluttur verid, helldur af Heilogum Anda tilknwdir hafa þeir Heilogu Guds Meñ talad. Sia eñ framar Matth. 10, 19. 1. Cor. 2. 13.

13. Hvar af kañ Madur ad vita, ad þessi hin sama Ritning sem vier hofum, sie þad saña Guds Ord?

Af imisligum Hlutum, so sem af Gydinga, Tyrkia og añara Elldstu Piooda Samsiñingu, Þvi þeir vitna til þess sama Ords; Eiñig af Samhlioodan Skrifaraña, Uppfylling Spaadoomañña, Stadfesting marghættadra Krapta-Verka, og ad sijdustu þeim sfluga Framgaangi, sem þetta Ord hefur haft, fyrir utañ Kwgan og Mañliga Magt, og þad midt i þeim bloodugustu Ofsooknum, i hverium so margar Þusundir Pijslar-Votta hafa iñsiglad þeñañ Sañleika med þeirra Bloodi.

14. Hvad skal sa giora sem eñ nu eigi trwir þvi, ad Ritningiñ sie Guds Ord?

Hañ skal alleina leitast vid ad hlijdnast Ordinu, og giefa þess Verkan Rwm i sijnu Hiarta, þa mun hañ verda þess flivott var, ad þad hefur eina Yfirnæturliga og Riett Guddoomliga Dæd, Krapt, Lijf og Anda i sier, til ad Upplijsa, Sañfæra, Hugga, Upporfa, og æavijta Samvitskuna.

Joh. 7.

Joh. 7. 17. Ef sa er nockur sem giora vill hans Vilia, Hann reyni hvert þessi Lærdoomur er af Gudi, Eda hvert eg tala af sialfum mier. Sia Psal. 50. 23.

16. Eigum vier þa Vafalaust ad medtaka H. Ritning fyrir Eina, Retta, Vissa og Fullkomna Reglu og Mæli-Praad vorrar Trwar og Framferdis?

Ja, Vissuliga.

Luc. 16. 29. Peir hafa Moysen og Spameñina, heyri þeir þeim. Joh. 10. 31.

16. Meiga Menn þa eigi Grundvalla sijna Trw a, og haga sijnu Framferdi eftir þeim Opinberunum, sem giorast fyrir utan þau Medol, (sem Gud hefur tilsett,) Eda a Draumum, Eigin Skynsemdar Povtta, Annarra Manna Mindugleika og Eftirdæmum, Gomlum Meiningum, Maltækium, Samkomulagi og Sidvana, Edur nockru þvilikru?

Nei. Eingin Son Trw nie Hlijdni verdur a slijku Grundvollud, helldur Hia-Trw, Gudleysi og uppfundin Dijrdkun af eigin Povtta, sem Gudi er þvert a mooti.

Gal. 1. 8. En þo ad einig Vier eda Eingell af Himni predikadi ydur Evangelium odruvijs en vier hofum predikad ydur, sa sie Bolvadur

Matth. 15. 9. Ad Onijtu þioona þeir mier, a medan þeir kienna þær Kienningar sem ecki eru annad en Bodord Manna.

17. Hefur Guds Ord en þa fleyri Sierdeilis Eiginligleika fram yfir Mannana Ord?

Ja, nærst þess Guddoomliga Obrigdanligleika, Krafti og Fullkomligleika, sem þegar er

hvid

bwid ad sijna, hefur þad eina sierdeilis Birtu i sier, til ad upplijsa oss, sem erum af Nætturuñi blindar Mañeskiur.

Ps. 119. 105. Þitt Ord er Lampi Foota miña, og Ljoos a mijnum Vegum.

18. Er þo ecki Bibliañ myrk og Vandskiliñ fyrir Einfallda og Fáfrooda?

Í ollu þvi sem Mońum er Naudsynligt ad vita sier til Sáluhiálpar, er hun noog skijr, fyrir alla þa, sem hafa hana uñ Hond rettiliga, hvert sem þad eru Leik-Meñ, Lærdir, edur Lærdir.

2. Timoth. 3. 15. (16) 17.

19. Hvernig hefur Madur þa Guds Ord Riettiliga uñ Hond?

Þegar Madur Andvarpar fyrst til Guds, uñ hańs H. Anda Upplijsing; Þar nærst les Guds Ord med goodri Gaumgiæfni, og þenker eftir þvi alvarliga, med frosum Asetningi ad lifa eftir Ordinu, og hlijdnasi þvi, i sijnum Verkum og Framferdi; Þegar Madur leitar eftir ad sedia Hwngur Sálar sińar, eñ eigi sijna Holdliga Forvitni þar med; og ad Sijdursiu, þa Madur reingfærir eigi Ordańa Meining eftir sijnum eigiñ Girndum, helldur leitar þar i Einfægliga eftir þeim Sańleika, sem þienar til Gudhræddu, og Ransakar þar eftir sitt eigid Hiarta.

Joh. 5. 39, 40. Cap. 7. 17.

20. Giet-

20. Gietur Madur eigi af sínni eintoouri Skynsemi skilid og vtlagdt Rituinguna sier til Sauluhialpligrar Þeckingar?

Ney, Því vor Skynsemi er af Syndinni fordiorfud.

1. Cor. 2. 14. Nattúrligur Madur skyniar eckert af Guds Anda, af því ad það er honum Heimska, og hann fær það eigi þeckt, Því það hlijtur Andliga ad dæmast. Eph. 1. 17.

21. Af hverium ar Rituingin ad lesast?

Af ollum Mönnum, og þar fyrir eigi alleina af þeim sem kiena, helldur og so af Tilheyrendunum: Ecki einasta hafa allir Leyfi og Riett til þess ad lesa Ritninguna, helldur og einig er það ollum bodid, so sem ein Skylda. Jau það er i siaalfu sier eitt Guds Velgiorningur, sem hver ein Christlin Madur ar ad færa sier med Packlæti og Fognudi kostgiæfiliga i Nyt, sier til tijmanligrar og eylijfrar Velferdar.

Post. G. B. 17, 11. og 2. Tim. 3. 15. Joh. 5. 39. 40.

22. Hvernin sundur-skiptist Heilog Ritning?

I Gamla Testamentid, sem Spæmennirnir hafa fyrir Christi sijniligrar Hiervistar-Daga ar Hebresku ritad, og það Nya Testamentid, sem af Gudspiallamönnunum og Postulunum er i Grisku Maalj skrifad eptir Christi sijniligrar Hiervistar-Daga, og hverttveggia sijdan vtlagdt ar vorra Landa Tungumaal, ollum Mönnum til Jdkunar og goodra Nota.

23. Laat

23. Laat mig heyra hvert þu kant ad telia greiniliga upp þær Bækur sem heyra til Gamla Testamentinu.

Nofn og Tala þeirra, sem Meñ eru vanir i Predikun og Lestri ad vitna til, eru i riettri Rod sem eptirfilgir: Fim Mosis Bækur, Josuæ Book, Doomarana Book, Ruths Book, Tvær Samuelis Bækur, Tvær Kongana Bækur, og Tvær Chronicu Bækur; Ein Esræ, Ein Nehemiæ, Ein Esthers, og Ein Jobs Book, Hundrad og Fimtijn Psalmar, flestir ordtir af David Konunai. Priár Bækur Salomonis, kalladar Ordskvidir. Predikari, Lof-Kvædi. Spamen þeir Stærri Fioorir, Nefniliga: Esajas, Jeremias, Ezechiel og Daniel. Spamen þeir Smærri Tolf, sem eru: Hoseas, Joel, Amos, Obadias, Jonas, Micheas, Nahum, Habacuk, Zephanias, Haggeus, Zacharias, Malachias.

24. Mier synist sem hier vanti nockrar af þeim, sem eg fin þo i minni Biblu, so sem eru Tobiæ og Judiths Book, Spekinar Book, Sirachs Book, Baruchs Book, Þær sinttu Historiur um Susonu og Drekann i Babylon, Maccabeorum Bækur og Manassis Barn.

Þessar Sijdurtu eru eigi sem hinar adrar Canonisku, edur Regluligu, Bækur af Guds Anda innblasnar, helldur nefnast þær til Adgreiningar frai hinum, Apocryphiskar, edur hulldar Bækur, þvi þær eru eigi sama Gyllds

og

og Mindugleika, Jafnvel þoott þær hafi iñi ad hallda nockrar goodar Lærdooms-Greinir.

25. Hveriar eru Bækur þess Nya Testamentis?

Þeir Fioorir Gudspiallameñ, Mattheus, Marcus, Lucas og Johañes, Postulaña Giorninga Book, og þeirra Pistlar edur Sendi-Brief, Nefniliga: St. Pauls, Eiñ til Romveria, Tveir til þeirra i Corintho Borg, Eiñ til Galatas, Eiñ til Ephesios, Eiñ til Philippenses, Eiñ til Colossenses, Tveir til þeirra i Thessalonica, Tveir til Timotheum, Eiñ til Titum, Eiñ til Philemonem, og Eiñ til Ebræos, So og lijka Sio Almeñiligir Pistlar hiña Postulaña, Nefniliga, Eiñ St. Jacobs, Tveir St. Peturs, Prijr St. Johañis, Eiñ St. Judæ, og Loksins er hin Sijdasta Book Bibliuñar, Opiñberanir Johañis. Allar þessar eru fyrir utañ nockurskonar Medol iñblæsnar af H. Anda.

26. Hver er þa Mergur og Styttsta Iñihalld allra Bibliuñar Booka?

Það er sa vigtugi Sañleiki, ad JEsus er Christur, Veguriñ, Lijfid og Sañleikuriñ, til Sæluhiælpar ollum Trwudum Sælum.

Joh. 20. 31. Eñ þessi (Teikn) eru þvi skrifud, ad þier Trwid, Það JEsus sie Christur Sonur Guds, og ad þier skulud hafa Lijfid sem Trwid i hans Nafni.

27. Hver

27. Hver Miſmunur er a Lærdoominum i þvi Gamla og Nija Teſtamenti?

I Gamla Teſtamentinu vitnudu Spamenñirnir med Spædoomum og Fyrirmindunum uñ Chriſtum ſem koma ſkylldi; Eñ i þvi Nya Teſtamentinu vitna Gudſpiallamenñirnir og Poſtularnir med liooſum og ſkilmerkiligum Ordum uñ hañ, þa þegar i Helmiñ komiñ.

28. Eñ med þvi Bibliañ er ſvoo Book, hvernig gieta þa þeir Ungu og Einfolldu fundid þeña Nitningariñar Kiarna?

Peir kuña i Fyrſtu ad hiælpa ſier vid Saluga Doct. Lutheri Catechiſmum.

29. Hvad er Catechiſmus?

Hañ er ein lijtil Biblia, edur ſtutt Agrip af Guds Ordi, uñ þad, hvad vier eigum ad trwa og giora, i Spurningum og Andſvorum framűſett.

30. Hvad hefur Lutherus ſett fyrir framañ ſierhvern Part Catechiſmi til Uppbiggiligrar Amiñingar?

Peſsi Ord: Hvernig ſierhver Hwſs-Fadir a einfalldliga ad uppfræda ſitt Heima Foolk.

31. Er þad þa Skylda allra Hwſs-Fedra?

Ja Viſſuliga: I Fimtu Bookar Moſis Cap. 6, 6. 7. ſeigir Gud.

Peſsi Ord, ſem eg bijd þier i Dag, ſkalltu leggia uppa Hiartad. Og þu ſkallt brijna þau allt jafnt fyrir Bornum þijnum, og ræda uñ þau, nær ed

þu situr i þijnu Hwsi, og nær ed þu geingur uñ far-
añ Veg, nær ed þu leggur þig nidur, edur stendur upp-

32. Eru margir Høfud-Partar Catechiſmi?

Fimm, af hverium sa Fyrsti hliodar uñ Guds Tiju Laga Bodord: Añar uñ Trwariñar Hofud-Greinir: Pridie uñ DRottiñliga Bæn: Fioordi uñ Sacramentum Skijrnariñar: Fimti uñ Sacramentum Altarisins: Par eptir filgir Hws-Tablañ, sem iñihelldur hvers Mañs Skylldu eptir hañs Standi, og finst hun hier iñfærd i Fioorda og Siotta Bodordi.

33. Verdur þetta ecki i færri Ordum iñibundid?

Ad vijsu, þvi allt þad sem Frædiñ iñihallda, hlijdir añadhvert til Logmalinu, edur Evangelio.

34. Hvad er Logmalid?

Logmalid er sa Lærdoomur, i hverium Gud sijnir oss sitt Riettlæti, kieñir oss, hvilijkum oss biriar ad vera, hvad vier eigum ad giora, og ognar oss, ef vier lætum þad ogiort, edur giorum þar þvert a mooti.

35. Hvad er Evangelium?

Evangelium er sa Lærdoomur, i hverium Gud sijnir oss sijna Nad og Myskunsemi i Christo, og tilbijdur oss hana, kieñir oss hvad vier eigum ad trwa, og heitir þeim Nad er hlijdnast honum i Trwñi.

36. Hvad merkir eigiñliga þetta framan
di Ord Evangelium?

(Þad merkir) Glediligañ Bodskap.

37. Hvar er hændlad i Frædunum uñ
Evangelium?

I Fiorum þeim sijdari Hofud-Þortunum.

38. Hvar er hændlad i Frædunum uñ
Løgmaalid?

I Firsta Þartinum.

Firsti Þarturiñ

(Hvornig eiñ Hwss-Fadir og Hwss-Modir
skal undirvijsa einfalldliga sijnu
Heimilis-Foolki.)

Uñ Løgmaalid.

39. Hvad margfalldt Løgmaal hefur Gud
utgiefid i Gamla Testamentinu?

Preñslags, sem var Fyrst Ceremoniu-edur Kyrkiu Løgmaal, Añad þad Veralldlega Dooma og Valldstioornar Løgmaal, Pridja Sida Løgmaalid, edur þad almeñiliga Løgmaal, uñ Kiærleikañ og Fraiñferdi Lifnadarins.

40. Helldst Ceremoniu edur Kyrkiu-Sida
Løgmaalid eñ nu vid?

Nei; Þess Ceremoniur og Foornfæringar voru eigi nema Evangeliskar Fyrirmindanir uppa Christum, sem hefur afmaad þær med sijni Hijngadkomu. Col. 2, 16. 17. Ebr. 10, 1.

41. Helldst Valldstioornar Løgmæal Gydinga eñ nu vid?

Nei; Pad var eins og Ceremoniu Løgmæalid, giefid Gydingum alleina uñ vissañ Tijma, eñ nu er sierhverium Christnum Mañi vijsad til peirra Laga sem brwkast i Landinu, og hañs eigid Yfirvalld wtgiefur. Rom. 13, 1.

42. Blijfur þæa Sida Løgmæalid edur þad almeñiliga Kiærleikans Løgmæal eigi helldur leingur vid Magt?

Jw, vissuliga, þvi þad Løgmæal er bygdt a Nætturu Guds, sem Niettlæt er og Heilog, og þar fyrir er i þvi iñifaliñ Guds oraskanligur og stadfastur Vilie uñ alla Meñ a ollum Tijmum, sem er Elskañ til Guds, sialfs sijns og Næungans.

43. Hvornig hefur Gud opinberad þetta sitt Løgmæal og oraskañligañ Vilia?

Hañ hefur i Skopuniñi iñskrifad þad i allra Maña Hiortu, og þvi kallast þad Nætturu Løgmæal. Rom. 2. 15.

44. Hefur Gud þæa ecki med neinu odru mooti, opinberad sitt Løgmæal?

Jw, hañ hefur og so utgiefid þad sijniliga, og skrifad utañ a tvær Stein-Toblur.

45. Hvar gaf Gud ut Løgmæalid?

A Fiallinu Sinai med Reidarþrumum og Eldingum, til Merkis uñ hañs breñandi Vandlæti vid þæa sem þad yfirtroda.

46. Kuñ

46. Kuñum vier ad verda Saluhoolp nir fyrir betta Logmaal ?

Nei ; bvi sijdañ Syndafallid gietur bad eingiñ fullkomliga halldid.

Rom. 8, 3. Hvad Logmaalinu var Omoguligt, (med bvi bad veiktist fyrir Holldid) bad giordi Gud og sendi sñ Son.

47. Giorir ba Logmaalid oss eckert Gagn?

Ad vijsu giorir bad oss stoormikid Gagn.

2. Tim. 1. 8. Vier vitum bad Logmaalid er gott, ef nockur tijdkar bad riettiliga, (bad er, so sem bvi hæsir ad brwkast.)

48. Hvert er ba bad rietta Gagn og Nytsemd ad Logmaalinu?

1.) Sañfærir bad ba Jdrunarlausu uñ Syndir beirra, og Guds Reidi i giegn Syndiñi.

Rom. 3,20. Fyrir Logmaalid kiemur Vidurkieñing Syndariñar.

2.) Preingir bad og rekur eftir beim sem Ydrast ad slija til Christum, og leita Trausts hiaa honum.

Galat. 3, 24. Logmaalid er vor Tiptunar-Madur til Christum.

3.) Undirvijsar bad beim Trwudu, hvad beir skulu giora og laata Ogiordt.

Ordskv. Book 6. 23. Bodordid er Skridliocs og Logmaalid er eitt Liocs, og Hirting Tiptunariñar er Lijfsins Vegur.

49. Eru þa þeir Trwudu Logmaalinu undirvorpnir?

Nei, ecki Logmaalsins Krogan og Bolvan, þvi þar fraa hefur Christur þa endurleyst.

Rom. 6. 14. Þier erud eigi undir Logmaalinu, helldur undir Naadiñi.

1. Tim. 1. 9. Vitandi þad, ad hinum Riettlaata er eckert Logmaal sett.

50. Er þa eiñ trwadur Christiñ Madur ecki skylldugur ad lifa eptir Logmaalinu?

Jw, vissuliga.

Rom. 3. 31. Giorum vier þa Logmaalid ad eingu, fyrir Trwna? Fiærri sie þvi, helldur uppreisum vier Logmaalid.

51. Hvernig aa'eg þa ad skilia þetta er mier þykir undarligt?

Gief Giætur ad þessu Tveñu: Hver eiñ riett trwadur Christiñ Madur, er frij fraa Logmaalsins Bolvan og Krogan, eñ ei fraa þess Hlijdni, þad er: Hañ giorir þad ad soñu sem Logmaalid utheimtir, eñ þo eigi vegna Þvijgunar Logmaalsins og Otta fyrir þess Bolvan, helldur sokum þess, ad Kiærleiki Christi knijr hañ þar til; Og þa hañ af Breiskleika misgaair sijn oviliandi, hæfir Logmaalsins Bolvan hañ olldungis ecki, þvi hañ er i Christo, Rom. 8, 1.

52. Er Logmaalid þa aanægdt med þau ytri Verkiñ?

Nei,

Nei, Løgmaalid er andligt, og utheimtir þvi allan Maniñ, med Lijkama, Saalu, Siñi, Tilhneigingum, og ollum Krostum.

Rom. 7. 14. Þvi vier vitum þad, ad Løgmaalid er andligt, eñ eg em Holldligur, undir Syndina selldur.

53. Hvernig sundurskiptist Guds Løgmaal?

I Tvær Toblur, af hverium hin Fyrri iñihelldur Þriu; eñ hin Seiñi, Sio Bodord edur Skipanir.

54. Hvert er Løgmaalsins sittsta Jñihalld?

Eckert annad eñ Kiærleikuriñ til Guds, vor Sialfra, og Naungans; þvi eg giori ogiarna a moti þeim sem eg elska.

Rom. 13. 10. Þvi er nu Elskañ Løgmaalsins Uppfylling.

1. Tim. 1. 5. Sunna Bodordsins er Kiærleikuriñ, af hreinu Hiarta, og af godri Samvitsku, og af o-meingadri Trw. 1. Cor. 13. 1. 2. 3.

Uñ Fyrri Bodorda Tobluna.

55. Hvad er Jñihalld fyrri Bodorda Tobluñar?

Kiærleikuriñ til Guds, sem kieñir mier alla mijna Skylldu vid hañ.

Luc. 10. 27. Elska skalltu Drottiñ Gud þiñ af ollu Hiarta, og af allriØnd, og af ollum Mætti, og af ollu Hugskoti.

Ut af Fyrsta Bodordinu.

56. Ad hverju á eg ad gieta Giætur i þessu og ödrum Guds Bodordum?

Ad tveñu, sem er; ad því Vonda sem er bañad, og því Gooda sem þar i moot er skipad.

57. Hvad er það Vonda sem i þessu Bodordi verdur bañad?

Ad fremia Afguda Dyrdkan.

58. Hvad er Afgud?

Allt það sem Madur dijrdkar, ottast, elskar, og treystir á, i stadiñ fyrir þañ einasta saña Gud.

59. Hvernig verdur þa þessi Afguda-Dyrdkan framiñ?

Añadhvert, so mikid beri á því, edur so lijtid beri á.

60. Hvernig er su Afguda Dyrdkan sem mikid ber á?

Þegar Madur tilbidur Sool, Tungl, Stiornur, Eingla, edur heilaga Meñ framliðna, þvert i mooti Guds Ordi.

Es. 42. 8 Eg er DRottiñ, það er mitt Nafn, og mijna Dijrd vil eg eingum ödrum giefa, nie mitt Lof Afgudunum.

61. Eñ má Madur ecki tilbidia þañ saña Gud i einu Bijlæti, og meina til siaalfs hans?

Nei, Gud er eiñ Andi, og hverier hañ tilbidia, þeir skulu tilbidia hañ i Anda og Sañleika. Joh. 4. v. 24.

62. Má Madur ecki bidia Englana edur helga dauda Meñ ad bidia fyrir sier til Guds?

Engañ

Eingañ veigeñ, þvi Gud vill alleiñ tilbediñ verda.

Drottiñ Gud þiñ skallt þu tilbidia, og honum einum þiona. Matth. 4. 10.

Þar ad auk er þad og so til forgiefins, þviad Abraham veit ecki af oss, og Israel hañ þekkir oss eigi. Es. 64. 10.

63. Hvernig er framiñ Afguda Dyrdkan so lijtid beri a?

Þegar Elska, Otti, edur Traust Hiartans snijr sier fra þeim lifanda Gudi, og adhylliſt framar adra Hluti eñ Gud, edur eins mikid sem Gud.

64. Hvad margslags leyniligir Afgudir eru þar þa, sem kuña ad stela vorum Hiartum fra Gudi?

Ad soddañ Afgudum kuñum vier ad gisra añadhvert oss sialfa, edur adra Meñ, edur adrar skapadar Skiepnur, elligar utvortis Guds Dyrdkun, edur og Disfuliñ.

65. Hvernig gisrir Madur sialfañ sig ad Afgudj?

Þegar hañ hefur ofmikla Elsku a sialfum sier, leitar einkis utañ þess sem hañs er, (þikist i ollu Sialfbyrgur), og stundar mest eftir siñi eigiñ Vegsemd, eigiñ Vilia, eigiñ Gagni og eigiñ Eftirlæti, hvers vegna hañ hirdir hverki uñ Gud nie Næungañ, og skiedur þetta sierdeilis.

1.) Med eigiñ Hroosun.

Hvad hefur þu, þad þu hafir eigi medtekid? eñ fyrst þu hefur þad medtekid, hvad hroosar þu þier þa, sem sa þad eigi hefdi medtekid. 1. Cor. 4, 7.

2.) Med Sierſiñi edur Sialfrædi.

Ohlijdni er Galldra-Glæpur, og ad vera þverbrotiñ er Afguda Dijrdkan. 1. Sam. 15. 23.

3) Med eigiñ Holldslyst og Gyrndum.

Margir gaanga sem Ovinir Krosins Christi, hverra Æfilok er Fyrirdæmingiñ, hverra Gud Magiñ er, Phil. 3, 18. 19.

66. Er þa all sialfs Elska Afguda Dijrdkan?

Nei, eigi utañ su sem er osickanlig og maatalaus, hver ed metur sig meir eñ Gud, og vill eigi giorast honum af Hiarta undirgiefiñ, og kañast vid ad Mañeskiañ sialf er eckert, eñ sialfur Gud sai ædsti Goodi.

67. Hvernig kañ Madur ad giora adra Meñ ad sijnum Afgudum?

Pegar Madur af ohæfilegri Hrædslu fyrir þeim, edur Elsku og Trausti til þeirra, (edur ai þeim), añad hvert vanrækir þad Gooda, edur giorir þad Vonda.

Jer. 17. 5. Bolvadur er sa Madur sem hefur sitt Traust a Mañinum, og setur Holldid fyrir sin Arm, og i burt vijkur fra DNottni med sijnu Hiarta.

68. Hvernig kañ Madur ad giora adrar Skiepnur ad sijnum Afgudum?

Pegar Madur hefur so mikid Yndi af þeim, ad

ad til peirra dregst su Hiartans ædsta Gledi, Huggun og Traust, sem Madur skylldi a Gud setia, hvad sierdeilis er ad siaa a peim agiornu, sem undir eins vilia pioona Gudi og Mamon, og kallast pvi Skurd-Goda Dijrdkarar.

Col. 3. 5. Eph. 5. 5. Pvi pad skulud pier vita, pad eingin Frilluliifis Madur edur Ohrein, edur agiarn, hver ad er Skurdgoda Dijrdkari, hefur Arfstoku i Rijki Christi og Guds.

1. Tim. 6, 17. Rijkum pessarar Veralldar biood pu, pad peir sieu eigi Miki-lattir, og leggi einga Von uppa pena fallvallta Rijkdoom, helldur uppa lifanda Gud.

69. Hvernig kan Madur ad fremia Afguda Dijrdkan med utvortis Guds Pioonustugiord?

Pegar Madur midt i sijnu Jdrunarleysi, setur saavijsligt Traust uppa Kyrkiu-Ferdir, Altaris Gaungur, Skriftamaal, Olmusur, Bæna giordir, Saungva, Lestra, og pesshattar Verk, sem good eru hia peim einum sem eru Ydrandi, en hia Hræsnurum eru pau einkis verd.

Jer. 7, 4. 5. Treystid ecki uppa Lygina, pa peir seigia, hier er Musteri Drottins, hier er Musteri Drottins, hier er Musteri Drottins, helldur pa bætid ydvarn Lifnad og Athæfi.

Es. 1. 15. Po ad pier wtbreidid ydar Hendur, pa byrgi eg po mijn Augu fyrir ydur, pviad ydar Hendur eru fullar af Bloodi.

70. Er par nockud sem hefur Snert af Afguda Dijrdkan i vorri opinberri Guds Pioonustugiord?

Eckert,

Eckert, sem i sialfu sier maa so kallast, eñ med Misbrwkaniñi kuña allar Skiepnur ad gieraſt ad Afgudum, sem adur er sagt.

71. Hvad kiemur þa Mañum til soddañ ogudligrar Misbrwkunar?

Pad gierir einkanliga Andvaraleysi sem ætijd vill hafa eitthvad, sier til Astudnings, þvi þegar sialf Samvitskan fordæmir þañ Ogudliga, og (hañ) vill þo eigi snwa sier til Guds sialfs, snijr hañ sier þess fliootar, med sitt Trwnadar Traust til Skriftastoolsins, Altarisins, og utvortis Athafna, og leitar þar iñi Huggunar og Trausts fyrir sijna saurugu Salu, so ad þad sem i sialfu sier er skadlaust og gott, verdur honum ad einum Afgudi, þad er, þad hindrar og helldur honum fraa þeirre rietta Guds Dijrdkun, sem vera aa i Anda og Sañleika, þar sem þessir Hlutir ættu þo ad styrkia hañ til heñar.

Luc. 13, 26. 27. Þa munud þier hefia upp ad segia, Vær hofum etid hiaa þier og druckid, og aa Strætum vorum kiendir þu. Eñ hañ mun segia; Eg segi ydur, þad eigi þecki eg ydur, hvadañ þier erud, farid fraa mier allir þier Illgiorda-Meñ.

72. Kañ Madur og so ad giera sialfañ Diofuliñ ad sijnum Afgudi?

Jaa, allir þrælarir Synda-Prælar eru eins lijka Diofulsins Prælar, og hañ þeirra Gud og Herra.

2 Cor. 4, 4. Gud þessarar Veralldar hefur forblind-

ad

ad Hugskot Vantruadra. Rom. 6, 16.

73. Vier høfum heyrt þad Vonda sem oss er bañad; Seig mier lijka þad Gooda, sem oss er bodid i Fyrsta Bodordinn?

Vier eigum yfir alla Hluti fraṁ, Gud ad ottast, hañ ad elska, og a hañ eiñ ad treysta.

74. Alijtur þa Gud einkanliga vorr Hiartalag til sijn?

Ja, þvi hañ seigir.

Ordskv. B. 23, 26. Gief mier Son miñ Hiarta þitt.

75. Gietur nockur ottast, elskad og treyst uppa Gud riettiliga, medañ hañ eigi riett þeckir hañ?

Nei, þad er Omoguligt, eñ ef vier þeckium hañs Riettlæti, þa ottunst vier hañ, (ef vier þeckium) hañs Giædsku, þa elskum vier hañ, og (ef vier þeckium) hañs Almætti, þa treystum vier honum og trwum a hañ.

76. Þetta vita Naunar flestallir Meñ uṁ Gud, munu þeir þa og so ottast elska, og treysta uppa hañ?

Nei, þvi flestra Þecking er daud og Krafta laus.

1. Joh. 2, 4. Hver ed seigir, eg þecki hañ og helldur ecki hañs Bodord, sa er Lugari, og i þvilijkum er eingiñ Sañleikur.

77. Hvilijk er þa sw rietta lifandi Guds Þecking?

Sw sem kiemur vorum Hiortum til ad elska Gud, og bilgdast vid ad giora nockud þad sem

Illt

Allt er i hañs Heilogu Naulægd.

1. Joh. 2, 3. Par af vitum vier, ad vier þeckium hañ, ef ad vier vardveitum hañs Bodord.

78. Er ecki beſi ad vera i ſijnum Einfalldleik?

Viſſuliga, eñ ecki i Vankunnattu og Blindni.

Rom. 16, 19. Jeg vil ad þier ſiend vitrir uppa hid Gooda, og einfalldir uppa hid Vonda.

79. Hvad er ſu ſanna Einfeldni?

Ad Madur med Trwñi medtaki eins allt fyrir trwanligt, þad ſem Madur er viſs uñ ad Gud hafi opinberad, og þad aun þeſs ad hnijſaſt þar i med (ſiñi) holldligri Skinſemi.

80. Hverju orkar nu ſu ſanna Guds Pecking?

(Hun orkar) þvi, ad Madur vijſt ottaſt, elſkar, og treyſtir uppa Gud, þañ ſem hañ riett þeckir.

81. Hvad er ad ottaſt Gud?

Pad er ad blygdaſt i Hiartanu fyrir Guds allraheilogueſtu Hattign, ſo Madur ſie kvijdandi og hræddur fyrir ad uppvekia hañs riettferdugu Reidi med nockri Synd.

Matth. 10, 28. Hrædiſt eigi þa ſem Lijkamañ aflijſa, og Saalina gieta ei lijfſaatid, helldur Hrædiſt þañ framar, ſem Saalu og Lijfi gietur tortijnt i Helviiti.

Phil. 2, 12. Verkid ydar eigiñ Saalnhialp med Ugga og Otta.

82. Er margſlags Guds Otti til?

Tveñ-

Tveñslags, Prældooms Otti, og Sonarligur Otti.

83. Hvad er Prældooms Otti?

Pegar Madur ottast Gud vegna Straffsins alleina, eñ hefur hverki Elsku nie Traust til hañs.

1. Joh. 4, 18. Hrædsla er eigi i Kiærleikanum, heldur utdrijfur fullkomligur Kiærleiki Hrædsluna, þviad Hrædslañ hefur Kvøl, eñ hver hañ hrædist, sa er ecki fullkomligur i Kiærleikanum Sia Joh. 15, 20. og Spek. B. 17, 11. 12. 13.

84. Hvad er Sonarligur Otti?

Pegar Madur af Elsku til Guds, er kvijdandi fyrir ad giora honum nockud a mooti, jafnvel þoott hañ ætti sier eigi nockurs Straffs ad vænta.

1. Mos. B. 39, 9. Hvernig mai eg gisra so mikid Ohæfu Verk, og syndgast a mooti Gudi.

85 Hver af þessum tvøfallda Otta finst hia þeim Riettchristnu?

Sa Sonarligi Ottiñ tilheyrir þeim eigiñliga so sem Guds Bornum, þo blandast hañ oft med nockru af Prældooms Otta, sierdeilis a Freystingar Timanum.

Rom. 8, 15. Pier hafid eigi medtekid Prældooms Anda, so þier þurfid aftur ad ugga uñ ydur, heldur hafid þier medtekid eiñ Oskabarna Anda, fyrir hvern vier køllum, Abba Elskuligur Fadir.

Matth. 8, 26. Hvad hrædist þier so, þier Lijtiltrwadir.

86. Hvar

86. Hvar af þeckir Madur þa eina Gudhrædda Manneskiu ?

Þar af, ad hun hatar og fordast Syndina sem sin stærsta Ovin, og olldungis fær ecki af sier, ad giora þad sem Illt er, af Asetningi.

Ordsk. B. 8, 13. Otti Drottins hatar þad Illa.

87. Eru þeir ecki allir og so Gudhræddir sem lesa, bidia og syngia mikid ?

Ecki alltijd, þvi þeir eru til.

Hverier ed hafa yfirlit Gudligs Athæfis, en þess Krafti afneita þeir. 2. Tim. 3, 5.

88. Af hverju hefur su sanna Gudhrædsla sin Uppruna ?

Af Trwni og Kiærleikanum, sem verkar soddan Umhyggiu fyrir þvi, ad þocknast þeim astwdliga Fodur.

89. Hvad er þad ad elska Gud ?

Þad er, ad oss þyke mykid til hans koma, og oss inniliga langi eftir honum, leitum i honum vorrar riettu Gledi og Unadsemdar, og giefum oss alldeilis a vald hans þægiligum Vilia.

Psal. 18, 2. 3. Hiartkiæran hefi eg þig DRottin, min Stirkleiki.

Psal. 73, 25. 26. Nær jeg hefi ad eins þig, þa hyrdi jeg eckert um Himin og Jord, þo ad einig mitt Liif og Saal vanmegnisi, þa ertu þo Gud alla Tijma mitt Hiartans Trausst og mitt Hlutskipti.

Ps. 42, 2. 3. Lijka sem þad Hiorturin kallar eftir ferska

ferstu Vatni, so kallar mijn Sæla, Gud til sijn: Mijna Sælu hana þyrstir eftir Gudi, eftir þeim Lifanda Gudi, hvenær mun eg þangad komast, þad ad eg sæi Guds Andlit.

90. Hversu miog eigum vier ad elska Gud?

Yfir alla Hluti fram, med því hann er það ædsta Gooda.

Matth. 10, 37. Hver hann elskar Fodur og Moodur meir en mig, sá er mijn eigi verdugur. Sia Luc. 10, 27.

91. Getur Madur þa ecki bædi elskad Gud og Heimsins syndugu Hættalag?

Nei.

1. Joh. 2. 15. Eigi skulud þier Heimin elska, nie neitt það i Heiminum er, ef nockur elskar Heimin, i honum er ecki Kiærleiki Fodursins.

92. Hvers vegna eigum vier ad elska Gud?

Fyrst, vegna þess hann er fullkomliga goodur i sialfum sier, þar nærst, af því hann er goodur og Giædsku rijkur vid oss, sem dagliga niootum hans Velgiorninga.

Matth. 19, 17. Enginn er goodur utan alleina Gud.

1. Joh. 4, 19. Lætum oss hann elska, því hann hefur elskad oss fyrri.

93. Hvar af siest það, ad Madur elskar Gud?

1.) Af gudrækiligum Lifnadi.

Joh. 14, 21. Hver hann hefur mijn Bodord, og helldur þau, hann er sa sem mig elskar.

2.) Af Kiærleikanum til Naungans.

1. Joh. 4, 20. Ef einhver seigir, eg elska Gud, og hatar sin Broodur, sa er Liugari. Pvi hver hañ elskar ecki sin Broodur, hvern hañ sier, hvernig gietur sa Gud elskad, pañ er hañ sier eigi?

3.) Af Eptirlaungan til Orda Drottins, og iduglegri Bæn til hañs.

Psal. 73, 28. Pad er mijn Gledi ad eg helld mig til Guds.

94. Gietur pu elskad Gud af pijnum eigin Kroftum

Nei, Guds Andi verkar sialfur Kiærleikañ i mier,

Rom. 5. 5. Guds Kiærleiki er uthelltur i vor Hiortu fyrir Heilagañ Anda.

95. Er nockurt Gagn ad pvi ad elska Gud?

Jaa, allra staersta Gagn.

Rom. 8, 28. Vier vitum, ad peim sem Gud elska, piena allir Hlutir til hins besta.

96 Meiga peir pa sem elska Gud, reida sig sruggliga uppa hañ?

Jaa,

Ps. 84, 12. 13. Gud Drottin er Sool og Skiolldur. Drottin giefur Naad og Heidur, hañ mun ecki laata pa Fvomu hafa Skort a nockru Goodu. Drottin Zebaoth, Sæll er sa Madur, sem treystir uppa big.

97. Hvad er ad treysta uppa Gud alleina?

Pad er ad giefa sig a Vald Guds Forsioonar, med fullu Trvonadar Trausti; Vænta alls Goods

Goods af honum, og fela oll sijn Efni honum a Hendur.

Orysk. B. 3. 5. Forlaat þig uppa Drottin af ollu Hiarta, og treyst ecki uppa þitt Hyggiu-Vit.

98. Ma Madur þa ecki reida sig a Meñina?

Nei; Þvi oft ber vid, ad añadhvert vilia þeir eigi, edur gieta eigi hialpad.

Ps. 146, 3. 4. Treystid eigi uppa Hofdingiana, þeir ern Meñ, þeir kuña ecki ad hialpa.

99. Þvi a Madur þa ad reida sig uppa Gud?

Þvi hañ er vor almaattugi og trwfasti Vinur.

Psal. 146, 5. 6. Sæll er sa, hvers Hialp þad Gud Jacobs er, Hvers Von ad stendur uppa Drottin hañs Gud. Hver ed Himiniñ, Jardina, Siovin, og allt hvad þar er iñi, hefur giordt, hañ sa ed Trw helldur Eylijfligana.

100. A Madur alleina ad reida sig uppa Gud a medañ vel geingur?

Nei, ecki alleina þa, helldur sierdeilis i Neydiñ.

Ps. 57, 2. A þig treystir Sala mijn, og undir Skugga piña Vængia, þa hefi eg mitt Athvarf, þar til ed su Ogiæfañ er umlidin.

101. Ma Madur og reida sig uppa Gud, jafnvel þa hañ stofnar sier sialfum i Haska vijsvitandi?

Nei, þvi þad er Ofdyrfd.

Matth. 4, 7. Eigi skalltu Freista Drottins Guds þijns.

102. Hvada Dygdir tilhlijda framveigis Fyrsta Bodordinu?

Pegar Madur ottast og elskar Gud yfir alla

Hluti fram, treystandi honum alleina, þa kiemur þar af sierdeilis, Audmijkt, Poliñmædi og Afneitan sialfs sijns.

103. Hvad er Audmijktiñ?

Þegar Madur verdur i sijnu Hiarta med Roknum sañfærdur uñ siñ Overdugleika fyrir Gudi, og siñur til þess sama Overdugleika, hvers vegna hañ sie ecki hæfur til ad njoota miñstu Nædar, Æru, Hroosunar edur Upphefdar, (eftir siñi Verdskulldan.)

1. Pet. 5, 5. 6. Halldid ydur fast vid Lijtilætid, þvi ad Gud mootstendur Dramblætum; Eñ Lijtilætum giefur hañ Nad.

104 Hvad er Poliñmædiñ?

Ad Maduriñ vegna Guds taki viliugliga at mooti Mootlætingunum, þeim er ad Hondum koma, þo Holldi og Bloodi þungbærar siñist, so hañ ann Moglunar, jæa med Packargiord, liggi undir þeim poliñmoodliga, þar til Gudi þocknast, ad giora Umbreiting (og Boot at þeim)

Jac. 1, 2. 3. 4. Brædur mijnir! reiknid þad fyrir allañ Fognud, nær þier i margvijsligar Freystingar fallid; Og vitid, þad Reinsla ydar Trwar verkar Poliñmædi; Eñ Poliñmædiñ mun stadfost blijfa, allt til Enda, so ad þier sieud fullkomnir og algiordir, og i eingu Brest hafid.

105. Hvad er Afneitan sialfs sins?

Þad er, ad Madur hirdi eckert uñ sialfañ sig,

sig, edur afneiti sjnum eigiñ Vilia og ollu því sem honum þykir vænt uñ i Heiminum, so ad Guds Vilie alleina meigi i honum Framgaang fa.

Luc. 14, 26. 27. Ef nockur kiemur til mijn og hatar eigi (það er afneitar, edur miña elskar) Fodur siñ og Moodur, Konu og Børn, Brædur og Systur, og þar til sitt eigid Lijf, hañ fær eigi miñ Læriſveiñ verid. Og hver hañ eigi ber sijn Kross og filgir mier eftir, sa getur eigi miñ Læriſveiñ verid.

Ut af Ødru Bodordinu.

106. Hvar fyrir standa upphafliga i Utleggingu þessa og hiña añarra Bodordaña þessi Ord, Vier eigum ad ottast og elska Gud?

So ad þar med verdi syndt, ad allar sañar Christiñdoomsins Dyadir meiga ecki vera einber utvortis hæverska og sidsamlig Riettvijsi, helldur eiga þær ad framkoma af elskurijku og gudhræddu Hiartalagi þess iñra Mañsins. Þær eiga ad vera riettir Trwariñar, sem og Kiærleikans og Gudhrædsluñar Avextir, ef þær skulu Gudi þocknast, og vera betri eñ Phariseaña Riettlæti.

107. Hvad illt er bañad i Ødru Bodordinu?

Ad leggia Guds Nafn vid Hiegooma.

108. Hvad er Guds Nafn?

1.) Þau eigiñligu og sier deilisligu Nofn, med hverium hañ verdur nefndur i Ritninguñi, so

sem: Jehovah, Gud, Drottin, Fadir, Sonur, og Heilagur Andi, Jesus Christur, og þessKonar (fleiri).

2.) Allt það sem Gudi tilheyrir, hvar af hann þeckist líka sem eín Madur af sínu Nafni; Hier til heyrir sialfs hans Vera, Eiginligleikar, Hartign, hans Verk, hans Ord, hans Sacramenti, og allt það sem tilheyrir hans Dijrdkun. Psal. 48. 11.

109. Hvernig verdur Guds Nafn lagt vid Hiegooma?

1.) Þa Madur hefur í dagligu Tali Guds Nafn, eda Grein ur H. Ritningu, eda Vers ur einum gudrækiligum Psalmi, eda nockud (soddan) andligt, med hiegoomligum Hætti gaalausliga, til Skiemtunar eda Maaltækis ain Virdingar og Gudrækni. Einig þa Madur lastar Guds Verk.

2.) Þa Madur blandar þessu blessada Nafni vid bolvud Ord og Athafnir, og brwkar það til Formælinga Eida, Galdra, Liga og Svika.

110. Hvad er ad formæla í Guds Nafni?

Þegar Madur í þessu gooda Nafni, oskar Jlls, sier eda sínum Naunga, jaa, þegar madur Guds Ovinur dyrfist ad hæda þann allra hærsta Gud sialfann.

Jac. 3. 9. Med Tunguni dyrdkum vier Gud Fodur, og med heni formælum vier Mønnum, eftir Guds Mind giordum, af hinum sama Muni fraingeingur

ur Blessan og Bolvan. Pad skal ejgi so vera Brædur mijnir.

111. Hvad er ad sveria?

Pa Madur brwkar Guds Nafn til ad stadfesta eiñ Hlut med, ad sañur sie, og pañig kresur Gud Vitnis og Doomara sijns Maal-Efnis.

112. Maa pa alldreigi sveria?

Ju, i stærstu Naudsyn, sem er: Nær Yfirvalldid Guds veana kresst pess, og Sañleikurin kañ eigi edruvijs i Lioos ad leidast, pa er pad eitt af Kiærleikans Verkum.

Ebr. 6, 17. Meñirnir sveria vid eiñ ædra eñ peir ern, og sa Eidur giorir Enda allrar Prætu.

113. Eru pa allir adrir Eidar i dagligu Tali Synd?

Jaa, stoor Synd, po lijtid sie agtad syrir hana.

Matth. 5, 34. 37. Eg seigi ydur, ad pier skulud alldungis ecki sveria, eñ ydar Ræda sie Jaa, Jaa, Nei, Nei, eñ hvad framyfir pad er, pad er af hinu vonda.

114. Eñ ef Madur vill eigi trua mier pott eg seigi Jaa, og Nei?

Paa aa eg ad hugga mig par vid, ad mitt Vitni er i Himninum.

115. Er pa Syndiñ eins stoor pa eg sver eigi af Asetningi, helldur hef pad Orda Tiltæki af Vana, sierdeilis, pa eg hefi aa soñu ad standa?

Jaa vissuliga, pvi sa syndsamligi Vani sijnir

þad, ad Syndin drottni yfir mier.

Sir. 23, 11. 12. Ven þin Mun ecki til ad sveria og Guds Nafn ad vanbrwka, þvi ad lijka sem sa Præll sem oft verdur strijktur, er ecki uktan Benjar, so kan ecki helldur sa hreinn af Syndunu ad vera, sem oftsinnis sver, og Guds Nafn vanbrwkar, hver sem sver oftliga, sa sindgar oftliga, og Plaagan mun ecki af hans Hwsi gaanga. Ef han sver og skilur ecki, Syndgar han þo ecki ad sijdur. En ef han skilur, og skeitir eigi þar umm, þa syndgar han tvofalldliga.

116. Hvad er ad fremia Fiolkijngi i Guds Nafni?

Pegar Madur vill med Guds Nafni, Grein Ritningar, edur nockru odru sem tilhlijdir Guds Pionustugiord, lækna Men edur Fienad, signa edur særa, syna hver stolid hafi, edur fremia nockra Hiatrw.

5. B. Mos. 18, 10. 12. Par finnist ecki hiia þier sa nockur, sem fer med Spaadooma, edur er Dagveliari, edur sa sem hyggur ad Fugla-Kvaki, edur Galldra Madur, edur Særinga-Madur, edur nockur Fithons Anda Forsagnari, edur Teikna Utleggiari, eda sa nockur sem leitar Frietta af Daudum. Þvi hver han giorir soddan, han er eiu Svijvirding forir Drottni.

117. Leifist Mani eigi ad leita Rada til Fiolkunngra edur Vijsinda Mana er so kallast?

Nei, eingannveigin.

3. B. Mos. 19, 31. Snwid ydur ecki til Spasagnar-Mana, og þier skulud einkis spyria af þeim

sem

sem fara med Teikna-Pijdingar, so ad þier saurgist ecki af þeim; þvi eg er Drottin ydar Gud.

Ezech. 14, 10.

118. Parf Madur ecki ad hrædast Galldra Menn?

Nei, þvi þeir gieta þeim trwudu alls eckert giordt, ann Guds Tillætsemi.

119. Hvernig vanbrwkast Guds Nafn til ad liwga, edur pretta, edur svijkia?

1.) Med falskri Kienning. Pegar Madur brwkar Guds Ord, til ad fegra nockurn Villu-Læ doom.

2. Tim. 3, 13. Hinir vondu Menn og Svikarar framleidast til hins verra, þviad þeir villa, og verda villtir. 2. Pet. 3, 16.

2.) Med Hræsni, þa Madur midt i sinni Vondsku vill synast gudhræddur, vegna þess hann ydkar Lestra og Saungva, edur talar um Guds Ord.

Psal. 50, 16. 17. Til hins Ogudhrædda seigir Gud: Hvar fyrir kunngiorir þu minar Riettlætingar, og tekur min Sættmæla þier i Mun, þar ed þu hatar Typtunina, og fleigir minum Ordum a Bak þier aftur.

120. Hvers hefur sa ad vænta, sem med nockurt soddan Slag leggur Guds Nafn vid Hiegvoma?

Stoors Straffs, bædi tijmanliga og eylijfliga; med þvi Drottin vill eigi hallda þann saklausan, (edur ohegndan vera lata,) sem leggur hans Nafn vid Hiegooma.

121. Hvad er þad Gooda sem oss verdur skipad i Ödru Bodordinu?

Ad vier i ollum vorum Naudsynum og Mootgaungi, ækollum Guds heilaga Nafn, þad tilbidium, lofum, og þvi Packir gierum.

122. Hvad er þad ad tilbidia og ækalla?

Bæniñ er Christins Mañs yduglig Osk til Guds.

1. Thess. 5, 17. Bidied vaskætanliga.

Eñ Ækallan, er ein alvarligri Bæn, sem pressast ut af Hiartanu vegna Neydar og Angistar.

Ps. 50, 15. Ækalla mig i Neydiñi, þa mun eg frelsa þig, og þu skallt þa heidra mig.

123. Hvad er þad ad lofa Gud og honum Packir ad giora?

Þad fiera er: Ad kañast vid Guds Fullkomligleika og Giædsku i sialfum sier, og vegsama hañ i sinu Hiarta. Þad sidara er: Ad kañast vid hañs Giædsku vid oss, og prijsa hañ þar fyrir.

Ps. 103, 1. 2. Lofa þu Sæla mijn Drottiñ, og allt hvad i mier er hañs heilaga Nafn. Lofa þu Drottiñ Sæla mijn, og forgleym eigi þvi Goodu, sem hañ hefur giort þier.

124. Er þa eñ fleira þad Gooda sem þad Añad Bodord skylldar oss til?

Jæa, sem er: ad hafa Guds Ord æñ Hond med allri Virdingu, tala giarna æñ þad vid adra, lesa kostgiæfilega þa heilogu Ritning, og ad vidurkiena Guds Sañleika oskielsdur, jafnvel i stærstu

Hauska-

Haaſkaſemdum.

Ut af Pridia Bodordinu.

125. Hvad er oſs bodid i Pridia Bodordinu?

Ad vier ſkulum helga Hvijldardagiñ.

126. Hvar af hefur Hvijldardaguriñ ſitt Nafn?

Af Guds eigiñ Hvijld, pad er, ad hañ hætti Skopunar Verkinu aa peim ſiounda Deigi, eſter pad, hañ hafdi aa undañfornum ſex Dogum ſkapad Himin og Jord. 1. Moſ. B. 2, 3

127. Hver er pa Hvijldardaguriñ?

Hiaa Gidingum var pad ſaa ſiounde Dagur i Vikuñi, aa hverium Gud hvijldiſt; Eñ hiaa oſs er pad ſaa fiſti, aa hverium Chriſtur uppreis fraa daudum.

128. Hvernig eigum vier ad helga Hvijldardagiñ?

So ad vier brwkum allañ pañ Dag, alleina til heilagra Hugſana, Orda og Verka, og til Eflingar vorri eigiñ Helgun.

129. Hvad eſtir pa vora Helgun?

Koſtgiæfiliga ad heyra Guds Ord, leſa pad, og yfirvega bædi i Kyrkiuñi og vorum eigiñ Hwſum.

Joh. 17, 11. Heilagi Fadir, helga pu pa i pijnum Sañleik, pijn Ord eru Sañleikur.

130. Hvernig eigum vier ad hlijda aa Guds Ords Predikanir?

Med hiartanligri Gudrækni, og ſañarligu Aformi, ad laga vort Lijferni par eftir.

Jac. 1.

Jac. 1, 22. Verid og eínig Giorendur Ordsins, eñ eigi alleinasta Tilheyrendur, hvar med þier sialfa ydur ad Tælar dragid.

131. Førum vier þa til Kyrkiuñar alleina til ad heyra Predikunina?

Nei, helldur og so til ad vegsama Gud, og upporva hver adañ, til elskufullrar Umgeingni med honum.

Coloss. 3, 16. Lætid Christi Ord rijkugliga byggia medal ydar i allri Vitsku. Lærid og aminnid ydur sialfa med Psalmum og Lofsaungum og Andligum Kvædum, og syngid Drottni i ydrum Hiortum med þackargiørd.

132. Er þa allt bwid þegar soddañ Pioonustugiørd er endud?

Nei, vier eigum sijdañ, med Bænum, Yfirvegan, og Ransookn, ad inþrickia Sañleikonum eñ þa kroftugligar i vor Hiortu; Og i þessu inþvortis Musterinu, sem er eiñ hoogvær Andi, eigum vier ad þioona Gudi, þacka honum, og tilbidia hañ, og læta hañs Ord gaanga ofs riett iniliga til Hiarta.

Luc. 11, 28. Sælir eru þeir sem heyra Guds Ord, og vardveita þad.

133. Hvad er þad Illa sem i Pridia Bodordinu er bañad?

Ad vier forogtum, edur vanrækium Guds Ord, edur lætum veralldliga Hluti hindra ofs, i vorum Gudræknis Efnum.

134.

134. Hver vanrækir Guds Ord?

Sa sem can sañra Naudsynia, situr heima og fer eigi til Kyrkiu a tilsettum Tijnum.

Ebr. 10, 25. Latum oss eigi yfirgiefa vorn Sofnud, so sem sumra er Sidur.

135. Hver foragtar Guds Ord?

Sa sem undir þess Heyrn edur Lestri, skrafar, sefur, edur fyllir upp sitt Hugskot med añarligum Paunkum.

Pred. 4, 17. (5, 1.) Vakta þiñ Foot, nær þu gringur til Guds Hwss, og kom so þu kuñir ad heyra. Pad er betra eñ fauvijss Mañs Offur.

136. Hvar med vanhelgar Madur Hvijldardagiñ?

Med lijkamligu naudsynialausu Erfidi, somuleidis syndsamligum Skiemtunum, so sem Dansi, Epilum, Gledileikum, ad ganga i Dryckiu-Hws, og odru soddañ, sem alltijd er Synd i sialfu sier, eñ a Helgi-Dogum tvofold Synd.

137. Eru þa eingiñ utvortis Verk leyfilig a Sunnudogum?

Ju, soñ Naudsynia-Verk, sem eigi meiga undañdragast, og Kiærleiks Verk, sem ætijd a ad giora. Sia Luc. 14, 5. Matth. 12, 7.

038. Er þad þa ecki noog til Sabbaths-Dagsins Helgunar, ad Madur gaangi Idiulaus?

Nei, Madur a i þess Stad, þvi framar ad astunda, ad hafa Hiartans Uñgeingni med Gudi, so Hvijld Lijkamans adstodi Saalariñar Erfidi.

139.

139. Purfum vier þa vid þessa Hvijldar-Dags i hverri Viku?

Vor eigiñ Saalar Preynging aavijsar oss þa stooru Naudsyn, sem vier hofum til þeirrar andligu Hvijldar, og sameigiñligrar Uppbiggingar.

Su Auñur Tablañ.

140. Hvad er i stuttu Maali Jñihalld Añarar Bodorda Tsbluñar?

Kiærleikuriñ til siaalfra vor og vors Naunga. Matth. 22. 39. Elska skalltu Naunga þiñ sem siaalfañ þig.

141. Er þad þa riett ad elska siaalfañ sig?

Jaa, eñ ecki i oskickanligañ og syndsamligañ maata, þvi þa er Siaalfs Elskañ Ordsok til alls Ills.

142. I hverju er iñifaliñ su syndsamliga og oskickanliga Siaalfs-Elska?

Pegar Madur leitar þess sem honum þykir horfa til sijns eigiñ Gagns, siñar Virdingar edur Skiemtunar, med soddañ Hætti sem strijdir aa mooti Guds Vilia, og hirdir ecki neitt uñ Naungans Kiærleika.

143. Hvar i er iñifaliñ su skickañliga og syndlausa Siaalfs-Elska?

I þeirri eftirlaungun sem af Gudi er iñplontud til ad efla sijna eigiñ Velferd, og hina soñu Saaluhiaalp.

144.

144. Hvad er pad pa sem pu ætt mest ad hirda uñ og hafa Umhiggin fyrir ad efla og styrkia til Velferdar?

Sæliñ er pad, sem er sa ypparligri og odaudleigi Partur Mañsins.

Matth. 16. 26. Hvad stodar pad Mañiñ po hañ viñi allañ Heimiñ, eñ feingi Tioon æ siñi Sælu.

145. Mæ eg pa lijka bera Umhyggiu fyrir Lijkamanum?

Jæ, i sickañligañ Mæta, og so sem hañ parf med naudsynliga.

Eph. 5, 29. Alldreigi hefur nockur sitt eigid Hold hatad, heldur nærir hañ pad og foostrar.

146. Æ pa Holdid eigi ad krossfesiast?

Ju, vissuliga, pvi añars strijdir pad i mooti Sæluñi, med pvi Syndiñ bijr lijka i Holdinu, og nefnist Hold.

1. Cor. 9, 27. Eg tem miñ Lijkama og piæi hañ.

Col. 3, 5. So deydid nu ydar Limu sem æ Jordu eru.

Rom. 13, 14. Hafid ei Umhyggiu fyrir Holdinu, til (ad uppvekia) Gyrndirnar.

147 Hvad kiemir mier hin oñur Tablañ uñ pad sem æhrærir miñ Mæunga?

Pad, ad eg æ ad vera vid hañ so siñadur, og haga mier so vid hañ, sem mier er fremst moguligt, eins og ea villdi mier af honum kiosa.

Matth. 7, 12. Allt hvad pier vilied Meñirnir giori ydur, pad skulud pier og peim giora, pad er Logmælid og Spæmeñirnir.

148.

148. Hvernig giet jeg þa fundid eftir þessari Reglu, hvad Riett er edur Rængt i Uñ geingni vid miñ Næunga?

Nær jeg set mig sialfañ i Stad mijns Næunga, og yfirvega hvert eg villdi hañ slæi mig, bølvadi mier, sviki mig, stæli fræ mier, edur baktaladi mig, og med þvi mijn Elska, sem eg hefi æ sialfum mier, vill þetta ecki lijda, þa er hun mier ein Regla uñ Elskuna til mijns Næunga, og sijnir eiñig hvad Gott eg æ honum ad giora i Stadiñ þess Vonda.

149. Hver er þa miñ Næungi?

Allir Meñ, hvert sem þeir eru meiri-Hattar edur miñi, christnir edur heidnir, vondir edur goodir, Vinir edur Ovinir, sierdeilis þeir sem vier vitum ad i Naud eru staddir, og kunnum ad hialpa.

Post. G. B. 17, 26. Allar Mañaña Ættkvijslir, bwa æ Jørduñi af einu Bloodi. Luc. 10, 29.

150' Er þa eingiñ Mismunur, edur hærra edur lægra i Elsku þeirri sem Madur æ ad hafa til Næunga sijns?

Ad vijsu, þvi þess meir og framar sem miñ Næungi er mier vandabundiñ, añadhvert i lijkamligañ Mæta, ad Skylldugleika, Mægdum, Vinattu, Nægreñi, og Velgiordum; Edur uppæ andliga Vijsu, vegna sameigiñligra Trwar bragda, Vonar, Kiærleika og Alvorugiefuis, i þvi, ad leita Guds Rijkis, þess nækvæmligar er eg

skylld

skyldugur ad audsyna hvilijkum Kiærleika fra-
mar eñ odrum.

Gal. 6, 10. First vier hofum eñ Tijdina, pa giør-
um Gott hverium Mañi, eiña mest peim sem eru
Trwariñar Heimkynnis.

151 Er eg pa skyldugur ad elska lijka Ovin
miñ sem sialfañ mig?

Jaa.

Matth. 5, 44. Elskid hier Ovini ydar, blessid pa
er ydur bolva, giørid peim gott er ydur hata, og bid-
ied fyrir peim er ydur skada og Ossookn veita, so ad
pier sieud Børn Fodur ydar, pess aa Himnum er.

152. Maa eg pa ecki hata pañ ogudliga?

Nei, eg aa ad laata mier umhugad vera um
hañs Gagn, lijka sem nockurs añars. Eñ giæ-
ta bo ad sialfum mier, ad eg eigi samhylle Synd
hañs, og elska mest hañs Saalu, og ala Oñ fyr-
ir heñi.

153. Er pad noog, ad vier med Ordum og At-
vikum audsynum oss vingiarnliga vid
vorn Naunga?

Nei, pad aa vissuliga eiñig ad vera i Verki
og Sañleika.

1. Joh. 3, 18. Elskum eigi med Ordi og Tungu
alleina, heldur med Verki og Sañleika.

154. Hvers vegna eigum vier ad elska vorn
Naunga?

Guds vegna; pvi pad kieñir hañ oss med sij-
nu Ordi og Eptirdæmi.

1. Joh. 4, 11. Þier æ∂tsiamligir: Fyrst þad Gud hefur oss so elskad, þa skulum vier einig elska oss innbyrdis.

155. Hvar verdur mier framűveigis wtmæladur Kiærleikin iil Næstungans?

I þeim Sio seinu Bodordunum sem hlijda til Annari Tobluni.

156. Hvert er þad Fyrsta Bodord æ∂ Annari Tobluni?

Þad Fioorda Bodord.

Ut af Fioorda Bodordinu.

157. Hvad er oss skipad i Fioorda Bodordinu?

Ad hafa vora Forelldra i Heidri, þioona þeim, hlijda þeim, og virda þa.

158. Hvad er bannad i Fioorda Bodordinu?

Ad fyrirlijta, og til Neidi ad reita vora Forelldra.

159. Hverier skiliast undir Nafni Fodur og Modur?

Fyrst vorir næsturligir Forelldrar, þar nærst þeir sem i nockurn Mæta eru yfir oss bodnir edur stioornandi, so sem: Yfirvalds-Personur, Fiærhalds-Menn, Hvss-Bændur, Prestar, Skoolameistarar, og þesshættar, sem allir eru Forelldrar, hver eftir sinu Standi.

160. Hvad margar eru Hofudstiettirnar?

Þriær sierdeilis, sem er:

1.) Veralldlig Valld-Stiett. I hverre Kon-

gar,

gar, Furstar og adrar Yfirvalds-Persoonur eru Forelldrar, eñ peirra Born Undirsatarnir.

2.) Kieñidooms-Stietiñ. I hverri Prestar og Skoolameistarar eru Forelldrar, eñ peirra Lærisveinar og Tilheyrendur Börn.

3.) Hwsstioornar-Stiettiñ. I hverri Fadir og Moodir, Hwsbændur, og Hwsmædur, Fiarhalldsmeñ, Velgiordameñ, og so fröomt gamallt Foolk, eiga ad virdast sem Forelldrar af Bornum, Barna-Bornum, Stiwp Bornum, Pioonustu-Foolki, Umbods-Bornum, og odrum Ynglingum.

161. Hversvegna er eitt Barn, eiñ Pienari, edur Læriseiñ ad heidra pessa Forelldra?

Vegna pess, pad er Guds Skipan, og pienar til peirra eigiñ Velsæmdar.

162. Hver hefur tilsett Yfirvalldid yfir oss?

Sialfur Gud.

Rom. 13, 1. Par er eigi nockur Valldstioorn utañ af Gudi.

163. Erum vier pa Guds vegna skilldugir ad hlijda, lijka og so eins ögudlegu Yfirvalldi?

Jæa, pad var heidid Yfirvalld sem St. Petur villdi, ad peir sem lifdu i peirri firstu Christni, skylldu hlijdnir vera, pa hañ sagdi:

Verid undirgiefnir allri manñligri Skickan, fyrir Herrans Sakir. 1. Pet. 2, 13.

164. Hvernig eiga Undirsatarnir ad hegda sier vid sijn Yfirvalld?

1) Eiga peir vilingliga ad hlijda peim.

Rom. 13, 5. Vrid nu af Naudsyn undirgiefnir, eigi alleinasta Hirtingariñar vegna, helldur og lijka eiñiñ fyrir Samvitskuñar Sakir.

2) Heidra þau.

Rom. 13, 7. Giefid þeim Heidur sem Heidur heyrir.

3.) Bidia fyrir þeim.

1. Tim. 2, 1. So áminniñ eg nu, ad Meñ nũfrañ alla Hluti, giøri Boonir, Bænir, Fyrirbeidslur og Þackargiørdir fyrir øllum Meñum, fyrir Kongum og øllu Yfirvalldi, uppa þad vier mættum hafa spakt og rooſamligt Liferni i allri Gudrækni og Sidsemd.

4.) Skulu þeir greiduglega giallda þeim Skatt, Tolla, og Tijundir.

Matth. 22, 21. Giefid þa Keisaranum hvad Keisarans er, og þad Gudi sem Guds er.

165. Eru þa Toll-Svik og þesshættar Afdrættir stoor Svik?

Jau, vijst.

Rom. 13, 6. 7. Þar fyrir skulud þier og Skatt gialda, þviad þeir eru Guds Þienarar, sem slijkar Verndanir skulu styrkia, þvi giefid þad hverium sem þier skylldugir erud, þeim Skatt sem Skattur heyrir, þeim Toll er Tollur heyrir, þeim Otta er Otti heyrir, þeim Heidur sem Heidur heyrir.

166. Má Madur alldreigi vera Yfirvalldinu ohlijdiñ, edur forsooma þess Skipan?

Alldreigi, nema befalad sie þad sem er opinber Synd, á mooti Guds Bodordum.

Þvi þa hæfir ad Madur framar hlijdi Gudi eñ Meñum. Post. G. B. 5, 29.

167.

167. Hvad er Yfirvalldsins Skylda vid Undirsætana?

Ad elska þa, leita þeirra tijmañligrar og evlijfrar Velferdar, halda vid Fridi, og goodu Skicki, med þvi ad straffa þad Vonda, eñ launa þad Gooda.

Rom. 13, 4. Valldstiooorniñ er Guds Pienari þier til Gooda, eñ ef þu giorir hvad Vondt er, þa mættu ottast, þviad hun ber eigi Sverdid forgiefins.

168. Af hverium eru Lærifedur og Predikarar tilsettir?

Af Gudi.

2. Cor. 5, 20. So erum vier nu Sendibodar i Christi Stad, þviad Gud æmiñir fyrir ofs.

169. Eiga Tilheyrendurnir ad hlijda Amiñingum þeirra Sælusorgara?

Jæ vissuliga.

Ebr. 13, 17. Hlijdid ydrum Kieñifedrum og filgid þeim, þviad þeir vaka yfir ydrum Sælum, lijka sem þeir ed Reikningskap þar fyrir gisra skulu, so ad þeir giori þad med Gledi, eñ ecki med Andvarpan, þviad þad er ydur ecki gott.

170. Eiga Meñ og ad hlijda einum ogudlegum Kieñifodur og breita eftir hanum?

Ecki mæa breita eftir hañs Verkum, helldur hañs Kieñingu hlijda, so framt sem hañ vijkur eigi fra Ritningariñar Sañleika, og mæa ransaka þad, eins oa giordu þeir sem biuggu i Berrohen. Post. G. B. 17, 11. 1. Joh. 4, 1.

Og þar æa heima þad sem Christur seigir: Matth. 23, 2. 3. A Mosis Stooli sitia Skrift-

lærdir og Phariſæi. Allt hvad þeir ſeigia ydur þier ſkulud halda, þad halldid og giorid, eñ eftir þeirra Verkum ſkulud þier eigi giora, þviad þeir ſeigia þad og giora eigi.

171. Uñ hvad eru Tilheyrendurnir þeirra Kieñifedrum ſkylldugir ?

Ad elſka þa, hlijda, endurgiallda, og bidia þeim Goods, og virda þa.

Gal. 6, 6. Sa er fræddur verdur med Ordinu, hañ bijti honum allshættudum Giædum, ſem hañ uppfrædir.

172. Hvad er eins Kieñifodur Skyllda vid ſijna Tilheyrendur?

Ad kieña þeim, aminña og ſtraffa þa, af einu goodfwſu, hoogværu og uñhiggiuſullu Hiarta: Somuleidis, jdugliga ad bidia fyrir þeim, og gaanga undañ þeim med goodum Eftirdæmum, (og hugga þa.)

1. Pet. 5, 2. 3. 1. Cor. 4, 16. 1. Cor. 11, 1.

2. Tim. 4, 2. Predika þu Ordid hallt vid hvert þad ſkiedur i hagligañ Tijma, eda ohagligañ, ſañfær, ſtraffa, aminñ, med allri Poliñmædi og Kieñingu.

173. Er eirn Preſtur ecki ſetur til ad hugga alla Meñ?

Nei, ecki utañ þa ſañ-Ydrandi: Þeim ſem lifa i Andvaraleyſi, er Huggunin ein Sælariñar Olijian.

Ezech. 3, 9. Nær ieg ſeigi til hiñs ogudliga: Þu ſkallt Dauda deya, og þu varar hañ eigi vid þa mun hiñ ogudleigi deya fyrir ſiña Synda Sakir, eñ hañs Bloods mun eg krefia af þiñi Hendi.

174.

174. Hverier eru þeir sølsku Spaamenn ad medal Kienisedranna, sem Menn eiga ad vakta sig fyrir?

Nærst morgum odrum er eigi verda taldir, eru sierdeilis, eftir Frelsarans Ordum, þeir sem giora breidann þann Veg sem leidir til Himins, og draga so Saalirnar ad Tæalar med Von Sauluhialparinnar þar til þær vakna i Helvijti.

Matth. 7, 14. 15. Þad Port er þraungt, og sa Vegur er mioor, sem til Lijfsins leidir, og þeir eru fæir, er hann rata. Vaktid ydur fyrir Fals-Spamonnum, sem til ydar koma i Klædum Saudana, en innann til eru þeir glepsandi Ulfar; Af Avøxtum þeirra meigid þier þa þeckia.

Es. 3, 12. Fvolk mitt, þijnir Huggunarmenn villa þig.

175. Hvad er þeirra naatturligu Forelldra og Fiarhalldsmanna Skylda vid þa Ungu?

Ad bidia fyrir þeim, og bera Umsorgun fyrir þeirra tijmanligri, andligri, og eilijfri Velferd.

Eph. 6, 4. Þier Fedur skulud eigi egna ydar Børn til Reidi, heldur alid þau upp i Aga og Umvendun til Drottins.

176. Hvad eiga Forelldrarnir þa ad giora vid ohlijdin Børn?

Þeir skulu straffa þau skinsamliga og goodfusliga, ecki til Uppertingar, heldur til Betrunar.

Ordsk. B. 13, 24. Hver hann sparar sinn Vond, hann hatar sinn Søn, en hver ad honum hefur Ast, agar hann sniogt.

177. Straffar þa Gud Forelldrana sem laata Børniñ vera sialfraad?

Jaa, þad siaum vier af Eſtirdæmi Eli. 1. Sam. 2, 32.

178. Kañ Madur og ſo ad straffa Børniñ uñ of?

Jaa.

Eph. 6, 4. Þier Fedur ſkulud eigi egna ydar Børn til Reidi.

179. Hvad er Barnaña Skyllda vid Forelldrana?

Ad heidra þa og elſka, þioona þeim og hlijda, med Hiarta, Ordum, Vidmooti og Verkum, lijka eñ þa, þegar Børniñ eru ordiñ mindug, ſkinſom, vijk, og aalitlig; Somuleidis og ad bidia fyrir þeim.

Sir. 3, 10. Heidra Fodur og Moodur, med Giordum, Ordum og Poliñmædi, ſo ad þeirra Bleſſan yfir big komi.

V. 14. Kiæra Barn, añaſt þu þiñ Fodur, i ſñi Elli, og ſtigg hañ eigi ſo leingi hañ lifir.

V. 18. Hver ſiñ Fodur fyrirlætur, ſa verdur Smædur (er ſem eiñ Gudlaſtari) og hver hañ ſijna Moodur ſtiggir ſa er Bolvadur af Drottni.

180. Maa eitt Barn lijka vel gyfta ſig utañ Vilia og Sampicki ſiña Forelldra?

Nei, þvi þad er ad giora þeim ſtoort Angur.

181. Eiga Meñ ad hlijdnaſt Forelldrunum i Illu og Syndſamligu?

Nei.

Matth. 10, 37. Hver hañ elſkar Fodur og Moodur meir eñ mig, ſa er mijn eigi verdugur.

182.

182. Hvad er Hwsbondans og Matmoduriñar Skyllda vid peirra Pioonustufolk?

1.) Ad giefa pvi tilheyrilliga Fædu, og Laun i riettañ Tijma.

3. B. Mos. 19, 13. Lattu ecki Daglauna Mañsins Verk-Kaup vera hiá þier allt til Morguns.

2.) Stijra þvi og stioorna med goodfwsligri Poliñmædi.

Eph. 6, 9. Og þier Drottnar, giorid eiñig þetta hid sama vid þa, og lattid af Ogunnum, og vitid eiñig, þad ydar Drottiñ er a Himnum, og þad hiá honum er eckert Mañgreinaralit.

3.) Ad lata sier vera uñhugad uñ þess lijkamliga Naudsyn, sierdeilis þa þad er veikt, sem og eins lijka uñ þad þvi er andliga naudsynligt, ad þeir uppfræddi, aminni, og bidie fyrir þvi, so sem giordi Hofudsmaduriñ fra Capernaum, Matth. 8, 6. 1. Mos. 18, 19.

183. Hvad er Pioonustufolks Skyllda vid þess Hwsbœndur og Matmœdur?

Pad a ad elska þau, heidra og hlijda þeim, og leita þeirra Gagnsmuna i ollum Hlutum, vera ydid og trwtt, hvert sem þeir eru nær eda fiær, og bidia lijka kostgiæfiliga fyrir þeim.

Eph. 6, 5. 8. Þier Pioonustumenn, verid hlijdugir ydrum lijkamligum Drottnum med Otta og Skielfingu, i Einfalldleik ydvars Hiarta, so sem Christo, eigi alleinasta med Pioonustu fyrir Augunum, Mañunum til Pocknunar, heldur so sem Pioonar Christi, þad þier gierid þeña Guds Villa af Hiarta

med godum Vilia, lætid ydur þykia, so sem þier þioonid Drottni, og eigi Mønnum, og vitid, ad hvad sem hver eiñ gjørir gott, þad mun hañ af Drottni medtaka, hvert hañ er Præll eda Frelsingi,

184. Eñ ef Hwsboondiñ er undarliga lyndur og baagt ad forlijkast vid hañ?

Þa a Christiligur Þienari ad ydka Poliñmædina,

1. Pet. 2, 18. 19. Þier Þioonustumeñ, verid Herrunum undirgiefnir med allri Ottasemi, eigi alleinasta goodum og spakferdigum, helldur eiñig þeim Sierlundudu, þvi þad er Nad ef nockur fyrir Samvitskuñar Sakir til Guds þolir hid Illa og lijdur hid Orietta.

185. Mæa Þioonustufoolk vera so hlijdid, ad þad læti brwka sig til syndsamligra Verka?

Nei, eingaañ veigiñ; Því hatt er Herrabod, eñ hærra er Guds Bod.

Post. G. B. 5, 29. Framar ber ad hlyda Gudi eñ Mønnum.

186. Hverju lofar Gud þeim Børnum og Þienurum, sem eru hlijdiñ, og halda Fiorda Bodordid?

Ad þeim skuli vegna vel, og þau lifa leingi a Jordiñi.

187. Giefur þa Gud ollum frvomum Mønnum laangt Lijf og farsælt?

Jai, siae hañ þad þiena til þeirra Saluhialpar, añars ecki.

188. Því lætur hañ ogudliga þa og so oft verda gaunlg?

Af

Af þvi hañ vill uña þeim þess lengri Tijma og Tækifæris til Umvendunar.

189. Straffar Gud þa Barnaña Ohlijdni eins og hañ launar þeirra Hlijdni vid Forelldrana?

Jæa, þar uppæa hofum vier merkiligt Dæmi æa Absalon, Davids þverbrotnum Syni, sem hieck æa Hærinu i Eikiñi, giegnumstungiñ med þremur Spiootum, 2. Sam. 18, 9. 15.

Ut af Fimta Bodordinu.

190. Hvad Illt er bañad i þessu Bodordi?

Allskins Mord og Mañdraep, sem eigi skiedur eftir Yfirvalldsins Doomi og Skipan, helldur af eigiñ Hefndargyrni.

191. Hvad margslags er Mordid edur Mañdræpid?

Tveñslags, sem er first, þad stoorkostliga (sem mikid ber æa) sem skiedur med gioranligum Verknadi, og þad añad, sem miña ber æa, edur þad kiænligra, sem skiedur med Hatri Hiartans, Ordum Muñsins, og Andlitsins Utliti.

192. Hvernig deydir Madur siñ Næunga med Verkinu?

1) Añadhvert i einu, med Hoggi, Stijng, Skoti, Eitri, og þvilijku.

1. B. Mos. 9, 6. Hver sem Uthellir Mañsins Bloodi, hañs Blood skal og so uthellast fyrir Mañiñ.

Ellegar þad gietur og skied.

2) Med laungum Tildræetti, og leiniliga, med

med þvi, ad koma Næunganum i stoort Hiartans Angur, edur fyrra hañ siñi Næring.

Sir. 35, 26. 27. Hver hañ tekur frá ødrum hañs Næring, hañ drepur siñ Næunga, hver hañ gisfur eigi Erfidis Mañinum sijn Laun, sa er Blodhundur.

193. Nu ef Madur sviptir eigi Næungañ Lifsinu, gietur hañ þa deydt hañ med hatursfullu Hiarta og Illyrdum?

Jæa, þad kieñir Jesus, Matth. 5, 21.22. Þar hañ utleggur, hvernig þetta Bodord ad andliga ad skiliast (seigiandi.)

Þier hafid heyrt ad sagt er til hiña Gomlu: Þu skallt eigi Mañ vega, eñ hver ed Mañ vegur, hañ verdur Dooms sekur; Eñ eg seigi ydur, hver hañ er reidur Broodur sijnum (ann Orsaka), hañ verdur Dooms sekur, eñ hver sem til Broodur sijns seigir; Racha, hañ verdur Raads sekur, eñ hver ed seigir: Þu Afglapi, hañ verdur sekur Helvijtis Elds.

194 Er þa ein Haturs full og Hefndar giorn Mañeskia eiñ Mordingi?

Jæa vissuliga, þvi Gud skilijtur Hiartad framar eñ Hondina.

1. Joh. 3, 15. Hver siñ Broodur hatar, sæa er Mañdræpari, og þier vitid ad Mañdræpariñ hefur eigi eylifst Lijf hiæa sier blijfanda.

195. Er eiñ Ordhaakur sem wteys griñum og hadugligum SaarYrdum, og so eiñ Mordingi?

Jæa, Jesus kallar þad Synd, sem forþienar Hel-

Helvijtis Eld, og David seiger.

Psal. 64, 4. Peir hvetia sijna Tungu sem Sverd, peir ed med sijnum eitrudum Ordum so skioota til Hæfis sem med Pijlum.

196. Er þa Grimd, Heiptrækni, og Ulfhvod, so hættulig Synd?

O jæa! hvar sem hun hefur Yfirhond, þar er eigi Nædariñar Andi nie Blijdlyndi Jesu.

Eph. 4, 31. 32. Allur Beiskleiki og Grimd, Reidi, Hroopan og Lastan, sie læangt fraa ydur, samt allri Illsku; Eñ verid iñbyrdis hver vid añañ vingiarnligir og astvdligir, og fyrirgefid hver odrum, lijka so sem ad Gud hefur fyrirgefid ydur i Christo.

197. Hvad skal þa eiñ Reidigiarn taka til Ræda, til ad hasa i Taumi og dempa med sitt Heiptar-Gied?

Hañ skal vibrynia sig med Blijdlyndi Jesu, taka Vara a hverri sinni Hugsan, bidia ad hañ falli ecki i Freistni, og sialfur taka sier Vara fyrir Tilefni til Freistingariñar.

198. Er þa alls eingiñ Reidi leifilig?

Eingiñ Reidi vid Persoonurnar, eñ reidast maa vid Synd og Vondsku, hver riettferdug Reidi kallast Vandlæting, og kiemur af Elsku til Guds og Naungans.

Jac. 1. 19. 20. Psalm. 119, 139. Eph. 4, 26.

199. Kañ Madur og so ad deyda siñ Ræunga ad Sakluñi til?

Jæa, med þvi ad leida hañ i Villu, og med þvi ad hneixla hañ.

Matth. 18.

Matth. 18, 6. Hver hañ hneixlar eiñ af þessum eins Smáu, sem á mig trúa, þarfara væri honum að Milnusteiñ hengist uñ Hals honum og væri i Siáar-Diúp sökktur.

200. Má Madur taka Lijfid af sjálfum sier?

Nei, það er að drepa Lijkama og Sál i einu Lagi, og aftur læsa Dyrum Náðariñar, so sem Judas, sá Fordiarfunar Sonur giordi.

201. Hvað er það Gooda sem oss verður bodið i Fiñta Bodordinu?

1.) Að biarga og hialpa við vorum Náungá i ollum hañs Lijfs-Háskasemdum.

1. Joh. 3, 17. Nær nockur hefur þessarar Veralldar Audæfi, og sier siñ Bróður Náud lijða, og lykur sitt Hiárta til fyrir honum, hvernig blijfur Guds Kiærleiki hiá honum?

2.) Að umgángást vinsamliga og með Hóogværd við vorn Náunga.

Matth. 5, 5. Sælir eru Hóogværir, því þeir munu Jardrijkid erfa.

3.) Að bera Umhyggiu fyrir Sál vors Náunga, þá vier siáum heñi hætt við eylijfum Dauda, að so miklu Leiti, sem vier, so sem andligir Kieñimeñ kuñum að styrkia hana til Sálu-hiálpar, með goodfwsum Vidvorunum og Aminíngum.

Jac. 5, 19. 20. Kiærir Brædur! Ef að nockur á medal ydar villist frá Sañleikanum, og umsnijr honum einhver, sá skal vita það, að hver ed Syndaranum umsnijr i frá Villu hañs Vegar, hefur frelsad eina

eina Önd fra Dauda, og mun nidri byrgia Fiölda Syndaña.

202. Hver var sa Fyrsti Mordingi?

Cain, er sloo sin Broodur Abel i Hel af Öfund.

203. Er og Synd ad vera myskunarlaus vid mannhatar Skepnur?

Ja.

Ordsk.B. 12, 10. Hin Riettlati aumkvar sig yfir sijnum Fienadi, en Hiarta Ogudrækins Manns er omyskunsamt.

Ut af Siotta Bodordinu.

204. Hvad er Hiuskapur?

Su elldsta Stiett og Stand, af sialfum Gudi insett i Paradijs, sem villdi ad Madur og Kviña skylldu eitt Hold vera.

205. Er pessi Stiett pa ecki syndsamlig og saurug?

Pad er hun ecki, pegar i henni er lifad ecki nema eftir Guds Ordi og Vilia.

Ebr. 13, 4. Hiuskapurin skal heidurligur halldin vera hia ollum og Hioonabands Sængin oflecktad.

206. Til hvers hefur Gud insett Hioonabandid?

1.) Til Mannkinsins Frioofgunar.

1. B. Mos. 1, 28. Aukist pid og margfalldist og uppfyllid Jordina.

2.) Til ad aftra illum Girndum.

1. Cor. 7, 2. Fyrir Frillulifnadar Sakir, pa hafi hver ein sina Eigin Konu, og hver ein hafi sin Eigin Mann.

2.)

3.) Til inbyrdis Adstodar, Huggunar og Radaneytis.

1. B. Mos. 2, 18. Og Drottin Gud sagdi: Pad er eigi gott, ad Madurin sie einsaman, eg vil gisra honum eina Medhialp, þa sem vera maa hiaa honum.

207. Hvernig aa ein Egta-Madur ad hegda sier vid sijna Egta-Kvinn?

Hann aa trwliga ad elska hana, virda, stijra stioorna, og ala Hann fyrir henni, so og, ad unnbera hennar Breiskleika med Polinmædi, bidia fyrir henni, og leita hennar Saalar Velferdar.

Col 3, 19. Pier Menn, elskid ydar Eigin-Konur, og verid ecki beisklundadir vid þær, 1. Cor. 7, 16.

208. Hvernig aa ein Egta-Kvinna ad hegda sier vid sinn eigin Mann?

Hun aa ad vera honum undirgefin i Kiærleika, Trwskap, og Unnhyggiu fyrir Hwsshondlaninni, bidia fyrir honum, og leita hanns Saalar Velferdar.

1. Mos. 3, 16. Pin Vilie skal vera þijnum Manni undirgiefin, og hann skal vera þin Herra.

1. Cor. 7, 34. Su sem gift er, su ber Ahyggiu unn þad, hvad Heimsins er, og hvernig hun meigi Manninum þocknast. 1. Cor. 7, 16. 1. Pet. 3, 1.

209. Hvad er froomra Eckna og Fodurlausra Huggun?

Ad sa Himneski Fadirin hefur sierdeilis Naadarrijka Unnhyggiu fyrir þeim og forsvarar þær.

Pſ. 68, 6. Drottiñ er Fadir Fodurlauſra, og Doomari Ecknaña. Sia framar. 2. Moſ. 22, 22. 24. 5. Moſ. 27, 19. Syr. 35, 14. 15.

210. Hvad er froomra Eckna Skyllda?

Pær eiga ad lifa i Sidſemd og Gudrækni. 1. Tim. 5, 5. 6. Pad er ſañarlig Eckia, ſem einſomul er, og ſijna Von ſetur uppa Gud, og ſtadnæmiſt i Bænum og aukalli Dag og Nott, eñ hun ſem i Bijlijſi lifir, er lifandi daud.

211. Hvad er pad Vonda ſem oſs verdur bañad i Siotta Bodordi?

Hoordoomur, Saurlifnadur, Blood-Skoñ, beſtiuligur Loſti, Lijkamans Saurgun, Egtaſkaparins Foragt, Gyrnd til añarligs Friidleika, og allrahanda Saurugleiki i Hugſunum, Ordum, Vidmoeti og Verkum, bædi i Egtaſkapnum og fyrir utañ hañ.

212. Hvad er Hugſanaña Hoordoomur?

Saurugar og lauslaatar Gyrndir, hveriar ei eru huldar fyrir Gudi, pvi hañ peckir Hiartad. Matth. 5. 28. Eg ſeigi ydur, ad hver hañ lijtur Konu, til ad gyrnaſt heñar, ſa hefur pegar drijgt Hoor med heñi i ſijnu Hiarta.

213. Hvad er Hoordoomur i Ordunum?

Allt ſvijvirdiligt og bligdunarlauſt Klaam-Tal, Lauslætis-Skrift, Vijſur, og Kvedlingar, Gickshattur og Narrarij, ſem horfir til Lauslætis, edur ſtrijdir hid miñſta ai moti riettchriſtiñi Alvorugiefni, (og roggſamligu Skicki.)

Eph. 4, 29. Lætid einga vonda Rædu framfara af ydrum Munni.

Eph. 5, 3. 4. 5. Fridlulijfi og allañ Ohreinleik edr Agyrni, lætid eigi nñ ydur seigiast, so sem Heilogum hæfir, nie smaunarlig Ord og fijfisligt Hial, eda Kieskni, hvad ydur heyrir ecki, helldur miklu framar Packargiord ; þvi þad sknlud þier vita, þad eingiñ Fridlulijfis-Madur, edur ohreiñ, eda ægiarn, hver ad er Skurdgoda Dyrdkari, hefur Arfstoku i Rijki Christi og Guds.

214. Hvad er Hoordoomsligt Vidmoot?

Allrahanda utvortis Merki, sem auglijfa þad oskamfeilna Hiarta, hvert sem helldur er Augna edur Andlits Bragd, Lijkamans osæmilig Opiñberan, Klædadragt osæmilig, Lauslætis Kossar, Dansar, Vijkivakar, og þesshættar.

Syr. 26, 13. 14. Sie þijn Doottir ecki bliwg, so halltu hana hardt, so hun fremie ecki siñ moothroadañ Vilia, æ medañ hun er frij. Pegar þu merkir þad hun litast dristugliga i krijngum sig, so tak þad vel til Vara, eñ ef þu gisrir þad ecki, og hun brijtur þar fyrir æ mooti þier, so læt þu þig þad ecki undra.

215. Eru þa Lauslætis Ord og Vidmoot so stoor Synd?

Jæ, eigi alleinasta eru þau i sialfu sier nikid osæmilig christnum Moñum, helldur hafa þau og so mikid hæskasamligar Verkanir, og þiena til eñ þa framar ad uppvekia þa vondu Gyrnd, þar til su sama utbrijtst i Verkinu.

Jac. 1, 14. 15. Sierhver freistast, nær hañ tilteigist af siñi eigiñ Gyrnd, og lockadur verdur.

Og

Og sijdañ þad Girndiñ hefur gietid, fædir hun Syndina, eñ uær Syndiñ er fullkomnud, fædir hun Daudañ.

216. Hvad giorir þessa Synd vidbioodsliga og Straffsverda framar eñ adrar Syndir?

Ad hun saurgar og fordiarfar ad samt bædi Saal og Lijkama, sem skylldu vera Guds Musteri, eñ verda ad Hybijlum hins ohreina Anda.

1. Cor. 6, 15. 18. Vitid þier ecki, þad ydrir Lijkamir eru Christs Limir? Skylldi eg nu taka Christs Limi, og giora þar af Skiækiuñar Limi? þad sie fiærri. Eda vitid þier ecki, ad hver hañ samlagar sig Skiækiuñi, ad sa er eiñ Lijkami med hcñi? þvi þau munu (segir hañ) Tvo i einu Holldi vera; Eñ hver hañ sameinar sig Drottni, sa er eiñ Andi med honum. Flyid Fridlulifnadiñ, þvi ad allar Syndir, hveriar Madurin drijgir, eru utañ hañs Lijkama, en hver ed Fridlulifnadiñ drijgir, sa syndgar vid sjñ eigiñ Lijkama.

217. Hvad er skipad i Siotta Bodordinu?

Ad geyma bædi Lijkama og Saal i soñu Hreinlijfi, hvert Madur er giftur edur ogiftur, so Madur meigi alltijd vera hæfur ad uñgangast med sijnum Gudi.

Matth. 5, 8. Sælir eru hreinhiartadir, þviad þeir munu Gud sia.

218. Hvada Medal kañ Madur ad brvka til ad geyma sig fyrir Saurlifnadi?

Pegar Andiñ er reidubuiñ, eñ Holldid þo veikt, a Madur ad vaka og bidia, og þar næst vakta sig fyrir ollu þvi sem upptendrar þær von-

du Gyrndir.

219. Hvad er pad þa sem upptendrar þær vondu Holldsins Gyrndir?

Pad er sierdeilis Ohoof og Dryckinskapur.

220. Er þa Ohoof, og Dryckinskapur, so hœskaleg og stoor Synd?

Jœ vissuliga, þvi þær utilykia oss frœ Guds Riki, eins og Hoordoomur, Mord, edur Piofnadur.

Gal. 5, 19. 21. Holldsins Verk eru opinber, so sem ad eru Hoordoomur, Fridlulifnadur, Saurlifi Lausung, Skurdgodadijrdkun, Fiolkingi, Fiandskapur, Prœttau, Kijf, Reidi, Agreiningur, Tvijdrœgni, Flockadrœttur, Hatur, Mord, Ofdryckia, Ofœt, og þessu lijkt: Ut af hverju eg hefi œdur fyrri sagt, og segi eñ nu fyrir, þad þeir somu sem slijkt giora, erfa eigi Guds Rijki.

Lue. 21, 34. Varid ydur, ad ydar Hiortu þijngist ecki af Ofœti og Ofdryckiu, og med Sorgum þessarar Nœringar.

221. Eñ mun þad vera so hœskasamligt ad drecka sig endur og stundum druckiñ, þa Madur leggsi eigi dagliga i þad?

Jœ, þegar þad skiedur af Asetningi, þa er þad alltijd fordœmañlig Synd, sem alldrei mœ eiga heima hiœ þeim sem stunda eftir Guds Nœd og Saaluhiœlpiñi.

222. Eñ ef Madur er so Hofudsterkur ad hañ þolir mikid, mœ hañ þa ecki drecka mikid?

Hverki mœ Madur eta nie drecka fram yfir þad sem hañ þarf naudsynliga med. Siœ 1. Pet.

Pet. 4, 3. Hvar ad giorist Mismunur a Ofdryckiu og Dryckiuskap, og þo virdist þad firra eins og þad sijdara fyrir eina Heidingliga Synd.

223. Eñ hvad er þad fleyra sem kañ ad freysta til Lauslætis?

Jdiuleysi, vondur Selskapur, Æfintijri, Amorsvijsur, Bækur og Bijlæti, Lauslætisleikir, Dansar, og Vikivakar, og þad allt, af hverju kviknar Fijsn Holdsins, Fijsn Augnaña og drambsamt Lijferni.

224. Hverier goodir Þiankar kuña ad vera hentugastir til ad kiefia slijkar Holdsins Freysiingar?

Ad Madur lati sier koma i Hug (1.) ad sa Allraheilagasti Gud er nalægur honum, og sier til hans, (2.) hvad stoor verid hafi Kvol JEsu hins krossfesta, sem hañ leid a ollum sijnum Lijkama, (3.) hversu ognarligar munu verda Pijslir þeirra fordæmdu i Helvijti, og (4.) hversu skaðvið ad er su Skiemtan sem Madur hefur af þeirri saurugu Synd.

Alldreigi drijg uñ Æfi Hoor,
Þad Æru kreinkir geingi,
Þvi Skiemtun Losta i Skyndi foor,
Eñ Skom og Kvol siðst leingi..

225. Hver hefur so vardveitt sitt Hreinlijfi fyrir allri Astrijdu?

Joseph, þa hañ sagdi til Potiphars Kviñu. Hvernig mun eg nu þa gisra so mikid Ohæfu-Verk, og syndgast a moti Gudi? 1. Mos. B. 39, 9.

Ut af Siøunda Bodordinu.

226. Hvad Illt verdur bañad i Siøunda Bodordinu?

Ad ſtela edur fremia Pioofnad.

227. Hvad er ad ſtela?

Pad er ad giora Naungañ, æa mooti hañs Vilia, vidſkila vid nockud, (þo þad ſie alldrei ſo lijtid) af hañs Gotzi.

228. Verdur þad giort med ſleyru eñ einn mooti?

Jæa, añadhvert med Ofrijki, edur Vielum.

229. Hver ſtelur med Ofrijki?

Peir opiñberu ſtoor Pioofar, ſem i eingu Riettinda Yfirſkini (æn allrar Heimilldar) taka burt añars Gootz, lijka ſem væri þad þeirra Eign.

Eph. 4, 28. Hver ſtolid hefur ſa ſteli nu eigi meir, helldur erfidi og afli med Høndunum nockud gott.

230. Hver ſtelur med Vielum?

Pad giora allir þeir ſem añadhvert taka Naungans Eign, edur hallda heñi iñi, med Kiænſku og leiniligum Hætti, ſem ſkie kañ med morgu mooti, þvi hver eiñ Pioofur brwkar ſijn ſloottugu Vielabrogd og Hnicki.

231. Seig mier nockra af þeim almeñiliguſtu Pioofa Hnickium?

Eiñ heimugligur Pioofur fyrir Heiminum, þo hañ ſie opiñber fyrir Guds Augliti, er

1.) Sa Kaupmadur ſem i Kaupum og Solum giørir Oriett ſijnum Naunga, ſoleidis,

ad

ad hañ eigi fær fullt Andvirdi fyrir sitt, allaðhvert þad, ad Varañ, Vigtiñ, Mæliriñ, edur Peningarnir er miña verdt, eñ Næungiñ veit af, og þetta er ad elska ei Næungañ sem siælfañ sig.

1. Thess. 4, 6. Eingiñ ausellist edur taki Agooda frau sijnum Broodur i Hondlaniñi, þviad Drottiñ er hañ sem hefuir alls þessa.

3. B. Mos. 19, 35. Þier skulud ecki ojafnadarliga hondla i Doomum, med Alin, med Vigt, og med Mælir, Riettar Voger, riett Pund, og riett Mælikierhollð, og riettar Koñur skulu vera hia ydur.

2.) Sa Pienari, Handverks-Madur, edur Daglaunari er Pioofur, sem fyrir fullañ Betaling, giorir eigi Verkinu Fullnustu, edur fellir nockud undañ.

2. Thess. 3, 10. Ef nockur vill eigi erfida, sa skal og ecki helldur eta.

Lijka sa Hwsboondi, sem fyrir holla Pioonustu giefur eigi tilhlijdilig Laun og Fædi.

Jacob. 5, 4. Siaid, ad Launiñ Verkamañana, þeirra sem ydar Akurlond hafa uppyrkt, og verid hafa af ydur iñihalldiñ, þau hroopa, og Haust-Irkiaraña Hroop er komid til Eyrna Drottiñs Zebaoth.

3.) Er sa Akurkall Pioofur, sem med oriettvijsligri Rentu, utsijgur siñ Naunga, seni Fautækt ad þreingir.

3. Mos. 25, 36. Þu skallt eckert Okur af þijnum Broodur taka, og eigi ofmikils af honum krefia, helldur skalltu ottast Drottiñ Gud þiñ, so ad þiñ

Broodir meigi lifa hiæa þier.

4.) Er sæa Skulldunautur Þioofur, sem gietur borgad sijna Skuld eñ vill ecki, og med Asetningi, Svikum og Undañbrogdum, helldur iñi hiæa sier añara Gotse.

Psal. 37, 21. Hiñ Ogudhræddi tekur Laan og betalar ecki.

5.) Sæ Doomari edur añad Yfirvalld, er eiñ Þioofur, sem vanbrwkar sijñ Myndugleika ad kwga Næungañ, edur tekur Mwtu til þess ad halla Riettinum.

Ordsk. B. 17, 23. Ogudligur Madur þiggur giarna heimugligar Gæfur til ad beygia Veg Riettarins.

6.) Er sa Undirsæti Þioofur, sem svijkst uñ Kongsins Toll, Tijundir, og þoilijkt.

Rom. 13, 7. Giefid þad hverium, sem þier skylldugir erud, þeim Skatt sem Skattur heyrir, þeim Toll er Tollur heyrir.

7.) Ad sijdustu eru þeir og allir Þioofar, sem leitast vid ad næa sijnu Upphelldi, med añara Skada, voga ofmikid uppæa Luckuna, hvert þeir Viña edur tapa, ellegar Vilia forsorga sig med onytsamligum Konstum og naudsynialausum Hwsgæangs-Snijkium.

2. Thess. 3, 11. 12. Vier Heyrum, þad nockrir æa medal ydar gæanga oskickanliga, og Eifida eckert, drijgiandi helldur slenskap. Eñ slijkum bioodum vier og æmiñum þa, fyrir vorn Droitiñ JEsum Christum, þad

þad þeir Erfidi med Spaklæti, og eti sitt eigid Braud.

232. Eru allir þessir Pioofar i fordæmañligu Tilstandi?

Jæa, ad vijsu, þo þeir verdi eigi allir Heingdir, lenda þeir þo allir i Helvijti, nema þeir giori alvarliga Yfirboot.

1. Cor. 6, 9. 10. Lætid eigi villa ydur; Eigi Pioofar nie ægyrndar-Meñ, eigi ofdryckiu-Meñ, eigi Ordhæfar nie Næningiar, munu Guds Rijki erfa.

233. Hvad æa þa eiñ Pioofur til ad giora sem vill giora Yfirboot og leita Nædar hiæa Gudi?

Þegar hañ lætur af ad stela, þa skal hañ og so læta af ad eiga, og hallda iñi hiæa sier, þvi sem hañ hefur stolid, so hañ bæti fyrir, og læti hvern fa sitt aftur, ef hañ hefur þa Efni æa því.

2. B. Mos. 22, 3. Pioofuriñ skal skila því aftur (sem hañ hefur stolid.)

Luc. 19, 8. Ef eg hef nockurn Tælt, þa gief eg Ferfalldt aftur.

Tob. 2, 21. Afhendid þeim rietta Eiganda hañ (Kidlingiñ) aftur, þviad oss soomir ecki ad eta stolid Gotz, eda þad sama ad snerta.

234. Eñ hvad skal giora til, ef hverki finst Eigandi, nie hañs Erfingiar?

Þa so fellur til, mæa þad stolna Gots giefast fæætkum, eñ firri ecki.

Luc. 16, 9. Giorid ydur Vini af hinum rangláta Mamon, so nær þier vidþurfid, ad þeir medtaki ydur i eilijfar Tiallbwdir.

235. Maa Presturiñ ecki afleysa mig af þeirri Synd, þo eg halldi iñi hiaa mier þvi Naungseingna?

Nei, eingañveigiñ, þvi fyrir Guds Augliti, nær Aflausniñ ecki nema til þeirra sem eru sañ-ydrandi, eñ eingiñ Pioofur er sañ-ydrandi, med-añ hañ helldur iñi þvi stolna Fie.

236. Er þad lijka Synd ad stela Smaa-Munum?

Jaa, þad er ein stoor Synd i mooti Gudi, ad vilia yfirtroda hañs Bodord fyrir Smaa-Muni; þo er Syndiñ þvi stærri mooti Naaung-anum, sem meiru er stolid fraa honum.

237. Er þad Synd ad stela fraa þeim Rijku?

Jaa, Synd er þad, þvi þetta Bodord hefur eckert for-Tak, og Naaungans Rijkidæmi giorir eigi Naangindi mijn ad Riettindum.

238. Er þad Synd ad hylla med ernum Pioof?

Jaa, þad er ad giora sig hluttakandi i añarlig-um Syndum.

Ordskb. 29, 24. Hver Hlutskipti hefur med Pioof-num, (heyrir Bølvan, og segir þar ecki til,) hañ hatar sitt Lyf.

239. Getur nockur stolid lijka fraa sialfum sier?

Jaa, þvi þad skiedur.

1.) Med Eidslu og Idiuleysi.

Ordskb. 23, 21. Oisvelgiarar og graadugir wt-armast og svefnugur Madur hlijtur ad bera tot-rug Fot.

2.) Med Nijdsku vid siñ eigiñ Lijkama.

Syr

Sir. 14, 5. 6. Hver ecki giærir ſialfum ſier neitt gott, hvad ſkal ſa vdrum gott giora? Hañ mun alldreigi af ſijnu Gotſi gladur vera. Eingiñ Hlutur er ſkaðarligri eñ ſa, ad Maduriñ añ ſier ſialfum eink's Goods, og þad er maklig Plaga fyrir haños Vondſku.

240. Ma þa hver eiñ giora af ſijnu Gotſi hvad hañ vill?

Nei, þvi vier erum Raadsmeñ yfir Guds Gaafum, og eigum eitt Siñ ad giora Reikning fyrir þær. Luc. 16. 12.

241. Hvad er þad Gott ſem er ſkipad i Siounda Bodordinu?

Ad vier ſkulum ſtirkia Gagn vors Naunga.

242. Hvernig forum vier ad þvi, ad ſtirkia Naungans Gagn, i þvi ſem hans Upphelldi vidvijkur?

Þegar vier laanum honum nockud af voru Gotſi, edur giefum honum nockra Ölmuſu, haſi hañ heñar Þorf.

1. Joh. 3. 17. Nær nockur hefur þeſſarar Veralldar Audæfi, og ſier ſiñ Broodur Naud lijda, og lykur ſitt Hiarta til fyrir honum, hvernig blijfur Guds Kiærleiki hia honum.

Ebr. 13, 16. Gott ad giora, og med ad ſkipta, þa forgleymid ecki, þviad ſlijk Offur þocknaſt Gudi vel.

243. Hver gietur, og a ad hialpa þeim þurfandi Naunga?

Sierdeilis þeir Rijku, og þar ad auki ſierhver ſem hefur nockud Afgaangs þvi ſem hañ þarf dagliga med.

1. Tim.

1. Tim. 6, 17. 19. Ríkum þessarar Veralldar bioud þu, (þad þeir sieu ecki mikilætir, og leggi einga Von uppa þeñan fallvalltañ Ríkdom, heldur uppa lifanda Gud, sem oss ríkugliga giefur, alls hættad til Notkunar) þad þeir giori gott, þad þeir audgist i goodum Verkum, sien giafmilldir, goodviliadir; safnandi sier sialfum Siood, til goods Grundvallar, uppa hid tilkomanda, so ad þeir hendli eilifst Lif.

244. Hvernig a Madur ad giefa Almusu?

Eftir sijnum Efnum, af kiærleiksfullu Hiartalagi.

Tob. 4, 9. Hafir þu mikid, so veittu ríkugliga, eñ ef þu hefur lijtid, so veittu þo af því litla med trwu Hiarta.

245. Straffar Gud þa Myskunarlausu?

Ja.

Jac. 2, 13. Þar mun omyskunsamur Doomur yfir þañ ganga, sem einga Myskunsemi hefur giorda.

Psal. 41, 1. Sæll er sa sem añast hiñ þurftuga, Drottiñ mun frelsa hañ i hiñi vondu Tijd.

Ut af Attunda Bodordinu.

246. Hvad vondt verdur i þessu Bodordi bañad?

Ad bera falskañ Vitnisburd a mooti Naunganum.

247. Hvad er falskur Vitnisburdur?

Oll Logiñ og astsemdarlaus Næda uñ Naunganañ, hvert sem þad skiedur fyrir Rietti edur fyrir utañ hañ.

248.

248. Hvernig verdur falskur Vitnisburdur borin̄ i Riettargaangs Mœlesnum?

1.) Pegar Sœkiandin̄ ber fram̄ logna Akiæru.

Ordsk. B. 19, 5. Ein̄ Liugvottur blijsur ecke ohegnd ur, og sa sem fran̄giarnliga fram̄ber Lygi, mun ecki undan̄ hlaupa.

2.) Pa Vitnin̄ stadfesta Lijgina.

Ordsk. B. 19, 5. Ein̄ Liugvottur blijfur ecki ohegndur.

3.) Pa Talsmadurin̄ forsvarar Lijgi i mooti sin̄i eigin̄ Samvitsku.

2. B. Mos. 23, 1. Pu skallt ecki trwa raungum Kiærumœlum, og gior ecki peim ogudliga nockra Hiastod, so ad pu berir falskt Vitni.

4.) Pa Doomarin̄ vijsvitandi edur af Fœvitsku dœmir pad sem Lygi er, satt ad vera, og pad raungt ad vera, sem riett er.

Ordsk. B. 17, 15. Hver han̄ seigir pan̄ ogudliga hafa riett, og fyrirdœmir rietlœtan̄, peir eru baedir fyrir Drottni ein Svijvirding.

249. Meiga Christnir Men̄ eiga Mœl saman̄?

Peir meiga pad i peim Sokum sem mikid rijdur a, og i stœrstu Naudson, flija til Doomara Embœttisins, sem er Guds Skickan, og klaga Naudsyn sijna, enn Haturs til sijns Mootparts; En̄ ad hefia Prœtur fyrir liettvœga Sok, og ad syna sig i ollu siersin̄adan̄, og hefndargiarnan̄, er mieg ogudligt.

1. Cor 6, 7. Par er "alla"reidu Brestur a millum ydar, pad pier hafid Lagadeilur ydar a milli;

Hvar

Hvar fyrir lijdid þier eigi miklu heldur Orett? Eda þvi latid þier ecki adfælast ydur heldur?

Sia Ordſk. B. 20, 22. Matth. 5, 39. Rom. 12, 19.

250. Hvernig verdur falſkur Vitnisburdur boriñ fyrir utañ Riettargæng?

Þa Madur Lijgur uppa ſiñ Næunga og kiemur honum raungliga i Ohreodur.

Sir. 5, 16. Ver eigi ſogvijs, og bakmæl þu ecki med þiñi Tungu.

251. Eñ ma Madur ecki ſeigia þad Illt uñ Næunga ſem ſatt er?

Nei, nema þad ſie adur allareidu opiñbert ordid hverium Manni, og a þo Madur eigi ad hafa ſier til gamans, ad ſeigia fra þvi, þad er Kiærleiksleyſi.

252. Hvernig kañ Madur ad ſvijkia ſiñ Næunga?

1.) Þa Madur opiñberar þad ſem hañ hefur heimugliga trwad honum fyrir.

Ordſk. B. 11, 13. Bakmælugur Madur opiñberar þad, ſem hañ veit leiniligt, eñ ſa ſem med trwfeſtu Hiarta er, hañ leynir þvi.

2.) Þa Madur Upplooſtrar hañs heimugligum Breſtum honum til Skada, eñ odrum til Hneixlis.

Sir. 19, 7. 8. Heyrir þu nockud vondt, þad ſeig eigi eſtir, þvi ad Þogn gisrir þier eingañ Skada. Þu ſkallt hverki ſeigia þad þijnum Vin nie Ovin, og opiñbera þu þad ecki, kñir þu ad gisra þad fyrir utañ vonda Samvitſku.

253. Mœa Madur eigi giefa til kyña Yfirvalldinu edur Preſtinum Nœungans Synd?

Ju, þegar þad ſkiedur af Elſku til Nœungans, og Uñſorgun fyrir honum, og til ad aftra Syndiñi, ſo ſem þa Joſeph ſagdi Fodur ſijnum frœa Synd Brœdra ſiña. Sia Matth. 18. 17. hvar ed Chriſtur bijdur ad ſeigia Sofnudinum frœa Synd ſijns Nœunga, þegar heimuglig Advorun vill eigi gagna; Eñ ef þad ſkiedur af Hefnd edur Nœlœdi, þa er þad Synd.

154. Gietur Madur og med ordru mooti miſsied ſig i ſijnu Tali?

Jœa, oll onytiu Ord eru ſyndſamlig.

Matth, 12, 36. Eg ſeigi ydur, af hverju þvi fœſeingu Ordi, ſem Meñirnir tala, munu þeir Reikningſkap giora a ytſta Deigi.

255. Hvad gott er ſkipad i Attunda Bodordinu?

Ad affaka Nœungañ, tala vel og meina vel uñ hañ, og taka allt upp i beſtu Meining.

256. Gietur Madur þa gietid goods til allra Maña?

Þa þeir eigi med peckiauligum Holldſins Verkum upplioſtra ſiñi iñri Vondſku, mœa Madur, Kiœrleikans vegna, vœnta hins beſta, og eigi giora ſier Miſþœnka, edur fœa Opocka til nockurs.

1. Cor. 13, 5. 7. Kiœrleikuriñ hugſar ecki Illt, hañ uñber alla Hluti, trwir allu, vonar allt.

Eñ þa Vondſkañ er ordiñ opiñber, mœa Madur ecki kalla hana gooda.

Eſ. 5, 20. Vei þeim, hverier ed kalla hid vonda gott og þad hid gooda vondt.

257.

257 Á Madur og ío ad aſſaka ſiñ Næunga þa adrir tala illa uñ haũ?

Jæa; gieti Madur þad med Saũi, ſierdeilis þa haũ er eigi ſiaalfur vid og kaũ ad aſſaka ſig.

Sir. 6, 5. Hver alla Hluti færir til betri Vegar ſa giørir ſier marga Vini.

1. Pet. 4, 8. Kiærleikuriñ hylur eiñig fiollda ſyndaña.

Ut af þvi Nijunda og Tijunda Bodordi.

258. Hvad er þad vondt ſem bañad verdur i Nijunda Bodordinu?

Syndſamlig Fijſn og Gyrndir, ſierdeilis eſtir añarra Gotzi.

259. Hliodar eigi þad Tijunda Bodord nær þvi eins?

Jw.

260. Hver er Miſmunur æa millum þeſs Nijunda og Tijunda Bodordſins?

Miſmunuriñ er eigi ſo ſierdeilis iñifaliñ i þeim Hlutum ſem Meñ gyrnaſt, ſo ſem i þvi hverniñ Gyrndiñ edur Fijſniñ til þeſs er æa ſig komiñ.

261. Hvad margſlags er þa ſu Illa Gyrnd?

Tveñſlags.

1.) Erfdagyrndiñ, edur Uppruna gyrndiñ, ſem er ſu ſpillta Nættura ſiaalf, edur Tilhneiging til þeſs Vonda.

2.) Sw gioranliga Gyrndiñ, ſem framkiemur af Uppruna gyrndiñi eins og eiñ Avoxtur af ſiñi Root, og verdur hun añadhvert af Vil-

ia

ia Mañsins, Samþickt og halldiñ vid Magt, ellegar heñi verdur mootstadid, og hun nidurkiæfd.

Jac. 1, 14. 15. Sierhver freystast nær hañ tilteigist af siñi eiginn Gyrnd og lockadur verdur; Og sijdañ þad Gyrndiñ hefur gietid, fædir hun Syndina, eñ nær Syndiñ er fullkomnud, fædir hun Daudañ.

262. Hvar verdur fyrirbodiñ sn gisranliga Gyrnd?

I Nijunda Bodordinu, hvert 5. Mos. B 5, 21. utleggst soleidis: **Þu skallt ecki gyrnast a**, þad er: Lat þu þiñ Vilia eigi burtdragast, (frar mier þijnum Gudi) af þeim vondu Gyrndum, sem bwa i þier. (Sia 65. Spurning.)

263. Hvar verdur Uppruna Gyrndiñ bañud?

I Tijunda Bodordinu, sem utleggst soleidis: **Þu skallt ecki gyrnast**, þad er: Þar skal einaiñ vond Gyrnd vera i þijnu Hiarta, þu skallt einga Arf Synd hafa.

264. Fiñst þa nockur Madur a Jarduñi sem einga vonda Uppruna Gyrnd hefur?

Nei.

1. Joh. 1, 8. Ef ad vier seigium, vier hofum einga Synd, þa villum vier sialfa oss, og Sañleikuriñ er ecki i oss.

265. Fordæmir þa Uppruna Gyrndiñ þau trwudu Guds Born sem hafa Angur af heñi?

Nei, hia þeim hefur Syndiñ tapad þeim sin-

um Krafti sem fordæmir, med thvi thau eru i Christo, og standa eigi framar nakiñ, (edur Forsvarslaus) fyrir Guds Rettlæti.

Rom. 8, 1. So er nu eingiñ Fordæming i theim sem i Jesu Christo eru, their sem eigi gaanga eftir Holdinu, helldur eftir Andanum.

266. Eñ hvad tha; Ef Madur lætur so Upprunna Gyrndina vid sig raada, ad honum thykir vænt um ad filgia gioranligum Gyrndum?

Hvar sem su gioranliga Gyrndiñ rædur fyrir, (og hefur Yfirraad) thar rædur Christi Naad ecki fyrir, og er so su Mañeskia undir Bolvaniñi.

Rom. 8, 13. Ef thier lifid eftir Holdinu munud thier deya, eñ ef thier deydid fyrir Andañ Holdsins Giordir, munud thier lifa.

267. Er tha vond Gyrnd Synd, tho hun sie ad eins i Aformi og komist eigi leingra?

Jaa, fyrir Gudi tekst Vilieñ fyrir Verkid.

Matth. 5, 28. Hver hañ lytur Konu til ad ad gyrnast heñar. etc.

268. Kañ tha Madur ad briota aa theña Hætt Bodord Guds oll med einberum Paunkum og Gyrndum?

Jaa vissuliga, thvi Guds Logmaal er andligt, og hver sem vill hinum Bodordunum hlijda, maa ydurgliga taka Vara aa sijnu Hiarta, eftir thvi sem thessi seinustu Bodordiñ aaskilia, thvi thau eru so sem Lykill ad ollu Logmaalinu (kieña ad skilia allt Logmaalid.)

269. Er tha oll Fysn og Gyrnd Synd?

Saklaus Gyrnd er su sem Saaliñ hefur til thess sem

sem Lijkamin parf med, so sem Lyst til ad eta, drecka, sofa, hræra sig, og añara soddañ Hluta; Su Gyrnd var med Mañinum i sakleysisins Standi, og ad thvi leiti er hun eigi Syndsamlig.

270. Cñ framkoma thor tho eigi margfalldar Synd ir af soddañ naatturligum Eftirlaungunum?

Ju, ad vijsu, og velldur thvi su inræta Naatturuñar Spilling, sem vill komast i alla Hluti, og giora Eftirlaungunina tha skickanligu oskickanliga, thoofliga og sauruga, ef vier eigi noogsamliga tokum Vara aa oss og inootstrijdum thvi.

271. Hverier eru thair syndsamligu Hlutir sem Gyrndiñ festist mest aa?

Thad eru thair Hlutir.

1.) Sem eiga skilidi, vid Thoof, Drambsemi og Velluystingar.

1. Pet. 2, 11. Halldid ydur fraa holldligum Gyrndum, hveriar i giegn Saaluñi strijda.

2.) Thair Hlutir sem odrum vidvijkia, hveria Gud hefur ecki giefid mier, helldur mijnum Naaunga, og maa eg thess vegna eigi mißuña honum theirra, so sem er, hañs Egta-Kviña, Thion, Thioonustu-Kviña, edur nockud af ollu thvi sem honum heyrir til.

272. Giet eg tha med eingu mooti gyrnst neitt aan Thfundar og Driettar af thvi Gotsi sem miñ Naaungi aa?

Ad vijsu: Oska maa eg eftir Kaupmañs Vorduñi fyrir Betalling, so sem Abraham falladi Ak-

uriñ. 1. Mos. 23, 4. Eñ ecki mæ eg gyrnast ad draga undir mig Gots mijns Næunga, med Rietttinda Yfirvarpi, Svikum eda Ofrijki, so sem Achab ægyrntist Nabots Vijngard. 1. Kong. 21, 2.

273. Hvad er nu gott bodid i Nijunda Bodordinu?

Ad vier tokum Vara æ os fyrir vondum Hiartans Gyrndum, og strijdum moti peim.

174. Hvad Gott er skipad i Tijunda Bodordinu?

Ad vier skulum ecki eitt Siñ hafa hina minstu Gyrnd vonda i Hiartanu.

275. Hvar til pienar pa pad Tijunda Bodord, sem utheimtir af os Mosunum eitt ollungis fullkomid Sakleysi, sem oss er po omoguligt ad læta (Gud) hiæ oss siña?

Petta Bodord synir.

1.) Guds fullkomna Riettlæti, sem hefur Rett til ad utheimta pad, og æxtelia fyrir pad, sem Maduriñ nu i Syndina falliñ kañ po ecki af sijnum Kroftum ad framkvæma.

2.) Synir pad, ad Gud er eigi Orsok til pess ad Maduriñ fiell i Syndina; Pvi hefdi hañ verid Orsok til pess, pa hefdi hañ alldreigi kuñ ad ad bana pessa illu Gyrnd sem par af leiddist.

3.) Synir pad, ad allir Meñ, lijka peir heilogustu, eru undir nidri (Reindar) Syndarar, og fæ eigi med peirra eigiñ Riettlæti stadist fyrir Gudi, pvi, pott peir fyrir Guds Nad feingi yfiruñid allar gioranligar Syndir og Gyrndir,

pa

þa er þo þessi Erfda-Synd þeim Orsök til ad audmijkia sig fyrir Gudi.

276 Hvad er stittsta Jnnihalld þessara Orda: Jeg er Drottin Gud þin, sterkur Vandlætari etc.?

Tvær Ordsakir sem skulu oss knija til ad hallda Guds Bodord, edur ad fordast þad Vonda, og giora þad Gooda.

277. Hver er fyrri Ordsökin?

Guds riettferdug Reidi og Vandlæti, sem hootar ad straffa alla þa þverbrotnu Yfirtrodslumen (sina Bodorda.)

278. Hver er su sijdari Ordsökin?

Guds Fodurlig Naad og Myskunsemi, sem lofar ad giora Gott þeim sem hallda hans Bodord.

279. Hvad er Yfirtrodsla edur Synd?

Allt þad sem strijdir a mooti Guds Bodordum, sem nijliga eru utmaalud.

280. Hvad margslags er Syndin almennilega ad segia?

Tvennslags; Erfda Syndin, (edur Uppruna-Syndin) og Gioranlig Synd.

281. Hvad er þa Erfda-Syndin?

Hun er Naturunnar Vanart, ingrodin Fordiorfun, og illar Tilhneigingar, sem hondlar um i Tijunda Bodordi.

282. Hvi kallast hun Arf Synd edur Erfda Synd?

Af þvi hun er oss medfædd; So sem ein vondur Erfda Hluti, eftir vorn Fodur Adam.

Rom. 5, 12. Syndiñ er fyrir eiñ Mañ komiñ i Heimiñ.

Pſal. 51, 7. Sia þu, ut af ſyndſamligu Sædi em eg gietiñ, og i Synd gat mig mijn Moodir.

283. Hvad er ſu giøranliga Syndiñ?

Allar vondar Hugſanir, Ord og Giordir, ſem framkoma ſo ſem illur Avoxtur af vondri Root ArfSyndariñar.

284. Er þad þa eins liſka Synd ad laata ogiørdt og forſooma þad ſem Gott er, eins og ad giøra þad ſem Illt er?

Jaa, viſſuliga.

Jac. 4, 17. Hañ ſem kañ nockud Gott ad giøra, og giørir þad ecki, þeim er þad Synd.

285. Hvad margſlags er ſu giøranliga Syndiñ ſier i lagi?

Tveñſlags, ſem er, ſu Synd ſem kiemur af Breiſkleika, og ſu Synd ſem kiemur af Illgyrni.

286. Hvad er Breiſkleikans Synd?

Hun er þad, þa eiñ Sañchriſtiñ Madur, ſem af Hiarta hatar allar Syndir, miſſier ſig af Fauitſku, Oadgiætni, Aſtrijdu, edur einhverju þeſs Hattar, eñ ſtrax ſem hañ ſijna Synd ſier fyrir Toptan (Aminingu) Andans, i Samvitſkuñi, angraſt hañ af heñi i Hiartanu, bidur Gud Fyrirgiefningar aa heñi, og kieppiſt þeſs framar fraamveigis ad betra ſig.

Gal. 6, 1. Ef Madur verdur aa nockurn Hatt af nockrum Breſt yfirfalliñ, þa leidrettid hañ med

hoog-

hoogværum Anda.

Jac. 3, 2. Allir vier briootum margfalldliga.

287. Hvad er Illgyrnis Synd?

Pa Madur vijsvitandi, viliandi, og med Giedbocknan, giorir pad sem Illt er, eñ lætur ogiordt pad sem Gott er, og helldur ætlañ i pvi (Illa).

1. Joh. 3, 8. 10. Hver Syndina giorir, saa er af Diæflinum, pvi ad Diæfullin syndgar af Upphafi; Par til byrtist Guds Sonur, ad hañ nidurbrioti Diæfulsins Verk, hver af Gudi er fæddur, saa giorir eigi Synd, pviad hañs Saad blijfur hiæ honum, og hañ gietur eigi syndgast, pviad hañ er af Gudi fæddur. Par af eru auglioos Guds Børn, og Diæfulsins Børn. Hver hañ eigi giorir Niettvijsina, saa er ecki af Gudi, og hver eigi elskar sijn Broodur. Sia Joh. 8, 34. 2. Pet. 3, 34. 4. Mos. 15, 30.

288. Rijdur lijka nockud æ pvi, ad peckia prña Mijnnum Breijskleikans Syndar, og Illgyrnis Syndarijñar?

Mikid rijdur æ pvi, pvi pad allra stærsta Andvaraleysi kiemur riett af pvi enu sama, ad Madur giorir eigi soddañ Greinarmun; Par af kañ og ad orsakast naudsynialaus Angursemi.

289. Hvernig kañ Andvaraleysid ad orsakast af pvi?

Pad orsakast so af pvi, ad saa sem lifir i Illgyrnis-Syndum, huggar sig vid pad, ad allir Meñ sieu Syndarar (sier sie eigi vándara eñ odrum.)

290. Er pad ecki satt, ad allir Meñ sieu Syndarar?

Vijst eru allir Syndarar, eñ par æ er stoor Mijnnunur, sem ædur er bwid ad synia.

291 Seig þu mier þañ Miſmun eñ nu med ödrum Ordum, med þvi ſo mikid rijdur á þeſſu?

Pad ſkilur ſo mikid ſem Nott og Dag; Þvi Guds Born hafa ad ſoñu Synd Breiſkleikans, ſiña til Syndariñar, þiaſt af Syndiñi, verda þvert i mooti þeirra Vilia yfirfalliñ af Syndiñi, og leggia dagliga af, meir og meir, ſijnar ſyndſamligu Yfirſioonir og Breſti, af hverium þau hafa ſaart Augur, ſo þau gaunga þo eftir Andanum, og leggia ſig til þeſs ad verda fullkomiñ i þvi ſem Gott er. Eñ Heimſins og Diofulſins Born giora Syndina (ſetia ſig til ad ſyndga) gledia ſig i Syndiñi, og ſkiemta ſier vid hana. Jaa, þau ſyndga uppá Naudina, og gaunga ſo eftir Holldinu, hvers vegna þau ſkulu deya.

292. Drijgir þa eitt Guds Barn alldreigi nockra Illgyrnis Synd?

Alldreigi, Þad gietur ecki med nockru mooti komiſt heim vid þad Naudariñar Stand ſem þad er i, og þa niju Fæding, ſo leingi ſem þad er ſtadfaſt i þvi; Eñ falli þad med Aſetnings Synd frá þvi Standi, þa er þad ecki Guds Barn leingur.

1. Joh. 3, 9. Hver af Gudi er fæddur ſá giorir eigi Synd, þviad hans Sæd blifur hiá honum, og hañ gietur eigi ſyndgaſt.

293. Nu þar ed Guds Born hafa þo Eftirſtodvar af ſyndſamligum Yfirſioonum og Breſtum, kuña þær þa eigi ad fordæma þau?

Aldeilis ecki. Hinar allra minſtu Syndir þeirra væru ad ſoñu Fordæmingar verdar, eñ

þeirra

þeirra Samfielag med Christo frijar þau þar fraa.

Rom. 8, 1. So er nu eingiñ Fordæming i þeim sem i Christo Jesu eru þeir sem eigi ganga eftir Holldinu, helldur eftir Andanum.

294. Sakar þa Breyskleikans Synd alls eckert christiñ Mañ?

Ju, hun deyfir Naadina (giorir þad ad Gud hefur miñi Giedheckni aa Mañinum) og hindrar þa Sonarligu Diorfung Andans i þvi sem Madur aa ad hondla uñ vid Gud, og horfir miog til þess, ad Maduriñ falli fraa Gudi i Illgyrnis Syndir.

295. Hvad giorir þa su Illgyrnis Synd ad Verkum?

Alla þa sem hana elska fordæmir hun, og giorir hriggiligañ Adskilnad millum Guds og þeirra, jaa, hun giorir þa Diofslinum lika, bædi þessa Heims og añars.

1. Joh. 3, 8. Hver Syndina giorir saa er af Diofslinum.

1. Cor. 6, 9. Vitid þier' eigi, þad Raanglaatir munu eigi eignast Guds Rijki? Laatid eige villa ydur, hverki Fridlulijstis Meñ nie Blaut-Meñ Skurdgoda, eigi Hoordoms Meñ, nie Sælgiætingar, eigi helldur þeir sem Skøñ drijgia med Karlmannsnum, eigi Pioofar nie Agyrndar-Meñ, eigi Ofdryckiu-Meñ, eigi Hneixlarar nie Raaningiar, munu Guds Rijki erfa.

296. Er ein einasta Synd, af þessum edur odrum Illgyrnis Syndum nogg til ad fordæma Mañiñ?

Jaa, þvi jafnvel þo Madur drijgi eigi utañ

eina edur adra vissa Synd, sem hañ freistast af, edur fær Hentugleika til, þa audsynir þo su eina Synd, sem i honum drottnar, ad hañ er eñ þa ecki umvendadur, og ad hañ i sijns Hiartans Gruñi sie eiñ Guds Foragtari.

Jac. 2, 10. Þo ad einhver hielldi allt Lögmalid, og brotlegur yrdi i einu, þa er hañ þegar alls þess sekur.

297. Er þa nockur Mismunur a Illgyrnis Syndunum?

Jad, hiad sumum drottna þær med Forherding og stooru Andvaraleysi, so sem hiad Pharao, eñ hiad sumum drottna þær ad Forherdingar og drijgiast med Samviskuñar Sturlan edur Mootmæli, so sem hiad David, þa hañ var ad hondla med Uriam.

298. Hver er su fremsta Trappa i Illgyrnis Syndum?

Þegar sa sem i sijnu Hiarta hefur verid ad nægianliga sañfærdur umñ Sañleikañ, ad Þvijngunar, og Tillockunar, mootprooanliga og af Asetningi, neitar, hædir og ossækir soddañ Sañleika og Lærdoomiñ umñ Guds Otta, og helldur fram i hessu ydrunarlaust, og kallast þetta Synd a mooti heilogum Anda, edur hañs Embætti, og fyrirgiefst ecki, Matth. 12, 31. Ebr. 6, 4 5, 6

299. Er þa Myskun Guds og Forþienusta Christi eigi noog kreftug til ad fyrirgiefa lijka þessa Synd?

Hier skortir eigi a Guds og Christi Sijdu, þvi

þvi hañs Naud og Forþienuſta er i ſiaalfu ſier noog aunægianlig, og yfirgnæfir allar Syndir; Helldur er Mañinum uñ þetta ad kieña, ſem helldur fraṁ til Æfiloka i hatursfullri Spottan og Oſſookn þeſs Saũleika ſem hañ hefur audur þeckt.

300. Kañ Madur og ſo ad giora ſig hluttakara i añarligum Syndum, og ſo eiñig liſka i þeirra Straffi?

Jaa, og ſkiedur þad, þegar Mañi þykir vænt uñ þær, giefur Samþycki, Raad, Befalning, edur Tækifæri til þeirra, og hindrar þær ecki, edur ſtraffar, ef hañ getur.

3. B. Moſ. 19, 17. Straffa þiñ Nauunga, ſo þu berir eigi Skuld hañs vegna. Sia, 1. Tim. 5, 22. Opiñb. B. 18, 4.

301. Hveriar eru þær almeñiligaſtu ſtoor Syndir i mooti Guds Løgmaali?

Þad eru: Vantru, Hræſni, Ærugyrnd, Agyrnd, Vellyſt, Reidi, og Oþoliñmædi.

302. Hveriar eru þær heldſtu og ſtærſtu Dygdir eftir Guds Løgmaali?

Þeſſar: Trw, Kiærleiki, Froomleiki, Audmiikt, Anægianligleiki, (Hooffenni) Bindindi, Hoogværd, og Þoliñmædi, og uñfraṁ allt, gudrækiligt og himneſkt Siñislag.

303. Hveriu hootar Gud þeim ſem eigi hlijda hañs Bodordum?

Ad hañ vill vitia þeirra Vondſku med ſtraffi.

304.

304. Skiedur þad þa alleina i þessum Heimi?

Nei, stundum fær sa ogudligi ad soñu Enda med Skielfing, eñ oft luckast honum so vel Illindiñ, ad hañ er kalladur sæll; Þo kiemur frañ uñ sijdir hañs Straff i Helvijti og Kvolunum. Luc. 16, 23.

305. Kiemur þad tijmanliga Straff alleinasta yfir siælfan hañ ogudliga?

Nei, Gud straffar og so Illsku Forellldrana a Bornunum allt i þridiu og fiordu Ættkvijsl.

306. Er þad þa riett ad straffa Soniñ fyrir Syndir Fodursins?

Jaa, þegar hañ geingur i Footspor og Eftirdæmum sijns Fodur, frañ i sonu Syndum, þvi añars rætist þad sem stendur.

Ezech. 18, 19. 20. Sonnriñ skal ecki bera Fodursins Misgiorning, fyrir þad ad hañ giordi vel og riettvijsliga, og hañ hiellt og giordi oll mijn Riettindi, þa skal hañ lifa.

307. Hversu margfalldt er almeñiliga Guds Straff?

Þrefalldt

1.) Lijkamligt, so sem: Strijd, Hallæri, Drepsott, edur oñur Ohamingia bædi a Landi og Lijdum.

2.) Andligt, so sem: Guds Reidi, og þad, ad hañ burttekur siñ Anda, og sviptir siñi Naad, yfirgiefur i fraleitt Siñi og Forherdingar Doom.

3.) Er þad Eylijfa, sem er: Fordæming til

Hel.

Helvijtis. Somuleidis eru einig prefolld Laun fyrir pad Gooda; Lijkamlig, Andlig, og Eylijf.

308. Hverju goodu heitir Gud par i moot peim sem hallda hañs Bodord?

Ad hañ vill giora Myskunsemi vid pa i Pus- und Lidu.

309. Hvad skilst hier fyrir Myskunsemi?

Allt gott til Lijfs og Sælar, uñ Tijma og Eylijfd.

1. Tim. 4, 8. Gudrækni er til allra Hluta nytsom, hafandi pessa Lijfs Fyrirheit, og so hins eftirkomanda.

310. Hverium lofar Gud siñi Myskun?

Peim sem hañ elska og hallda hañs Bodord.

311. Elskar pa eingiñ Gud nema sa sem helldur hañs Bodord?

Nei.

Joh. 14, 21. Hver hañ hefur mijn Bodord og helldur pau, hañ er sa sem mig elskar.

312. Hvad er pad, ad Madur helldur Guds Bodord?

Pad er, ad eiñ Endurfæddur og til Naadartekiñ christiñ Madur hefur Guds Villa alltijd fyrir Augum sier, og lagar sijnar Hugsanir, Ord og Giordir par eftir, af einlægu Hiarta, med stadfestum Asetningi, ad laata sier i pvi framfara.

Joh. 14, 23. Hver hañ elskar mig, sa helldur mijn Ord.

1. Joh. 2, 3. 4. 5. Par af vitum vier pad vier

peck-

þeckinum hañ, ef ad vier vardveitum hañs Bodord. Hver ed ſeigir: Eg þecki hañ, og helldur ecki hañs Bodord, ſa er Liugari, og i þvilijkum er eingiñ Sañleikur. Eñ hver hañs Ord vardveitir, i þeim er ſañarliga Guds Kiærleiki fullkomiñ.

Matth. 28, 20. Kieñid þeim ad halldа allt hvad eg baud ydur, og ſiaid: Eg em med ydur alla Daga, allt til Enda Veralldar.

313. Gietur Madur þa halldid Guds Logmæal edur Bodord?

Jæa, med þvi Maduriñ elſki Gud riettiliga, þa bædi mæa hañ, og lijka kañ hañ ad halldа Guds Bodord med einlægu Giedi eftir Evangelii Anda, fyrir Kraft Chriſti, þo þad kuñi ecki ad ſkie eftir þvi ſem Logmæalid i ſtræangaſta Mæta utkrefur, og kañ Maduriñ þeſs vegna eckert Gott fyrir ſlijkt ad forþiena, helldur bevijſar hañ þar med ſijna Trw og Kiærleikañ. Joh. 14, 23. 1. Joh. 5, 3.

314. Kuñum vier þa ad forþiena Sæluhiæalpina med þvi ad halldа Logmæalid?

Nei,

1.) Þvi vor Hlijdni er ein Skylldа edur Skylldug Þioonuſta.

Luc. 17, 10. Nær þier hafid allt þad giordt, hvad ydur var bodid, þa ſeigid: Onytir Þioonar erum vier, þvi hvad vær æattum med Skylldu adgiora, þad giordum vier.

2.) Verdur Logmæalid ecki halldid af Krafti vorrar Næatturu, helldur af Guds Nædar-

Krafti,

Kraſti, og er þad eigi vor Forþienuſta ſem Gud verkar i oſs.

Phil. 2, 13. Gud er hañ ſem i ydur verkar bædi Viliañ og Giorningiñ, eſtir ſiñi Þocknan.

3.) Verdur Logmælid alldrei halldid ſo fullkomliga, ad Hlijdni Andans, þo hañ ſie vijſt reidubuiñ, ſie eigi blondud med Breiſkleika Holldſins, ſamt mælijtur Gud og launar i Nad ſiñi fyrir Chriſti Skuld, vora Hlydni, þo hun ſie ofullkomiñ.

Pſal. 130. Ef ad þu Drottiñ vilt tilreikna Syndirnar, Drottiñ, hver mar þad ſtandaſt?

315. Gietur Madur ecki eins og Poſtuliñ komiſt ſo langt (i Hlijdni Logmælſins) ad hañ ſie ſier ſiælfum eigi medvitandi nockra Synda, ſem hañ hafi af Aſetningi drijgt, eſtir þad hañ hefur giordt Jdran?

Ju, þvi Poſtuliñ var lijka ein breiſk Mañeſkia; Eñ þa Madur er nu ſo langt komiñ (i þvi Gooda, ſem hañ var) er Madur þo ecke þur fyrir riettlætur fyrir Gudi.

316. Þvi ecki?

Vegna þeſs, ad Logmælid er andligt, eñ Gud, ſem oſs dæmir, ſier eftir Hugreñingum og Gyrndum, meir eñ allir Meñ, grandgiæfiliga; Jæa, framar eñ vier ſiælfir kuñum ad ſkygnaſt i vorn ſyndumſpillta Hiartans Gruñ, og þeſs vegna er ſu utvortis Sidſemi og Riettlæti, (ſem kañ ad ſiñaſt jafnvel hiaa Heidingium) ecki Uppfylling Logmælſins.

317.

317. Er þa eingrar Fullkomnunar ad vænta i þessu Lijfi?

Eingiñ er so fullkomiñ ad Syndiñ utrijmist olldungis fraa honum, edur olldungis þriooti þad Strijd Holldsins og Andans, og eckert afæatt fiñist framar. Þo kallast, og er, eiñ Christiñ Madur fullkomiñ, i Tilliti til.

1.) Hañs Riettlætingar fyrir Christum. hver ed fullkomliga hefur i burt tekid alla hañs Synd, og fullkomliga iklædt hañ ollu sijnu eigiñ Riettlæti.

2.) I Tilliti til hañs Helgunar; Eñ þa merkir ecki þetta Ord (fullkomiñ) syndlausañ Fullkomligleika eftir Logmælinu, helldur alls Hiartalagsins einlæga Trwfesti, og Rædvendni.

3.) I Tilliti til añara breiskari og ofullkomnari, eftir þeirra Alldurs Mæta i Christo, Ph.3,12.15. Col. 1,28. Matt.5,48. 2.Cor.7,1.

318. Þegar vier nu leggium Astundan a ad halda Guds Bodord, hvad giorum vier þa?

Vier giorum Goodverkiñ.

319. Hver eru þau riettu Goodverk?

Eigi alleinasta utvortis Gudræknis Athafnir, Riettlætis og Kiærleikans Verk, helldur og so iñvortis, þær heilogu og goodu Hræringar, sem Guds Andi verkar hiaa endurfæddum Guds Bornum eftir Reglum Logmalsins, ecki þo af þvi, ad Logmælid þvijngi þau til þess, helldur kiemur þad af þvi, ad Trwiñ og Nad Guds

sem

(sem þau þiagia) helldur heim sialfvilugliga til þess, ad verda meigi til Dijrdar Gudi, eñ Gagns Næunganum.

Gal. 5, 22. Avøxtur Andans er Kiærleiki, Føgnudur, Fridur, Polinmædi, Blijdleiki, Goodgyrni, Trw, Hoogværd, Hreinlijfi.

320. Eru þa Bænir, Olmusur, og soddañ Athafnir Heidingiaña og þeirra vendurfæddu Christnu lijka eiñig Goodverk?

Ecki eru þau fyrir Gudi sañarliga good, þvi hvad sem eigi fraṁ kiemur af Trwñi, þad er og so Synd,

321. Er þad øllbungis naudsynligt ad giøra sañarlig Goodverk?

Jau, þad er ad vijsu naudsynligt fyrir alla þa, sem vilia verda sæluhoolpnir; Þvi þad er eitt af þvi, til hvers Jesus hefur oss endurleyst, þad fraṁ kiemur af Trwariñar Næatturu, og þar med audsyniſt su nya Hlijdni.

Ebr. 12, 14. Eftirfilgid Fridnum vid hvern Mañ, og Helguniñi, aan hverrar þad eingiñ kañ Drottiñ ad sia.

322. Eñ eru þa Goodverkiñ naudsynlig so sem ein verkandi Orsøk til ad giøra oss riettlæta og sæluhoolpna?

Nei, þar til duga vor bestu Verk alldeilis eckert, sem fyr er sagt.

Phil. 3, 6. 7. (Eg var) eftir Vandlætinguñi Ofsooknari Safnadarins, verandi (sialfur) eftir Riettlætinu i Logmalinu ostraffanligur. Eñ hvad miñ A-

viñingur var, þad hefi eg Christi vegna fyrir Skada reiknad.

323. Fyrir hvad verdur Madur þa riettlætur og sæluhoolpiñ?

Alleinasta fyrir Trwna, sem tekur ad sier Guds Nad i Christo.

Rom. 3, 28. So höllum vier nu þad Maduriñ verdi riettlætur an Lögmalsins Verka, fyrir Trwna alleina.

324. Er þa Trwiñ so mikils verd i vorum Christiñdomi?

Jæ, hun er þad allra dijrmætasta, þvi an heñar er omoguligt Gudi ad þóknast. Ebr. 11, 6.

325. Hvar fiñ eg þa i mijnum Catechismo frekari Uppfræding uñ Trwna?

I þeim odrum Partinum, sem höndlar uñ vorrar christiligrar Trwar Höfudgreinir.

Sæ Añar Parturiñ.

326. Verdur Madur Sæluhoolpiñ fyrir þad, þo hañ kuñi Trwargreinirnar?

Nei, því Diofulliñ þeckir þær lijka. Jac. 2, 19.

327. Hver Mismunur er millum Trwar Höfudgreinaña og sialfrar Trwariñar?

Trwariñar Höfudgreinir eru Utvortis fyrir Mañinum sa Sañleiki, sem hañ skal trwa og medtaka fyrir Sañindi. Eñ Trwiñ sialf er Iñvortis i Mañinum þad Traust og Tileinkan, med hverju hañ tekur ad sier oll þau Sañindi, sem

sem iñi eru faliñ i Trwariñar Hofudgreinum.

328. Hvar uñ houdla Trwariñar Hofudgreinir?

Uñ Guds Veru, Vilia og Verk.

329. Er þa eiñ Gud til?

Jau, vissuliga.

330. Hvad giefur þier vissu uñ þad, hvert Gud er til, med því þu sier hañ ecki?

Vijst kañ eg ad siæa hañ; Þo þad sie eigi med lijkamligum Augum, þa sie eg hañ samt i Huga mijnum, i miñi eigiñ Samvitsku, æa Skopunarverki allrar Veralldariñar, og i Liosi heilagra Ritningar.

331. Hvernig fræda þessir Hlutir þig þar uñ, ad þar sie eiñ Gud til?

1) Samvitskañ, sem er Doomstooll Guds i Hiartanu, kieñir mier þad med heimugligum Otta, þa eg giori þad sñ Jllt er, eñ mz nockurskonar Yndi og Hugfroo, þa eg giori þad sñ Gott er.

Rom. 2. 15. Þeir (Heidnu) bevijsa, þad Logmalsins Verk sieu skrifud i þeirra Hiortum med því þeirra Samvitska siæalf ber þeim Vitni, og þar med þeir Þankar sem sijn æa milli munu æaklaga sig, edur afsaka iñbyrdis.

2) Skopunarverk alls Heimsins, og hañs Vidhald, vitnar uñ þad sama dagliga fyrir mier.

Rom. 1, 19. 20. Meñ vita ad Gud er til, þad er þeim opinbert, þviad Gud hefur þeim þad opinberad, med því ad Guds osyniligir Hlutir siæst,

þad er hañs eylijfur Kraftur og Guddoomur, þegar Meñ gieta þar ad, aa Verkunum, sem ad er, aa Veralldariñar Skøpun, so ad þeir hafa einga Afsøkun.

3.) Su heilaga Ritning talar liosligar hier uñ, og heilagur Andi iñsiglar þañ Sañleik, fyrir Ordid, i Hiortum þeirra trwudu.

Joh. 1, 18. Eingiñ hefur nockurn Tijma Gud sienañ, saa eingietni Sonuriñ sem i Fodursins Skauti er, hañ hefur oss þetta kuñgiordt.

332. Er þa su naatturliga Þecking sem eiñ Heidingi kañ ad hafa uñ Gud af Skynsemi siñi, Samvitskuñi, og Skøpunar-Verki Heimsins, ecki noog til Saaluhiaalpar?

Nei, þvi hun veit alls eckert af Christo og Guds Naad i honum, þvi Hold og Blood birtir þad eigi, Matth. 16, 17. Þo kañ hun ad sijna Veg til ad leita framar eftir ad þeckia Gud, og þad giorir hun, ad þeir sem heñi vilia eigi sæta, hafa einga Afsøkun aa Doomsins Deigi.

333. Hvad er Gud?

Hañ er ein andlig, oendanlig, og orañsakanlig (omælanlig) Vera, sem er almaattug, alvijs, allstadar nalæg, good, heilog, myskunsom, Sañleiks-full, og riettlat.

334. Hefur þa Gud hverki Lijkama nie Mind, med þvi hañ er andlig Vera?

Nei, þvi (eiñ) Andi hefur hverki Hold nie Bein. Luc. 24, 39.

335.

335. Þvi talar Ritningiñ þa uñ Guds Augu, hañs Hendur, eliigar adra Limu?

Jþvi hagar sier Andi Guds eftir vorum mañligum Skilningi, og meinar fyrir þessa Limu, Verkanir og Eiginligleika Guds, so sem fyrir Augun hañs Vijsdoom, fyrir Hendurnar hañs Kraft (og so framveigis).

336. Á hvad miñir mig Guds andliga Vera?

Á þad, ad Gud sem er eiñ Andi, hañ æ i Anda og Sañleika ad tilbidiast. Joh. 4, 24.

337. Hvad skilur þu fyrir þa Guds Eigiñligleika sem hier voru fyrir framañ upptaldir?

Hañs Almætti er, ad hañ gietur alla Hluti giordt; Alvitska, ad hañ sier og þeckir alla Hluti; Allstadar Nælægd, ad hañ er hvergi iñiluktur, nie utibirgdur, helldur allstadar nælægur; Giædska, ad eckert er Jllt i honum, og ad hañ vill oss hid besta; Myskunsemi, ad hañ aumkast yfir Eymd vora; Heilagleiki, ad all Syud er langt fræa honum; Sañleiki, ad hañ kañ hverki ad lijga nie svijkia, og Riettlæti, ad hañ vill straffa þad Vonda, eñ uñbuna þad Gooda.

338. Hvad gietur Madur tekid sier til æmiñingar af Yfirvegan Guds Eigiñligleika?

Madur æ ad blygdast fyrir hañs allstadar Nælægd og Alvitsku, eftirfilgia hañs Heilagleika, læta sier gæanga til Hiarta hañs Giædsku og Myskunsemi, treysta uppæa hañs Almætti og Sañleika, og læta hañs Riettlætis Jhug-

un halldá sier frá sínu Vondu.

339. Hvada Huggun gietur Madur tekid sier af Yfirvegan Guds Eiginligleika?

Par af hofum vier stoora Huggun, ad Gud eftir síni allstadar Nálægd og Alvitsku, sier vora Naud, og gietur hiálpad oss, af thvi hañ er almattugur, og vill thad giora, thvi hañ er mysk-unsamur og goodur, og med thvi hañ er sañ-ordur og riettlátur, er thad vijst ad hañ gierir thad, (fyrst hañ hefur lofad thvi) thegar vier i Trwñi hiartanliga leitum til hañs.

340. Hversu margir Gudir eru til?

Ecki utañ einasti eiñ Gud.

5. B. Mos. 6, 4. Heyr thu Israel, Drottiñ Gud vor er eiñ einungis Drottiñ.

341. Hvernig hefur su Gudddomliga Vera opinberad sig i Nitningariñar Ordum?

So sem ein einasta Vera, Fadir, Sonur, og heilagur Andi, hverier thó allir eru eitt, og kallast su heilaga Preñing (thrij-Eining).

1. Joh. 5, 6. Thrijr eru sem Vitnisburdiñ gieta á Himni, Fadiriñ, Ordid, og heilagur Andi, og their thrijr eru Eitt. Sia Matth. 3, 16. 17. Cap. 28, 19. 2. Cor. 13, 13.

342. Kuñum vier vel med vorri Skinsemi ad skilia ad Gud sie Eiñ, og thó eiñig Preñur?

Nei, thvi thó thad sie eigi i mooti vorri Skinsemi, geingur thad thó langt yfir hana, thar fyrir er thad ein Hofud-Grein Trwariñar, eiñ ecki Skinsemiñar, og Gud væri eigi Gud, ef vor

Skin-

Skinsemi giæti skilid ad ollu, hvernig hañ væri.

343. Eru þa þau Ord : Gud Fadir, Sonur, og heilagur Andi, einasta þriu adgreind Nøfn, edur Eiginligleikar i Gudi, og ecki neitt ñað?

Ad vissu er þad meir eñ einber Adgreining Nafnaña, edur Eigiñligleikaña, þvi sierhverri (Persoonuñi) leggst nockud þad til sierdeilisliga, sem eigi kiemur odrum vid.

344. Hvar i er þessi Adgreining iñifaliñ?

Ecki i Veruñi, so sem adur er sagt, helldur i vissum Persoonuligum iñvortis Verkum, sem koma hverri eiñi (Personu) vid ut af fyrir sig, sem er: Fadiriñ, sem er af eingum, gietur Soniñ fra Eylifd, Sonuriñ verdur gietiñ af Fodurnum, og heilagur Andi framgeingur af þeim badum. Allt þetta eru dimpsettir Trwariñar Leyndardoomar, sem vor Skinsemi eigi fær rañsakad. Sia Psal. 2, 7. Joh. 15, 26. Rom. 8 9.

345. Er Fadiriñ elldri edur ypparligri eñ Sonuriñ, og Sonuriñ elldri edur ypparligri, eñ heilagur Andi?

Nei, þeir þrijr eru Eitt, og þess vegna er eingiñ þeirra i Veru og Eigu, ædri nie oædri, helldur eñ añar, helldur eru þeir fullkomliga jafnir.

346. Hvad fyrir Verk eru þad sñur sem tileinkast sierdeilisliga hverium fyrir sig?

Fodurnum tileinkast Skopuniñ, Syninum Endurlausniñ, og heilogum Anda Helguniñ, þo

eru þeir allir samverkandi þar i, og eingiñ af þeim er utiluktur i þeim Verkum sem vidvijkia Heiminum.

347. Hvar er talad i Fræðunum uñ Skøpunina?

I Fyrstu Greinini.

Ut af Fyrstu Grein Trwarjætningariñar.

348. Hvad er ad skapa?

Það er ad giora eitthvad af eingu edur ohentugu Efni.

Ebr. 11, 3. Fyrir Trwna undirstøndum vier Heimiñ giordañ vera fyrir Guds Ord, og allt það hvad syniligt er, er ordid af Eingu.

349. Hvad hefur Gud skapad?

Himin og Jord og allt það sem þar er iñi, so sem Sool, Tungl, Stiornur, Planetur, Hofud-Skiepnur, Dijr, Fugla, Fiska, Orma, og Otal Fiolda af ødrum Hlutum, sem þiena til Guds Dijrdar, eñ oss til Nytsemdar, þott vier eigi þeckium það allt. 1. Mos. 1.

350. Var Gud marga Daga ad skapa Heimiñ?

I Sex Daga, og a þeim siotta skapadi hañ Mañiñ.

351. Helldur Gud þeim Hlutum eñ nu vid Magt sem hañ skoop i Ondverdu?

Jæa vissuliga.

Ebr. 1, 3. Hañ ber alla Hluti med sijnu krostuga Ordi. Pf. 104, 27. 30.

352. Til hvers eiga þessi Sañindi ad upporfa þig?

Til

Til þess, ad dyrdka Gud i ollum Hlutum, og foornfæra sialfan mig honum, med ollum Hlutum sem af honum eru, og fyrir hann vidhalldast og standast. 1. Cor. 10, 31.

353. Er þad þa Gud alleina sem vidhelldur Mønnum ollum, og forsorgar þa?

Jæa, sierdeilis medtaka Menirnir af Guds Hendi oll sijn Upphelldis Medol, hvert sem þad er Matur edur Dryckur, Klædi edur Skiædi, etc.

354. Ein gieta ecki þeir Rijku sialfir veitt sier Upphelldi og forsvarad sig?

Nei, ecki eitt Augnablik, þvi þeir hafa eckert utan af Hendi Guds, sem giefur og tekur burt þa hann vill; Undir hans Vilia og Blessan er þad allt saman komid.

1. Cor. 3, 7. So er nu hverki sæa nockud sem plantar, nie hin sem vokvar, helldur Gud sæa sem Friofsgunina giefur.

355. Vidhelldur Gud lijka ogudligum Mønnum?

Jæa, þvi hann lætur sijna Sool uppreña yfir vonda og gooda, og lætur rigna yfir riettlæata og rænglæata. Matth. 5, 45.

356. Fyrir hverium ber Gud helldst Umhyggiu?

Fyrir sijnum trwudum Bornum.

1. Pet. 3, 12. Augu Drottins lijta til þeirra riettlæatu.

357. Styrir þa og vidhelldur Guds Forsioon ollum Hlutum odrum i heilum Heimiunum?

Jæa.

Post. Giorn. B. 17, 28. Því ad vier lifum, hræranst, og erum í honum.

358. Stiornar Forsiôn Guds Mañanum lika í þeirra Syndum?

Guds Forsiôn stiornar eingum til ad syndga, því þad giorir þeirra eigiñ vondur Vilie, þvert ât mooti Guds Vilia; Eñ Gud umlijdur, ad þeir syndgi, hañ setur þeirra Syndum Takmork, og stiornar so med sijnum Vijsdoomi, Afdrifum Mælefnaña, ad allir Hlutir verda ad þiena þeim til gooda sem hañ elska. Rom. 8, 28. og þetta siæum vier â Dæmi Josephs.

359. Eru þa Guds Skiepnur edur skapadir Hlutir margslags?

Yfir Hofud eru þær tveñslags, sem eru syniligar og osyniligar.

360. Hveriar eru þær vegliguslu osyniligu Skiepnur?

Einglarnir, og merkir þetta Nafn Sendiboda og þar fyrir verdur þad lika tillagt Christo þeim oskapada Engli, sem sendur er af sijnum Fodur, og opinberadist oft so í Gamla Testamentinu. Siæ 1. Mos. 22, 11. 2. Mos. 3, 2.

361. Hvad margslags eru Einglarnir?

Tveñslags, goodir Englar, sem eiginliga eiga þetta Nafn, og vondir Englar, sem añars eru kalladir Diofslar.

362. Hvad eru þeir goodu Englar?

Þeir eru heilagir, vijsir, fliootir og oflugir Andar,

Andar, sem ætijd losa Gud, og giora pad hañ peim befalar, og pioona sierdeilis peim trwudu. Ebr. 1, 14.

363. Hvad eru peir vondu Einglar edur Disflarnir?

Peir voru i Ondverdu af sama Tagi sem peir goodu, eñ eru fyrir Dramb og Ohlijdni fra Gudi fallnir, og eru ordnir bædi Guds og Maña orgustu Ovinir, hverra Hijbijli ad er Helvijti. 2. Pet. 2, 4. Gud hefur eigi pirmt Einglunum, peim sem syndguduſt, helldur hefur steipt peim med Hleckium Myrkraña til Helvijtis, og ofurgiefid pa, pad peir til Doomsins vardveittuſt.

364. Hveriar eru pær helldstu Skiepnur medal peirra synuligu Skiepnaña?

Meñirnir.

365. Hvad er Maduriñ?

Ein miog veglig Guds Skopun og eiñ Herra yfir ollum odrum Dijrum

366. Eru margir veruligir Partar eiñar Mañeskiu?

Tveir, sem er Saal, og Lijkami.

367. Hvad er Saal Mañsins?

Hun er eiñ osyniligur og odaudligur Andi, sem er adskilianligum Kroftum giæddur, sierdeilis med Mañvitinu til ad skilia, og Vilianum ad utvelia, edur hafna.

368. Hvad er Lijkami eiñar Mañeskiu?

Saalariñar Hws og Hijbijli, samsettur med

ad.

adſkilianligum Limum, utbwiñ med ſijnum Skilningarvitum, ſem eru: Heyrniñ, Siooniñ, Smeckuriñ, Ilmaniñ og Tilfiñingiñ.

369. Hvert er vegligra a Mañeſkiuñi, Saaliñ edur Lijkamiñ?

Saaliñ er miklu vegligri eñ Lijkamiñ, þvi hun er eiñ odaudligur Andi, og kañ ad hafa Samkvæmi med Gudi, og ſtioorna Lijkamanum, og hvert ſem Saaliñ fer, þar filgir Lijkamiñ uñ ſijdir a eftir, hvert ſem er til Himnarijkis edur Helvijtis.

370. Hverſu marga Meñ ſkapadi Gud i Ondverdu?

Eiñ Kallmañ af Jardar Leiri, er nefndiſt Adam, og eina Kviñu af Adams Riſbeini, þa hañ ſvaf, ſem kalladiſt Eva. 1. Moſ. 2, 7. 22.

371. Stoodſt þa eins a fyrir þeim firſtu Mañum þa þeir vorn firſt ſkapadir, ſem nu fyrir oſs Nidium þeirra?

Nei, þeirra Stand var laangtum farſæla.

372. Er þa Mañſins Stand margfalldt?

Ferfalldt, ſem er: (1. Sakleyſiſins Stand. (2. Syndariñar Stand. (3. Naadariñar Stand. (4. Dijrdariñar Stand, fyrir þa ſem ſaal uhoolpnir verda, eñ Fordæmingariñar Stand fyrir þa ſem fortapaſt.

373. Hvad var Sakleyſiſins Stand?

Þa Maduriñ var i hiñi æduſtu Farſælld, a Synda og Mootlætis, ſkapadur riett eftir Guds Mind.

1. B. Mos. 1, 27. Gud skapadi Mañiñ eftir siñi Mind, eftir Guds Mind skapadi hañ hañ, og hañ skapadi þau Karlmañ og Kviñu.

374. Hvad var þessi Guds Mind i Mañinum?

Yfir Hofud ad seigia, ein Lijking og Siñislaasins Samhlioodan vid Gud siaalfañ. Eñ stakliga var hun Lioos guddoomligrar Vitsku, i Skilninginum, sem þeckti Gud riettiliga, og allt þad sem hañ hafdi skapad. Ein oflug Elska i Vilianum, sem hiellt sier fast vid Gud; Eftirlanganirnar og Stiñisins Tilhneigingar voru i heilogu Lagi. Lijkamiñ med sijnum Limum brwkadist og riettiliga þa: Og þar fyrir var lijka i Samvitskuñi eitt Fridar og Fagnadarfullt Himnarijki.

375. Bar Maduriñ þessa Guds Mind ecki sierdeilis i Saaluñi?

Ad vijsu, þo hafdi Lijkamiñ þar af og so stoor Giædi, sem var, fullkomiñ Heilbrigdi, Odaudligleiki, og yfir-Drottnan yfir ollum Skiepnum; Hañs Heimili var hin vegliga Paradijs, saa lystiligi og Avaxtarsami Alldingardur.

376. Er nu eingiñ Madur framar i þessu Sakleysis Standi?

Nei, þvi midur, þad kieñir Reynslañ, ad Adam, og med honum oll hañs Born, eru falliñ ur Sakleysisins Standi i Syndariñar Stand.

Spek. B. 2, 23. 24. Gud skapadi Mañiñ til eylijfs Lijfs, og giordi hañ ad einu Bilæti, og ad hañ skylldi vera Lijkur þvi sem hañ er. Eñ fyrir Diofulsins Ofund er

Daudiñ

Daudiñ kominñ i Heiminñ.

377. Hvernig skiedi Fall vorra fyrstu Forelldra?

Pau lietu Slægd Diofulsins tæla sig til ad eta af Skilnings-Triesins Avexti, hvert ed var pad einasta sem Gud hafdi peim streingiliga bañad.

378. Var pa su Synd so hœskaliga stoor?

Jœ visfuliga, pvi hun var iñifaliñ eigi allein-asta i peirri utvortis Nautn af Eplinu, helldur sierdeilis i pvi, ad peirra Hiortu mooviliugliga viku frœ Gudi til sialfra peirra, Heimsins, og Guds Ovinar, Diofulsins; og pad pa pau voru so œ sig kominñ, ad Guds Mind gaf peim fullkom-inñ Kraft, ad standa œ mooti ollu Illu.

379. Hvad hlautst pa af pessu Syndafalli?

Allt Illt: Guds Mind tapadist, eñ Diofuls-sins herfiligasta Lijking og Yfirrad (komu i Stadiñ) med Fordiorfun bœdi Sœlar og Lij-kama, pad er i stuttu Mœli: Daudiñ, sœ and-ligi, lijkamligi, og eylifi.

1. B. Mos. 2, 17. A hverium Deige sem pu etur af pvi, pa skaltu Dauda deya.

380. Hversu hefur pa Syndiñ sierdeilis utleikid Mañsins Sœlu?

1.) Hun hefur blindad Skilningiñ, sem er ord-iñ ad hœlfu leiti blindur i peim Hlutum sem Mañinum vidvijkia, og sioonlaus i pvi sem Gudi vidvijkur; Jœ, œfws til allrar Villu og rœng-ra Dooma, uñ pad sem Gudi tilheyrir.

2.) Hun hefur svipt Viliañ sijnum Heilagleik,

og

og giordt hañ Haturs-fullañ vid Gud.

3) Hun hefur fordiarfad Tilhneigingarnar og Siñisins Hræringar, og þar med eiñig Frid Samvitskuñar.

Rom. 8, 7. Holldliga ad vera siñadur er Fiandskapur i giegn Gudi. Eph. 4, 18. 1. Cor. 2, 14

381. Hvernig hefur Syndiñ sier i Lagi utleikid Mañsins Lijkama?

Hun hefur giordt hñ syndugañ, naudlijdandi, forgeingiligañ, daudligañ, og otellandi Meinsemdum undirvorpiñ.

382. Hefur sa fallni Madur þa i sijnn naatturligu Standi eckert Sialfrædi til þess gooda?

Ecki til þess andliga Gooda, þvi þad er honum olldungis a mooti; Eñ Sialfrædi hefur hañ til goodra Hluta, þeirra sem Naatturuñi vidvijkia, og utvortis goodra Jdkana, so sem ad lesa og sijngia, og ferdast til Kyrkiu.

383. Er þa Guds Mind soleidis burtnumiñ og tspud vegna Syndariñar?

Ja.

384. Faum vier hana þa alldreigi meir?

Ju, Guds Born sem endurfædast og endurnijast til þessarar Mindar, fa hana aftur, þo hun sie eigi fullkomiñ hier i Heiminum, eñ i Himninum munu þau hana olldungis fullkomna a sier bera.

385. Hvert eru allir Meñ ordnir Hlut-takendur i þessu fyrsta Syndafalli?

Ja, visſuliga.

Rom.

Rom. 5, 12. Syndiñ er fyrir eiñ Mañ komiñ i Heimiñ, og Daudiñ fyrir Syndina, og so hefur Daudiñ til allra Maña sier iñpreingt, af þvi ad allir hafa syndgad.

386. Af hverium er nu Syndiñ og allt þad Illa iñkomid i Heimiñ?

Af Dioflinum, og af þvi Maduriñ misbrwkadi siñ Frijvilia.

387. Er Gud þa ecki Orsøk til Syndariñar?

Nei, ad hugsa þad, edur tala, væri Lijgi full Gudlostun.

Sir. 15, 12. Þu þarft ecki ad seigia: Hafi eg rangt kient, so hefur hañ svikid mig, þvi hañ þarf einkis Ogudrækins vid,

388. Gat Gud þo ecki hindrad Syndafallid?

Ecki nema hañ hefdi svipt Meñina þeirra Frijvilia, og æa mooti sijnum alvijsa Asetningi, uñbreitt þeim soleidis i adrar Skiepnur, hveriar ecki gætu sijnt nockur Hlijdnis Merki.

389. Hvad hafa Meñurnir forþiænad med Synd sijns Frijvilia?

Guds Reidi og Oblijdu, tijmañligañ Dauda, og eylijfa Fordæming.

390. Eiga þa allir sem æfrañ hallda i þeirra Synda Standi og Naatturligri Spillingu ad lijda soddañ Straff eylijfliga?

Jaa.

Joh. 3, 3. Nema so sie, ad nockur verdi ad niju fæddur, hañ kañ eigi ad siaa Guds Rijki.

391. Vill þa Gud laata Meñina tortijnast so eylijfliga?

Nei,

Nei, hañ hefur af siñi Myskunarrijku Elsku ædlyktad ad medtaka þa aftur til Nadar, og koma þeim ur Syndariñar Standi i Stand Nadariñar.

Joh. 3, 16. So elskadi Gud Heimiñ, ad hañ gaf ut siñ eingietiñ Son til þess, ad allir þeir sem a hañ trwa fyrirfarist eigi, heldur ad þeir hafi Eylijst Lijf.

1. Tim. 2, 4. Gud vill ad allir Meñ verdi Saluhoolpnir, og til Vidurkieñingar Sañleiksins komist.

392. Hvad er Nadariñar Stand?

Ein Saluhiælplig Sameining og Forlijkun vid Gud, sem fyrir Christi Sakir endurfædir med sijnum Anda þa syndugu Sælu, fyrirgiefur heñi heñar Syndir, iklædir hana Christi Riettlæti, frijar hana fra Syndariñar og Satans Snorum, og dagliga endurnijar hana til Lijkingar siñar Mindar aftur.

Eph. 2, 4. 6. Gud, sa audugur er af Myskun, fyrir sijna mikla Elsku, hmed hverri hañ elskadi oss, þa vier vorum daudir i Syndunum, hefur hañ giordt oss lifandi i Christo, (þviad af Nadiñi erud þier hiælpligir vordnir,) og hefur uppvakid oss med honum, og setti oss med honum i himneskt Athæfi i Christo JEsu.

393. Hver hefur þa utvegad Mañunum Guds Nad, so ad þeir mættu aftur fa Uppreisn af Fallinu, og komast aftur i eitt Saluhiælpligt Stand?

Pad hefur alleina Guds eigiñ Sonur Jesus

J Christur

Christur giort, hver ed strax eftir Syndafallid vár fyrirheitiñ, og i Uppfyllingu Tijmans sendur, ollum Heiminum til Sáluhiálpar og Uppreisnar af Fallinu.

Rom. 5, 17. Því ef Dauðiñ rijkti vegna eiñar Syndar fyrir eiñ, miklu meir munu þeir, sem ódlasi Nádariñar og Gáfuñar yfirflióotanliga Nægd til Riettlætisins, rijkia i Lijfinu fyrir þañ eina JEsum Christum.

1. Mos. 3, 15.

394. Hvar læri eg þa nækvæmara ad þeckia og elska þeña dijrmæta Endurlausnara Jesum Christum?

I þeirri Añari Greiniñi, sem hlioodar uñ Endurlausnina.

Ut af Añari Grein Trvarjáatningariñar.

395. Hvad er Jñihalld Añarar Greinariñar?

Pecking (og Lærdoomnr) uñ tvær Náttúrur þeirrar eiuu Persoonu Christi, uñ hañs þrefallda Embætti, tvöfalldt Stand, og sierdeilis þa dijrmætu Endurlausn vora fyrir hañ.

396. Rijdur mikid á því ad þeckia Christum?

Já,

Þviad þar er eckert añad Nafn giefid Mönnunum i hver iu oss biriar Sáalu-hioolpnum ad verda. Gb. Post. 4, 12.

(Og) þad er eylijft Lijf, ad þeir þecki þig alleina eiñ sañañ Gud, og þañ þu sendir Jesum Christum, Joh. 17, 3.

1. Joh. 5, 11. 12. Gud hefur giefid oss eylijft Lijf, og þetta Lijf er i hañs Syni, hver sem Guds Son hefur, sá hefur Lijfid, hver hañ hefur eigi Guds Son, sá hefur eigi Lijfid.

397.

397. Hver er JEſus Chriſtus?

Guds og Mariu Sonur, ſañur Gud og lijka ſañur Madur.

398. Er þa Chriſtur tvær Perſoonur?

Nei.

1. Tim. 2, 5. Þar er eiñ Gud, og eiñ Medalgængari milli Guds og Maña, ſem er ſa Madur Chriſtus JEſus.

Eñ i peirri einu Guddoomligu Perſoonu Chriſti eru tvær Nattturur, nækvæmliga ſamteingdar (ſameinadar) ſem er ſu Guddoomliga og Mañdoomliga Nattura.

399. Hafa þeſſar tvær Nattturur ætijd verid ſameinadar i Chriſto?

Nei, þa Guddoomligu Nattturu hefur hañ af Fodurnum fræa Eylijfd.

Pſal. 2, 7. Þu ert miñ Sonur, i Dag fædi eg þig.

Eñ þa Mañdoomligu hefur hañ uppa ſig tekid af ſiñi Modur Maria.

Gal. 4, 4. Þa Uppfylling Tijmans var komiñ utſendi Gud ſiñ Son fæddañ af Kviñu, og Løgmalinu undirvorpiñ.

400. Hvar af bevijſar þu ad Chriſtur ſie eiñ ſañur veruligur Gud?

Þad bevijſaſt, af hañs eylijfri Fæding af Fodurnum (ſem adur er ſagt): Og af hans Guddoomligum Eiginligleikum og Verkum. Þar ad auk vitnar Ritningiñ uñ þad med liooſum Ordum, ſierdeilis:

1. Joh. 5, 20. Vier erum i hinum sañarliga hans Syni JEsu Christo, þessi er sañur Gud og eylifst Liif.

401. Gietur þu eñ framar bevijsad, ad Christus sie Gud og Madur i eiñi Persoonu?

Jæa.

Joh. 1, 14. Ordid vard Hold og byggdi med oss.

Rom. 9, 5. Hverra Fedur eru og þeir, sem Christur er utaf komiñ eptir Holldinu, sa sem ad er Gud yfir ollum Hlutum blessadur ad eylifsu.

402. Hvers vegna vard Guds Sonur ad vera sañur Madur?

So ad hañ kyñi vegna vor Mañaña, ad smacka Daudans Beiskiu, i vorri Natturu, sem var daudlig.

403. Hvers vegna vard hañ þar med ad vera sañur Gud?

So ad hañs Daudi og Foorfæringar Blood, kyñi ad hafa oendanligañ Kraft til ad fridþægia.

404. Er JEsus af Nazareth sæa sañi Messias og Fyrirheitni Heimsins Endurlausnari?

Jæa, þvi oll þau Kleñiteikn sem Ritningiñ leidir til uñ þañ sæna Messiam, fiñast hiæa JEsu af Nazareth. Hañ er fæddur af Juda Ættkvisl, 1. Mos. 49, 8. 10. og af Davids Ætt, 2. Sam. 7, 12. I Bethlehem Davids Borg, Mich. 5, 2. af Meyu, Es. 7, 14. Siæa framar Hagg. 2, 7. 9. Dan. 9, 24. Jæa, allt þad añad sem spæad er uñ Nidurlæging og Upphefd þess sæna Messiæ, hlijdir olldungis og alleinasta uppæa vorn JEsum af Nazareth. Psalm. 22. Es. 53. 405.

405. Af hverium var JEsus fæddur?

Af Mariu, eiñi hreiñi og heilagri Jungfrw, sem ad Soñu var trwlofud Joseph JEsu Foostur-Fodur, eñ kiendi þo eingañ Mañ.

406. Er hañ þa eigi gietiñ og fæddur af syndugu Sædi?

Nei, þvi jafnvel þo Maria hefdi Uppruna Syndina i siñi Naatturu, þa gieck hun þo ecki ad Erfd til Christnm, helldur var hun i hañs Gietnadi uthreinsud fyrir heilagañ Anda.

Luc. 1, 35. Heilagur Andi mun koma yfir þig, og Kraftur hins Hærsta mun yfirskyggia þig, af því, ad þad hid helga sem af þier mun fædast, skal nefnast Sonur Guds.

407. Hvernig kañ Madur ad færa sier i Nyt Uñ-þeinking Jesu heilogu Mañdooms-Tekningar?

Sa yndisligi Sañleiki fær huggad oss, med Fullvissu uñ alvarliga Elsku Guds til vor aumra syndugra Maña; og uñ þad, ad vier sieum sañarliga, og fullkomliga fridþægdir, og uñ þañ stoora Gofugleika og yppariga Vegsemd, sem vor Naattura er upphafiñ til med Sameiningu-uñi vid Gud i Persoonu Christi, so ad vier og þess vegna eigum því helldur ad hreinsa oss af Saurugleik Holdsins og Andans.

408. Hvada Þijding hafa þau tvo Nofn þijns Frelsara?

1.) Nafnid JEsus þijdir Frelsara.

Matth. 1, 21. Hun mun Son fæda, og hans Nafn skalltu JEsus kalla, þviad hañ mun frelsa sitt Folk

af þeirra Syndum.

2.) Nafnid Christur er sama sem Messias, og þýdir Smurdur.

409. Med hverju var Christur smurdur?

Med heilogum Anda og Krafti, Post. G. b. 10, 38. og þad ann Mælingar, Joh. 3, 34. Su Guddoomliga Nattura hans meddeildi þeirri Mannhoomligu sijna Guddoomliga Eiginligleika, i því Augnabliki, sem su Persoonuliga Sameining milli beggia Natturana skiedi.

410. Eftir hverri Natturuni var Christur smurdur?

Eftir þeirri Mannhoomligu, því su Guddoomliga hafdi alla Hluti fra Eylijfd.

411. Brwkadi Christur alltiid sijna Guddoomliga Eiginligleika?

I sijnu Nidurlægingar Standi lagdi hann nidur ad brwka þa, ad undanteknu því, þa hann med Kraftaverkunum villdi sijna, hver hann var.

412. Hvers vegna skylldi vor Frelsari vera Drottins Smurdur, og hafa Guddoomliga Eiginligleika?

Til þess, ad hann kynni ad framkvæma so sitt þrefalda Embætti, nefniliga: þad Kienimannliga, Spamannliga, og Konungliga, því til soddan Embætta voru Men invijgdir med Smurning i gamla Testamentinu. Petta hans þrefalda Embætti, nefnist annars einu Nafni Medalgaungu-Embætti hans.

413.

413. Í hverju er iñifalid þad ypparsta Presis Embætti Christi?

Í því, ad hañ hefur eitt Siñ sialfañ sig a Krossinum Gudi offrad fyrir vorar Syndir, og hañ bidur eñ a Aflaats fyrir oss, og blessar oss.

Ebr. 7, 24. 26. Eñ þessi, fyrir því hañ eilijslega lifir, þa hefur hañ oforgeingiligañ Kieñimañskap, þar fyrir kañ hañ og eiñig þa ætijd Saaluhoolpna ad giora, sem fyrir hañ koma til Guds, og hañ lifir æfinliga, og bidur fyrir þeim, þviad slijkañ Biskup skylldum vier hafa, sa sem væri heilagur, saklaus, ofleckadur, syndugum fraskiliñ, og hærri eñ ad Himiniñ er.

414. Hvar i er iñifalid Christi Spamañliga Embætti?

Í því ad kieña oss Guds Vilia til vorrar Saaluhialpar, og þad giordi hañ fordum i eigiñ Persoonu sialfur, eñ nu giorir hañ þad fyrir siñ Anda og sijna Pienara.

Joh. 6, 14. Þessi er sañarliga sa Spamadur, sem i Heimiñ skal koma.

415. Hvar i er iñifalid Christi Konungliga Embætti?

Í því, ad stioorna, vidhallda, og vernda sijna Trwada fyrir þeirra Ovinum.

416. Hefur þa þessi Kongur og so eitt Kongs-Rijki?

Ja, eñ þad er eitt andligt Rijki, sem er hañs Kyrkia edur Naadar Rijki hier a Jordu̇ñi, ur hverju hañ flytur uñ sijdir sijna Trwada til Dyrdariñar Rijkis a Himnum.

Joh. 18, 36. Mitt Rijki er eigi af þessum Heimi.

417. Til hvers er Yfirvegan Christi Embættis ad uppørva þig?

Til ad elska hañ sem miñ ædsta Prest og Endurlausnara, ad trwa honum so sem mijnum Sparmañi, ad heidra hañ og hlijda honum, so sem mijnum Konungi. Par med kañ eg og lijka ad hafa stærstu Huggun af hañs Embættum.

418. Hvernig taka þeir Trwudu Nafn af Christo?

Þeir kallast Christnir, þad er smurdir; Þvi hañ hefur smurt þa med sijnum Anda.

1. Joh. 2, 20. Þier hafid Smurningina af þeim sem heilagur er, og þeckid allt.

419. Eru þa allir Meñ i þessum Christnu Londum þvilijkir Christnir?

Nafnid hafa þeir ad sönnu, eñ Smurningariñar Anda og Nad vantar þa flesta.

420. Eru þa þeir sañ-Christnu og so smurdir til andligra Kieñimaña Konga og Sparmaña?

Jæa, og þad audsyna þeir, sem Kieñimeñ, i þvi, ad foornfæra sig Gudi (giefa sig Gudi til Þioonustu) ad blessa og bidia fyrir sier og odrum. Sem Kongar, i þvi, ad stiorna siælfum sier fyrir Guds Anda (Hiælp,) samt eiñig i þvi, ad strijda æa mooti sijnum andligum Ovinum. Sem Sparmeñ, i þvi, ad kleña, uñvanda, ermiña og hugga siælfa sig og adra.

421. Mæa þa hver eiñ Christiñ, sem eiñ andligur Prestur, taka uppa sig opinbert Kieñimañs Embætti?

Nei

Nei, þar til heyrir Guds Kallan fyrir Yfirvalldsins Tilhlutan, eñ þad er allra Christiña Kall og Skyllda, ad kieña, hugga, og uppbyggia hver añañ i dagligri Umgeingni, og þa Tækifæri giefst.

1. Thess, 5, 11. Fyrir þvi æmiñi hver ydar añañ iñbyrdis, og leidrietti hver añañ iñbyrdis, so sem ad þier eiñig giorid. Og i 14. Vier bidium ydur, kiærir Brædur, ad þier æmiñid Oreædvanda, huggid Jstodulitla, umlijdid breyska, verid poliñmoodir hver vid añañ.

Ebr. 3, 13. æminiñid ydur sialfa alla Daga, so leingi sem þad i Dag kallast, ad þar eingiñ a medal ydar forherdist af Svikrædi Syndariñar.

422. Hvert af þessum þremur Embættum hlijdir eiginliga til vorri Endurlausn?

Hans ypparsta Prests Embætti, eftir hverju hañ er vor Fridþægingar og Talsmadur; Þo gietur eingiñ medtekid Christum sem siñ ypparsta Prest, og ordid hluttakandi i hans Endurlausn, urañ hañ medtaki hañ eiñig, og fylgi honum so sem sijnum Spamañi og Kongi. 1. Cor. 1, 30.

423. Med þvi ad Christi ypparsta Prests Embætti, er Grundvolluriñ til vorrar Sæluhiælpar, þa seig mier æmægianliga og skilianliga, allt þad sem heyrir til Lærdoomi vorrar Endurlausnar?

I þessum Lærdoomi hefi eg ad þeckia gloggt, hañ sem hefur endurleyst oss; Þa sem hañ hefur endurleyst; Þad Medal sem hañ endurelysti oss med; Þad Vonda sem hañ hefur endur-

leyst oss frá, og til hvers hann hefur viliad oss endurleysa.

424. Er eigi þetta utmælad i Catechismo?

Jw, þess hid styttsta Innihald er innifalid i þessum Ordum: Ad hann sie mitt Drottin, sem mig glatadann og fyrirdæmdann Mann hefur afrekad. etc. Sia adra Grein Trwarjatningar.

425. Hver hefur nu endurleyst oss?

Vor Drottin JEsus Christus, Guds og Mariu Sonur, sannur Gud og sannur Madur, hefur endurleyst oss, og þad eftir baedum Nattúrunum.

Gb. Post. 20, 28. Gud hefur utvegad Sofnud med sinu eigin Bloodi.

426. Hafa þa eigi Fadirin og H. Andi endurleyst oss?

Peir hafa ad sonu elskad oss, og framfilgt vorri Endurlausn. Joh. 3, 16. 1. Cor. 6, 11. En þeir kunu ecki ad uttrietta Endurlausnar Verkid sialft, sem skiedi med Pijnu og Dauda.

427. Þvi gætu þeir þad ecki?

Þvi Fadirin er alleina Gud, sem eigi kann ad deya, so er lijka Heilagur Andi; En Sonurin er sannur Gud og sannur Madur, sem er dainn og hefur uthellt sijnu Bloodi, fyrir vorar Syndir.

428. Hvern hefur Christur endurleyst?

Mig aumann, glatadann, og fordæmdann Mann.

430.

429. Hveria Vissu hefur þu þar uñ, ad þu siert endurleystur?

Eg hefi þar þessa Vissu uñ, ad allir Meñ eru endurleystir, og eg so eiñig liika i þeirra Tolu.

1. Tim. 2, 6. Christus JEsus hefur sialfan sig utgiefid fyrir alla til Endurlausnar.

430. Beviisa þu mier eñ nu framar, ad allir Meñ sieu endurleystir fyrir Christum?

Rom. 5. fra 15. til 21. Vers. kieñir Postuliñ St. Paall þad med morgum Ordum, ad Uppreisningiñ edur Hialpiñ i Christo naadi allt eins vijda til, eins og Fallid og Fordiorfuniñ i Adam, sem er til allra.

1. Joh. 2, 2. Hañ sami er Forlijkun fyrir vorar Syndir, eñ eigi einasta fyrir vorar (þad er þeirra Trwudu) helldur eiñig fyrir allrar Veralldariñar.

Item 1. Tim. 4. 10. Gud er Frelsari allra Maña, eñ sierdeilis Trwadra.

431. Hefur þa Christur liika endurleysi þa, sem med Ydrunarleysi og Vantrw sleipa sier sialfir i Fordæminguna?

Jaa.

2. Pet. 2, 1. Þeir afneita Drottni sem þa hefur endurkeypt, og munu yfir sialfa sig leida snogga Fyrirdæming.

432. Med hverju hefur Christur endurleyst oss?

Hverki med Gulli nie Silfri, helldur med sijnu heilaga, dijrmæta Bloodi, og sijnum ovidurkvæmiliga og saklausa Dauda, jaa, ecki med Pijnuñi alleina, helldur og so med siñi Hlijdni

og

og Logmaalsins Uppfyllingu.

1. Petr. 1, 18. 19. Vitid, ad þier erud ecki med forgeingiligu Gulli edur Silfri endurleystir i fraa ydru Hiegooma Athæfi, eftir Fedraña uppaafetningi, heldur med dijrmætu Bloodi Christi, so sem hiñs ofleckada og saklausa Lambs.

Rom. 5, 19. Þviad lijka sem fyrir eins Mañs Ohlijdni eru margir syndugir vordnir, so verda og fyrir eins Hlijdni margir riettlaatir.

433. Var þa so stoor Naudsyn aa, ad brwka so dijrmætt Medal til vorrar Endurlausnar?

Jaa, þvi Christi Foornfæringar Blood var omissandi til Hreinsunar vorrar og Fridþægingar.

Ebr. 9, 22. An Bloods Uthellingar skiedur eingiñ Fyrirgiefning.

434. Fraa hverju Illu hefur Christur oss endurleyst?

Fraa Synd, fraa Dauda, fraa Diofulsins Valdi (Rijki.)

435. Hvernig hefur Christur frelsad oss fraa Syndiñi?

Med þvi mooti, ad

1.) Er Syndarliñar Sekt og Straff burttekid.

1. Joh. 1, 7. Bloodid JEsu Christi Guds Sonar hreinsar oss af allri Synd.

Col. 1, 14. I hverium vier hofum Endurlausnina, fyrir hañs Blood, sem er Syndaña Fyrirgiefning.

2.) Ad Syndariñar Magt og Yfirraad eru brostiñ. Jaa, Syndariñar Root verdur uñ sydir upprætt i Daudanum.

Rom. 6, 14. Syndiñ mun eigi kuña ad drottna yfir

yfir ydur, med thvi ad thier erud eigi undir Logmœlinu, helldur undir Nadiñi.

1. Petr. 2, 24. Christur hefur vorar Syndir borid a sijnum Lijkama uppa Tred, so ad vier i fraa Syndunum deyddir, lifdum Riettlætinu, fyrir hvers Beniar thier erud heilbrigdir vordnir.

436. Kañ eg ecki uvogliga ad vera frelsadur fraa Straffi Syndariñar, tho eg sie bundiñ undir heñar Yfirdrottnan?

Nei, thad sijna adur framfærdar Ritningariñar Greinir; Og allir ydrunarlausir fara villt i thvi, ad their raangfæra Evangelum, a thañ Hatt, ad their vilia nijta sier thad til holldligra Frijheita; Eñ eigi til Frelsis fraa Syndiñi sialfri (hverri their vilia thioona i andligum Dauda) helldur fraa Syndariñar Straffi, fraa hveriu alleina, their vilia frijast fyrir Christum.

437. Hvernig hefur Christur endurleyst ofs fraa Daudanum?

So, ad sa tijmanligi Daudi, er ordiñ Iñgaangur til Lijfsins, eñ sa andligi Daudi hefur mist sijna Magt, og thañ eylijfa Dauda er eigi meir ad ottast fyrir tha trwudu.

Joh. 11, 25. 26. Eg eru Upprisañ og Lijfid, hver hañ trwir a mig, sa mun lifa thoott hañ deyi, og hver hañ lifir og trwir a mig, sa skal alldrei deya.

438. Hvernig hefur Christur frelsad ofs fraa Dioflinum og hañs Rijki?

So ad hañ hefur einga Magt yfir ofs, helldur

ur kuñum vier ad vetta honum Mootstodu, og þurfum ecki ad hrædast hañ þegar vier ottunst Gud.

Ebr. 2, 14. Uppa þad, ad hañ Magtina tæki fyrir Daudañ, fraa þeim sem Daudans Magt hafdi þad er Dioflinum, og endurleysti þa sem fyrir Ogn Daudans hlutu uñ alla Æfi i Prælkan ad vera.

439. Til hvers hefur Christur endurleyst þig?

Uppa þad eg skuli vera hañs eigiñligur, og so sem eigiñ Eign, lifi sijfelldt undir hañs Valldi, i hañs Rijki, og þioona honum.

440. Giefur þa þetta Christi Endurlausnar-Verk þier øllum eckert Leyfi ad þioona Syndiñi, Dioflinum og Verølldiñi, edur ad vera þeirra Eign?

Nei, þad er ad stela fraa Christo, mijnum rietta Herra, þvi sem hañ hefur so dijrt keypt, sier til Eignar.

Luc. 1, 74.75. Ad vier leystir af Hendi Ovina vorra, þioonudum honum aan Otta, alla vora Lijfdaga, i Heilagleika og Riettlæti, sem honum þocknast.

Rom. 6, 18. Fyrst þier erud frelsadir af Syndiñi, þa erud þier ordnir Riettlætisins Þioonustu-Meñ.

Tit. 2, 14. JEfus Christus hefur siaalfañ sig giefid ut fyrir oss, uppa þad hañ endurleysti oss i fraa øllu Oriettlæti, og hreinsadi sier siaalfum Foolk til Eignar, þad kostgiæfid væri til goodra Verka.

441. Er þad þa ad sia aa Heimsins Bornum, ad Christur hafi þau endurleyst?

Nei,

Nei, þvi þau hafa aa nij burt seldt sig Guds Ovinum, Syndiñi og Diofliuum.

442. Hefur Christur vor Endurlausnari alltijd verid i einu sama Standi?

Nei, hañs Stand er tveñslags, sem er: Nidurlægingar Stand, og Upphafningar Stand. Um bædi talar Paulus.

Philipp. 2, 6. 11. Hver þo ed hañ væri i Guds Mind, hiellt hañ þad þo ecki fyrir Rann, Gudi lijkur ad vera, helldur mijnkadi hañ sig sialfañ, og took aa sig Mind eins Pioons, vard lijkur ødrum Mønnum, og ad Hegdan fundiñ sem Madur, lijtilæckadi sig sialfañ, og vard hlijdugur allt til Dauda, jaa, allt til Krossins Dauda. Fyrir þvi hefur Gud upphafid hañ, og gaf honum Nafn, þad yfir ollum Nøfnum er, so ad i Nafni JEsu, skulu sig beigia oll Knie þeirra sem aa Himnum, og aa Jørdu, og undir Jørduñi eru, og allar Tungur skulu vidurkienna, þad JEsus Christus sie Drottiñ, til Dijrdar Guds Fodurs.

443. Hvad er Christi Nidurlægingar Staud?

Pad er þad Stand, i hveriu hañ eftir siñi Mañdoomligri Naattturu, lagdi af ad brwka fullkomliga og sijfelldt þa Guddoomligu Eiginligleika, sem Mañdoominum voru meddeildir, og took uppa sig Pioons Mind, so ad hañ med siñi Hlijdni kynni ad forlijka oss vid Gud.

444. Hvad er Christi Upphafningar Staud?

Pad er þad Stand, i hveriu Christur (þa hañs

hañs Pijna var endud) var eftir ſiñi Mañdoomligri Nætturu , upphafiñ , til ad brwka fullkomliga og ſufelldt , Guddoomliga Eiginligleika og Tignargiædi , til ad giora oſs Hluttakandi i þeirri Sæluhiælp ſem oſs var utvegud af honum.

445. Hvad merg Atrid ern i Christi diwpu Nidurlægingu?

Su Poſtuliga Frwarjætning upptelur Fiñ, ſem er: 1) Fætækliga Fæding, 2.) Pijnuna, 3.) Krosfeſtinguna , 4.) Daudañ, og 5.) Greftranina.

446. Pvi uppbyriadi Chriſtur ſitt Lijferni med þeirri fætækligu Fæding i Stallinum?

Ad hañ ſem fyrſt auvijſadi þad, ad hañ ſækti eigi eftir Rijkum og Metordum Veralldariñar , helldur villdi hañ alleinaſta , andga oſs med ſiñi Fætæk. 2. Cor. 8, 9.

447. Hvad var þad ſem Chriſtur leid?

Allir hñs Lijfs Hagir voru fræa Ungdoomi fullir med Fætækt, Foragt , Offooku , Ervidi , og Onædi ; Eñ ad ſijdurſtu var hañ ſærliga pijndur, undir þeim Romverſka Landshofdingia Pontio Pilato, ſem liet hañ hwdſtrijkia , hæda, þyrnikrijna , og illa med hañ hondla.

448. Leid Chriſtur alleinaſta Utvortis a Lijkamanum?

Nei , hañs allra ſtærſta Kvol var ſu Helvijtſka Sælar Angiſt vegna vorra Synda , hverra hin

hin Punga Byrdi utpressadi af honum Blood-Sveitañ, og kom honum til ad segia:
Hrigg er Sæla mijn allt til Dauda. Matth. 26, 38.

449. Hvar fyrir leid JEsus so mikil Harmkvæli?

Vegna vorra Synda, og oss til Sæluhiælpar.

Es. 53, 7. 8. Sañarliga þa bar hañ vort Kræmkdæmi, og vorum Pijnum hlood hañ uppá sig, fyrir vorra Misgiorda Sakir er hañ særdur, og fyrir vorra Synda Sakir er hañ lemstradur, Hegningiñ hun liggur á honum, uppá það vier hefdum Fridiñ, og fyrir hañs Beniar erum vier heilbrigdir ordnir.

450. Hvernig hagadi JEsus sier i siñi Pijnu?

Miog þoliñmoodliga, so sem eitt Lamb sem leidist til Slætrunar Becksins. Es. 53, 7.

451. Hvad er Christi Krossfesting?

Eitt miog Kvalafullt, forsmánarligt, og bölvad Dauda Straff, sem brwkad var vid allra stærstu Odæda Meñ.

Gal. 3, 13. Christus hefur leyst oss frá Bölvan Lögmálsins, þañ Tijd hañ vard Bölvan fyrir oss, (þviad skrifad er) bölvadur sie sá, hver sem á Trie hángir.

452. Er Christur sañarliga dáiñ á Krossinum?

Já.

Luc. 23, 46. JEsus kalladi hárri Rödd og sagdi: Fadir! I þijnar Hendur, Fel eg miñ Anda. Og er hañ hafdi þetta sagt, gaf hañ upp siñ Anda.

453. Hafdi soddañ Daudi JEsu Christi stoorañ Kraft til ad utvega oss vort Lijf og Saaluhiaalp?

Jaa, allra stærsta Kraft, þvi þar med var Daudiñ, so sem Syndariñar Verdlaun, betaladur af vorum Medalgaangara, og vier, fyrir hañ lausir giefnir.

Rom. 5, 10. Vier erum vid Gud forlijktir fyrir hañs Sonar Dauda, þa vier vorum eñ Ovinir.

454. Hvad var Christi Greftran?

Ecki var nockur Naudsyn aa heñi, med þvi hañ ætladi eigi ad vera daudur til Leingdar, helldur var hun eiñ Vitnisburdur umñ, ad hañ væri sañarliga daudur, so og eitt Huggunar-riikt Miñis-Teikn, ad vorar Syndir eru nidurgrafnar, vorar Grafir helgadar, og þeirra Vidbioodur fraa þeim tekiñ.

455. Hvernig aa Madur ad aalista Christi Lijf allt, og alla Piaaning i þessu Nidurlægingar Standi?

Ad nockru leiti, og sierdeilis, so sem eina Forlijkun fyrir oss, og ad nockru leiti, so sem Heilagleikans og Poliñmædiñar Eftirdæmi, i Lifnadinum og Pijnuñi.

1. Pet. 2 21. Christur hefur eiñig lidid fyrir oss, og oss eitt Eftirdæmi eftirlaatid, ad þier skylldud eftirfilgia hañs Footsporum. 1. Joh. 2, 6. Joh. 13, 15. Matth. 10, 38. Cap. 11, 29. Luc. 9, 23.

456. Hvad kom eftir Greftranina, so sem þad sijdarsta Atrid i Christi Nidurlægingar Standi?

Hañs

Hañs Upphafningar Stand, og til þess hlijda lijka Fiñ Atrid, sem er: 1.) Hañs Nidurstigning til Helvijtis, 2.) Uppriſañ, 3.) Himnaferiñ, 4.) Setañ til hægri Handar hiar Fodurnum, 5.) Afturkomañ ad dæma lifendur og dauda.

457. Hvad er Christi Nidurstigning til Helvijtis?

Hun er þad, ad hañ hefur ſkoñu fyrir ſijna Uppriſu komid til ſama-Stadar þeirra fordæmdu, hroſad Sigri yfir Satans Makt, og predikad fyrir Ondunum.

1. Pet. 3, 18, 19, 20, Christur er deyddur eftir Holldinu, eñ lifandi giordur eftir Andanum, i þeim ſama er hañ eiñig i burtgeingiñ, og hefur þeim Ondunum predikad, i Fiotrunum, hverier fordum Daga eigi trwdu.

458. Hvad er Christi Uppriſa?

Hun er, ad hañ a Pridia Deigi eftir ſiñ Dauda, hefur tekid aftur ſitt Lijf, forklærad ſiñ Lijkama, og i honum ſyndt ſig opinberliga.

Gb. Poſt. 2, 24. Gud hefur uppreiſt JEſum, ad uppleyſtum Daudans Kvolum, fyrir þvi ad þad var omoguligt, ad hañ ſkylldi af honum halldiñ verda.

459. Hvada Nytſemd hofum vier af Christi Uppriſu?

Allraſtærſtu Nytſemd.

1.) Til Stadfeſtu vorri Trw, ad fullkomiñ Betalingur, ſie utlagdur fyrir vorar Syndir, þar ed vor Medalgængari er ur Daudans Fæng elſi ſloppiñ.

Rom. 4, 25. Sa er fyrir vorar Syndir var ofurselldur, og fyrir vors Rettlætis Sakir uppvakttur.

2.) Til vorrar andligrar Uppriſu og hellags Framferdis i einum nijum Lifnadi; og ad ſijduſtu.

3.) Til þeſs, ad vorir Lijkamir, ſkulu Sæluhoolpnir upprijſa.

Rom. 6, 4. 5. Lijka ſem Chriſtur er uppvakiñ fra Daudum fyrir Dijrd Fødurſins, lijka ſo ſkulum vier gaanga i einu nyu Lijfelni; Þvi fyrſt vier erum med honum plantadir til Lijks Dauda, þa munum vier og Uppriſuñi lijkir verda.

460. Uñgieckſt Chriſtur ad Jafnadi hier a Jordiñi eftir ſijna Uppriſu?

Nei, þahañ i Fiorutiju Daga hafdi hier uñgeinaiſt med ſijnum Lærifveinum i adſkilianligum Opiñberunum, og talad fyrir þeim uñ þad ſem heyrdi til Guds Rijkis, veik hañ burt ur Veroldiñi ad ſyniligri Nalægd, og foor upp yfir alla ſkapada Himna til Guds Dijrdar Himins, og hañs Hatignar hægri Handar.

Poſt. G. B. 1, 9. Og er hañ ſagdi þetta, var hañ þeim aſiaendum uppnumiñ, og eitt Skij took hañ upp, i burt fyrir þeirra Augum. Ebr. 9, 24.

461 Hvert Gagn hafum vier af Chriſti Himnafor?

1.) Þa Huggun, ad JEſus er farin hiedañ ad tilbwa oſs Stad i ſijns Fodur himneſka Hwſi, og vill taka oſs þangad til ſijn.

Joh.

Joh. 14, 2. 3. J mijns Fødurs Hwsi eru margar Verur. Eg fer hiedañ ad tilbwa ydur Stad.

2.) Þa Amiñing ad vier skulum hafa eitt himneskt Siñislag, jæa Lyst til ad fara hiedañ fraa og vera med Christo.

Col. 3, 1. Erud þier nu upp aftur risnir med Christo, þa leitid þess hvad þar uppi er, þar ed Christur er sitiandi til Guds hægri Handar.

462. Hvad merkir Christi Seta til Fødursins hægri Handar?

Ad Christur eftir siñi Mañdoomligu Natturu med fullkomnu og ævarandi Herradæmi, Drottnar, og stioornar ollum Hlutum.

Eph. 1, 20. 21. Gud uppvakti Christum af Dauda, og setti hañ til siñar hægri Handar aa Himnum, yfir allañ Høfdingskap, Valldstiett, Magt, og Herradoom.

463. Hvert Gagn høfum vier af Setu Christi til Guds hægri Handar?

Þar af vitum vier oss til Huggunar, ad hañ i Hasæti sijns Guddooms stioornar siñi Kyrkiu, sefar sijna Ovini, bidur fyrir oss, sendir oss siñ heilaga Anda, og med þessu mooti vill hañ i sijnu Upphafningar Standi giora oss niootandi i þess sem hañ hefur utvegad oss i sijnu Nidurlægingar Standi, hvar i moot vor Skylda er ad heidra, tilbidia, og hlijda so hætt tignuduni Høfdingia.

Psal. 110, 1. Drottin sagdi minum Drottni, set þu þig til minar hægri Handar, þangad til eg legg þijna Ovini, til Skarar Foota þinna, Rom. 8. 34.

464. Er Christur þa eigi framar nœlægur hier á Jørduñi ?

Jw, med einum kroftugum, eñ þo osyniligum Hætti.

Matth. 28, 20. Siœid, eg er med ydur alla Daga, allt til Enda Veralldar.

465 Nær vill hañ i añad Siñ aftur koma syniliga til Veralldariñar ?

A þeim sijdarsta Deigi, hver alleina er Gudi kuñur.

Post. G. B. 1, 11. Þessi JEsus sem uppnumiñ er fra ydur til Himins, mun koma, lijka so sem þier sœud hañ til Himins uppfara.

Luc. 21, 27. Þa munu þeir sia Mañsins Son komandi i Skyunum med stoorum Krafti og Dijrd.

466. Hvernig mun þad tilgœnga a Dooms Deigi?

Allir Meñ, bœdi þeir sem þa lifa, og hinir sem œdur voru daudir, og þa aftur uppvaktir, skulu stadnœmast fyrir Christi Doomstool, og þeirra Hugreñingar, Ord og Verk dœmast eftir Guds Ordi, Diosiarnir skulu þa og dœmast.

Gb. Post. 17, 31. Hañ hefur Dag tilsett, œa hverium hañ vill dœma alla Jardarkrijngluna med Riettvijsi, fyrir eiñ Mañ, fyrir hvern hañ hefur þad og œalyktad.

1. Cor. 4, 5. Dœmid ecki fyrir Tijmañ, fyrr eñ Drottiñ kiemur, sa er auglijsa mun eiñig þad i Myrkrunum er huliþ, og opiñber giora Rœdiñ Hiartnaña, og mun þa hverium sem einum Lofsijr skie af Gudi.

2. Cor.

2. Cor. 5, 10. Vier hlivotum allir ad opiñberaſt fyrir Doomſtooli Chriſti, uppå ßad ad hver eiñ ßdliſt eftir ßvi hañ hefur adhafſt i Lijkamans Lijfi, ſie ßad Jllt eda Gott.

2. Theſſ. 1, 6. 7. 8. Pad er riett hiå Gudi, ad endurgiallda ßeim Hormung, ſem ydur Hormung veita, eñ ydur, bier ſem Hormung lijdid, Hviſild med oſs, ßå er Drottiñ JEſus mun opiñberaſt af Himni, medur Enghum ſijns Kraftar, og med Elldſins Loga, Hefnd ad giefa yfir ßa ſem ecki ßeckia Gud, og yfir ßa ſem ecki eru hlijdugir Evangelio vors Drottiñs JEſu Chriſti.

1. Cor. 6, 2. 3. Vitid ßier eigi, ßad Heilagir munu Heimiñ dæma? Vitid ßier eigi, ßad vier munum yfir Enghunum dæma?

Joh. 12, 48. Pad Ord ſem eg taladi, ßad mun dæma hañ å efſta Deigi.

467. Er ßad nu noog, ad ßu veitſt allt ßetta uñ Chriſtum, og helldur ßad fyrir ſatt?

Nei, ecki utañ ſå Heilagi Andi auglijſi Chriſtum i mijnu Hiarta fyrir eina lifandi Trw, og helgi mig ſo i Sañleikanum.

Ut af fridin Grein Trwarjatningarinnar.

468. Trwir ßu å ßå heilogu almeñuligu chriſtiligu Kyrkiu?

Nei, helldur trwi eg, ad ein heilog almeñlig chriſtilig Kyrkia ſie til.

469. Trwir ßu ßå å Heilagañ Anda?

Jå, å Heilagañ Anda trwi eg, eins og å

Fodurin og Soniñ, þvi hañ er med þeim ein Guddoomlig Vera.

470. Bevijsa þu mier, ad heilagur Andi sie ein Guddoomlig Persoona.

Pad bevijsast, ecki alleinasta af þeim Guddoomligu Eiginligleikum og Verkunum, sem honum tilleggiast oftliga i Ritninguñi; helldur og so, af þvi hañ verdur uthrickiliga nefndur Gud.

Gb. Post. 5, 3. 4. Anania, þvi uppfyllti Andskotiñ Hiarta þitt, so ad þu villdir liwga ad heilogum Anda? Eigi hefur þu logid ad Moñum, helldur ad Gudi.

1. Cor. 3, 16. Vitid þier eigi þad þier erud Guds Musteri, og þad Guds Andi byggir i ydur. 1. Joh. 5, 7.

471. Þvi kallast hañ eiñ Andi?

Vegna þess, ad hañ med einum Guddoomligum Hætti, so sem Guds Muñs Andi. (Ps. 33, 6.) framgeingur fra Eylijfd af Fodur og Syni.

Joh. 15, 26. Eñ þa sa Huggariñ kiemur, hvern eg mun senda ydur af Fodurnum, sem er Sañleiksins Andi, hver af Fodurnum framgeingur, hañ mun bera Vitni af mier.

472. Vegna hvers kallast hañ Heilagur Andi?

Eigi alleina þess vegna, ad hañ er sialfur i siñi Veru heilagur, helldur og so þar fyrir, ad hañ framkvæmir i Moñum Helgunar Verkiñ.

473. Hveriar eru þær helldstu Verkanir heilags Anda?

Ad kalla, upplijsa, helga, og vidhalda.

474.

474. Er nockur Þorf á ad þeckia þessar heilags Anda Verkanir i Sáluñi ?

Jú, þvi eftir þvi má hver eiñ proofa sig sialfañ, hvert hañ sie eiñ riettiligur Limur Guds Kyrkiu.

475. Hvad er þá Guds Kallan ?

Ad hañ med sijnu Ordi hrærir Mañana Hiortu, opinberar þeim sijna Nád, sierdeilis fyrir Evangelium, framűbijdur hana alvarliga, og giefur med þvi sama (Evangelio) Kraft til ad medtaka hana.

2. Tim. 1. 9. Gud hefur oss hiálplega giordt, og kallad med heilagri Kallan, ecki eftir vorum Verkum, helldur eftir sińi Fyrirhyggiu og Nád.

476. Hver eñur Hiálpar-Medal brwkar Gud til ad uppvecka og kalla Meñina til ad leita Sáluhiálpariñar ?

Hier til brwkar hañ Stundum Pláningar, Stundum Belgiorninga, Stundum añara Eftirdæmi, og sóddañ fleira sem Meñ kuña ad færa sier til Þjugunar.

477. Giegna og so allir Meñ þvilijkri Guds Kallan?

Nei, margir standa á mooti þeirri heilags Anda Nád sem undañ geingur, og undirbijr þá, og þess vegna nioota þeir eigi helldur ad Nádiñ bwi i þeim.

478. Gietur Madur mootstadid lijka Guds Kallan?

Jú.

Gb. Post. 7, 51. Þier standid jafnaũ i moti heilogum Anda.

Es 65, 2. Eg utrietti minar Hendur allan Dagiñ, til eins ohlijdugs Foolks.

479. Hver medtekur þa Guds Kallan?

Þeir sem medtaka Ordid med viliugu Hiarta, og færa Avøxt i Poliñmædi, þad er, þeir sem ydrast og trwa Evangelio, hvert ad er Kraftur Guds til Sælubiælpar, eñ eigi nema hiæ þeim sem trwa. Rom. 1, 16.

480. Þa Madur nu eigi mootstendur Evangelii Kallan, helldur giefur heñi Rwm hiæ sier, hvad verkar hun þa i Hiartanu?

Hun verkar Upplijsing, þad er, eina lifandi Þecking og ofluga Sañfæring uñ þañ Guddoomliga Sañleik, iñ i hvern Madurin fær þa first sied, og smackad haũ riettiliga. Joh. 7, 17.

481. Er þa eiñ ogudligur Madur ecki upplijstur, af þvi haũ er skijr og froodur i Rituinguñi?

Nei, haũ er eñ nu Mirkraña Barn, og þeckir eigi Liosaña Fodur.

1. Sam. 2. 12. Synir Eli voru illir Skælkar, þeir hyrdtu ecki uñ Drottiñ.

Jer. 2, 5. Þrestarnir hugsudu ecki, hver er Drottiñ? og þeir hinir Lærdu, skeittu ecki uñ mig, og Hirdararnir burtleiddu Foolkid fraa mier.

Joh. 8, 54. Hveru þier seigid odvaru Gud vera, og þeckid haũ þo eigi.

1. Joh.

1. Joh. 2, 3. 4. Par af vitum vier, bad vier þeckium hañ, ef ad vier vardveitum hañs Bodord; hver ed seigir: Eg þecki hañ, og helldur ecki hañs Bodord, sa er Liwgari, og i þvilijkum er eingiñ Sañleikur.

Eph. 5, 8. Pier vorud fordum Mirkur, eñ nu erud þier Liods i Drottni, gangid so sem Born Liossins.

482. Seig mier þañ eigiñliga Miſmun sem er a milli mañligs Lærdooms, og gudligrar Upplijſingar?

Sa mañligi Lærdoomur verdur lærdur med mañligri Skinsemi og Yoni af Guds Ordi, hvers Krafti verdur þa i mooti stadid. Eñ su gudliga Upplijſing verkast fyrir þad sama Ord, af heilogum Anda, sem þa nemur stadar og bijr i Saaluñi. Sa mañligi Lærdoomur er ecki nema i Heilanum, og ein toom Historiu Pecking: Su Gudliga Upplijſing iñtekur Hiartad, og er samañ vid hana ein lifandi Reynsla, (Madur kiemſt ad Raun uñ þad, ad soddañ allt er satt og Saaluhialpligt.) Fyrir þañ mañliga Lærdoom blijfur Maduriñ samt i siñi Vondsku: Eñ su gudliga Upplijſing byriar ad taka i burt Mootprooa Vilians.

483. Hvad skilſt fyrir þad Ord Helgan?

Pegar meint verdur med þvi fleira eñ eitt, iñibindur þad i sier þetta þrent, sem verdur hvert odru ad filgia: Endurfædingina, Riettlæting-ina, og Endurnijungina. Añars merkir þad oft

allcina

alleina dagliga Endurnijun.

484. Hvad er Endurfædingiñ edur su nija Fæding?

Pad sama er hun sem Meddeiling eiñar lifandi Trwar, edur Uppvakning af peim andliga Dauda, Umvendan og Flutningur fra Myrkrum til Liosins, fra Diofulsins Valldi til Guds.

Eph. 2, 4. Pa vier vorum daudir i Syndunum, hefur Gud giordt oss lifandi i Christo.

485. Seig mier eñ pa skijrligar hvad Endurfædingiñ er?

Hun er eigi (eins og Nicodemus meinti) ad Maduriñ skilldi hverfa aftur i siñar Moodur Lijf, pa hañ væri ordiñ gamall, og fædast so ad niju; Heldur er Endurfædingiñ eiñ andligur, og iñvortis Giorningur Guds, i Hiarta Mañsins, sem fædist ad niju, pegar par i skapast, (med peim Hætti sem vier gietum eigi skilid) eitt nijtt gudligt Edli (Art) og Hattalag; I Skilningnum nij Upplijsing; I Vilianum ein nij Eftirlæangan, Gyrnd og Kraftur, og so alldeilis nijtt Lijf i peim sem añars var andliga daudur, hvert ed Ritningiñ kallar nijtt Hiarta, og nijañ Anda, eina nija Mañeskiu, ellegar nija Skiepnu.

Ez. 36, 26. Eg vil giesa ydur eitt nijtt Hiarta, og eiñ nijañ Anda i ydur, og eg vil burt taka Stein-Hiartad af ydru Holldi, og giesa ydur eitt Kiotligt Hiarta.

Joh. 3, 6. Hvad af Holldinu er fædt, pad er Holld, og hvad af Andanum er fædt, pad er Andi.

486. Fyrir hver Medol verkaſt þeſsi Endurfæding?

Hiæa Ungbornunum ſkiedur hun fyrir Vatn og Anda i Skijrnar Sacramentinu, eñ hiæa þeim Fullordnu, ſem vegna Andvaraleyſis edur Illgyrnis Synda, eru fallnir fræa Skijrnar Nædiñi, og Endurfædingar Standinu, færſt hun aftur æa nij fyrir Guds Ord, ſem er þad oforrotnanliga Sædi. 1. Pet. 1, 23.

487. Er þa øllbungis naudſynligt til Sæluhiælpariñar ad vera endurfæddur?

Jæa, viſſuliæa.

Joh. 3, 3. Nema ſo ſie ad nockur verdi ad nijú fæ dur, hañ kañ eigi ad ſiæa Guds Rijki.

Gal. 6, 15. I Chriſto JEſu dugir hverki Umſkurn nie Yfirhød nockud, helldur nij Skiepna.

488. Hvar af fær Madur þeckt ad hañ ſie endurfæddur?

Þad þeckiſt af alvarligri Umbreiting hañs Hiarta, og af þeim nijju Gæfum Nædariñar, ſem giøra hañ ad eiñi þeckianligri nijrri, og añari Mañeſkiu.

489. Hvad er þad þa ſem Mañeſkiañ ødlaſt eigiñliga med Endurfædinguñi, þad ſem hun hafdi eigi æadur?

Hun ødlaſt þa ſoñu lifandi Trw, ſem umfadmar, og ad ſier tekur Chriſtum, og i honum Sonarliæañ Utvalningar Anda med Rietti til Guds Rijkis, ſamt Lyſt og Kraft ad giøra Vilia Guds.

Joh.

Joh. 1, 12. 13. So margir sem hañ medtocku, þau gaf hañ þeim Magt Guds Bornum ad verda, þeim er á hañs Nafn trwa, þeim sem ecki af Bloodinu nie af Holldsins Willd, nie Mañsins Vilia, helldur þeim sem af Gudi eru bornir.

490. Hvad er su sæla lifandi Trw sem giefiñ verdur med Endurfædinguñi?

Trwiñ er, þegar ein ydrandi Saal iñflijr, og leitar sier Lijknar, til Guds Nadar, i Christi Forbienustu, hveria hun tekur ad sier med Eftirlaangan, og tileinkar sier hana, og treystir med oruggu Trausti þar uppá.

491. Hvernig utmaalar Lutherus þa sæñu Trw?

Trwiñ er eitt lifandi, oruggt Huagunar Traust uñ Nad Guds, hun er eitt Guds Verk i oss, sem giorir oss uñskiptiliga, og fædir oss ad niju af Gudi, deydir þañ gamla Adam, giorir oss ad olldungis odrum Mañeskium, ad Hiartanu, Huganum, Siñislaginu, og ollum Kroftunum, og færir med sier heilagañ Anda. O! hversu lifandi, kroftugur, megtugur og kostgiæfiñ Hlutur, er Trwiñ.

Sia Formaala Pistilsins til Romverja.

492. Hvad margir Partar tilheyra þa eigiñliga þeirri sæñu Trw?

Prijr, sem eru:

(1. Lifandi Pecking uñ Gud og hañs Vilia, sem opiñberadur er i Ordinu.

Joh. 17, 3. Pad er eylijst Lijf, ad þeir þecki þig,

alleina eñ sañañ Gud, og pañ pu sendir JEsum Christum.

Rom. 10, 14 Hvernig skulu peir trwa a pañ, af hverium peir hafa eigi heyrt?

(2. Lifandi Samsiñing edur Sambycki og Sañfæring um Sañleik pess sem Madur veit af Guds Ordi.

Joh. 3, 33. Hver ed medtekur hañs Vitnisburd, sa iñsiglar pad, ad Gud sie sañur.

Ebr. 11, 1. Trwin er oruggt Traust peirra Hluta sem Madur vonar, og efar eigi um pad sem hañ sier ecki.

(3. Ein lifandi Tileinkan Guds Naadar i Christo, samt Traust og Huggunar Athvarf til perrar semu, hvert helldur hun audsynir sig i breñandi Laungun og Hwngri eftir Christo, elligar i stærri Fullvissu um Naad og Roosemd i honum.

Matth. 5, 6. Sælir eru peir sem hungra og pyrsta eftir Riettlætinu, pviad peir skulu saddir verda.

Rom. 8, 33. 34. Hver vill asaka Guds Utvallda? Gud er hier sem riettlætir. Hver er hañ sem fordæmir? Christur er hier sem daud hefur, ja, miklu helldur sa sem upp aftur er vakiñ, hver ed er til hægri Handar Gudi, og bidur fyrir oss.

493. Hvar fyrir kallast pessi Pecking, Samsiñing og Tileinkan, ein lifandi Trw?

Vegna pess, ad pessir Hlutir eru ecki alleina verkadir af Guds Ordi, sem er Lijf og Andi, helldur og eiñig laata peir sia siña lifandi og krafstuga i Hiartanu, eñ pad giorir ecki su dauda Trw.

494.

494. Hvad er daud Trw?

Su dauda Trw er raung Ætlan sem ydrunarlausir Syndarar smijda sier sialfum, ad peir muni fa Guds Naad, jafnvel pott peir vilie eigi uñvendast, og leita Nadariñar med pvi rietta Lagi., helldur eru allir hinir somu, par po Trwariñar Edli og Eiginligleiki er ad umbreita Mañeskiuñi.

Jer.2,26. Lijka sem Lijkamiñ er an Andans daudur, so er og eiñig Trwiñ an Verkaña daud.

495. Hafa pa peir Ydrunarlausu einga saña Trw?

Nei, alldeilis einga, pvi po peir kuñi allt Guds Ord, halldi pad fyrir satt, og huggi sig par vid, pa er po peirra Trw daud, og peirra Asigkomulag og Hattalag fordæmanligt, so leingi sem peirra Trw er ecki ad siña nema i Hellanum, (Lærdoominum) og hun kiemur ecki i Hiartad, eda deydir pañ gamla Adam, og endurfædir pa til ad verda ein nij Mañeskia.

496. Af hverju giet eg pa peckt hvert mijn Trw er lifandi edur daud?

Af kroftugri Verkan heñar i Hiartanu, sem er Kiærleikuriñ til Guds og Naungans, Hatur til Syndariñar, Sigur a Heiminum, rietti-lig Brwkun Naadar Medalaña, og fleira soddañ.

Jac. 2, 18. Syn pu mier Trw pijna ut af Verkum pijnum.

Luc.6,43. Eckert gott Trie ber swiñ Avoxt, og eckert swid Trie ber goodañ Avoxt.

Glornb.

Giorvb. Post. 15, 9. Gud hreinsadi þeirra Hiortu med Trwñi.

1. Joh. 5, 4. Allt hvad af Gudi er fædt, þad yfirviñur Heimiñ, og vor Trw er Yfirviñingiñ, hver Verolldina hefur yfircuñid.

497. Er þa su sæña Trw ætijd og hiar ollum eins sterk?

Nei, þvi þa Vantrwiñ strijdir ar hana, þa er hun ar stundum miog veik, sem ein skiælfandi og titrandi Hond, sem varla vogar ad taka til Nadar Guds, edur tileinka sier hana, eñ vill nar til heñar med hiartanligri Gyrnd og Eftirlængan.

Marc. 9, 23. Eg trwi, Herra! Hiælpa þu miñi Vantrw.

498. Lætur þa Gud sier lijka jafnvel veika Trw?

Jar, þa hun er sañ og Skijlaus, þo hun sie veik; Sem þa kañ best ad siæst ar þvi, ad Madur hafi alvarligt Haur ar Syndunum, og hañ læangi eftir frekari Trwar Styrking, jafnvel þo Diorfung Trwariñar sie ecki þa ad finna.

Matth. 5, 3, 6. Sælir eru þeir sem andliga eru voladir, þviad þeirra er Himnarijki, etc. 1. Joh. 3, 19.

499. Hvada Gagn hefur þa Madur af þeirri Trw sem hañ odlast med Endurfædinguñi?

Allra stærsta Gagn, þvi Trwiñ alleina er þad sem hondlar Christum, og giorir Syndaran riettlæartañ, þad er, Hluttakara i Jesu Christi Riettlæti.

Rom. 5, 1. Med þvi vier erum nu riettlæartir ordnir fyrir Trwna, þa hofum vier Frid vid Gud,

fyrir Drottiñ vorn JEſum Chriſtum.

500. Hvad er þa Riettlætingiñ?

Hun er hiñ allra nærſti Avoxtur Endurfæðingariñar, og er iñifaliñ i þvi, ad ſa þrijeini Gud, af einſkiærri Nad, ealyktar fyrir ſijnum Doomi, eiñ ſañyðrandi og trwadañ Syndara frijañ, bædi fraa ſijnum Syndum, og þeirra forþientu Straffi, og tilreiknar honum aftur aa moti Chriſti Riettlæti. Jaa, hañ ealijtur hañ i Chriſto eins og hañ hefdi alldrei ſyndgad.

2.Cor. 5,21. Hañ hefur þañ ſem af eingri Synd viſsi, fyrir oſs ad Synd giordt, uppaa þad, vier yrdum i honum þad Riettlæti, ſem fyrir Gudi gilldir.

Rom. 3,28. So höllðum vier nu, þad Madurin verði riettlaatur aan Løgmaalſins Verka, fyrir Trwna alleina.

Gal. 2,16. Med þvi vier vitum þad Madurin verdur ecki riettlaatur fyrir Løgmaalſins Verk, helldur fyrir Trwna aa Chriſtum JEſum. So trwum vier og eiñig aa Chriſtum JEſum, uppaa þad vier verdum riettlaatir fyrir Trwna aa Chriſtum, og ecki fyrir Verkiñ Løgmaalſins, þvi fyrir Verkiñ Løgmaalſins verdur eckert Holld riettferdugt. Sia Rom. 4, 28. Phil. 3, 8. 9. Eph. 2, 8. 10.

501. Er þa ſoddañ ein riettlætt Saal i einu hiaalpligu Aſigkomulagi og betra eñ aadur?

Jaa viſſuliga, þvi hun er þa kominñ i naanari Teingdir vid þañ Prijeina Gud, ſem bijr i Hiartanu, ſo ſem i ſijnu eigiñ Muſteri. Hun er þa i Chriſto audgud med andligri Bleſſan, þeim himneſku

neſku Giædum, med ometanligum Evangelii Fignargiædum, med Naadariñar og Sælubiælparlñar rijkugligum Audæfum og Fiarſioodum.

Pſal. 32, 1. 2. Sælir eru peir hverium Yfirtrodſlurnar eru fyrirgiefnar, peir, hverra Syndir ad eru huldar. Sæll er ſa Madur hverium Droottiñ tilreiknar ecki Syndina, i hvers Anda pad eingiñ Flærd er.

502. Hveriar eru pa ſlijkar Evangelii Naadargaafur?

Pær eru: Chriſti Niettlæti, Syndaña Fyrirgiefning, ſu ſonarliga Utvalning, Guds Fodurlig Umſorgun, Erfda-Nietturiñ, Fridur vid Gud, pad ſonarliga Trwnadar Trauſt, ſætur Smeckur Guds Elſku, Adgaangur til Guds Naadar, Diarfung til ad bidia hañ, Fullviſſa umñ Naad Guds, umñ Bænheyrſlu og Hiælp i allri Neyd, ſierdeilis umñ kroftuga Guds Verndan fyrir ollum Ovinum ſyniligum og oſyniligum, Forſmeckur peſs eylifa Lijfſins, Gledi i Heilogum Anda, Stioornan, Upplijſing, Tilladan, og Kraftur peſs ſama Anda, Freſi fraa Straffi og Iſirraadum Syndariñar, fraa Guds Reidi, fraa Logmaalſins Bolvan og Kwgan, fraa Satans, Helvijtis og Daudans Makt, fraa Verolldiñi og vondri Samvitſku, og (Viſſa umñ pad) ad allir Hlutir, jafnvel pær bitruſtu Pijſlir, ſkuli verda Trwndum ad goodu; Ein lifandi Von umñ Sælubiælpina, hvar ad

eftir filgir su eylijfa, outfeiglanliga Gledi, og Dijrd i Himninum.

Eph. 1, 3. Blessadur sie Gud og Fadir vors Drottins Jesu Christi, sem oss hefur blessad med allskattadri andligri Blessan i himneskum Giædum, fyrir Christum.

Eph. 3, 8. Mier hinum sijdarsta allra Heilagra er giefin þessi Nad, þad eg kungiorda medal Heidina piooda þan oransakanliga Rijkdoom Christi.

Rom. 10, 15. Hversu frijdir eru Fætur þeirra sem Fridin boda, þeir ed boda hid Gooda.

503. Smackar hver ein Riettlættur ætijd og eins miog þessar Nadar-Giafur?

Nei, sierdeilis i Sorg, Freistingum og Astrijdum: Þar fyrir skal ein trwadur Madur leitast vid med Framfor i Trwni, ad tileinka sier þær med stærstu Umhyggiu, vardveita þær med Otta og Fagnadi, og fa þar af Lyst og Kraft, ad laata sier fara (vel) fram i þeirri dagligu Endurnijan, edur Helgan, sem filgist med Riettlætinguni.

Eph. 1 16, 17. 18. 19. Eg læt eigi af Packir ad giora fyrir ydur, og ad minast ydar i mijnum Bænum: Þad Gud vors Drottins JEsu Christi Dijrdarinar Fadir, giefi ydur Vijsdoomsins og Opinberingar Anda, til hans eigin Vidurkieningar; Og upplijsi Augu ydvars Skilnings, þad þier meigid vita, hvilijk ad sie su Von, sem þier erud tilkalladir, og hver þar sie Rijkdoomur hans Dijrdarfullrar Arfleifdar, til hans Heilagra; Og hver þar

sie

sie hin yfirgnæfanliga Stærd hañs Kraftar, vid oss, vier sem trwum eftir Verkan hañs volldugu Stirkleiks. 2. Cor. 4, 3. 4.

504. Hvad er eigiñliga Endurnijungiñ?

Hun er idugliga ad afklæda sig þeim gamla Mañi, edur læta af Syndunum, og iklædast aftur þeim nija Mañi, edur læta sier dagliga framfara i því Gooda, so sem i Upplijsing og Þeckingu Guds, i Trw, Von, Kiærleika, Audmykt, Hoogværi, Polinmædi, Afneitan sialfs sijns, Lysting til Bænræknis og Guds Orda, Krafti til ad standa a mooti Syndiñi, og kieppast eftir Helguniñi, (og so frañveigis.)

Eph. 4, 22. So afleggid i fra ydur eftir fyrri Breitni hiñ gamla Mañiñ, sem sig fordiarfar i Gyrndum Villudoomsins. Eñ endurnijed ydur i Anda ydvars Hugskots, og klædist þeim nija Mañi sem eftir Gudi er skapadur i sañarligu Riettlæti og Heilagleika.

505 Þvi kallast þessi Endurnijan daglig?

Þvi hun er eigi strax fullkomiñ eins og Riettlætingiñ, helldur eigum vier med dagligri Astundan ad efla hana alla vora Lijfdaga, og þa þeckist Guds Mind, Siñi og Art, meir og meir hia hañs endurfæddu Bornum.

Phil. 3, 12. Ecki þad eg hafi þad þegar hondlad, edur sie þegar fullkomiñ, eg skunda þar eftir, hvert ad eg gieti eiñig hondlad, eftir þvi ad eg em af Christo hondladur.

506. Hver er ja sijdasti Velgiorningur Heilags Anda vid Mañiñ?

Pad er Vidhalldid, þvi þa hañ hefur helgad oss med Endurfædinguñi, Riettlætinguñi, og Endurnijaniñi, þa vidhelldur hañ oss og so i allskonar Freistingum, i sañri Trw, allt til Enda, ef vier eigi fellum fra moetvilltugliga.

Phil. 1, 6. Sa sem i ydur hefur upphyriad hid gooda Verkid, hañ mun þad og eiñig fullkomna allt til þess Dags JEsu Christi. 1. Pet. 1, 5. Cap. 5, 10.

507. Hvernig vidhelldur Heilagur Andi þeim trwudu?

Med þvi hañ iñvortis sañfærir, ednr aavijtar, Frædir, leidir, og huggar þeirra Hiortu.

508. Hvad er Heilags Anda Sañfæringar ednr Avijtunar Embætti?

Ad hañ giorir Samvitzkuna vidkvæma, so ad hun kañast med særu i Tilsiñingu, jafnvel vid hinar minstu Syndir, hvar af ad kiemur su sæta Hiartans Audmijkt.

Joh. 16, 8. Þa Talsmadurin kiemur, mun hañ straffa Heimin fyrir Synd, og fyrir Riettlæti, og fyrir Doom.

509. Hvad er Uppfrædingar Embætti Heilags Anda?

Ad hañ med Guds Ordi, æ meir og meir opnar og upplijsir Mañsins Skilning, og stadfestir Sañleikan i Hiartanu aa moti ollum Villudoomi.

1. Joh. 2, 20. 27. Þier hafid Smurningina af þeim sem Heilagur er, og þeckid allt: tc.

510.

510. Hvad er Leidrietingar Embætti Heil. Anda?

Ad hañ med siñi heimugligri Uñvondun og Vidvorunum helldur Mañi fra thi ad syndga, eñ uppvarar, tilladar, og upphvetur hañ til þess Gooda.

Rom. 8, 14. Þeir sem Guds Andi leidir, þeir eru Guds Børn.

Gal. 5, 16. Gangid i Andanum, þa munud þier ecki fullkomna Holldsins Gyrndir.

511. Hvad er Huggunar Embætti Heil. Anda?

Ad hañ, sierdeilis ad Freystingar Tijmanum, og ad Neydariñar Tijma, miñir eiñ sañ-Christiñ ad Guds Naadarrijka Hiarstod, giefur honum ad smacka Evangelii Huggunar Kraft, og vidheldur honum so i Poliñmædiñi med lifandi Von.

Rom. 15, 13. Gud Vonariñar fylli ydur med ollum Fagnadi og Fridi i Trwñi: So ad þier hafid gnogligа Von fyrir Kraft Heilags Anda.

Rom. 8, 16. Sa sami Andi ber Vitnisburd med vorum Anda, þad vier erum Guds Børn.

512. Þegar Guds Andi nu so helgar Meñina, og vidheldur þeim, hvad kallast og eru þeir þa?

Heilagir, edur heilagar Mañeskiur.

Eph. 1, 1. Þeim Heilogum sem eru til Epheso, og Trwndum i Christo JEsu.

Psalm. 86, 2. Vardveit þu Sal mijna, þviad eg em þiñ Heilagur.

513. Hvar er þessa Heilaga ad siña?

I þeirri Heilogu, Almeñiligu, Christiligu Kyrkiu.

514. Hvad skilst hier fyrir Kyrkiu?

Ecki eitt Hws sem er bigdt af Trie og Steinum, helldur er su Kyrkia eitt Samneyti, Samband og Sameining Heilagra Maña i Andanum.

515. Eru soddañ Kyrkiur edur Samneyti morg til?

Ecki utañ ein, sem er Almeñilig, pad er eigi bundiñ vid nockurt vijst Plœats, helldur er hun utdreifd um alla Veroldina, hvar hun er nu strijd andi, eñ skal i Himninum Sigri hroosa.

516. Pvi kallast Kyrkiañ Christilig?

Pvi hun vidurkieñir Christi Lærdoom, og hefur Christum siœlsañ fyrir sitt Hofud og Herra alleina.

517. Er pad pa œtijd soñ Christilig Kyrkia, sem vidurkieñir Christi Nafn, og kieñir sig vid hañ?

Nei, ecki utañ hun kieñi par med Christi Ord ofalsad, og brwki pau heilogu Sacramenta eftir hañs Jñsetningu, og er petta Kyrkiuñar Kieñi-Teikn.

Joh. 8, 31. 32. Ef pier blijfid vid mijna Rœdu, pa erud pier mijnir sañir Lœrisveinar.

518. Verda peir pa allir Saalu-hoolpnir sem lifa og deya i peirri soñu Kyrkiu?

Nei, ecki allir Limir peirrar sijniligu Kyrkiu, helldur alleina peirrar osijniligu, verda Saluhoolpnir.

Matth, 22, 14. Margir eru kalladir, eñ fair utvalldir.

519.

519. Eg meinti ad ecki væri nema einasta ein Kyrkia, hver er þa Mismunur millum þeirrar sijnilegu og osijnilegu?

Hun er eigi utañ ein, eñ i þeim utvortis og sijnilega Hoop eru tveñslags adskilianligir Limir, sem eru Hræsnararnir, og þeir sañ-Christnu.

520. Hverier eru Hræsnarar, og alleina utvortis Limir?

Þeir sem af einberri Medkieñing hroopa: Herra! Herra! Eñ giora ecki Vilia Fodursins sem a Himnum er. Matth. 7, 21.

521. Hverier eru sañ-Christnir og riettiligir Kyrkiuñar Limir?

Þeir sem i Trwñi giora Guds Vilia, so þeir halida sier vid Drottiñ, og eru eiñ Andi med honum. 1. Cor. 6, 17.

Rom. 8, 9. Hver hañ hefur eigi Christi Anda, sa er eigi hañs.

522. Kañ Madur ætijd ad þeckia þessa hina sijdari fra þeim firri?

Drottiñ þeckir ætijd sijna, eñ fyrir Mañaña Augum er sa Mismunur ecki ætijd opinber, þar fyrir kallast Kyrkiañ osynilig, af þvi heñar Limir eru huldir midt i þeim stoora utvortis Hoop Hræsnaraña.

523. Meiga þeir sañ-Christnu hafa Samfielag med Hræsnurunum?

Ecki i þeirra Vondsku, þvi Liosid hefur eigi

Samfielag vid Myrkrid, ellegar Christur vid Belial, eñ i Kauphondlan, Erfidi, og añarri soddañ naudsynligri Umgeingni gieta þeir ecki komist hiaa þvi, þvi añars yrdu þeir ad rijma Heimiñ. 1. Cor. 5. 10.

524. Hafa þa þeir sañ-Christnu nockurt naakvæmt Samfielag sijn aa milli Jñbyrdis?

Jaa vissuliga, þvi þar þeir allir eru Limir aa einum Lijkama, Greinir aa einu Trie og Born, fædd af eins Fodur Sædi, þa hafa þeir broodurligt Samfielag og Hlutdeild i Sorg og Gledi, i andligum Gaafum og Velgiorningum, i Bænum og Fyrirbeidslum so vel sem i Trwñi, og Von þeirrar eylyfu Arfleifdar.

Eph. 4, 3. 6. Verid kostgiæfnir ad hallda Eindrægni i Andanum fyrir Band Fridarins. Eiñ Lijkami og eiñ Andi, so sem þier erud kalladir uppaa eina Von ydrar Kallanar. Eiñ DRottiñ, ein Trw, ein Skijrn, eiñ Gud og Fadir allra, saa sem ad er yfir ollum, fyrir alla, og i ydur ollum.

525. Gietur Guds Kyrkia geingid til Gruña?

Su osyniliga og almeñiliga Kyrkia forgeingur eigi, helldur verdur heñi halldid vid af heñar Hofdi Christo, aa mooti ollum Helvijtaña Portum; Þo hjdur Gud oftliga, ad Tyrañar og Villumeñ eydileggia hana i vissum Stodum.

526. Hvad er nu eftir i þridiu Greiniñi?

Þreñt, sem er Syndaña Fyrirgiefning, Holldsins Uppriſa, og þad eylijſa Lijf.

527.

527. Hver fyrirgiefur Syndina?

Sialfur Gud, fem Syndiñ er drijgd a moti. Marc. 2, 7. Hver maa Syndirnar fyrirgiefa nema Gud einn.

528. Hvad er ad fyrirgiefa Syndina?

Pad er ad afmaa og burttaka alla Syndariñar Sekt, og Straff, so ad Syndariñ reikneſt so fyrir Riettlaatan, fem alldreigi hefdi hañ fyndgad. 2. Sam. 12, 13. Drottin hefur i burttekid þijna Synd, þu ſkallt ecki deya.

529. Vill Gud vel a þañ hatt fyrirgiefa Syndina?

Jaa, so oft fem nockur uñivendir ſier og trwir Evangelio, vill Gud fyrirgiefa honum Syndina af einſkiærri Naad fyrir Chriſti Verdſkulldan, hver ed med ſinu Bloodi a Krofsinum hefur fullu bætt fyrir allrar Veralldariñar Syndir. Eph. 1, 7. I hverium vier hofum Endurlauſnina fyrir hañs Blood, fem er Syndaña Fyrirgiefning.

530. Hverium Moñum vill Gud fyrirgiefa Syndina?

Ollum ſañ ydrandi og trwudum Saalum, eñ eigi þeim Idrunarlauſu og Vantrwudu. Poſt. G. B. 2, 38. Giorid Yſirboot, og hver ydar einn laati ſkijra ſig i Nafni JEſu Chriſti til Fyrirgiefningar Syndaña. Ezech. 18, 21. 22.

531. Hveriar, edur hvad margar, Syndir vill Gud fyrirgiefa?

Allar Syndir, þær ſtærſtu aſamt med þeim ſmærſtu,

ſmærſtu, þegar Syndariñ ſnijr ſier ad eins af Hiarta.

1. Joh. 1, 7. Ef vier gaungum i Liooſinu lijka ſem hañ ſiaalfur i Liooſinu er, þa høfum vier Samfielag iñbyrdis, og Bloodid JEſu Chriſti hañs Sonar, hreinſar oſs af ollum Syndum.

532. Med hverin Medali veitir Gud Mønnum Fyrirgiefning þeirra Synda?

Med ſijnu heilaga Evangelio, hvert hañ hefur giefid Makt og Mindugleika til ſijnum Pienurum ad predika hier a Jørduñi, i ſiñ Stad, fyrir ollum Jdrandi, til Syndaña Fyrirgiefningar.

Luc. 24, 47. Ad predika laata i ſijnu Nafni Jdran, og Syndaña Fyrirgiefning a medal allra Piooda.

533. Hvert er þad Medal a Mañſins Sijdu fyrir hvert vier odlunſt Syndaña Fyrirgiefning?

Eckert añad eñ Trwiñ, ſem medtekur Chriſtum, og i honum Riettlætid, af einſkiærri Nad.

Gb. Poſt. 13, 38. 39. Ydur bodaſt fyrir þeña Syndaña Fyrirgiefning, og af ollu þvi, af hverin þier gatud eigi riettlaatir vordid i Moyſis Logmaali, eñ hver hañ trwir a þeñan, ſa er riettlaatur.

534. Pienar ecki þeſsi Lærdoomur uñ Fyrirgiefning Syndaña til Andvaraleyſis?

Margir ad ſoñu misbrwka hañ þar til, og falla i þvi ſtærri Fordæming, eñ Guds Børn upporvaſt vid þeſſa Nad, til Elſku fulls Packlæris, og eñ meiri Guds Otta.

Pſal. 130, 4. I hia þier er Fyrirgiefningiñ ſo ad

Meñ

Meñ ottist þig.

535. Hvad er Lijkamans edur Holdsins Uppriſa, ſem Pridia Greiniñ høndlar uñ framűveigis?

Ad fyrir Guds Kraft ſamteingiaſt aftur at þeim efſta Deigi Lijkamir allra þeirra Daudu Sœlunum, ſem þær biuggu i adur, og upprijſa ſumir til eylijfrar Gledi, ſumir til eylijfrar Pijnu. Joh. 5, 28. 29. Su Stund mun koma, at hverri, þad allir þeir ſem i Grofunum eru, ſkulu heyra hañs Rodd. Og þeir munu þa framűgœnga ſem Gott giordu til Lijſſins Uppriſu, eñ þeir ſem illa giordu til Doomſins Uppriſu Joh. 6, 40. Dan. 12, 2.

536. Gietur þetta møguliga ſkied?

Jai, þvi Gudi, ſem af eingu ſkapadi Jordina, og þañ firſta Mañ af Jorduñi, er eingiñ Hlutur omøguligur. Luc. 1, 37.

537. Er naudſynligt ad trwa Uppriſu þeirra Daudu?

Jai, fyrir Sakir Guds Riettlœtis, ſem bœdi launar og ſtraffar; Þvi til þeſs horfir bœdi Von þeirra Trwudu, og Skielfing þeirra Ogudligu.

1. Cor. 15, 13. 14. Ef Uppriſa Framűlidiña er ecki, þa er Chriſtur og ecki uppriſiñ. Eñ ef ad Chriſtur er eigi upp aftur riſiñ, ſo er vor Predikan onijt, þa er og ydar Trw onijt.

538. Munu Lijkamarnir i Uppriſuñi verda eins at ſig komnir og hafa ſomu Eiginligleika ſem nu?

Nei, þeir munu þa hafa andliga Eigiñligleika,

og

og vera odaudligir, oforgeingiligir, og hæfir til ad medtaka añadhvert himneſka Gledi, edur Helvijtis Pijſlir eylijfliaana.

1. Cor. 15, 42. 43. 44. Pad verdur ſaed naatturligur Lijkami, eñ mun upp aftur rijſa andligur Lijkami, etc.

539. Hvert fara ba peir uppriſnu Lijkamir hiedañ med Sælunum?

Eftir pad bwid er ad hallda Doomiñ, fara peir Fordæmdu i eylijfañ Helvijtis Eld, Kvalir og Pijnu, eñ peir Utvolldu i pad himneſka eylijfa og ſæla Lijf. Matth. 25, 34 41. 45.

540. Hvad er pad eylijfa Lijf?

Eitt fullkomid Samkvæmi med Gudi, par peir Sæluhoolpnu, a Sælu og Lijkama fullkomliga frijadir fraa Syndiñi og ollu Illu, nioota oendanligs og ouñrædiligs Fagnadar, Fridar, Gledi, og Vegſemdar, og loſa Gud med ollum Utvolldum Einglum oaflatanliga. Pſal. 17, 15. 1. Cor. 13, 12. 1. Theſſ. 4, 17. Rom. 2, 6. 7.

541. Hvad er ſa eilyfi Daudi?

Ein ſkañarlig og Angiſtar-full Utſkwfun fraa Sælu Guds: Eñ i heñar Stad, gniſtandi og breñandi Ellds og Orma Kvol, a Sælu og Lijkama.

Matth. 25, 41. Farid burt fraa mier pier bolvadir i eylijfañ Eld, pañ ſem fyrirbwiñ er Fiandanum og hañs Arum.

542. Hverier komaſt i Helvijtis eylijfañ Dauda og Pijnu?

Allir

Allir þeir sem lifad hafa i Syndunum af asettu Radi, og eru i ydrunarleysi, Vantrw, Andvaraleysi, og raungri Ætlan um Guds Nad, burtdaudir, og þeir kallast eylijfliga utskwfadir fra Gudi.

543. Hvad er þessi Utskwfan?

Ad sa alvijsi Gud, hefur, ecki af nockru fortakslaust asettu Radi, helldur vegna Mañana eigin moothrooanligrar Þvermoodsku ausyktad, ad utskwfa þeim, og fordæma þa alla, sem hañ hefur fra Eylijfd fyrirsied, ad hañs Nad villdu sijfelldliga ecki sina, helldur forsmaa, og blijfa i þeirra Ydrunarleysi og Vantrw til Enda.

Joh. 3, 18. Hver sa hañ trwir dæmist eigi, en hver hañ trwir eigi, hañ er nu þegar dæmdur, þviad hañ trwdi eigi a Nafn eingietins Guds Sonar.

544. Hverier verda Hlut-takandi i Gledi og Sælu þess eylijfa Lijfs?

Allir þeir sem sañarliga hafa trwad a Christum, lifad Christiliga, og stadid i þvi stodugir allt til Enda; Og þeir kallast Utvaldir.

545. Hvad er Utvalningin?

Ad Gud hefur til ætlad alla þa til eylijfs Lijfs sem hañ hefur fra Eylijfd fyrir-sied ad mundu vilia medtaka þa fraumbodnu Nad, trwa a Christum, og i þeirri Trw stodugir standa til Enda.

Rom. 8, 28. 30. Vier vitum, ad þeim, sem Gud elska, þiena allir Hlutir til hins besta, þeim sem

eftir

eftir Fyrirhyggiuñi kalladir eru. Þviad hveria hañ hefur ædur fyrirhuædda, þa hefur hañ og tilskickad, þad þeir skylldu verda saulijkir hañs Sonar Jmind, so ad hañ siælfur sie Frumgietningur æ medal margra Brædra. Eñ hveria hañ hefur fyrirhuædda, þa hefur hañ og kallad, eñ hveria hañ hefur kallad, þa hefur hañ og Riettlætta giordt, eñ hveria hañ hefur riettlætta, þa hefur hañ og dyrdarliga giordt.

Ut af Drottiñligri Bæn.

546. Hvad æ ad vera jdnglig Ydkun eins trwads Christins Mañs?

Ad hafa siina Umgeingni med Gudi i Bæniñi, og heilogum Hugleidingum, vidlijka sem þa Madur umgeingst og talar einlægliga vid Vin siñ. Psal. 19, 15. Eph. 6, 18.

547. Hvad er þad ad bidia?

Þad er ad tala einfalldliga vid Gud i sijnu Hiarta, utausa siñi Eftirlængan fyrir honum, kvarta fyrir honum uñ sijnar andligar og lijkamligar Naudsyniar, og af iñsta Gruñi Salariñar, fara einhvers æ leit med alvarligri Laungun hiæ honum. 1. Tim. 2, 13.

548. Hver æ so ad bidia?

Allir Meñ, og jafnvel Smaaberniñ. Psal. 8, 3. Þvi þad er eigi alleinasta ein Skylda sem befolud er i Odru Bodordinu, og añars oflijga, ad oss hæfir ad bidia, helldur er þad og eiñig ein Næd og Velgiorningur, ad vier audvirdiligir og ohrein-

ir

ir meigum og þorum ad bidia. Luc. 11, 1. 13. Cap. 18, 1. 8. Pſal. 50, 15.

549. Gieta þa allir Menn bedid a þann hatt ad Gudi sie þægiligt?

Nei, ecki þeir Ydrunarlausu, þvi þeirra Bæn er Gudi Andstygd; Helldur þeir sem aðadhvert eru umvendtir. edur eru a Umvendunar Veigi.

Joh. 9, 31. Vier vitum ad Gud heyrir eigi Synduga, helldur þad, ef nockur er Guds Dijrdkari, og giorir eftir hans Villa, þann heyrir hann.

550. Hvern a Madur ad tilbidia?

Alleina þann þrijeina Gud, sem alleinn kann ad bænheyra, og veita þad sem vier eftir Oskum.

551. Hvar a skal Madur byggia sijna Bæn?

Hann skal byggia hana a Jesu Christi Forbienustu og fyrirboon hia Fodurnum.

Joh. 16, 23. Sannliga, sannliga seigi eg ydur, ef þier bidied Fodurinn nockurs i mijnu Nafni, þa mun hann giefa ydur þad.

552. Hvernig a Madur ad bwa sig til Bænarinnar?

Madur skal i hiartanligri Idran, taka fyrir sig einlægann Asetning, ad vilia þioona Gudi, og mootstrijda alvarliga allri Synd, venda sijnu Hiartalagi fra veralldligum Hlutum, þeinkia um sijna stooru þreingiandi Naudsyn, setia sier fyrir Sioonir, ad sa Heilagi og Myskunsami Gud er þar nalægur, og sawa so, med Andvorpunum, um Bænarinnar Anda, allri sinni

Sálar Eftirlongun til Guds, so sem til eins tijk-
ugligs Uppsprettu Bruns allrar Giædsku.

553. Hvernig er vor Bæn og Samtal vid Gud
ad vera lagud?

Hun er ad skie, i sonarligu Trausti med Gud-
ræckni, Audmiikt, og Kærlijkunarsomu Hiarta-
lagi. Par af verdur eiinig ad koma, Audmiikt
og Lotning i Lijsamans Skicki og Hattalagi,
fyrir peim Allsmegtugasta Gudi, eins og gior-
di Guds eigiñ Sonur, og heilagra Dæmi eru til,

Psal. 95, 6. Komid, lattum oss tilbidia og nid-
urkrimpa og framűfalla, fyrir peim Drottni sem oss
hefur giordt.

1. Tim. 2, 8. So vil eg nu pad, ad Meñirnir bid,
ie i allum Stodum, og upphefie heilagar Hendur
an Reidi, og Orvinglunar.

554. Hvenær og hvar er Madur ad bidia?

Alltijd og allstadar, helldst i Einrømi

Luc. 18, 1. Hañ sagdi eina Eftirlijking til peirra
par uppa, ad Meñ skylldu jafnañ bidia og eigi aflæta.

Matth. 6, 6. Nær pu bidst fyrir, pa gack iñ i pitt
Svefnhws, og lyk Dyrunum aftur, og bid pu
Fodur pin i Leynum, og Fadir pin sa i Leynum
sier, mun pier pad opinberliga aftur giallda.

555. Á Madur ad bidia eftir Bænabookum alleina?

Lijka af Hiartanu og med eigiñ Ordum.

556. Gieta Born og einfallt Fookk vel utskijrt sijna
Hiartans Þanka med sijnum eigiñ Ordum?

Jau, pvi vid Gud kañ Madur ad tala, eins
vel, jen einfalldligar eñ vid Meñina, og par ad

auki

auki giefur hañ sijnum Bornum Nædariñar og Bænariñar Anda, Sach. 12, 10. Rom. 8. 15, 26.

557. Hvad margslags er þa Bæniñ?

Tveñslags: Su Jñvortis, þa Hiartad talar alleina i Andvarpaniñi, Eftirlaunguniñi, og hoogværliga upplyftir sier til Guds, sem kallast jdualig Bæn, er bædi mar og biriar ad hafa i frami midt i Erfidi og Sijslunum. Su Utvortis, þa Muñurin talar af Nægd Hiartans, og ca vissum Tijmum framm ber sijna Þanka og Eftirlanganir med Ordunum.

Psal. 19, 15. Lat hier þockuast Ordrædur mijns Muñs, og Mailid mijns Hiarta fyrir þier: Drottin minn Frelsari og minn Endurlausnari.

Psal. 55, 17. 18. Eg vil aikalla til Guds, og mun Drottin hiaalpa mier: Um Kvolld, Morgna og Middeigi, vil eg kveina og graata, þa mun hañ heyra mijna Rauft.

Dan. 6, 11. Daniel fiell ca sijn Knie Þrisvarsinnum ca Deiginum, badst fyrir, lofadi og þackadi sijnum Gudi. Pf. 119, 164. Pf. 38, 10. Es. 29, 13. 14.

558. Eigum vier alleina ad bidia fyrir sialfum oss?

Nei, vier eigum ad bidia fyrir ollum, og þo þad væri vorir Ovinir, eñ sier i Lagi eigum vier ad bidia fyrir Yfirvalldinu, fyrir Kieñifedrunum, so og fyrir vorum andligum Brædrum og Systrum.

Jac. 5, 16. Bidied hver fyrir odrum þad þier heilbrigdir verdid.

Matth. 5, 44. Bidied fyrir þeim er þdur giora Ska-

da, og Offooku veita.

559. Uñ hvad eigum vier ad bidia?

Ecki alleinasta uñ lijkamligar Gæfur, so sem Upphelldi, Frid, Heilbrigdi, hvers vier eigum ad bidia, med þvi Forordi: Ef þu villt Drottiñ! Helldur sierdeilis uñ andligar Gæfur, so sem: Fyrirgiefning Syndaña, Styrk Trwariñar, hreint Hiarta, goodañ Undirbwning til Daudans og eylijfa Sæluhiælp. Þo hæfir ecki ann Forords ad bidia uñ þær andligu Gæfurnar, sem ecki eru alldeilis naudsynligar til Sæluhiælpar, so sem ad komast framar i andligt Volædi, fiña hiæa sier stoora Diorfung Trwariñar, edur mikla andliga Gledi, og so fleyra. Matth. 6, 9. Luc. 11, 1.

560. Hver er su allra fullkomnasta og bessa Bæn?

Su heilaga Bæn, Fadir vor, sem JEsus sialfur hefur kiendt sijnum Lærisweinum og ollum oss ad bidia med. Matth. 6, 9 13. Luc. 11, 2. 4.

561. Hvernig suudurdeilist þessi Drottiñliga Bæn?

I Iñgæanginñ, Sio Bænirnar, og Nidurlagid:

562. Hvad er Iñgæanguriñ?

Þad orugga Trwar Avarp: Fadir vor þu sem ert æ Himnum!

563. Þvi verdur Gud æavarpadur i Bæniñi sem eiñ Fadir?

Gud vill med þessu Fodur Nafni tilleida oss og locka, ad vier trwa skulum, etc. Las framar

Frædiñ

Frædiñ hier uñ.

564. Kuña lijka þeir Ydrunarlausu ad hafa þad Trwar-Traust, ad kalla Gud a Himnum siñ Fodur?

Hañ er ad soñu allra Fadir eftir Skopuniñi, Vidhalldinu, og hañs naadarsamligum Vilia til ad uñvenda þeim, og frelsa þa; Þo samt kuña þeir Ydrunarlausu ecki ad kalla hañ Fodur, so leingi sem þeir ecki Endurfædast, og odlast eiñ sonarligañ Anda, þvi añars er þeirra rietti Fadir i Helvijti.

Joh. 8, 44. Þier erud af Fodurnum Fianda, og eftir Gyrudum ydar Fodurs þa vilied þier gisra.

565. Hver kañ þa ad kalla Gud Fodur siñ?

Þau Endurfæddu og soñu Guds Born, jafnvel þo þau sieu veik.

Gal. 4, 6. Med þvi þier erud Born, hefur Gud sendt Anda sijns Sonar i ydar Hiortu, kallandi, Abba, kiæri Fadir.

566. Hvar fyrir er sagt, Fadir vor, eñ ecki Fadir miñ?

Þvi sierhvor Christiñ Madur a ad bidia i Einingu Andans, og Naadariñar, med hinum odrum, og fyrir hinum odrum, so sem fyrir siaalfum sier.

567. Hvar fyrir kollum vier Gud þañ Fodur sem er a Himnum?

Til ad upplyfta Hiartanu, og þvi helldur ad upporva Virdingarfullt Trwnadar Traust, til

þess allra Hærsta, sem sier og megnar alla Hluti.
Matth. 6, 32. Ydar himneskur Fadir veit (ad) þier þurfid alls þessa vid.

568. Eru margar Bænir i Fadir vor?

Sio, af hverium Fioorar þær Fyrstu hlijda uppa þad Gooda sem vier bidium um, eñ Þrlær sijdari hlijda uppa þad Illa, sem vier oskum ad umflija.

Fyrsta Bæn.

Helgist þitt Nafn.

569. Hvad merkir Guds Nafn?

Hañs Eiginligleika, Ord, Sacramenti, og allt þad sem honum sierdeilis tilheyrir.
(Sia framar Añad Bodord.)

570. Verdur þetta Guds Nafn heilagra af því vier bidium þess?

Guds Nafn er sañarliga i sialfu sier heilagt, eñ, vier bidium hier, ad þad mætti og so hia oss helgast.

571. Hvernig helgast Guds Nafn?

Þa Guds Ord kieñist klart og hreint, og vier, etc.

Matth 5, 16. Lattid so ydvart Ljos lijsa fyrir Mońunum, so ad þeir sæi ydar Goodverk, og dijrdki Fodur ydar a Himnum.

572. Hvernig verdur Guds Nafn vanhelgad?

Med raungum Lærdoomi og ogudligu eda Hræsnisfullu Lijferni; Þvi hver sem odruvisi kieñir

kiennir eda lifir, eñ Guds Ord bydur, etc.

Rom. 2, 23. Þu hroſar þier af Lögmalinu, og vanvirdir Gud fyrir Yfirtrodſlu Lögmalſins.

Sia Ezech. 36, 22. 23.

573. Kañ eñ Idrunarlaus Syndari vel ad bidia med þeſſari Fyrſtu Bæn?

Nei, ecki af ſañarligu Hiarta, þvi hañ er ſialfur ſaa ſem lastar og vanheidrar þetta heilaga Nafn.

Annar Bæn.

Tilkomi þitt Riki.

574. Er Guds Stiornan edur Riki margfallt?

Þrefallt, Sem er:

1.) Natturuñar Riki, i hverju hañ med ſijnu Almætti ſtiornar ollum ſkepnudum Hlutum eftir ſijnum Vilia.

2.) Nadar Riki, þad er Kyrkiañ, edur Samneyti Heilagra, hvar hañ ſtiornar ſijnum trwudum Bornum fyrir ſiñ Heilaga Anda i Ordinu og Sacramentunum.

3.) Er Dyrdariñar edur Tignariñar Himneſka Riki, i hverju þeir ſem Christo tilheyra ſkulu eylifliga rikia med honum i fullkomniñi Sælu og Gledi.

575. Uñ hvert af þeſſum Rikinum bidium vier i Annari Bæniñi?

Um Nadariñar og Dijrdariñar Riki.

576. Hvernig kiemur Guds Riſti til vor?

Þegar vor Himneſkur Fadir giefur oſs ſiñ

Heilaga Anda, etc.

577. Kañ eiñ Jörunarlaus Syndari vel ad bidia med þessari Añari Bæn?

Nei, ecki af sañarligu Hiarta, þvi hañ er hræddur vid Heilags Anda Stioornan, amast vid Guds Riki, og lifir af Asetningi i Satans Riki.

578. Hefur Satan þa lijka eitt Riki?

Jæa, þessarar Veralldar Gud og Hofdingi er kroftugur i Bornum Vantrwariñar, og undir hañs Stioornan standa allir sem eigi eru endurfæddir, allt þangad til þeir uñivendast.

Col. 1, 13. Sæa ed oss hefur frelsad af Yfirvalldi Myrkrana, og hefur oss iñsett i Riki sijns elskuliga Sonar.

579. Hvar af þeckiast þeir þa sem eru i Diofulsins Riki?

Þar af, ad þeir þiona Syndiñi, og giora Diofulsins Vilia, so sem væri hañ þeirra Herra.

1. Joh. 3, 8. Hver sæa Syndina giorir, er af Diofinum.

Þridia Bæn.

Verdi þiñ Vilie sem æa Himni, so og æa Jordu.

580. Hvad er Guds Vilie?

Guds Vilie er vor Helgan fyrir Trwna og Kiærleikañ, eftir Logmallnu og Evangelio.

1. Joh. 3, 23. Petta er hañs Bodord, þad vier trwum æa Nafn hañs Sonar JEsu Christi, og elskum hver

hver annañ, so sem pad hañ gaf oss Bodordid.

1. Thess. 4, 3. Pad er Vilie Guds vdar Helgan.

581. Skiedur pessi Guds Vilie alltijd og hia ollum?

Nei, pvi par sem Guds Rijki kiemur ecki til, par skiedur ecki helldur hañs, helldur Diofulsins, Heimsins og Holdsins Vilie.

582. Hvernig skiedur pa pessi Guds Vilie?

Pegar Gud hindrar oll vor ill Raad og vondañ Vilia, etc.

583. Gierir pa Vilie Mañsins ecki neitt Gott ef hañ maa vera sialfraadur?

Nei, pvi vors Holds Siñislag, er Fiandskapur i giegn Gudi, hverki peckium vier pad sem oss er Reyndar nytsamligt, nie hofum Rænu aa ad leita pess, nema Gud upplijsi vorn Skilning, og hneigi vorn Vilia til ad leggia oss undir pad sem hañ vill vera laata, pvi hañs Vilie alleina er vijsdooms-fullur, goodur og fullkomiñ.

584. Gietur Guds Vilie skied hier aa Jorduñi af Mañunum, eins og hañ skiedur i Himninum af Englunum?

Jaa, po hañ verdi eigi so fullkomliga, pa gietur hañ skied samt med so hiartanligri Einlægni, med Gledi, og Alvorugiefni.

585. Er pad noog ad vier i Hlijdniñi gierum Guds Vilia?

Nei, oss biriar og so ad lijda poliñmoodliga pad sem Gud vill vera laata, og giefa oss olldungis undir hañs Hond, lijka sem eiñ siwkur leggur sig i Læk-

arans Hendur.

1. Sam. 3, 18. Eli sagdi: Hañ er Drottiñ, hañ giori hvad honum er þeckt.

586. Gieta Veralldariñar Børn med sañarligri Hiartans Alvøru bedid med þeirri Þridiu Bæn?

Nei, þvi þau strijda af Asetningi moti Guds Vilia, og vilia ad hañ hagi sier eftir þeirra dærligum Vilia, eg syndsamligu Siergiædi.

Fioorda Bæn.

Gief oss i Dag vort dagligt Braud.

587. Hvad skilst fyrir dagligt Braud?

Allt þad sem eigi mæa can vera til þessa Lijfs-Biargar, etc. Og er eigi alleina bedid um, ad vier meigum odlast þetta, helldur ad þad meigi einig blessast oss.

588. Þvi kallast allt þetta Braud?

Af þvi Braudid er þad almeñasta og naudsynligasta Medal, til Lijkamans Biargar og Upphelldis.

589. Hvers vegna bidur þu um dagligt Braud?

Þvi eg æa ad vera canægdur med naudsynligt Upphelldi, can þess ad kieppast eftir yfirflootanligu.

1. Tim. 6, 8. Nær vier høfum Fædi og Klædnad, so lætum oss nægia.

590. Þvi er tillagt þetta Ord, i Dag?

Þvi eg mæa eigi ala Dñ anars Morguns, helldur læta hverium Deigi nægia sijna Pieaning.

ning. Matth. 6. 34.

591. Þvi seigir þu: Gief oss vort Braud?

Vegna þess vier iñilyklum eiñig vorn Naunga i Bæniñi, lijka þess vegna, ad vier eigum ad bidia, ad vier mættum eta vort eigid Braud, eñ ecki stolid Braud med Rangiæti og Leti, af hverju ordsakast ad gaunga ca Vonar-vol.

2. Thess. 3, 12. Slijkum biodum vier og cauniñum þa, fyrir vorn Drottiñ JEsum Christum, þad þeir erfidi med Spaklæti, og eti sitt eigid Braud.

1. Thess 4, 11. 12.

592. A þa sca sem bidur uñ dagligt Braud ad erfida lijka fyrir þvi?

Jca.

1. B. Mos. 3, 19. I þijns Andlitis Sveita skalltu neyta þijns Brauds.

593. Mca hiñ Rijki þa ecki vera ollungis Idiulaus?

Nei, first hañ vill eta, þa ca hañ ad erfida, þad er, giora nockud Gott, hvad sem vera kañ til Dyrdar Gudi og Gagns Naunganum.

1. Pet. 4, 10. Þiooni hver odrum, hver eiñ, med þeirri Giof sem hañ hefur odlast, so sem goodir Forstioornarmeñ margvijsligrar Guds Nadar.

Fimta Bæn.

Fyrirgief oss vorar Skulldir, so sem vier og fyrirgiefum, vorum Skulldunautum.

594. Hvad fyrir Skuld edur Gialld er þad, sem vier bidium Gud ad fyrirgiefa oss?

Vorar

Vorar Syndir med þeirra forþienta Straffi, tijmanligu og eylijfu.

595. Vill Gud fyrirgiefa þa Skuld ann Betalijngs ?

Christus hefur betalad þañ sijdarsta Pening fyrir oss, sem eigi kuñum siaalfir ad betala, þar fyrir bidium vier i hañs Nafni uñ Naad og Fyrirgiefning.

596. Hefur Syndariñ Þørf ad bidia dagliga uñ Fyrirgiefning Syndaña, þegar Gud hefur einusiñi tekid hañ til Naadar ?

Jaa, lijka so sem vier þurfum dagliga Brauds vid, so þurfum vier og lijka Naadar og Fyrirgiefningar med, þvi vier ; Þvi midur ! Syndgum dagliga af Breiskleika, jafnvel þo Guds Born syndgi eigi framar af Asetningi edur Illgyrni.

Pſ. 19, 13. Hver kañ ad formerkia hversu oft hañ misgiorir? Fyrirgief þu mier miñ heimugligañ Brest.

597. Hveriu lofum vier Gudi i þessari Bæn þa vier leitum Fyrirgiefningar til hañs ?

Ad vier aftur aa mooti vilium fyrirgiefa og forlaata vorum Skulduunautum, þad er hinum odrum Moñum, sem brotid kuña ad hafa i mooti oss, jafnvel þo vier forþienum eckt þar med af Gudi Syndaña Fyrirgiefning.

Col. 3, 13. Uñlijdid hver añañ, og ef ad nockur hefur Klogu-Maal moot odrum, þa fyrirgiefid þad hver odrum iñbyrdis, lijka so sem Christur hefur fyrirgiefid ydur, so skulud þier eiñig.

Luc. 6, 37. Fyrirgiefid, so mun ydur fyrirgiefid verda.

verda

598. Kañ þa sa Hatursfulli og Hefndargiarni ad bidia med þessari Fimtu Bæn sier til nocknrs Gagns?

Nei, þvi med þvi þad er eigi satt ad hañ fyrirgiefi þeim sem giordt hafa honum i mooti, þa bidur hañ, ad Gud vilie ecki helldur fyrirgiefa sier sijnar Syndir, og þad skiedur eigi helldur; Eñ Reidi Guds blijfur yfir honum, lijka so sem Reidi hañs yfir Naunganum.

Syr. 28, 1. 2. Hver sijn siaalfur hefnir, a þeim mun Drottiñ aftur hefna, og honum eiñig hañs Syndir aftur hallda. Fyrirgief þijnum Naunga, þad sem hañ hefur misgiordt vid þig, og bid sijdañ, so munu þier og lijka þijnar Syndir verda fyrirgiefnar.

Matth. 6, 15. Ef þier fyrirgiefid eigi Mañunum sñ Brest, þa mun ydar Fadir eigi fyrirgiefa ydur ydar Brot.

Slotta Bæn.

Eigi iñleid þu oss i Freistni

599. Freistar Gud nocknrs Mañs?

Hañ er ecki eiñ Freistari til þess Vonda, þvi þad er mootstædiligt hañs Heilagleika. Jac. 1, 3.

600. Eru þar þa meir eñ einslags Freistingar til?

Ja, sumar eru af Gudi til Gooda, eñ hinar til Ills eru af Dioflinum, Heiminum, og voru eigiñ Holldi.

601. Hvad eru eiginliga þær Freistingar sem koma fra Gudi?

Þær

Þær eru nockurskonar vijst Asigkomulag, andligt edur lijkamligt, sem Gud lætur Menn i rata, til þess ad reyna þa, og læra sia, hvert i þeirra Hiarta er sönn Trw, Kiærleiki, edur Poliñmædi.

602. Seig þa nockud til Dæmis uppa sodðañ Freistingar?

So reynist og freistast sa Rijki, med sijnum Rijkdoomi, hvert hañ sie unyskunsamur, sa Fatæki, med siñi Orbyrgd, hvert hañ sie anægdur, sa Mektugi, med siñi Makt, hvert hañ sie lijtilætur, sa Vesæli, med siñi Eymd, hvert hañ sie poliñmoodur, sa sem hverki sier nie siñur Huggun, er þar med reyndur, hvert hañ gieti trwad, eingu ad sijdur.

603. Peckir Gud ecki an þessa Hiarta Mañsins?

Ad vijsu þeckir Gud hañs iñstu Þanka ad leingdar, eñ hañ vill, ad Maduriñ verdi sialfum sier og odrum riett kuñugur.

Joh. 6, 6. Þetta sagdi hañ af því ad hañ villdi reyna hañ, þviad hañ visst vel, hvad hañ villdi giora. Sia Eftirdæmi Abrahams, 1. Mos. 22, 1. etc. Israels Fooks i Eydimörkuñi, 2. Mos. 16, 4. Ezechiæ 2. Chron. 32, 31.

604. Bidium vier þa i Siottu Bæniñi, ad Gud freisti vor alldeilis ecki?

Nei, því þad er oss oftliga misa nytsamligt.

Jac. 1, 2. 3. Brædur mijnir elskanligir! reiknid þad fyrir allañ Fognud, nær þier i margvijsligar

Freist-

Freistingar fallid, og vitid pad ydar Trw verkar Polinmædi.

605. Hvad er pa Meining pessarar Bænar?

Ad sialfur Gud vildi eigi freista vor framm yfir vort veika Megn; heldur audsyna sig trwfastañ, og giefa soddañ Enda a Freistinguñi, ad vier fauum pad polad, og pa hañ lijdur pad, ad vorir Ovinir freista vor, pa setie hañ peim riett Takmark.

606. Hverier eru peir Ovinir sem freista vor til hins Bonda?

Peir eru: Diofulliñ, Heimuriñ, og vort eigid Hold og Blood.

607. Hvernig freistunst vier af pessum vorum Saluhialpar Ovinum?

1.) Diofulliñ, sa rietti Freistari, iñfijtur vondum Hugreñingum, eins og odrum gloandi Pijlum.

Joh. 13, 2. Diofulliñ hafdi sendt i Hiarta Judæ Simonis Ischarioth ad hañ sviki JEsum.

2.) Heimuriñ, pad er Heimsins Born, freista med Ognan, Tillockan, hneixlanligum Eftirdæmum, og illum Muñrædum, sem spilla goodum Sidum.

Ordsk. B. 1, 10. Son miñ, pegar illir Skalkar locka pig, pa fita pu peim ecki.

3.) Vort Hold og Blood, edur ill Nattura, so sem hiñ naulægasti og hæskasamligasti Ovinur, freistar vor med illum Syndum og Lostingum sem i Hugiñ koma. Jac.

Jac. 1, 14. Hver eiñ freistast, nær hañ tilteigist af sinni eigiñ Gyrnd, og lockadur verdur.

608. Hvad ca sca ad gisra sem freistadur verdur til þess Vonda?

Hañ skal vaka, bidia, og strijda med þeim andligu Hervopnum i mooti þessum Hraskasamligu Ovinum.

Eph. 6, 16. 17. 18. Uñ fram alla Hluti, þa hondlid Trwariñar Skiolld, med hverium þier kuñid wt ad slockva oll Elldlig Skeyti þess eitrada Ovinar; Og grijpid Hialm Hialprædisins, og Sverd Andans, hvert ad er Guds Ord, og bidied jdugliga i allri Naudþurft, med Bœnum og Beidni i Andanum, og þar til vakid med ollu Stadfesti og Akalli fyrir Heilognum,

609. Er ecki Vantrwedur hœdiligir Pancar og Huxanir miñ Gud, hraskasamligar Freistingar af Diosflinum, og Mañsins Hiarta?

Jw, eñ sierhver trwadur Madur, sem hefur Andstygd ca þvi, og strijdir þar ca mooti, eftir fremsta Megni, mca hugga sig þar vid, ad Gud sier, ad honum er bad eigi i Sialfrædi, helldur er þad ein sarlig Piaaning, su er og ad sijdustu verdur til Sœluhialpar Nota.

610. Gietur Madur eigi sialfur leidt sig i Freistni?

Ju, þa hañ ei flijr og fordast, allt Tœkifœri til þess sem Illt er, helldur les skadligar Bœkur, uñgengst uggalaust med Bornum Veralldariñar, edr tekur sier, framyfir sitt Embœrti, þa Hluti fyrir Hendur, sem kuña ad lada hañ til Synda, og Hneixla hañ.

611.

611. Hvad er Hneixli?

Ein Asteiting, sem liggur i Veigi fyrir vorri Saalu, og kañ ad verda heñi til Falls.

612. Er þa Hneixlid margslags?

Tveñslags.

(1. Giefid Hneixli, sem odrum verdur giefid, med syndsamligum Ordum, Atvikum, Athofnum, Forsoomun (þess sem gioraſt skal) edur og med Misbrwkun siña Frijheita, sierdeilis þa þad skiedur af þeim, sem i þeim þremur Hofud-Stiettum eru yfir adra bodnir til goodrar Fyrirmindar.

(2 Tekid Hneixli, sem raangliga er tekid af þvi sem er saklauſt og gott.

Matth. 18, 7. Vei sie Heiminum fyrir Hneixlanir. 1. Cor. 8, 13. Rom. 14, 13. o. ſ. f.

Matth. 15, 12. 13. 14. Þa geingu hañs Læriſveinar ad honum og ſogdu: Veitſtu, ad þa er þeir Phariſæi heyrdu þad Ord, hneixludust þeir? Eñ hañ ſvaradi og ſagdi: Oll Plantan hveria miñ Himneſkur Fadir plantar eigi, mun upprætaſt. Lætid þa fara, þeir eru blindir og blindra Leidtogar, ef blindur leidir añan blindañ, þa falla þeir baedir i Grofina. Joh. 6, 60. 61.

Siounda Baen.

Helldur frelſa oſs fra Illu.

613. Er margslags þad Illa sem vier hier afbidium?

Fernslags, nefniliga, so mikid sem ahrærir Saalu, Lijf, Æru og Gotz, og þar Diofulliñ er illur, Jaa, Ordſok til alls hiñs Illa, þa bidium vier og

i þessari Bæn mooti honum.

614. Hvad er Illt, sem snertir og skadar Sælina?

Sialf Syndiñ, sem er Root alls Ills, naganди Samviuska, Forherding, Orvijnglan, og Eylijf Helvijtis Angist.

615. Hvad er Illt, sem snertir og skadar Lijkamañ?

Allrahanda Siwkdoomar, og adrar tilfiñanligar særar Kvalir, af Hwngri, Kullda, Fangelsi, Landflootta, og odru þesshattar.

616. Hvad er Illt, sem snertir og skadar Æru, vora og Goots?

Raun Tijmañligra Audæfa af Ovinum, edur Pioofum, Ellds-Bruni, Vatns-Vodi, svijvirdiligur Armoodur, Hædung og Skom̃.

617. Hvad eigum vier helldst ad afbidia af ollu þessu hinu Illa?

Pad sem Illt er æhrærandi Sælina, þvi ef vier hofum Frid vid Gud i einni goodri Samviusku, þa kuñum vier ad hughreysta oss i ollu odru Mootlæti, þvi þad er þa first eiñ heilsusamligur Kross.

618. Af hverju er Krossiñ heilsusamligur?

Þvi hañ nidurdempar Syndina, Sialfræði Holldsins, og Elskuna til Heimsins, uppvekur Eftirlaungun eftir þeirri Himneskú Roosemd, hañ æfir, reynir, og styrkir Trwna, og heñar Averti, (einig) Bænina, Yfirvegan Guds Orda, Audmiskt, Polinmædi, Reynslu, og Vonina; Hañ lætur Guds Nad og Almætti merkiast i vorum Breyskleika, hañ giorir oss samlijka JEsu Mind,

og

og leggur so Veigiñ til þess stærri Vegsemdar.

Post. Giornb. 14, 22. Oss biriar fyrir margar Hrellingar iñ ad gaanga i Guds Riki.

619 Eru eigi þeir Ogudligu og so Tijdum Krossberendur?

Nei, eingiñ er Krossberari, nema þess Krossfesta JEsu Eftirfilgiari; Eñ sæ Ogudligi hefur ad sonu margar Plægur, sem hañ oftast nær giorir sier sialfur. Psal. 32, 10.

620. Hvenær verdur eitt Guds Barn fullkomliga frelsad fræa ollu Illu?

I Daudanum, sem þvi er ein Frelsan fræa þessum Daudans Lijkama.

621. Megum vier þa nockud oska oss Daudans?

Ecki af Opoliñmædi, heldur af Leida aa Synd iñi, og Trwariñar Eftirlaungun til þeirrar fullkomnu Sameiningar vid vorn Hiartk æra Endurlausnara, eñ þo so, ad vier med Poliñmædi befolum þad hañs Vilia.

Phil. 1, 23. Eg hefi Gyrnd aa fræa ad skiliast, og hiaa Christo ad vera.

622. Hafa þau Oeuñvendudu Heimsins Born nockra Ordsok ad oska sier Daudans?

Nei, þvi þa þau giora þad, yfirvega þau eigi hvad þar eftir skal fraam vid þau koma, og hversu herfiligur ad er sa Kvalastadur, sem þeirra Saalir komast i med Daudanum.

623. Hver fær þa Saaluhialpligañ Dauda?

Sa sem deyr i Drottni, þad er i rietru Trwar-

iñar Samfielagi vid Herran JEsum.

Opiñber. B. 14, 13. Sælir eru þeir Framlidnu sem i Drottni deya i fraa þessu. Jaa, Andiñ segir, ad þeir hvijli af þeirra Erfidi, eñ þeirra Verk filgia þeim eftir. Ebr. 11, 13.

624. Eru þa eigi allir sælir, sem kalladir eru so, þa þeir eru daudir?

Nei.

Spek. B. 3, 1. Saalir riettlaatra eru i Guds Hendi, og eingiñ Pijna snertir þær.

625. Hvernig hliodar Nidurlagid af Fadir vor?

Þviad þitt er Rijkid, Maatturiñ, og Dijrdiñ, ad Eylijfu, Amen.

626. Hvar fyrir miñist su bidiandi Saala þessara Hluta sijdarst i Bæniñi?

Vegna þess, ad þad er kroftugt Medal til Uppvrvunar i Trwñi og Voniñi uñ Bænheyrsluna, ad miñast aa Guds Rijki, Magt og Dijrd.

627. Hvad merkir þad Ord Amen, sem seinast er tillagdt?

Þetta okuña Ord merkir Jaa, vissuliga, sañliga, þad skal verda.

628. Kañ Madur þa ad vera viss uñ, ad hañ verdi bænheyrdur, og odlist þad sem hañ bidur uñ?

Jaa, þvi Gud hefur befalad ad bidia, og lagt Befalninauñi Fyrirheytid til, so þad skal skie ad hañ skal bænheyra oss. Amen, Amen, þetta skal þier allt vissuliga giefast. Lijka so verdum vier vissir giordir þar uñ af Fyrirboon Christi, Heilags

lags Anda, og allrar Christiligrar Kyrkiu.

Luc. 11, 9. Bidied, og mun ydur giefast, og leitid ad, og munud þier finna, kniied a, og mun fyrir ydur upplokid verda. Psal. 50, 15. Es. 65, 24. Joh. 16, 24.

629. Eñ skiedur þad þa alltijd?

Jaa, nema so sie ad Madur bidie i mooti Guds Vilia, edur uñ þad sem hañ helldur oss sie eigi þienanligt, og þa veitir hañ oss eigi þad sama, helldur añad betra i þess Stad

1. Joh. 5, 14. Þad er su Diorfung sem vier hofum til hañs, ad ef vier bidium neckurs eftir hañs Vilia, þa heyrir hañ oss. 2. Cor. 12, 8. 9.

630. Lætur Gud þa Bœnheyrsluna koma strax fraṁ?

Stundum, eñ eigi avallt; Þvi þa hañ vill ad vier jdkum oss i stadfastri Trw, Von, og Poliúmœdi, þa dregur hañ Hiælpina undañ uñ Stundar Sakir, og lætur hana koma i rettañ Tijma. Siaa Habac. 2, 3. 2. Pet. 3, 9.

631. Seig mier nu Loksins: Hvad a þa ad koma Mañi tik þess ad bidia kostgiæfiliga?

Guds Befalning og Fyrirheit, Mañesskiuñar eigiñ Neyd, og yppærlig Nytsemd, (sem hun hefur af Bœna-Jdiuñi), so og, ad Trwiñ kuñi ad eflast, og Gud verdi dijrdkadur og lofadur fyrir Bœnheyrsluna.

Ut af Skijrnar Sacramentinu.

632. Hvad er eitt Sacramenti?

Þad er sierdeilis heilog Handtiering (heilagt

Verk, og heilsu Þiónusta) iñsett af Gudi, i hverri hañ med synilegum Medolum framűbijdur, veitir og stadfestir sijna osynilegu Nad og himneſk Giædi.

633. Hvad mørg voru Sacramentiñ i Gamla Testamentinu?

Tvo; Umſkurniñ, og Pæska-Lambid.

634. Hvad skilur þu fyrir Umſkurnina?

Gud skipadi Abraham ad allt Karlkyns af hañs Sædi, skylldi endiliga umſkieraſt eftir Fædinguna, og medtakast med þvi mooti i Saattmala vid Gud, þo reiddu Gydingarnir sig raungliga uppa Umſkurn þeirra i Holldinu, þar þeir voru eigi ad Hiartanu umſkornir i Andanum. 1. Mos. 17, 19. etc. Rom. 2, 28. 29. Jerem. 9, 26.

635. Hvad skilur þu fyrir Pæska Lambid?

Pæska Lambid var tilsett af Gudi a Dogum Mosis, til Miñis um Utleidslu Israels Folks af Ægyptalandi; Med þvi var og þeirra Trw stadfest, um þañ Messiam sem koma atti, hver og einig mundi laata slaatra sier eins og einu Lambi.

2. Mos. 12, 1. 10. 1. Cor. 5, 7. Ebr. 11, 28.

636. Eru mørg Sacramenti i Nya Testamentinu?

I Stadiñ fyrir Umſkurnina og Pæska Lambid hefur vor Drottiñ JEsus iñsett eñur Tvo i þvi Nya Testamenti, sem er: Su heilaga Skijrn og þad heilaga Kvolldmaaltijdar Sacramenti.

637. Eru þa allir Christnir skylldugir ad tijdka þau heilogu Sacrament?

Ja,

Jaa, þeim byriar ad þacka Gudi fyrir þvilijk Naadar Medol, og eingañveigiñ ad forsooma þau nie fyrirlijta; Eñ meiga þo eigi aan sañcar Idrunar og Tewar, hafa eitt saavijsligt Traust aa Brwkun þessara Medala, (edur i siñi Hugskots Blindni reida sig uppaa þad, ad þeir verdi Saaluhoolpnir, first þeir hafi þessi Medol brwkad.)

638. Hver Mismunur er þa aa þessum Tveimur Sacramentum?

I Skijrnar Sacramentinu verdur Mañeskian so sem i giegnum sinar Dyr laatiñ iñ i Guds Kyrkiu og samteingd Guds Naadar og heilagra Samfielagi; Eñ fyrir verdugliga Brwkun Alltaris Sacramentisins stadfestist og stirkist heñar Saal i þvi Gooda, sem aadur var uppbiriad.

639. Hofum vier margt ad athuga uñ Skijrnar Sacramentid?

Preñt, sem er; hvad þad er? Hvad Gott Gud veitir oss med þvi? Og hvar til þad skylldar oss?

640. Hvad er Skijrnar Sacramentid?

Skijrniñ er ecki einsamallt Vatn. Les Frædiñ.

641. Hvad er hun þa meira?

Hun er þad Vatn, sem samañ er reyrdt og bundid, etc.

642. Er þa margslags veruligt Efni i þeirri Heilsgu Skijrn?

Tveñslags: nefniliga, Vatnid og Guds Ord, samlagad Vatninu.

643. Hvad fyrir Vatn er þad?

Pad er riett nœtturligt og almeñiliat Vatn.

644. Hvert er þad Ord sem samlagad er Vatninu?

Pad er JEsu Ord: Matth. 28, 19. Marc. 16, 15. 16. Farid ut og kienid øllum Pioodum, og skijrid þœr i Nafni Fodur, og Sonar, og Heilags Anda.

645. Hvad er Jñihalld þessara Orda?

Pad er tveñslags, sem er Skipan ad skijra og lœta sig skijra, so og lijka Fyrirheitid uñ Saluhiælpina handa þeim sem eru skijrdir, og þar med sañarliga trwa.

646. Hvernig er farid ad skijra?

Mañinum er dijft i Vatnid, ellegar þvi er ausid yfir hañ, i Nafni Guds Fodur, Sonar, og Heilags Anda.

657. Hvar fyrir nefnist þeirrar Heiløgu Preñingar Nafn vid Skijrnina?

Pad hefur Christus so skipad til þess, ad atvijsa þar med, ad sa skijrdi kiemst þa i nœkvœmt Samkvœmi, og Sameining vid Gud, heyrir honum til, og er teiknadur med hans Nafni.

648. Hver œ so ad skijrast?

Allar Pioodir, so hefur Christus skipad i Jñsetningar Ordunum, og lijka eiñig Ungbarniñ, þad eru allir Meñ ad eingum undañteknum, sem vilia komast isi i Guds Sofnud, og verda Saluhoolpnir.

649.

649. Hver maa skijra?

Pegar Naudsyn krefur, maa pad giora hver eiñ Christiñ Madur, eñ regluliga verdur Skijrniñ framiñ og veitt af Guds Pienurum, sem eru Verkstioornar Meñ (Raadsmeñ) yfir Guds Leyndardoomum. 1. Cor. 4, 1.

650. Hvad Gagn og Nytsemd er ad Skijrniñi?

Pad hun verkar og frañkvæmir i oss Fyrirgiefning Syndaña, frelsar oss fraa Daudanum og Diofslinum, og giefur ollum peim eylifst Lijf, sem trwa pessum Guds Ordum og Fyrirheitum.

Guds Ord og Fyrirheitiñ eru pessi.

Marc. 16, 16. Hver hañ trwir og verdur skijrdur, saa skal Sauluhoolptiñ verda, eñ hver sem ecki trwir hañ skal fordæmast.

651. Hver er Meining pessara Orda?

Pessi: Ad Skijrniñ giorir oss Tvofalldt Gagn, first frijar hun oss fraa miklu Illu, par næst veitir hun oss mikid Gott.

652. Hvert er sierdeilis pad Firsta Illa sem Skijrniñ frelsar oss fraa?

Syndiñ, fraa hverri hun frelsar oss, pad er, ad kvitt verdur giefid bædi Sekt og Straff Uppruna Syndariñar, so vel sem peirrar Gioranligu, og Makt og Yfirraad Syndariñar verda nidurdempud, fyrir Christi Kraft, i peim sem skijrdar er, jafnvel po Syndariñar Root takist

eigi i burt til fulls.

Rom. 6, 4. Þvi erum vier og eiñig med hønum grefstradir, fyrir Skijrnina i Daudañ, uppa þad, ad lijka sem Christur er uppvakiñ fra Daudum, fyrir Dijrd Fodursins, lijka so skulum vier gaanga i einu nyju Lijferni.

653. Hvad er þad Añad Illa, sem Skijrniñ frijar oss fra?

Daudiñ; Þvi allar Piaaningar, og sa sijdasti Vidskilnadur hiedañ fra þessu Lijfi, er þeim, sem eru Skijrdir, og Trwadir Christnir Meñ, ecki nockurt Straff edur Skada, helldur eiñ Abati, blessadur Kross, og eiñ Saaluhiaalpligur Heimflutningur, og Iñgaangur i þad eylijfa Lijf, med þvi lijka sa andligi og eylijfi Daudi hefur og tapad allri siñi Makt yfir þeim.

1. Cor. 15, 55. og 57. Daudi! hvar er þiñ Broddur? Helvijti! hvar er þiñ Sigur? Gudi sieu Packir, sem oss hefur Siguriñ giefid fyrir Drottiñ vorn JEsum Christum.

654. Hvad er þad Pridia Illa sem Skijrniñ frelsar oss fra?

Diofulliñ, hver ed tapar siñi Makt a þeim sem fyrir Skijrnina eru komnir fra Myrkrunum til Liossins, og fra Andskotans Valldi til Guds. Posl. Giørnb. 26, 18. Col. 1. 13.

655. Hefur Christur ecki frelsad oss fra Syndiñi, Daudanum og Diosllinum: Hvernig tileinkast þa Skijrniñi, ad hun hafi frelsad oss fra þessu?

Vegna þess, Skijrniñ er þad Medal, fyrir hvert

hvert vier komunst i Samfielag med Christo og niootum hans Velgiorninga.

Gal. 3, 27. So margir af ydur, sem erud skijrdir uppa Christum, þier hafid Jklædst Christo. Rom. 6, 3. 4.

656. Hvad Gott utvegar Skijrnin oss i Stadin þess Illa sem hun frijar oss fra?

Eylijst Lijf og Sæluhialp, sem eigi kan anad en filaiast ad med Fyrirgiefning Syndana, hia þeim Christnu, sem skijrdir eru og trwa.

Marc. 16, 16. Hver han trwir og verdur skijrdur, sa skal hoolpin verda, en hver eigi trwir, han skal fordæmast.

657. I hverju er Sæluhialpin innifalin?

I þvi, ad sameinast vid Gud, og niota Guds; Þvi han er sia ædsti Goodi, og su veruliga Sæla. Joh. 17, 21. 27.

658. Verda þa allir Sæluhoolpnir sem eru skijrdir?

Nei, ecki allir, helldur þeir skijrdir, sem trwa; Þvi Christur seigir, ad hver sem ecki trwi, skuli verda fordæmdur, jafnvel þo han sie skijrdur.

659. Er þad þa moguligt ad Smæbørnin hafi Trwna?

Ja, þvi þau gieta tekid a morti Verkun Heilags Anda, jafnvel þo þad vitist og fornemist eigi.

Luc 1, 15. Þegar i Moodurkvidi mun han uppfylltur verda af Heilogum Anda. Psal. 22, 10. 11. Psal. 8, 3. Matth. 18, 6. Cap. 19, 14.

660.

660. Fordæmaſt þau Ungbørn ſem deya aadur eñ þau hlioota Skijrn?

Eingañvelgiñ, þvi þau forakta eigi, helldur miſſa þad Medal Naadariñar, ſem Gud hefur ad ſoñu bundid oſs vid, eñ eigi ſiaalfañ ſig, þvi lijka gietur hañ giordt Saaluhoolpiñ aan Skijrnar.

Matth. 18, 14. So er eigi Vilie Fodur ydar ſem aa Himnum er, ad eiñ af þeſſum Smaau tapiſt.

661. Med þvi þad er ſo ſtoor og mikilsverdur Hlutur ad frelſa Meñ fraa Syndiñi, Daudanum og Diøflinum, og gieſa þeim þad eylijſa Lijf, ſeig mier þa: Hvernig kañ Vatnid ad fraamkvæma ſo vegliga Hlnti?

Vatnid maa ecki ſlijks orka, helldur, etc. Les Frædiñ framar hier uñ.

662. Þvi kallaſt Skijrniñ Endurfædingarlaug?

Þvi ad Skijrniñ er Endurfædingar Medal hiaa þeim Ungu, lijka ſo ſem Ordid (er Endurfædingar Medal) hiaa þeim Gomlu.

663. Eñ hvar fyrir kallaſt Skijrniñ ein Laug edur Vatnslaug i Ordinu?

Þad er talad i Eftirlijking, þvi ſo ſem nijfædd Born verda laugud og þveigiñ, af lijkamligum Saurindum, ſo verdur Saaliñ, med Skijrnar Laugiñi, þveigiñ og hreinſud af vidbiordsligum Syndariñar Saurindum.

1. Petr. 3, 21. Skijrniñ er ecki Burttekt Holdſins Saurugleika, helldur Saattmaali goodrar Samvitſku vid Gud.

664. Þvi kallaſt Skijrniñ i þeſſum Ordum eiñ Saattmaali?

Af þvi i heñi framsetiast Spursmæl nockur, og verdur iñgeingiñ eiñ viss Sættmæli, þegar Gud giorir Loford vid Mañiñ, og Maduriñ giorir aftur æ mooti Loford vid Gud.

665. Hverju Goodu lofar Gud Mañinum i þessum Skijrnar Sættmælа?

Øllum þeim mikilsverdu Hlutum, sem vier hofum adur heyrt, sem er: Frijan fræ Syndiñi, Daudanum og Dioflinum, eñ Hlutskipti i eylijfu Lijfi, edur Barna Rætti og Arftoku i Guds Rijki.

666. Hverju Goodu lofar Madur þa Gudi aftur æ mooti i Skijrnar Sættmælanum?

Þessu ad hañ vilie afneita, afsegia, og i mootstanda Dioflinum, og øllum hañs Verkum, sem er: Prældoomur Syndariñar, og øllu hañs Athæfi, nefniliga: Hoffrazt þessarar Veralldar; So og, ad hañ vilie trwa æ Gud Fodur, Son, og Heilagañ Anda.

667. Er þad møguligt ad hallda þeña Sættmæla goodrar Samvitsku?

Jæa, fyrir Guds Nad er þad møguligt fyrir þa trwudu, sem vaka, bidia, og strijda dagliga æ mooti Dioflinum og hañs Athæfi.

Phil. 4, 13. Eg formæa alla Hluti fyrir þañ, sem mig mættugañ giorir, sem er Christur.

668. Eñ syndga þau trwndu Guds Børn eigi ofliga af Breiskleika?

Jw, þvi midur! Þo falla þau eigi þar fyrir ur Nædar Sættmælanum vid Gud. Rom. 8, 1.

669.

669. Hvernig skiedur það þa, ad Madurin fellur fra sijnum Skijrnar Sattmæla?

Það kañ ad skie, añadhvert:

1.) Med þeim Hætti sem lijtid ber a, og eigi formerkist, med Andvaraleysi, þegar Skijrnar Sættmæliñ er eigi alltijd hafdur fyrir Augum sier, eftir því sem Ariñ fiolga, Nadar-Verkunum Heilags Anda er mootstadid, soñ Bænrækni, og riett Yfirvegan Guds Orda forsoomast, og þa Madur giefur tapt ad vera athugasamur uñ sitt Hiarta, og hættir a því, ad strijda vid þa andliau Ovini, oa Siñislagid verdur so sijdañ hvad af hverju eftir Veralldariñar Hættalagi Veralldligt, Hiegoomligt, O-andligt og Holldligt, hvar til Forelldrarnir, eru almeñiliga, og það opt med stoorri Astundan, hin stærsta Orsok. Ebr. 3, 12. 14. Rom. 12, 2. 1. Joh. 2, 15. 17. Jac 1, 27. Cap. 4, 4.

Ellegar 2.) Það skiedur, so meir ber a, edur meir eftirtakanliga, þa Madurin fellur i opinberar og utvortis drottnandi Syndir Illvilians, og i Skalkapor. Eph. 4, 29 30. Es 3, 16. o.s.f.

670. Þegar einhver hefur nu so med Hyrduleysi edur Illrædis Syndum rofid sin Skijrnar Sættmæla, er þa eingrar Nadar framar ad vænta fyrir hañ?

Jw, a medañ eñ er Kostur a ad ydrast, (i Umvendunar og Trwariñar Standi) med því Gud a Nadariñar Tijma kallar alla Synduga til Yfirbootar. Jer. 3, 1. 6. 7. Es. 55, 6 7. Ezech.

Ezech. 33, 11. 2. Pet. 3, 9.

671. Skal sa þa skijrast uppa nijtt sem vill uñvenda sier?

Nei, eingañveigiñ, þvi sa Skilmæli sem rofiñ var a Mañsins Sijdu, stendur eñ þa oraskadur a Guds Sijdu, og hañs Trigd verdur ecki ad eingu fyrir Mañana Vantrw. Rom. 3, 3.

672. Hvad er þa su Uñvendan, fyrir hveria eiñ Syndari kiemst aftur a nij i Guds Nad og Sattmæla goodrar Samvitsku?

Ad ydrast eda uñvendast, er ad kañast i Hiarta sijnu vid sijnar Syndir, sem Madur drijgt hefur, og alla Vanart siñar Syndumspilltu Natturu, læta þær gaanga sier til Hiarta, hrellast af þeim, og hata þær, og ad hafa iñiliga Eftirlaungan eftir Guds Nad i Christo, og setia sier alvarliga i Siñi ad betra siñ Lifnad.

673. Hversu margslags Uñvendun edur Idrun er til?

Tveñslags: þeirra Follnu, og hiña er Standa.

674. Hvad er Idran þeirra Follnu?

Þegar su Mañeskia sem fra Guds Nad er falliñ, og i Syndiñi er daud, verdur fyrir Guds Kraft aftur uppvakiñ til þess andliga Lijfsins fyrir Trwna, forlijkud vid Gud, og þañig alldungis uñvendud og uñbreitt.

2. Tim. 2, 25. 26. Og straffid þa sem þraulætir eru, ef ad Gud giæfi þeim einhvorju Siñi Yfirboot, Sañleikiñ ad vidurkieña, og Endurvitkadir verda ur Diofulsins Snoru, af þeirri þeir faungadir eru, eftir

eftir hans Vilia. Jer. 3, 1. 6. 7. Eph. 2, 4. 5. Post. Giørnb. 26, 18.

675 Hvad er Idran peirra sem Standa?

Pegar peir Trwudu bera dagligt Angur fyrir peirra umlidnu Syndir, og eñ þa vidlodandi Avirdingar, bidia Gud Fyrirgiefningar a peim i JEsu Nafni, og einsetia sier ad deyda allar Gyrndir.

Gal. 5, 24. Peir sem Christo tilheyra, peir Krossfesta sitt Hold med Gyrndum og Tilhneigingum. 2. Cor. 7, 1. 1. Joh. 3, 3.

676. Eiga Menn endiliga ad vita peña Misnun?

Jat, til ad burtdrijfa Andvaraleysid frat Heimsins Bornum, sem meina, ad pau ydrist og umvendi sier dagliga, sierdeilis pegar pau gaanga til Skrifta, po pau sieu eñ pa andliga daud, og an Hugskotsins edur Hiartans Lagfæringar, og hafi eigi lagt riettan Grundvoll Idrunariñar fra daudum Verkum. Ebr. 6, 1.

677. Hversu margir eru Partar sañrar Idrunar?

Tveir, sem er, fyrst Angur og Treigi fyrir Syndirnar, par nærst, Trwñ a Drottin Jesum, hverrar Avoxtur ad er su nija Hlijdni.

678. Gietur Madurin eigi trwad a, og huggad sig vid JEsum Christum, nema hañ finni adur firri til Angurs fyrir Syndirnar?

Nei, su Trw sem skal hondla Christum, hlijtur ad uppkveikiast med þvi, ad vier finnum til vors

syndug

syndugu Eymdarhags, því añars erum vier einir af þeim, sem meina þeir sieu hraustir og heilbrigdir, er eigi þurfi Lækningar vid. Matth. 9, 12.

679. Hvad er sañarligt Angur og Treigi fyrir Syndirnar?

Andlig Særing og Hrelling sem sundurkremur Hiartad, og lætur því so sem svijda, Jaa, kreistir fijka aa stundum Tar og Græt ut af Syndarans Augum.

2. Cor. 7, 10. Su Hriggd sem er af Gudi, verkar Idran til Hialprædis, hvers eingañ ydrar, eñ þessa Heims Hriggd verkar Dauda. Matth. 26, 75.

(Sia 672. Spurning.)

680. Hvad stoort aa soddañ Angur og Treigi ad vera?

Gud sialfur hittir þañ rietta Maata, eftir sierhvers Syndara andligu og naattarligu Tilstandi, eñ ad minsta Kosti hlijtur þad alvarliga ad hrella oss, ad vier hofum med Syndunum tapad Guds Naad, og so eigum vier ad vera hræddir vid Syndina sem sialfañ Diofuliñ, so sem sia er af Dæmi Davids i ollum hañs Idrunar Psalmum.

681. Hvar af aa ad koma soddañ Angur fyrir Syndirnar?

Ecki allaina af Kvijda fyrir Syndariñar Straffi, því þa er þad eins og Achabs Hræsni, 1. Kong. B. 21, 27. og so framveigis; helldur og so sierdeilis af Hatri til sialfrar Syndariñ-

ar, sem og af Yfirvegan Guds Eiſku og Velgiorninga, þa Madur sier sitt skielfiliga Opacklæti vid soddañ eiñ goodañ og Giædsku-rijkañ Gud.

682. Hvad er til Raada fyrir eiñ hrædddañ og aangraadañ Syndara, so ad hañ kuñi ad rietta vid, og falla eigi i Ørvinglan?

Hañ skal jaata sijnar Syndir, og leita Guds Naadar i Christo med Trwñi.

683. Fyrir hverium aa Madur ad jaata Syndir sijnar?

Fyrst fyrir Gudi, sem alla Hluti veit ad soñu, eñ utheimtir þo þvilijka Audmijkt: Þar eftir, fyrir sijnum Naunga, ef Madur hefur misgiordt vid hañ; Hier til hlijdir og, ad þeir, sem hafa sturlad Sofnudiñ med opiñberum Hneixlunum, forlijki sig vid hañ aftur aa nij med opinberri Medkieñingu, og ad sijdustu skal Madur jaata sijnar Syndir fyrir Saaluforgaranum.

Jac. 5, 16. Jaati hvor odrum sijnar Syndir, og bidied hver fyrir odrum, þad þier heilbrigdir verdid.

684. Hverjar Syndir aa Madur ad medkieña?

Ecki allar Breiskleikans Syndir, sem eru, því midur! fleyri eñ vier siaalfir vitum, helldur þær, sem hellst þvijnga, naga, og orooliga giora Samvitskuna; Þo aa ecki ad giøraſt hier af nockur Papiſk Samvitsku-Kwgan, so sem þad kyñi ecki ad fyrirgiefaſt, sem Madur skriftadiſt ecki uñ sier i Lagi; Helldur skiedur soddañ sier-

dellis

deilis Medkieñing alleina vegna ſiñar ſtooru Nytſemdar, þar ed Sæluſorgariñ, þa Syndariñ ſo opnar fyrir honum ſitt Hiarta, og ſo ſem uteys ſijnu Hiartalagi fyrir honum, fær Hentugleika til ad koma hañs Samvitſku til Hiælpar, æ mooti ſoddañ Syndum, med miklu betri Undirvijſan, Nædlegging og Huggun; Og æ Kieñifadiriñ þeſſari heimugligri Medkieñingu eiñig ad leina.

Pſal. 32, 3. 4. 5. Þa ed eg villdi haſa þagad, þa urdu mijn Bein mættlaus, af miñi dagligri Veinan. Þvi ad þijn Hond var Nætt ſem Dag þvong yfir mier, ſo ad mijn Vokvan upphornadi, ſo ſem æ Sumar hornar, Sela. Þar fyrir medkieñi eg þier mijnar Syndir, og dreg ecki Dulur æ miñ Misgiorning. Eg ſagdi: Jæta vil eg Drottni mijnar Yfirtrodſlur, þa fyrirgafſt þu mier þañ Misverknad miñar Syndar, Sela.

685. Hvad hlijdir nu framar til ſañarligrar Yfirbootar edur Idrunar?

Sæ Añar Partur Idrunariñar, og ſæ ſem meſt rijdur æ, er Trwiñ æ Chriſtum, hvar uñ æ dur er hondlad i Pridiu Greiniñi.

686. Seig þu mier þa og ſo hier, hver ad ſie Trwariñar rietti Verknadur og Adferd, edur Ydkan hiæ einum Angurs-fullum Syndara?

Þegar eiñ fræfalliñ Syndari, gyrniſt ad leita Guds Naidar, og komaſt aftur i ſiñ Sæijrnæ Sættmæla, þa fiñur hañ eigi ſtrax i ſijnu Hiarta

Kraft þess fullkomna Athvarfs og Trwnadar Trausts (sem hañ leitar til hiæ Gudi) helldur biriast Trwiñ hiæ honum med Hwngari og Porsta, þad er, Eftirlaungun eftir Christi Riettlæti.

687. Hvernig fær hañ þa frekara Transt og Disrfung Trwariñar?

Þegar hañ bidur og les med Eftirlæungan, og yfirvegar Ord Evangelii, þa lockast hañ og ladast til af JEsu Astsemdar Tilbodi.

Matth. 11, 28. Komid til mijn allir þier sem erfidid, og Þwnga erud hladnir, eg vil endurnæra ydur.

688. Kañ þa Sættmæli Skijrnariñar lijka ad koma hier til Huggunar og Trwarstyrkingar einum Syndara?

Jæ vissuliga; þvi þar ed Sættmæliñ af Guds Alfu stendur alltijd oraskadur þa standa og Nadar Dyrnar opnar, fyrir þeim Syndara sem ydrast og leitar Nadar, Jæ, Gud stendur allañ Dagiñ med utbreidda Arma Elskuñar, til ad taka æ mooti og fadma ad sier aftur æ nij þa fortøpudu Synina sem koma heim aftur til Fødur-Hwsins. Luc. 15, 20. Es. 65, 1. 2. Rom. 2, 4. Cap. 5, 20. 1. Tim. 2, 4.

689. Verdur Syndariñ þa endurfæddur ad nju æ Tijma hañs Jdrunar, eftir þad hañ hefur tapad þeirri fyrstu Skijrnar Nad, sem hañ endurfæddi?

Jæ, sierhver Umvendan fræ daudum Verkum og Uppvakning ad lifa i nijum Lifnadi, er nij Fæding.

690. Er Skijrniñ þa ecki þad einasta Medal Endurfædingariñar?

Nei,

Nei, Ordid hefur sama Kraft og Verkan.

1. Pet. 1, 23. So sem þeir, hverier endurbornir eru, eigi af forgeingiligu, helldur af oforgeingiligu Sædi, sem er af Ordi Guds lifanda, þad æfinliga blijfur.

691. Seig mier fraamveigis med Lutheri Ordum hvad Skijrniñ merkir?

Hun merkir þad, ad sa gamli Adam, etc. Les Frædiñ.

692. Hvad er sa gamli Adam, edur gamli Madur?

So kallast Vanart þeirrar Syndum-spilltu Nætturu, su Uppruna Synd sem i oss bijr, med sijnum syndsamligum Tilhneigingum, og Lystingum, sem vier hofum allt i Arf tekid eftir Adam.

Eph. 4, 22. So afleggid i fra ydur eftir fyrri Breitni hliñ gamla Mañiñ.

693. Hvad a ad gisra vid þañ gamla Adam?

Þañ a ad deydast og dreckiast, þad er, undirprickiast med dagligri Ydran, og a þad verdum vier miñtir med Skijrniñi, i hverri þeir yfirausast Vatninu sem skijrdir eru, edur þeir dijfast i þad, eftir Hæiti þeirrar Firstu Kyrkiu.

694. Hvad er sa Nye Maduriñ?

Pad sama sem su nija andliga Art og Nætturu, Siñislag, Upplijsing, Eftirlæingan og Kraftur, sem giefast med Endurfædinguñi.

695. Hvernig a þessi Nye Madur dagliga ad fraamkoma æ meir og meir, og upprijsa i oss?

Pañveg, ad vier fyrir Endurnijanina og heñar Kraft, forum dagliga vaxandi i þvi Gooda, og

lætum nu Guds Mind og Christi Siñslag æ meir og meir birlast, og æsañast i voru Frañferdi, hvar til vor Skijrn skylldar oss, so og eiñig eigum vier þar uñ æmiñtir ad vera, þa vier siæum þa vera upptekna aftur ur Vatninu, sem skijrdir eru, (þar sem so er farid ad skijra eftir Sid hiñar fyrstu Christni) og æ þvi hvers Christiñs Mañs Lijferni, ad vera hañs daglig Skijrnar Jdkun (so æ hver Christiñ Madur daglega ad læta skijrast.)

Eph. 4, 23. 24. Endurnijed ydur i Anda vdvars Hugskots, og klædist þeim nija Mañi, sem eftir Gudi er skapadur i sañarligu Riettlæti og Heilagleika.

696. Hvar stadfestist eñ nu framar þessi Sañleiki uñ Deyding Adams og Christi nija Lijfgun i þeim skijrdu Christnu?

St. Pæll seigir:

Rom. 6, 4. Þvi erum vier og eiñig med hønum greftradir, fyrir Skijrnina, i Daudañ, uppa þad, ad lijka sem Christur er uppvakiñ fræ Daudum, fyrir Dijrd Fodursins, lijka so skulum vier gaunga i einu nyju Lijferni.

697. Hvad er Skylldu þeirra sem hallda Børnum undir Skijrn?

1.) Ad þeir miñist sijns Skijrnar Sattmæla, og proofi sig siælfa, hversu þeir hafi halldid hañ, og einsetie sier ad lag færa þad sem i þvi er æfautt ordid.

2.) Ad þeir bidie hiartanliga fyrir þeim, sem þeir hallda undir Skijrn.

3.) Ad þeir sijdañ, eftir þvi sem Þorf giorist, og þeir

þeir hafa Efni til, hialpi til ad Barnid uppfoostrist i Otta Guds, og þess vegna eiga riettskickadir, og sañ Christnir goodir Meñ þar til ad utveliast.

Ut af Altarisins Sacramenti.

698. Er þad margt sem vita skal og athuga uñ þetta Heilaga Sacramenti?

Sierdeilis Fernt, sem er, hvad þad er, hver þad a ad brwka, til hvers Gagns þad er, og hvernig Madur a sig til þess verdugliga ad bwa.

699. Hvad er Sacramentum Altarisins, edur su Heilaga Kvølldmaaltijd?

Sañarligt Hølld og Blood, vors Herra JEsu Christi undir Braudi og Vijni, iñsett af Christo siaalfum til þess, ad Christnir Meñ skylldu eta og drecka þad.

700. Hvar af veitstu þetta?

Af Iñsetningar Ordunum, sem lesa ma hiar Matthæum, Marcum, Lucam, og St. Paulum og hlíooda soleidis,

Vor HErra JEsus Christus, og s.fr.

701. Hver hefur iñsett þa heilogu Kvølldmaaltijd?

Vor HErra JEsus Christur, a hvers Sañleika og Almætti vor Trw a i þessum Leyndardoomi ad grundvallast.

702. Hvenær iñsetti hañ hana?

A þeirri Nætt sem hañ var forradiñ til Dauda, og þess vegna kallast hun lijka su Hei-

laga Kvøldmaaltijd.

703. Rijdur nockud oc ad vita þessa Tijmans Krijngumstædu?

Jaa, þvi þar af siaaum vier vors JEsu Elskurijka Umhyggiu fyrir oss, ad þo hann vissi sijn Daudans Angist væri strax fyrir Hendi, var honum meir hugad umm oss enn siaalfann sig.

704. Hvernig iinsetti hann þetta heilaga Sacramentum?

Med sierdeilis Ordum og Adferd, bædi þa hann utdeildi Braudid og Vijnid.

705. Hvad giordi hann og sagdi, þa hann utdeildi Braudid, edur þann firra Partiin af þessu Sacramenti?

Hann took Braudid, giordi Packir, braut þad, og gaf s. L. o. s. þ. e. m. L.

706. Hvad giordi hann og sagdi, þa hann utdeildi Vijnid edur þann seina Hlut Sacramentisins?

Hann took Kaleikin edur Bikariin, med Vijni i, og sagdi: Dreckid allir hier af, þetta er Kaleikur hins N. T. i. m. B. etc.

707. Til hvers skylda oss þessi Ord og Verk?

Til ad trwa Ordunum, og giora eftir þeim himum somu.

708. Hvad margslags Hlutir eru þad þa sem vier trwum ad sien i Sacramentinu?

Tveinslags, adrir Jardneskir, syniligir; Og adrir Himneskir, osyniligir.

709. Hverier eru þeir Jardnesku Hlutir?

Sann-

Sañarligt og naatturligt Braud og Vijn. Luc. 22, 18.

710. Hverier eru þeir Himneſku Hlutir?

JEſu Chriſti ſañarligur Lijkami og Blood, ſameinad vid Braud og Vijn.

711. Gietur þu ſied og fornumid þad?

Nei, hverki ſie eg, nie verd var vid añad eñ Braud og Vijn.

712. Trwir þu þa ad þar medtakiſt eigi nockud meir?

Eg trwi, ad eg aſamt Braudinu, medtaki ſañarligañ Lijkama Chriſti, og aſamt med Vijninu, Chriſti ſañarligt Blood.

713. Hvad kiemur þier til ad trwa þvi?

Peſsi Ord Chriſti: Takid og etid, þad er miñ Lijkami. Item, dreckid, þad er mitt Blood.

714. A þetta ſo ad ſkiliaſt, ad Braud og Vijn umbreitiſt med Bleſſaniñi i Chriſti Hollð og Blood?

Eingaſweigiñ; Braud og Vijn helldur ſiñi Naatturu ſamt, og eru þad þau voru fyr, þvi eftir Bleſſanina kallar Paulus þad eñ þa Braud, og Reynſlañ ſijnir, ad þad gietur fwnad, ſo ſem añad ſama ſlags, med þvi Sameiningiñ millum þeſs Jardneſka og Himneſka varir eigi leingur, eñ aa medañ þad er brwkad, þa Sacramentid verdur utdeilt og medtekid, og mai þvi alldeilis einga Hiatrw hafa aa Leifum þeim ſem

af því eftir verda.

715. Eiga þa Ordiñ so ad skiliast, ad þad brotna Braud og uthellta Vijn sie einasta einber Merking og eitt Miñis-Teikn Christi kramda Lijkama, og uthellta Bloods?

Nei, su Meining fullnægir eigi helldur Frelsarans Ordum, sem eigi seigia, þad Merkir, helldur, þad Er miñ Lijkami, etc.

716. Hvernig er þad þa Christi Lijkami og Blood?

Þañ eiginliga Mæta til þess, mæa hverki nie kañ vor Holldlig Skinsemi rañsaka, eñ eftir því sem merkia og ælykta er af Ritningariñar Ordum, seiglum vier: Braud og Vijn i Altarisins Sacramenti er Christi Lijkami og Blood, fyrir eina dulda, eñ þo sanna og algiorva Sameining, Samteinging edur Samnautn.

717. Hvar med stadfestum vier þeña Lærdoom?

Med St. Pals Ordum.

1. Cor. 10, 16. Sæa blessadi Kaleikur hvern vier blessum, er hañ ecki Samteining Christi Bloods? og Braudid hvert vier briootum, er þad eigi Sameining Christi Lijkama?

718. Verdur þa Holld og Blood JEsu Christi ad Fædu fyrir Lijkamañ?

Nei, Altarisins Sacramenti er eigi iñsett til Vidhalldz Lijkamanum, helldur so sem Braud og Vijn hressa og stirkia Lijkamañ i (allra) krostugasta Mata, so er og Christi Lijkami og Blood Fæda Salariñar, (hressa hana og styrkia) til þess andliga Lijssins. 719.

719. Handa hverium er su Heilaga Kvolld-maaltijd iũsett?

Handa sañ Christnum Moñum, sem eru komnir so til Vits og Ara, ad peir gieta proofad sig sialfa, eñ eigi handa Vitlausu Foolki, edur o-mindugum Bornum.

720. Eru peir pa allir sem hafa Vit og Rænu hæfir til ad nivota peirrar Heilogu Kvolld-maaltijdar?

Nei, eftir Christi Jñsetningu hæfir eingum ad eta af pessu Braudi, og drecka af pessum Kaleik, nema hañs eigiñ Lærisveinum, pad er peim sem ydrast, trwa aa hañ, og breita eftir honum, Eñ eingañveigiñ eru peir sem gaanga eins og hañs Kross Ovinir, par til hæfir.

1. Cor. 10, 21. Eigi faid pier i señ druckid Kaleik Drottins og Diosflaña Kaleik, pier gietid og ecki i señ, Hvittakarar ordid Matbords Drottiñs, og Matbords Diofulsins.

721. Hefur pa sa Ogudligi eingañ Riett til Altarisins Sacramentis edur Gagn af pvi?

Nei, olldungis ecki, so leingi sem hañ helldur aafrañ i sinu Idrunarleysi, og tekr eigi Siñaskipti, pvi so sem sa sem er naatturliga daudur, kañ ecki ad eta naatturliga Fædu, so kañ og eigi peim sem er andliga daudur, pad er, Idrunarlaus, (hver ed kallast lifandi daudur) ad verda til Nota su Fæda sem er andlig, pvi pad verdur ad vera andligt Lijf, sem med andligri Fædu skal styrkiast.

722.

722. Eñ kuña ecki þeir Ogudligu ad uppvekiast og verda skaarri af þvi þeir fa Sacramentid so ad þessvegna eigi ad medtaka þa þar til?

Nei, þvi Sacramentum Altarisins er eitt Stadfestingar Sacrament, þar fyrir eiga þeir fyrir Naad Guds ad vera audur bwnir ad umvenda sier af Hiarta, añars verda þeir verri og eigi betri þar af, þvi Naadar Medsliñ gagna eigi fyrir þad, þo þau sieu brwkud, helldur gagna þau fyrir þad, ad þau sieu verduglga brwkud, og eftir þeirra rietri Reglu.

1. Cor. 11, 17. Þier komid eigi til samans med betri Vijsu, helldur med verri Vijsu.

Og 30. v. Fyrir þad eru so margir siwkir og veikir ydar a milli, og þeir margir sem sofnadir eru.

723. Þvi ganga þa margir til Guds Bords sem ecki ottast Gud?

Af þvi þeir añadhvert eigi þeckia Guds Vilia, og þess vegna ætla þeir ad leita sier Huggunar med Sacramentinu, eñ þo raungliga, meinandi ad Madur muni vera forlijktur vid Gud (ef hañ er til Sacramentis) eñ þo hañ sie Guds Ovinur i Hiartanu, og giori einasta Stundar Frid vid hañ utvortis umm nockra Daga, (ætla ad liggia i sijnum firri Syndum þar a eftir þa Færi fellur). Ellegar þeir ganga til Guds Bords af þvi þeir skañast sijn ad forsooma þad, framar eñ adrir þeirra Naabwar giora.

724.

724. Þvi er þeim þa leift ad gaanga til Guds Bords sem ecki ottast Gud?

Af þvi ad Madur gietur eigi sied inn i Hiartad aa þeim, og af Kiærleika væntir, ad þeir muni lagfæraſt, eins og þeir lofa þa muñliga ad verda ſkuli.

725. Nu þoott Madur kuñi ecki uti ad lykia Hræſnara fraa Sacramentinu, þa hæfdi þo, ad þeir ſkylldu utilykiaſt fraa Heilagra Samneyti, ſem añadhvert eru misg fæafroodir, edur liſa i opinberum Holldſins Verkum?

Satt er þad, þegar þeirra Blindni og Fafræði, Yfirdrepſkapur og Idrunarleyſi, er med viſſum Rokum auglioſt ordid, þa eiga þeir og ſo ad utilykiaſt og af-ſnijdaſt, ſem for-rotnadir Limir, ſo ad eigi verdi Helgidoom fyrir Hunda kaſtad.

Matth. 18, 15. 18. Eñ ef Broodir þiñ brijtur vid þig, far þu, og ſtraffa hann aa millum þijn og hañs eins ſamans, ef hann heyrir þig, þa hefur þu þiñ Broodur unnid. Eñ ef hann heyrir þig eigi, þa tak Eiñ edur Tvo til þijn, ſo ad i Munni Tveggia edur Priggia Votta ſtandi øll Maalefni, eñ ef hann heyrir eigi þeim, þa ſeig þad Samkundnuñi. Eñ ef hann heyrir eigi Samkunduñi, þa hallD hann ſem annann Heidingia, og Tollheimtumann. Sannliga ſeigi eg ydur: hvad hellſt þier bindid aa Jordu, ſkal og aa Himnum bundid vera, og hvad hellſt þier leyſid aa Jordu, ſkal leyſt vera aa Himni.

726. Þvi kallaſt þetta Sacramenti Communio, edur Samneyti, og þeir ſem þad medtaka, Communicantes (Sam-uxitendur)?

Þad

Pad merkir bædi þa Sameining, sem þeir Trwudu hafa med Christo, þeirra Hofdi, og so lijka þad broodurliga Kiærleikans Samneyti, er þeir, so sem eins Lijkama Limir, hafa inbyrdis sijn a milli, hvert ed þeir eiñig jaata og stadfesta, med þvi, ad þeir asamt, hver med odrum, brwka Sacramentid, og giefa sig eigi aan Naudsynia (allra sijdst af Drambsemi, edur af þvi, þeir hafi Allit a siñi eigiñ Gudrækni, so sem þeir yrdu ad ydka hana utaf fyrir sig) burt fraa þessu opinbera og sameigiñliga Samneyti Sacramentisins, til þeirrar sierdeilis stakligu Nautnar, ad medtaka Sacramentid sier i Lagi.

Joh. 6, 56. Hver hañ etur mitt Hollð og dreckur mitt Blood, sa blijfur i mier, og eg i honum.

1. Cor. 10, 17. Pad er eitt Braud, so erum vier margir eiñ Lijkami, med þvi, ad vier verdum allir eins Brauds Hluttakarar.

727. Hvad stodar þañig ad hafa etid og druckid?

Pad utvijsa mier þessi Ordiñ: Sem fyrir ydur giefst, og s. fr. Les Frædiñ.

728. Hefur þa sa Trwadi ecki Syndaña Fyrirgiefning, Lijfid og Saalubiaalpina adur eñ hañ gengur til Guds Bords?

Jw, eñ i þvi Hellaga Sacramenti giefst honum þad med obrigdanligum Panti þar uppa, sem er sa Lijkami og Blood, fyrir hvert Syndiñ er forlijkud, eiñig Lijf og Saal-hiaalp utvegud, þvi segir Christur: Pad er mitt Lijkami, sem fyrir

fyrir ydur verdur giefiñ, Item, þad er mitt Blood, sem uthellist fyrir ydur, til Syndaña Fyrirgiefningar.

729. Hvad fyrir Lijf og Sœluhiœlp odlast þeir Trwudu i Sacramentinu?

Eigi alleina Fullvissu uppa þad eyllifa Lijf, helldur og so þa kroftugu Efling þess andliga Lijfs, sem byriadist i þeim i Endurfœdinguñi, til eñ þa stœrri Trwar, Vonar, Kiœrleika, Poliñmœdi, Audmijktar, Bœnar, og allra Avaxta Andans af JEsu Fyllingu.

Joh. 6, 54. 55. 56. Hver hañ etur mitt Hollð og dreckur mitt Blood, sa hefur eilijft Lijf, og eg mun uppvekia hañ a efsta Deigi. Þvi mitt Hollð er sañ Fœda, og mitt Blood er sañur Dryckur. Hver hañ etur mitt Hollð og dreckur mitt Blood, sa blijfur i mier og eg i honum.

730. Hvernig kañ lijkamlig Berging ad framkvœma so mikla Hluti?

Berging Brauds og Vijns framkvœmir þad i aungvañ mœta, og s. fr.

731. Hvad er þad þa sem allra mest œrijdur vid Brwkun þessarar Heilsogu Kvolldmœltijdar?

Þad er, (sem Lutherus riettiliga seigir) Trwin a þessum Ordum: Fyrir ydur, edur ad einsañydrandi Sœl med Eftirlaungunarsomu Trwnadar Trausti, tekur ad sier og tileinkar sier sierdeilis Christi Fullnœgiu Giord.

732. Til hvers skal eiñ Christiñ Madur sierdeilis brwka þessa Kvolldmœltijd, edur i hverri Meining?

Christur

Christur seigir:

Luc. 22, 19. Giorid þetta i minja Miñing.

Og St. Paulus 1. Cor. 11, 26. So oft sem þier bergid af þessu Braudi, og dreckid af þessum Kaleik, skulud þier kuñgiora Dauda Drottins þangad til hañ kiemur.

733. Hvad er þad ad miñast Christi, og kuñgiora hañs Dauda?

Þad er, med Gud-rækiligri Kostgiæfni ad yfirvega alla Christi Pianing, Krossfesting, Dauda, og þad sem þar ad hnijgur; Ad aalijta þad, sem þad einasta fullkomna Forlijkunar Offur fyrir sijnar Syndir, og styrkia sig þar vid krostugliga i Trwñi; Ad yfirvega so i sijnu Hiarta þañ omælañliga JEsu Christi Kiærleika, i því, ad hañ leid þvilijkar Kvalir vegna vor, ad Saaliñ upptendrist med breñandi Kiærleika til hañs aftur aa mooti, iñiliga fagni og gledie sig i sijnum Frelsara, hiartanliga þacki honum, lofi, prijsi og vegsami hañ, somuleidis fyrir hañs Lijkama og Bloods lijfgandi Kraft, og eftir Dæmi þess Krossfesta, audsyni i Verki og Sañleika, ad sier þyki nockud til þessa alls koma af Packlætis fullu Hiarta og Saalu, med nijrri og alvarligri Kostgiæfni til heilags Framferdis, og því siaalfvilugri Poliñmædi i Piaaningunum.

734. Því eigum vier ad þeinkia uñ hañs Danda og hañ ad kuñgiora?

So vier lærum ad trwa, ad eingiñ Skiepna kuñi ad hafa Fullnægiu giordt fyrir vorar Synd-

ir,

ir, utañ alleina Christur sañur Gud og Madur, og ad vier lærum ad skielfast af vorum Syndum, og athugum hvad stoorar þær eru; Og ad vier skulum gledia og hugga oss alleina i honum, og vid hañ og verda so Sælu-hoolpnir fyrir þessa somu Trw.

735. Hvad oft skal Madur gaanga til Drottins Kvølldmaaltijdar?

Uñ þad hefur Christur eingañ vissañ Tijma sett, so þad stendur i Sælafrædi þeirra Trwudu, ad hitta aa þa riettu Tijd, eñ ad þad eigi oft ad skie, er audræddid af þeim Ordum. 1. Cor. 11, 16. So oft sem þier etid af þessu Braudi, etc.

736. Hvad aa ad aaminña og upphvetia hvern Christiñ til ad medtaka oft Kvølldmaaltijdar Sacramentid?

Af Guds Alfu aa Mañ til þess ad knija, bædi Herrans Christi Befalning, og lijka hañs Fyrirheit; Þar nærst af Mañsins Alfu, skal Mañiñ þar til knija hañs eigiñ Neyd sem aa honum liggur, vegna hverrar, soddañ Tilbod, Tilladan og Lofan skiedur.

737. Hvad aa Madur þa ad giora til þa hañ kañ eigi ad fiña til soddañ Neydar, elligar nockurs Hwngurs og Þorsta eftir Sacramentinu?

Honum verdur eckj lagdt betra Raad, eñ hañ stijngi Hendi i siñ eigiñ Barm, og giæti ad, hvert hañ hafi eigi eñ nu Hollð og Blood, og trwi þo Ritninguñi, hvad hun seigir þar uñ. Gal. 5, 17. Rom. 8, 8.

738. Eñ ef eiñ Christiñ Madur væri so sladdur, ad hañ feingi eigi medtekid thad Heilaga Sacramentum so sem a laangri Reisu, edur i Landi nockru medal Heidingia?

Thegar soddañ Naudsyn fellur uppa, kañ Madur ad hafa sama Stirk og Krafi af theirri andligu Nautn og Dryckian (edur Berging) sem skiedur med Muñi Trwariñar. Trv thv, seigir Augustinus, so hefur thv ettid.

739. Er thad tha añars Synd ad hallda sig leingi fra thvi Heilaga Kvølldmaaltijdar Sacramenti, thegar thad kañ ad faast?

Ja, hellst thegar thad skiedur af thvi, ad Naadiñer forsktud, edur af Andvaraleysi, Forsoomun, andligu Drambi, edur thess Hattar, tha er thad ein af theim staerstu Syndum og Ohacklæti vid hañ mikla Hofund og aastwdliga Frelsara, sem so uthrickiliga og goodfwsliga seigir; Giorid thad i minja Miñing.

740. Eñ gilldir thad tha eins, hvernig thad skiedur, thegar thad skiedur oft, og eftir thvi sem Vani er til?

Nei, laangt fra, thvi so sem thad er illa giordt, ad hallda sig thar med Jafnadi fra, so er thad laangtum verra, ad gaanga til thess Overdugur og Otilreiddur, sier til thess staerri Fordæmingar. 1. Cor. 11, 27. 29.

741. Hvad skal Madur tha giora, so ad hañ kuñi ad uñfliya soddañ Ofarir?

Tha Madur hefur first hiartanliga bedid, uñ-

Heilags

Heilags Anda Adstod til so heilags og hæleits Verks, æ Madur, ædur eñ hañ geingur til Altaris, nækvæmliga og alvarliga ad proofa siælfañ sig, eftir St. Pæls Ordum.

1. Cor. 11, 28. Hver Madur proofi sig siælfur, og eti so af þessu Braudi, og drecki so af þessum Kaleik.

742. Hvern er hier sagt ad Madur eigi ad proofa?

Ecki adra Meñ, helldur siælfañ sig.

743. Hvad er þad ad proofa siælfañ sig?

Pad er, ad taka sijna Pænka fræ ollum añarligum Umhugsunum til þess i Kirrd og Spekt, med Bæn og Yfirvegan, ad gænga riett iñ i sitt eigid Hiarta; Nækvæmliga, og so sem fyrir Guds Augliti ad rañsaka hvernig stendst æ fyrir Sælu siñi, og hvernig hættad sie ollu sijnu Lijferni og Christindoomi ollum, iñvortis og utvortis, alleina eftir Guds Ordi, Logmælinu og Evangelio. I þvilijkri Proofan siælfs sijns æ Madur vel ad taka sier vara fyrir þeirri svikfamligu Elsku til siælfs sijns, sem so audvelldliga æ vissrar Astædu, (vissra Raka) hneigist til ad dæma, ad noog lijdi siñi Sælu vel; Par æ moot eiga og bær freistudu og æ ngrudu Sælir, eins vel ad taka sier Vara fyrir ollu oþorfu Angistar Vijli, sem æ aungvum Fæti stendur, þvi Holldid gietur med Vantrw, allt eins komid sijnum Brogdum vid i þvi, sem i Andvaraleysinu. 1. Cor. 3, 18. Psal. 139, 23. 24.

744. Hveria Hluti æ eiñ Madur sierdeilis

ad proofa?

Pessa Priæa Hluti: Angur og Trega fyrir Syndirnar, Trwna æa JEsum Christum, og hañ nija Asetning edur Aform til þes Gooda.

745. Hvernig proofar Madur sitt Angur og Trega?

1.) A Madur ad proofa sig eftir þeim Tiju Guds Bodordum i þeirra andligum Skilningi, hvert hañ þecki riettiliga Uppruna Syndina, æasamt sijnum gieranligum Syndum, og hversu vidbioodsligar þær sieu?

2.) A Madur ad rañsaka allañ siñ Christiñdoom, hvernig hañs Trw sie hættad, hvad hañ hafi giordt og ogiordt læatid, i sijnum Paunkum og Syrndum, til Orda og Verka, i Skylldu siñi vid Gud, sialfañ sig, og Næungañ, i sijnum Bænum og Yfirvegan Guds Orda. Hañ skal rañsaka sijna Arvekni og Kostgiæfni, hversu hañ hefur stadid sig i þvi dagliga Strijdi, vid þa andligu Ovini, einkum vid þær Syndir, sem Næatturañ, Vaniñ, Lijfernislagid edur Hentugleikiñ plaga mest ad locka oss til. Hañ skal rañsaka sijna Framfor, hvert honum fer fram edur aftur i þvi Gooda.

3.) A Madur ad þeinkia um, hvert hañ iñiliga feill sier og skamist sijn, fyrir sijnar Avirdingar, sem hañ finur sig i, æa mooti Gudi sem so er goodur, og veit þær vissulliga eñ fleyri eñ vier verdum varir vid sialfir.

4. Skal

4) Skal Madur hiartanliga proofa, hvert hañ hatar allar Syndir? Er vinglarnliga forlijktur vid sijñ Nnunga? Og hvert hañ hagar sier so ad ollu vid hañ, sem hañ er skylldugur til?

746. Hvernig aa Madur ad proofa sijna Trw?

Madur skal giæta ad, hvert hañ hefur Peckingu aa Gudi, so sem hañ þarf med, og aa hañs Veru, Vilia og Velgiorningum, sierdeilis aa Christo, og Endurlausnijñi fyrir hañ: Item þeirri Heilogu Kvolldmaaltijd? Hvert hañ hafi giefid Heilogum Anda Rwm, so þessi Pecking sie eigi alleina i Heilanum, helldur og lijka lifandi og kroftug i Hiartanu? Hvert Madur er so sañfærdur af Gudi, ad hañ sampickir Guds Ord? Hvert hañ hefur sañarligt Hungur og Laungun eftir Guds Nnad i Christo, og hiartanligt Trwartraust til þeirrar Fullnægiu sem Christur giordi fyrir oss? Hvert hañ leitar þa allrar sijnar Saaluhiaalpar, alleina i JEsu Christi Bloodi? Hvert Trwijñ þañig er eigi daud, folsk, imindud og siaalf-smijdud Trw, helldur soñ og lifandi, sem lijka einig umbreitir Hiartanu?

2.Cor.13,5. Reynid ydur siaalfir, hvert þier erud i Trwñi. Reynid ydur siaalfir, eda þecki þier ecki siaalfa ydur, þad JEsus Christus er i ydur? Nema þad sie, ad þier sieud oduganligir.

747. Eñ ef Madur fær eigi fyrir andligri Sorg og hordum Freistingum fundid og vrdid aaskynia uñ sijna Trw; Hvad skal þa tilgiora?

Þa skal Madur leita eftir Trwariñar obrigdanligum Kieñiteiknum, heñar Avexti og Verkan, sem vitna lijka um heñar Sañleika (ad hun sie þar vissuliga).

748. Hvilijkur er þessi Avoxtur og Verkan?

Sa vissasti og obrigdanligasti Avoxtur Trwariñar er hiartanligt Hatur og Vidbioodur a ollum Syndum, sierdeilis sijnum eigiñ vondum Tilhneigingum, so og Flærdarlaus Elska til Guds og Næungans, allrahellst til Guds Barna.

749. Hvernig a Madur ad proofa siñ nya Asetning?

Madur skal rañsaka.

1.) Hvert hañ hefur alvarligañ, eñ eigi hvikulañ Asetning, ad vilia vardveita Trwna og gooda Samvitsku; Ad vilia, eigi alleina yfirgiefa allar moethrooanligar Syndir, so ad hañ flæki sig eigi vid nockra eina af þeim; Helldur og meir og meir ad hreinsa sig af ollum Syndum sijns Faafrædis, og þeim, sem hañ af Astrijdu og Breiskleika sijnum hefur ratad i? Sierdeilis med storri Vandlæting ad vaka og strijda, moti sijnum Hofud Ovin, þad er Syndum þeim sem hañ veit sig mest i solgiñ, og sier kiærastar; Jæa, hvert hañ vill fordast allt Tækifæri til Syndariñar, illañ Selskap, og allt þad sem hefur illt Alit.

2.) Hvert Madur vill vera eñ þa trwfastari og alvarligri, i Kiærleikanum til Guds og Naungans, i þvi, ad taka Vara a sialfum sier i

siñi

siñi sierdeilis Kallan, og ollu þvi sem hañs Christiñdoomi vidvijkur?

3.) Hvert Madur i Krafti Christi hefur feingid stat fastligañ Asetning ad standa i þessu stodugur allt til Enda, hvad sem hañ ætti þess vegna ad lijda, og þo þad væri Daudiñ.

750. Hvers vegna ær Madur ad proosa sig, og taka sig i Vakt so nækvæmliga, þa hañ brwkar þetta Sacrament?

Þvi þess Misbrwkan med Overdugleika, ordsakar þañ ellijsa Dauda, i stadiñ þes eylijsa Lijfs og Sæluhiælpar.

1. Cor. 11, 29. Þvi ad hver hañ etur og dreckur overdugur, sær etur og dreckur sialfum sier Doom, med þvi hañ giordi ecki Greinarmun ær Drottins Lijkama.

751. Er nockur Madur verdugur til ad medtaka þessa Himnesku Mæltijd?

Ef Verdugleikiñ væri iñifaliñ i fullkomnu Sakleysis Standi, edur skylldi hañ vera af sialfum oss til, þar findist eingiñ i þessu Lijfi verdugur þar til; Eñ nu eru (so sem Guds Ord seigia) þeir verdugir og hæfir þar til, sem med einu riett audmiuku Hiarta, sem laungar þar eftir, og er ydrandi hreinskilid, og Alvorugiefid, leita Nædar alleina fyrir Trwna ær JEsum Christum, ær allrar siñar Forþienustu. Þvi er rædligt Angursfullum og freistudum Saalum, sier til Trwarstyrkingar, ad brwka þetta Sacramentum, þa hid allra fyrsta þegar þær, i andligu Volædi siña sig sialfar þar til allra overdugastar. Matth. 9, 12. 13.

752. Hvernig verdur þa þetta Sacramenti verdugliga medtekid ?

Eg hroosa ad soñu þeirri utvortis Sidsemi, ad þeir sem vilia medtaka þetta Sacramentum, tilreidi sig mz Fostu; Eñ sa hefur loksins allra riettiligast tilreidt sig ad medtaka þetta Sacrament sem trwir þessum Ordum: Sem fyrir ydur giefst; Item, uthelliſt til Syndaña Fyrirgiefningar, hver sem eigi trwir þessum Ordum sa medtekur þetta Sacramentum overdugur, og olldungis otilreiddur, þvi ad þetta Ord: Fyrir ydur, utheimtir þad Hiarta sem Gudi trwir.

753. Er þad endiliga naudsynligt ad tilreida sig med Fostu ?

Ecki hefur Gud skipad þad, og ecki er nockur Skylldbundiñ til þess sem þad kañ eigi ad þola, eñ þad er ein fallig utvortis Sidsemi, og þienar hia Nockrum til þess meiri Gudrækuis Upporvunar.

754. Hver a ad vera Hegdan eins Christins Mañs i og vid Tijdkun þessa H. Sacramentis ?

Madur skal med audmiukri Lotning, setia sier fyrir Siovnir Heilagleika þess mikla Guds, og hañs omælanliga Elsku til Mañkinsins. Hañ a ad vidurkieña siñ Overdugleika, snwa ollu Siñi og Hugferdi fra Jardneskum Hlutum, upplyfta siñi Saalu til Guds, yfirvega Christi Pijnu og Dauda, og þa Fridþæging sem hañ giordi þar med, laata sig langa eftir nakvæmari Sameiningu vid hañ, og medtaka so Sacramentid i Bæn

og

og Trw, med Audmykt, Fognudi og Packargiørd.

755. Hvernig ætti eiñ Christiñ Madur ad haga sier eftir ad hañ hefur medtekid þessa Heilsgu Kvøldmætltijd?

Hañ skal eigi alleina eiñ edur fæa Daga, heldur stjfelldt, iñiliga, og nækvæmliga hallda sier til sijns Sælar Brwdguma, packa honum og vegsama hañ af øllu Megni, fyrir þessa stooru Nåad, sem hañ hefur honum veitta, og taka Vara æ þeirri somu, ad hañ falli eigi ur heñi, upporva sialfañ sig i Trwñi, Voniñi og Kiærleikanum, forakta Verøldina, læta sig æ meir og meir langa eftir sijnum JEsu, kuñglera hañs Dauda, med Ordum og Verkum, deyda og drepa Syndina i Krafti hañs Dauda, kieppast eftir ad læta sier framfara i þvi Goda, þvi framar sem þad hefur verid forsoomad, filgja JEsu fwsliga eftir æ þeim þraungva Veiginum, og audsijna sig so i dagligri Endurnijan allt til Æfiloka, ad vera eiñ lifandi Lim æ JEsu Lijkama. 2. Cor. 5, 15. 1. Pet. 2, 24. Gal. 2, 20.

756. Kañ su Mañeskia ad vera vis uñ', ad deya Sælubialpliga, sem so trwir og lifir i Samfielagi med JEsu?

Jæt, sæt Madur er vissuliga Guds Barn og Erfingi Himnarijkis.

* * * * * *
* * *

STUTT AGRIP

Pess

Heilsusamliga Saũleika,

Framsett i sĩnl eiginligri Rod, er hængir vel samaũ, til liosari Skilnings fyrir Ungdoomiñ og Fœfrooda.

1.

Þar er alleina Eiñ Saũur Gud til, i þremur Personum, Fadir, Sonur, og Heilagur Andi.

2. Þessi Þrij-Eini Gud hefur skapad allaũ Heimiñ, so sem haũ og eiñig helldur honum eñ nu vid Makt, og stiyrir honum.

3. Englarnir voru allir af Gudi skapadir, goodir og heilagir, eñ nockrir fellu fyrir sijna Ohlijdni fraa Gudi, þeir ed kallast Diofflar.

4. Madurĩñ var og eiñig skapadur af Gudi aan Syndar, eftir Guds Mind, til ad þioona honum.

5. Þessi Guds Mind var iñifallñ i naukvœmligri Samlijkingu vid Gud, edur

ur i sönum Vijsdooma, Riettlæti og Heilagleika.

6. I þessu Sakleysisins Standi var Madurin farsæll, af því hann lifdi i Sameiningu med Gudi, sem er sa hærsti Goodi.

7. En vorir Firstu Forelldrar Adam og Eva lietu Diofulin svijkia sig til ad snwast innvortis i Hiartanu fra Gudi, og utvoris til ad eta af þeim forbodna Tres Averti.

8. Þess vegna topudu þau Guds Mind, i Stadin fyrir hveria ad kom Diofulsins Mind, edur Lijking vid þeña Guds Ovin. Skilningurin vard formyrkvadur, Vilien fraasnwtin, og daudur til hins Gooda, en hneigdur og ferdugur til alls Ills.

9. Par med topudu þau og einig þeirra Sælufulla Samfielagskap med Gudi, fiellu undir Guds Reidi, og urdu sek tijmanligs, andligs, og eylijfs Dauda.

10. Nu med því ad Adam og Eva voru sa Stofn af hverium allar Manneskiur hafa sin Uppruna, þa hafa þessir Firstu Forelldrar gietid Born efitir sinni Mi-

nd,

nd, og ásamt med peirri manligu Náttúru iñræt Syndina og Daudañ i alla sijna Eftirkomendur.

11. Pess vegna vantar alla Men af Náttúruñi til, Guds Mind, pañ medskapada Vijsdoom og Heilagleika. Eñ i heñar Stad fædast peir med Uppruna-Syndiñi, andliga blindir, oheilagir, og mootviliugir,

12. Ut af pessari medfæddu Uppruna-Synd flioota allar giöranligar Syndir i Hugreiningum, Gyrndum, Ordum og Verkum.

13. Sokum pessa eru allar Manesktur i pessu vesæla Syndariñar Standi, af Náttúruñi til, undir Guds Reidi, sekar tijmanligs, andligs og eyliifs Straffs.

14. Fræa soddañ eyliifri Eymd gat eingiñ skopud Skiepna frelsad oss.

15. Eñ Gud sem i fræa Eyliifu sa pessa Mankinsins allra stærstu Neyd og Hormung, hefur af oforpientum Kiærleika hræst til iñiligrar Medaumkunar, og ályktad, ad senda ollum Monnum siñ Eingietna Son, sa ed væri peirra End-

ur-

urlausnari.

16. Þessi Endurlausnarin, sem heitir JEsus Christur, var Verolldinni lofadur strax eftir Syndafallid, og hans bitri og bloodugi Daudi var i þvi Gamla Testamentinu teiknadur og fyrirmindadur med Foornfæringum margra Þusund Dijra.

17. Loksins i Tijmans Uppfyllingu var þessi Guds eyltjfur Sonur fyrir Heilags Anda Yfirskyggingu gietin ann Syndar, og fæddur i Heimin af sinni Moodur, hinni heilogu Jomfrw Maria.

18. Þessi vor blessadi Endurlausnari hefur þvi Tvær Naatturur i einni Persoonu, Guddoomliga og Mannddomliga, so hann er bædi Gud og Madur.

19. Eftir sijnu Embætti er hann sæt einasti Medalgaungari millum Guds og Manna, vor æösti Kienimadur, Spamadur og Konungur i Tvofølldu Standi, Nidurlægingarinnar og Upphafningarinnar.

20. Med sijnum heilaga Lifnadi og fullkominni Hlijdni hefur hann i vorn Stad Løgmalid uppfyllt; Med sinni bitru

Þijnu

Pijnu hefur hañ utstadid Straffid fyrir oss, og fundid til Løgmaalsins Bølvunar, bædi a Saal og Lijkama, eiñig tijmañligs og eylijfs Dauda, vegna vorra Synda, sem hønum voru i Guds Doomi tilreiknadar.

21. Med þessari siñi Hlijdni og Pijnu hefur hañ stillt til Fridar Guds Riettlæti, forlijkad oss vid Gud, afrekad oss Frelsi fra Syndiñi og øllu Illu, samt Riett til Sameiningar vid Gud, og alla Sæluhialp sem þar af kiemur, og þañig alldeilis fullkomnad þad stoora Endurlausnarinñar Verk.

22, J Grefiñi var JEsus eigi leingur eftir siñ Dauda, eñ til þess a Pridia Deigi þa Fadirin uppvakti hañ, og hañ sialfur med stoorum Sigurviñingar Krafti yfir sijnum og vorum Ovinum uppreis fra Daudum, auglijsandi, ad hañ hefdi betalad fyrir oss Syndarinñar Gialld allt til sijdarsta Pethings.

23. Eftir Upprisinna er Christur uppsijginñ til Himins, og hefur sett sig hia Guds hægri Hendi, hvar hañ bidur fyrir oss, og sendir oss siñ Heilaga Anda, so

ad

ad hañs utvegada Sæluhiælp komi oſs til gooda.

24. Heilagur Andi kallar alla Meñ alvarliga til þeſſarar Sæluhiælpar, og verkar kroftugliga fyrir Nædar-Medslíñ, (þad er) Ordid og þau Tvo Sacramenta; Sijnir og eiñig viſſañ Hætt og Mæta, hvernig Meñ kuña ad ødlaſt þa afrekudu Sæluhiælp.

25. Þeſsi Hættur kallaſt Sæluhiælpariñar Mæti, og er iñifaliñ i ſañri Uñivendan til Guds.

26. Uñivendunariñar Þartar eru Tveir, Hugar-Angrid og Triviñ.

27. Angur og Tregi eru, ad þeckia riettiliga af Løgmælinu ſijna nætturliga Spilling, og giſrauligar Syndir, fiña ſærliga til þeirra, og hata þær alvarliga.

28. Af ſoddañ Tilfiñingu ſiñar eiginñ Eymdar, fraiñkiemur, fyrir Evangelium Trwariñar Eftirlængan til Guds Nædar i Chriſto.

29. Þeſsi Trw fraiñbijdur ſig ſijnum Lauſnara, og uñfadmar med ſtorri Eftirlængan hañs dijmætu Forþienuſtu og

Verd-

Verdskulldan, sem sín einasta Sæluhiælpar Grundvøll.

30. Sonn Trwar rietta Edli og Eigínligleiki er, ad hun strax augljisir sig verkandi i Kiærleikanum til Guds og Næungans, sem og eínig i dagligri Hiartans Hreinsan.

31. Hver sem þa eckí mootstendur Heilags Anda Nædd, helldur lætur sig leida til þessa Sæluhiælpliga Mæta, hann uppvaknar af sínum andliga Dauda, endurfædist til þess Lífnadar sem er nyr, ødlast aftur þæ tøpudu Guds Mind, nytt Lioos i Skilningnum, nija Gyrnd og Kraft i Vilianum, nytt uínbreitt Sínn og Hiartalag. Hann riettlætist, þad er, iklædist Christi Riettlætti, frijast fræ Sekt og Straffi Syndarinnar, med þvi Herradæmi Syndarinnar er þa eínig burttekid.

32. Hann sameinast med Trwnni æ nij vid Gud, og ødlast Hlutskipti i øllum þeim ometanligu Nædar-Gæfum sem Christur hefur utvegad.

33. Nu er hann vordin sannarligt og Sæluhiælpligt Guds Barn, og hefur

lifandi

lifandi Von mñ Himnarijkis eylijfa Arfleifd.

34. Nu fær hañ Guddoomligt Ljoos og Kraft bædi til ad yfirviña þad Jlla, (so hañ syndgar ecki framar af ædsettu Rædi mooti Samvitſkuñi) og til ad eftirfilgia þvi Gooda af øllu Hiarta, so hañ leitar nu jdugliga Guds Rijkis og hañs Riettlætis, og framűgeingur æ Jorduñt med himneſku Siñi, og so sem fyrir Guds Augliti.

35. Nu hefur hañ saña Huggun i øllum Mootgængi, Sokum þeſs, ad Guds Rijki, sem er Riettlætt, Fridur og Fognudur i Heilsogum Anda, bijr i hañs Hiarta, jafnvel þott þad oft og tijdum sie hulid undir Veikleika og Sturlan.

36. Eñ vilie hañ ecki tapa soddañ sijnu Sælubiælplign Rædar Standi, þa hlijtur hañ fyrir Trvna ad blijfa i Christo, og læta sier stioorna af hañs Anda.

37 Hañ hlijtur med iñiligri Bæn og Hiartans Alvorugiefni kostgiæfiliga ad brvka þau Medøl, med hverium hañs Trv kañ ad haldaſt vid Makt, og styrk-

iast, sem er Guds Heilaga Ord og Sacramenti.

38. Hañ verdur þa riett ad vaka, strijda, og bidia mooti Diøflinum, Heiminum og Syndiñi, hverrar Eftirleifar loda eñ nu vid hañ, eñ skulu uthreinsast æ meir og meir, med dagligri Endurnijan, og þar at mooti Guds Mind meir og meir i hønum uppreisast, so hañ lauti augliooslega siaa i sijnu Lijferni, ad hañ sem endurfædt Guds Barn er næskildur þessum sijnum himneska Fødur, elski allt þad er hañ elskar, eñ hati allt þad sem hañ hatar, og allt þad sem Veroldiñ er full af, nefniliga, Fijsn Augnaña, Gyrnd Holldsins, og drambsamligt Lijferni.

39. Hañ hlijtur dagliga ad afneita sialfum sier, og bera Krossiñ polinmoodliga eftir sijnum Frelsara at þeim praungva Veigi.

40. Hver sem blijfur stødugur at þessum Veigi alla sijna Lijfs-Tijd, hønum er Daudiñ uñ sijdir Abati og fullkomid Frelsi.

41. Þvi hañ unnu at essia Deigi upprijsa,

rijsa, ecki til Fordæmingar, helldur til eylijfs vegsamligs Lijfs, og eiñar oupp-leysanligrar Sameiningar med Gudi.

42. Eñ hver sem ecki vill eftir pessari Hialpræddisins Nidurskipan medtaka og brvka Guds Nad, hañ er i sijnu synduga Nattturuñar Standi, verdur adskiliñ fraa Gudi, og hlijtur ad vænta Hlutskiptis med Diofliunum og hañs Arum i eylijfri Fyrirdæmingu.

Eins Rlett-Trvads Christins Mañs

Morgun Bæn.

Dpu! eylijfi og almættugi Gud myskunsami, elskuligi, himneski Fadir! Eg prijsa pig aa pessari Morgun-Stundu af iñstu Saal og Anda fyrir pad, ad pu i Myrkrum pessarar uñ-lidiñar Nætur hefur verid Sool og Skiø-lldur yfir mier, og snvid allri Hættu og Skada fraa Saalu miñi og Lijkama. Laut mig nu fraañveigis aa pessum Deigi og alla Tijma fiña pijna Fodurliga Bless-an, Hialp og Adstod, aa øllum mijn-

um Vegum, og i øllum mijnum Athøfnum! Frelsa þu mijna aumu Saul fræa Freystingu, Lijkama miñ fræa Siwkdooma, Auga mitt fræa Græti og miñ Foot fræa Hrøsuniñi. Eñ Søkum þess, ad Syndiñ er þad versta, þa veit mier Styrk, O Gud! umfraṁ alla Hluti ad standa heñi æa mooti fyrir Kraft Trwariñar, laat þijna Hond vera yfir mier, þiñ Anda i mier, og þiñ Frid allt i krijngum mig. Laattu mig ecki lifa siælfum mier, helldur i Guds Sonar Trw, so ad eg i øllum mijnum Paunkum, Ordum og Verkum kuñi ad þocknast þier, og meigi i allskonar tilfallandi Neyd siña Athvarf hiæa þier med mijnum Bænum. O þu hiartkiært æastwdligi Fadir! fyrirgiefdu mier af Næad þiñi, fyrir Sakir JEsu Christi, allt hvad eg hefi hingad til giørdt þier æa mooti, og gief mier fraṁveigis Næad til ad betra mitt syndsamligt Lijferni, med sañri Endurnijungu, eftir þiñi Mind, so ad mijns JEsu hoogværa, audmiwka, elskuliga og hreina Lunderni meigi æetijd meir og meir siæast i allri miñi Uṁgeingni.

ni. O Himneſki Fadir! Vidhalltu þíjnum trwada Sofnudi hier a Jørduñi, og lattu hañ fara dagvarandi fyrir Aftur-hvarf þeirra Syndugu. Bleſſa þu Konungiñ og hañs Hws. Veittu Styrk til Eflingar almeñtligum Gagnſemdum, giør Jørdina avaxtarſama, vardveittu oſs frar Land-Plægum, giørdu vel vid mijna Vini og Ættingia, veittu Forſorgun þeim Fatæku, hugſvaladu øllum Angrudum og Sorgbitumm, ſierdeilis þeim ſem liggia fyrir Daudanum, og ad ſtjdurſtu bw mig ſialfañ a ſierhverium Deigi undir Sarluhiælpligañ Afgæng, og Dijrdarfulla Uppriſu. Amen.

Kvølld Bæn.

O Þu himneſki Fadir! ar þeſſari Kvølld-Stundu beigi eg aftur mijn Knie firir þijnu allra heilagaſta Augliti, og med Packlæti endurminniſt þeirrar mikln Nadar og margfølldu Velgiorninga ſem eg ann allrar miñar Forþienuſtu hefi odlaſt af þier ar þeſſum Deigi. O DRottiñ! Hvad er

Nadurin þess, ad þu minnist hans? Og hvad er sierdeilis eg overdugur Syndari, ad þu soleidis dagliga hellir yfir mig þinum Velgiorningum. Eg er sannfærdur nū þad i minnu Hiarta, ad ef þu villdir hondla vid mig eftir minnum Syndum, og betala mier eftir minnum Misgiordum, þa kynni eg ecki annars ad vænta, enn ad utkastast fræa þinu Augliti i þann ytstu Myrkur og eylifa Nootl þeirra Fordæmdu: Jaa, ef þu villdir einasta tilreikna mier Syndir þessa nūlidna Dags, i Paunkum, Ordum og Verkum mooti þier, mier sialfum og minnum Naunga, þa kynni eg ecki ad svara þier einu Ordi til Pusund. Hafi eg i Dag frijast fraa mootvilingum Illgyrnis Syndum og Andvaraleysi, þa tilreikna eg þadein gannveigin minni fordiarfadri Nattura, helldur alleina þinni Naad sem mig tiptar og vardveitir. Af þeirri somu þinni oforskulldadri Glædskunar Uppsprettu hefi eg og so i Dag uppausid otelanliga lijkamliga Velgiorninga, sierdeilis Heilsu, Frid, naudsynligt Upphelldi, og Frelsun fraa morgum Oluckuligum Slisum

sem

sem margañ kañ ad hafa hendt, þeña Dag i Heiminum, og mig hefdi lijka eins gietad fyrir hitt, ef þijn Fodurlig Tilsioon hefdi ecki verid yfir mier, og afstijrt frar mier øllu Vondu. Nu, miñ Gud! eg hefi reynt þijna Trwfesti i Þusundfalldañ Mata, og þvi skallt þu alleina vera framűveigis Athvarf, Biarg og fasta Slot mijns Hiarta, Vardveittu mig nu, O Gud! ar þessari Noottu frar øllum Hasska og Skada bædi til Lijfs og Saalar. Laat mig hvijlast undir Skugga þiña Vængia til Hressingar mijnum Lijkama, og vek mig upp aftur ar Morgun heilañ og braustañ til miñar Þioonustu. O Gud! hvert helldur eg sef edur vaki, jar, hvert eg lifi edur dey, þa laat mig vera þiñ, og hallda mier æfinliga fast vid þig med Eftirlaungan miñar Saalar. Þu ert mier betri eñ allir Hlutir, og nær eg hefi þig ad eins, þa hyrdi eg hverki miñ Himin nie Jord, og þo mitt Lijf og Saal vanmegnist, þa ertu alltijd mitt Hiartans Traust og Hlutskifti æfinliga. Æ Drottiñ! Lattu þvi alldreigi þijna Naud ar Sool undirgaunga yfir mier! Lattu

hana ætijd upplysa mitt mirkva Hiarta, verma mitt Js kallda Hiarta, mykia mitt harda Hiarta, og uppvekia mitt trega Hiarta. O Sætasti JEsu! Lat þu mig Daglætanliga vera þier innlijfadan fyrir eina lifandi Trw, og af þijnum Krossi odlast Kraft til ad þreingia mier i giegnum þann þraungva Veg og þad mioda Port. Nu, min Gud! eg vona ad þig, yfirgiefdu mig ecki, nie helldur nockurn af mijnum ad þessari Noottu. Lat alldreigi þijns Ords Liosastiaka burt flytiast frae oss. Halltu Yfirvalldinu vid Makt, þvi þu hefur þad stadfur tilskickad, so ad vier meigum lifa rooliga undir þvi i þijnum Otta. Afstijr naudarsamliga frae þessu Landi Strijdi, Drepsoott, Hwngri, Dijrtijd, og ollum velforþientum Plægum. Snw þin Blessan til vor alla vora Lijfdaga. Ad sijdurstu lattu oss fae farsælan Dauda, og eftir Daudan eylijfa Roo og Hvijld i Fadmi Abrahams. Amen.

Bæntir fyrir þa sem ganga til Heilags Sacramentis.

Bæn

Bæn mdur Nadur
Skriftaſt.

EG aum ſyndug Mañeſkla, kiem nu i Dag miñ Drottiñ fyrir þitt Naadar Auglit, hladiñ med ſtoorum Syndum, ſem yfirgaunga mitt Hofud. Jeg jaata ad eg hefi ſyndgad i Himiniñ og fyrir þier. Eg er ſaa fraavillti Saudur, Tijndi Peningur og Tapadur Sonur, ſem wtſooad hefi þeirri goodu Arfleyfdiñi. Eg ſkielf og tytra, eg hrædiſt þiñ Doom, eg ottaſt Straff Syndaña ſem er eylijfur Daudi, eg kvijdi fyrir þvi ad deya, eñ eg ſkañaſt mijn þo ad lifa. Hvad ſkal eg tilgiora? Eg flij til þijn DRottiñ miñ og Gud miñ! aadur eñ Doomuriñ yfir mig fellur, þvi þu rekur aungvañ fraa þier er til þijn kiemur: Þu hefur ſett Ydran þeim Syndugu, og hefur ſendt þijna Þienara ad boda øllum Saañydrandi Syndaña Fyrirgiefning, þvi aaforma eg nu med þiñi Naad, ad ſkriftaſt og jaata mijnar Syndir fyrir þijnum Þienara. DRottiñ, Gud miñ, uppvek mitt Hiarta til ſaañrar Ydranar.

Þu aalijtur einasta Hiartans Þanka; Gief mier audmiwkt Hiarta i Jaatningñi, stadfasta Trw i Aheyrslu heilagrar Amiñingar og Aflausnar, adgiætid Hiarta i Eftirtekt og Avertinum fraũveigis. O JEsu! gief ad þessi Dagur sie eiñ Ydrunar Dagur og Kiifernisins Betrunar Dagur, Jea, eiñ heilagur Dagur. Sien nu Syndir mijnar drektar i Hafsins Diwpi þijns Heilaga Bloods, hvorju eg og fullkomliga trwi. So gief eg og fel mig og mitt þetta Aform þier, miñ JEsu! til Saluhiaalpligra Urræda og æskiligustu Endalyktar, i þijnu Nafni og Naadar Trausti, AMEN.

Bæn eftir Aflausnina.

KAckir gieri eg þier miñ Himneskt Hiartans Fadir, fyrir þa Naud er þu mier i Nafni mijns Lausnara JEsu Christi hefur nu a þessari Stundu veitt, þar þu hefur leyst Fiotur miña Synda, og fæugad mijn Synda-Saar, huggad og gladt mitt Hiarta med heilagri Aflausn og Bodan Syndaña Fyrirgief-

irgiefningar, fyrir Munn þijns Pienara. Drottinn minn! gief þu mier þig hier eftir ad prijsa, hiartanliga elska, og þier þioona. Send mier Naad þijns Heilaga Anda, ad eg hallda kunni þad eg lofadi i minni Jaatningu, mig vid Syndunum framveigis ad siaa, og i Endurnijung Lijfdagana ad gaanga, so eg ecki þvervdarsamliga Syndirnar drygi, og þo eg syndgi (þvi þar er eingin sem ei syndgi) þa gief mier af Syndunum upp ad rijsa, og ad eg minnist, ad Ovidurkvæmiligt sie þad, ad afklædast þeim fagra Niettlætisins Skrvda JEsu Niettlætis, og iklædast aftur sjvirdiligum Syndana Flijkum. Drottinn minn! stiorna mier i Dag og alla Tijma til alls Goods, og med þessum Paauka vil eg nu i Dag þiggia og medtaka Drottins Kvolldmaaltijd. Gud minn uppfylli mijna Naudsyn eftir sijnum Dijrdar Rijkdoomi i Christo JEsu, Amen.

Bæn fyrir Sacramentis

Medtekning.

HErra JEsu Christe! Brunnur allrar Naadar, þu Hugsvolun þeirra þyrstu og Læknarinn þeirra

ſiwku! hiartanlig var þijn Elſka, þa þu uthelltir þijnu heilaga Bloodi til Foornar og Forlijkunar fyrir vorar Syndir, og i Miñing piñar Þijnu tiñsettir þad heilaga Sacramentum þijns Lijkama og Bloods, ſem er Jñſigli, og ſo ſem þijn eigiñ Handſkrift þijns Naadar Saattmaala! þetta er ſu lifandi O-daudligleikans Fæda Saalariñar, ſu dijrmæta Kræſingiñ ollum Hlutum ſætari, þad feita Gieſtaboddid, hier til laangar nu mijna Saal og hvn grar, eñ (Gud naadi!) eg em breiſkur, eg em Overdugur, eg giet ei grautid mijnar Syndir, ſem eg villdi og ætti, Trviñ er veik og Aſtundaniñ til þeſs Gooda dopur, Hiartad er fullt med ſaurugar Hugreñingar, þetta jaata eg, O DRottiñ! laat nu þiñ Kraft vera i mier breiſkum maattugañ. Laat þiñ Heilaga Anda upplijſa Hiarta mitt, og gisra þad breñandi, ſo eg medtaki nu þitt Sacramentum ecki Overdugliga mier til Dooms Afellis, helldur verdugliga mier til Saaluhiaalpar. Gior mig eiñ ſañañ Johañem, ſem med Trviñi nu hvijlt aa þijnn Brioſti, og þadañ vtſiwgi Sætleika piñar Huggunar, Vijs-

doums

dooms og Stirkleika, ad eg verdi þín eigin Limur. Sie þitt Heilaga Sacramentum HErra JEsu! mier eitt Merki og Teikn allrar Blessunar og Farsælldar, laut mig af þessu Merki rauda og dæma alla mijna Velferd. Fel eg mig nu mín HErra JEsu! i blessudum Biargskorum þíña Blood-Unda. Opna mier þær Blood-fögru Naudar-Dyr þíñar Sijdu, einkum i Andlaati mijnu, so eg mætti ingaanga mín Port þeirrar himnesku Jerusalem. Hier mín bæuheyr mig mín HErra JEsu! fyrir þijns heilaga Nafns Sakir, Amn.

Bæn eptir medtekid Sacramentum.

LOf og Heidur sie þier, mín liwsti Lausnari JEsu Christe! fyrir þad, ad þu hefur nu lattid mig verda Hluttakara þijns sæta Giestabods, i hvorju þu saddir mijna Sal, og endurnærdir mitt Hiarta: Nu er eg vordin þitt Barn, Broodir og Kærisveirn, giori mier nu eingin hier eftir Onæd, hverki Daudi, Diofull nie Helvijti, ei Hollð edur Heimur, þvi eg ber Minning Blood-benia mijns Je-

su

sumum Hiarta. I pessum Styrkleika vil eg gaunga giegnum alla Hormung, og siaulfañ Daudañ, til Fiallsins Drottins, til Borgaraskaps peirra Heilogu. DRottiñ JEsu, gief mier hier eftir nu so ad lifa, ad ea mier siaust pad fagra Brwdar Skart pijns Riettlætis, og pær fagurbloomgudu Roosir og Lilur goodra Dygda. Laat mig Syndirnar framveigis fordast, sem Høggorm. Geim mig frea øllu Illu, og helga mig i pijnum Sañleika, pijn Ord eru Sañleikur, so eg uñ sijdir mætti vera sem pu ert, med Fodurnum og pier, og med Heilogum Anda, svo sem pid erud eitt, og petta allt sie nu og verí Amen, I JEsu Nafni, Amen. I Nafni Fodur og Sonar, og Heilags Anda, AMEN.

Bæn um goodañ Afgang

ALmaattugi eylifsi myskunsami Gud og Fadir vors Drottiñs JEsu Christi, pu sem Mañsins Lijf og Saalu myndadir, og lætur Mañiñ aftur i burtu deya, og til siñar Moodur Jard-

ariñar

arinar aftur hverfa. Eg anm ſyndug Manneſkia veit, ad eg aa i burtu ad deya, og Veg alls Hollds gaanga, vid Vini og Verølld ſkilta, cū Tijmi og Maati mijns Dauda er mier buliū, par fyrir bid eg: Upplijs mig, DRottiū, med þijnum Heilaga Anda, ad eg knūi mig christiliga hier til ad biva, svo eg mætti deya riettlaatra Manna Dauda: Upplijs mijn Augu, so eg ſofni ecki i Daudanum. Gief mier hæga og ſaluga Dauda Stund. Gief ad mijn Utfor verdi farſæl, fyrir Dauda mijns DRottins JEſu. Endurnær mijna Saal med Holldi og Bloodi mijns DRottins JEſu. O þu Heilagi Andi! mijk og ſefa alla Ogn og Ofbod Daudans, med þijnum Sætleika, og Minning Christi Bloods-Sveita. DRottiū, eg bijd þijns Hiaalpræds ſem Jacob. Laat mig i Fridi fara, ſem Simeonem. Opna mier Himniū, ſem Stephano. Laat mig odlaſt Riettlætisins Coronu, ſem Paulum. O JEſu! opna þær Bloodfogru Dyr piīar Sijdu miīi Sauln i Andlaatinu. Gief mier Fyrirheit uīn Paradijs, ſem Ræningianum. Laat þijna Eingla

flytia

flytia mijna Sæl i Fadm Abrahams, sem Lazari. Laut mitt Sijdarsta Ord verda sem pitt æ Krossinum, so eg eilijfliga Sælubhoolpiñ verda mætti, AMEN.

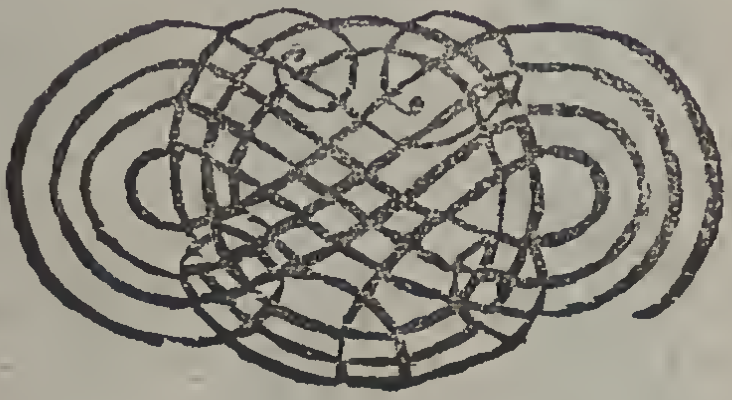

NB. Hvad misprentast hefur, so Yfirsioon finnist i pessu Kveri, pad æ ad leidrettast eftir Kiærleikans Bodordi og riettum Skilningi æ peim sæna Christindoomi.